

PUTIN

“ TỪ TRUNG TÁ KGB
ĐẾN TỔNG THỐNG LIÊN BANG NGÀ ”

Table of Contents

[LỜI NÓI ĐẦU: PUTIN CON NGƯỜI BÍ HIỂM, ĐẦY ẪN SỔ](#)

[XUẤT PHÁT TỪ KGB - TỪ CẬU HỌC SINH TIỂU HỌC TỚI TRUNG TÁ KGB](#)

[THỜI ĐẠI HỌC CỦA PUTIN - THÀNH TÍCH ĐIỂM 5, DANH HIỆU KIẾN TƯỚNG](#)

[LENINGRAD: 8 NĂM TỂ NHẠT](#)

[CỘNG HÒA DÂN CHỦ ĐỨC - 5 NĂM BÍ HIỂM](#)

[NỔI DANH TRÊN CHÍNH TRƯỞNG - TỪ SAINT PETERSBURG ĐẾN MÁTXCOVA](#)

[LẠNH LÙNG XEM THỜI CUỘC XOAY VẦN](#)

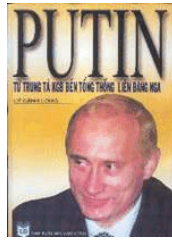
[TỪ “NGỰA Ô CHÍNH TRỊ” ĐẾN “THỦ TƯỚNG CỨNG RẮN”](#)

[NHẬM CHỨC LÚC NGUY NAN, PUTIN NẮM QUYỀN CHÍNH PHỦ](#)

[CON THUYỀN NGƯỢC DÒNG - PUTIN CHÈO CHỐNG ĐƯỢC BAO LÂU](#)

[VỊ TỔNG TƯ LỆNH TIỂU PHỈ - PUTIN TRONG CHIẾN TRANH CHECHNYA](#)

PUTIN - TỪ TRUNG TÁ KGB ĐẾN TỔNG THỐNG LIÊN BANG NGA

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

LỜI NÓI ĐẦU: PUTIN CON NGƯỜI BÍ HIỂM, ĐÂY ẤN SỔ

Vladimir Vladimirovich Putin sinh ngày 7/10/1952, tại thành phố Saint Petersburg (thời đó là Leningrad), trong một gia đình công nhân thường. Bố ông là công nhân gương mẫu trong nhà máy, có người còn nói ông là thành viên KGB, mẹ ông là một phụ nữ nội trợ điển hình. Putin là con một của gia đình. Người con trai đó không chỉ có tư chất thông minh, học giỏi, hạnh kiểm tốt mà thường có những cách nghĩ khác với mọi người. Trong một lần chấm bài, khi giờ đến bài tập làm văn của Putin, thầy giáo phải kêu lên ngạc nhiên vì ý tưởng của cậu học trò: "Lý tưởng của em là làm một điệp viên, cho dù cái tên gọi này chẳng gọi chút cảm tình nào với mọi người trên thế giới, nhưng xuất phát từ lợi ích quốc gia, lợi ích của nhân dân, em cảm thấy những cống hiến của một điệp viên là hết sức to lớn".

Khi là sinh viên, Putin rất chuyên cần, đạt thành tích xuất sắc. Putin rất thích thể thao, ông đã từng vô địch trong cuộc thi đấu Judo của thành phố Leningrad, được nhận danh hiệu kiện tướng thể thao. Thời kỳ này, Putin không thích bộc lộ, không thích tham gia hoạt động văn nghệ, mà thường làm những việc khiến người ta phải kinh ngạc. Một hôm, Putin tự lái chiếc ô tô con hiệu "Giaporogiets" đến trường, thời đó loại xe này được gọi là vật xa xỉ. Còn Putin thì giải thích, ô tô là do rút thăm trúng thưởng, nhưng ai mà tin được cách giải thích của ông?

Năm 1975, Putin tốt nghiệp đại học, được máy bay đưa đến một nơi bí hiểm, đó là Phân hiệu nước Đức của trường tình báo Prakhovka, cách thành phố Minsk về phía đông bắc khoảng 70 km. Ông được huấn luyện chuyên ngành với cường độ cao trong một năm rưỡi, ở nơi gọi là "thành đặc vụ". Sau đó ông trở về quê hương là thành phố Leningrad hoạt động trong 8 năm.

Năm 1984, thiếu tá Putin 32 tuổi, được KGB phái sang nước Cộng hòa Dân chủ Đức, với danh nghĩa công khai là chủ nhiệm Hiệp hội Hữu nghị Xô - Đức, cơ quan đặt tại Leipzig, còn chức danh thực tế là Cố vấn quân sự do KGB phái đến "Stassy", bộ máy tình báo của Đông Đức đặt tại Dresden. Từ đó Putin bắt đầu cuộc sống bí hiểm trong 5 năm. Trong thời gian này Putin đã làm những việc gì? Cho đến nay khó ai biết được. Về việc này, sau khi Putin làm quyền Tổng thống Liên bang Nga, cơ quan tình báo Đức đã thành lập riêng một uỷ ban điều tra đặc biệt, phụ trách điều tra hoạt động gián điệp của Putin ở Đông Đức. Cơ quan tình báo Đông Đức đã thẩm vấn các vị quan chức tình báo Đông Đức trước đây đã từng có quan hệ cá nhân mật thiết với Putin, trong đó có cả Hesto Giemlixi, từng có 30 năm làm công tác đặc biệt, trợ lý riêng của

Bosim trùm "Stassy" thời đó, nhưng cũng không có kết quả gì. Giemlixi nói với phóng viên: "Đúng là Chính phủ Đức có lo lắng về việc những gián điệp do Putin chiêu mộ còn làm việc cho Nga. Họ thậm chí còn thấy tôi mấy tiếng đồng hồ, nhưng chúng tôi chẳng hề biết gì hoạt động của người Nga. KGB làm việc hoàn toàn độc lập với chúng tôi, việc chiêu mộ cộng tác viên cũng hết sức bí mật. Đến nay tôi cũng mới biết là có một "hoạt động ánh sáng", "tôi cảm thấy mình bị bán rẻ"...

Từ 1984-1989, khi thống nhất hai nước Đức, trong thời gian đó, Putin đã làm những việc gì, để lại cho nước Đức thống nhất những gì? Không ai biết. Cho đến nay, nguồn tin chính thức của Nga chưa hề để lộ công việc cụ thể Putin ở Dresden thời đó, nhưng cũng đã xuất hiện một số tin đồn. Xem ra, những việc của Putin ở Đông Đức, chỉ có chính ông ta mới rõ.

Năm 1989, đối với Putin là một bước ngoặt trong đời. Sau khi nhìn thấy bức tường Berlin sụp đổ, khối Varsava bị giải thể, KGB suy sụp, Putin đã quyết định chuyển ngành. Mới đầu về làm trợ lý hiệu trưởng về vấn đề quốc tế cho Đại học Leningrad, sau được sự nâng đỡ của thầy giáo cũ Sovchak, lúc đó là Chủ tịch Xô viết Leningrad, Putin ra làm cố vấn về vấn đề quốc tế cho Xô viết thành phố.

Ngày 12/6/1991, sau khi Sovchak trúng cử Thị trưởng Leningrad, Putin ra làm Chủ tịch Ủy ban Quan hệ đối ngoại của thành phố, sau kiêm Phó Thị trưởng. Năm 1994 giữ chức Phó Thị trưởng thứ nhất kiêm Chủ tịch Ủy ban Quan hệ đối ngoại. Từ 1994-1996 giữ chức Phó Thị trưởng thứ nhất. Từ 6/1991-6/1996, Putin thành nhân vật quyền uy ở Saint Petersburg. Những người quen biết trước mặt ông đều gọi là "giáo chủ áo xám". Vì mọi công việc thành phố đều phải thông qua Putin. Sovchak rất tin tưởng Putin, khi ông ta đi công cán trong hay ngoài nước, thì chức thị trưởng không phải do Phó Thị trưởng thay thế, mà giao cho Putin làm quyền Thị trưởng. Còn Putin cũng rất chú ý giữ đúng vị trí của mình, một số việc Putin hoàn toàn có thể tự quyết định cũng bàn với Sovchak rồi mới quyết. Ngay cả thời gian làm quyền Thị trưởng, Putin vẫn cố đóng vai trò "cấp phó".

Vào 6/1996, sau khi Sovchak không tái trúng cử chức thị trưởng Leningrad, Putin đã cương quyết từ chối làm việc với Thị trưởng mới Yakovlev. Khi Sovchak bị tố cáo dính đến tham ô, phải sang Pháp lánh nạn, Putin vẫn giữ mối quan hệ tốt với ông ta. Mọi người cũng không biết, tại sao hai thầy trò ấy vẫn giữ mối quan hệ khăng khít như vậy.

Năm 1996, là một năm mà Putin đầu tiên bước vào "con đường cao tốc quan trường". Được sự tiến cử tích cực của Chubai, Putin được giữ chức Phó Cục trưởng Cục Quản lý sự vụ Tổng thống. Không ai ngờ, trong 4 năm ở Moscow, Putin được thăng liền 5 cấp: 1997-1998 làm Phó Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống kiêm Cục trưởng Tổng cục giám sát của Tổng thống; từ 5-

7/1998 làm Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống; năm 1998 làm Cục trưởng Cục an ninh Liên bang Nga; từ 3-8/1999 làm Cục trưởng Cục an ninh Liên bang Nga kiêm Bí thư Hội đồng an ninh; từ 8-30/12/1999 giữ chức Thủ tướng Liên bang Nga; vào 31/12/1999 làm quyền Tổng thống Liên bang Nga.

Mới 47 tuổi, Putin trước đây chưa mấy ai biết, "ngôi sao chính trị mới" đã từng trải ở KGB vẫn còn thiếu những thành tựu chính trị lại có thể nhanh chóng leo lên tới tột đỉnh quyền lực, không tránh khỏi nảy ra một loạt nghi vấn cho mọi người. Putin nhanh chóng nổi lên là dựa vào đâu? Năng lực? Vận may? Ô dù? Hay là sự lựa chọn của lịch sử? Tại sao Yeltsin lại chọn Putin? Hành động này của Yeltsin nhằm mục đích gì? Vốn quen giởn trò quyền lực, luôn có những thay đổi bất thường về chính trị, có phải Yeltsin lại muốn diễn trò "thay liền 5 đời chính phủ"? Sinh mệnh chính trị của Putin có nhanh chóng chết yểu sau khi vọt tiến? Liệu quyền Tổng thống Putin có thể xoay chuyển được tình thế gay go biến động phức tạp của nước Nga? "Tân quan mới nhậm chức đang hăng", sau khi nắm quyền sẽ múa may ra sao?

Yeltsin bỗng nhiên từ chức trước thời hạn, có nghĩa là việc bầu Tổng thống Nga sẽ tiến hành vào tháng 3 chứ không phải vào tháng 6 như dự định. Chính đảng nào ủng hộ Putin? Các đảng phái cố đưa ra các ứng cử viên ra tranh cử chức Tổng thống, cuối cùng ai thắng ai? Putin làm thế nào để loại Primakov, chiến thắng Diuganop, giành thắng lợi trong bầu cử Tổng thống? Cuộc chiến tranh ở Chechnya đã phát huy tác dụng như thế nào trong giờ phút quyết định cuộc đời chính trị của Putin?

Với thắng lợi của Putin trong bầu cử Tổng thống, nhân dân Nga đã bước vào thời đại Putin. Nước Nga sẽ phát triển như thế nào? Là bù nhìn của Yeltsin hay là thực hiện cải cách cấp tiến? Putin sẽ thực hiện tập quyền trung ương còn cứng rắn hơn cả Yeltsin? Trong công việc quốc tế, chủ trương xây dựng thế giới một cực hay thế giới đa cực? Nước Nga thời đại Putin sẽ giải quyết quan hệ nước lớn Nga - Trung, Nga - Mỹ như thế nào?

Putin là con người thế nào? Đối với nhiều người, Putin thật là một dấu hỏi lớn.

Những người sùng bái Putin thì ca ngợi ông là mẫu người lý tưởng để dẫn dắt nước Nga thoát khỏi những tháng năm đen tối nhất. Họ nói, Putin chủ trương tăng cường quyền lực của điện Kremlin, nhưng nội tâm lại thực hiện dân chủ, dốc sức cho việc Chính phủ kiểm soát kinh tế, nhưng lại tôn sùng sức mạnh thị trường, là người ủng hộ Yeltsin nhưng không giống những kẻ lăm âm mưu, đố kỵ, bòn đẽo của công dưới quyền Yeltsin.

Andrei Piantkovsky, nhà phân tích chính trị có thái độ phê bình mạnh mẽ Putin, đã đánh giá: "Thật khó nói rõ Putin là ai. Ông ta là một cái bịch được bao gói rất đẹp". Ông cho rằng Putin có thể là "Pinoche của nước Nga", là một nhân vật cứng rắn mà phái tự do và phái cải

cách dân chủ đang khát vọng, loại người lãnh đạo muốn vắt kiệt trong toàn quốc đến những hưng phấn cuối cùng của sự thống trị chuyên chế Sa hoàng, cho chủ nghĩa tư bản nở rộ khắp nơi.

Có lẽ ông hiểu thị trường trước đây của Saint Petersburg là người hiểu Putin nhất. Ông nói: "Ở Nga chỉ có những thằng ngốc và đần độn mới so sánh với Pinoche. Họ chẳng biết Pinoche là ai, và cũng không biết Pinoche là cái gì. Chỗ dựa của Putin không phải là quân đội, mà là quyền lực chính trị. Putin thành lập chính đảng của mình để làm hậu thuẫn. Tôi và Putin đã từng trải qua hai cuộc chính biến: một lần năm 1991 và một lần vào năm 1993. Tôi biết bản lĩnh Putin trước những thử thách đó, Putin là một con người đáng tin cậy, can đảm và hiểu biết, Putin quyết không làm trò lừa bịp. Đối với tương lai quốc gia, Putin có cách nhìn theo khuynh hướng dân chủ. Nhưng Putin biết rất rõ, một quốc gia như Nga cần phải có chính quyền mạnh. Không có chính quyền như thế, nước Nga sẽ không giữ được đoàn kết thống nhất".

Đầu năm 2000, Bộ trưởng Ngoại giao Pháp, Ben Vidrina viếng thăm Matxcova và làm quen với Putin. Ông ta nhận xét: "Putin là con người đầy sức sống, biết ăn nói, có niềm tin vững chắc vào lẽ phải của mình".

Có phải Putin là một con người ít lời, không biết nói năng? Dmitri Yakuski, cố vấn của Chủ nhiệm Văn phòng Putin nói: "Nói chuyện với ông ấy rất dễ dàng, nhanh chóng đi thẳng vào vấn đề. Putin không nói lê thê dài dòng. Đó là con người hiện đại, không thành kiến, rất trọng thực tế, sẵn sàng trao đổi với tất cả mọi người. Putin làm việc trước hết và chủ yếu là vì lợi ích của dân tộc Nga. Putin mong muốn dùng phương thức tốt nhất để giải quyết mối quan hệ giữa tập thể quyền trung ương với các địa phương.

Putin đúng là một ngôi sao chính trị mới, trung thành, cần mẫn và kín đáo, một con người đầy bí hiểm, mới được nhiều người ủng hộ và quý mến.

Putin cũng là một đại biểu của phái cứng rắn trên vũ đài chính trị Nga, có tính cách kiên nhẫn, thái độ cứng rắn, biểu hiện rất rõ trong thái độ của ông đối với chiến tranh Chechnya. Có người nói chính vì thái độ đó nên được nhiều người ủng hộ. Vì người Nga khát vọng một con người có thái độ cương quyết để khôi phục kinh tế, khôi phục hình tượng và địa vị nước lớn của Nga.

Đối với Putin bí hiểm, khó có thể nói rõ hết được, có thể sau khi đọc cuốn sách này, Putin cũng chẳng để lại ấn tượng sâu sắc, thật rõ ràng cho các bạn, đó không phải là sai sót của chúng tôi, bởi vì Putin là một nhân vật như vậy.

XUẤT PHÁT TỪ KGB - TỪ CẬU HỌC SINH TIỂU HỌC TỚI TRUNG TÁ KGB

Trên hai bờ sông Neva có một thành phố nổi tiếng với sông ngòi ngang dọc, đảo nhỏ lơ lửng, phong cảnh êm đềm, vốn được coi là "thành Venice của phương Bắc" đó là Saint Petersburg.

Saint Petersburg là một thành phố lớn thứ hai của nước Nga, nằm ở bờ sông Vịnh Phần Lan của biển Baltic, cửa sông Neva, là trung tâm công nghiệp, khoa học và văn hoá quan trọng. Ở đây có công nghiệp luyện kim đen, luyện kim màu, hoá học, cao su, công nghiệp nhẹ, thực phẩm, ấn loát. Có nhiều viện nghiên cứu, đại học, nhà hát chuyên nghiệp, thư viện và bảo tàng.

Saint Petersburg là một thành phố lịch sử nổi tiếng của Nga. Năm 1703, Pie Đại đế xây dựng đồn trấn Petersburg trên đảo Con thỏ ở tam giác châu sông Neva, sau mở rộng làm thành quách, khiến cho Petersburg trở thành một cửa ngõ thông ra biển thời đại đế quốc Nga. Năm 1712, thủ đô nước Nga chuyển từ Mátxcova về Petersburg. Từ đó về sau trong thời gian hơn 200 năm, Petersburg là trung tâm chính trị, kinh tế, văn hoá của nước Nga, cho đến sau cuộc Cách mạng tháng 3, tháng 10 năm 1917 thắng lợi, mới đưa thủ đô nước Nga Xô Viết mới ra đời chuyển về Mátxcova. Trong thành Petersburg và nhà thờ lớn Petersburg (nơi chôn cất Pie Đại đế), gần đồn trấn còn có ngôi nhà nhỏ do tự tay Pie Đại đế xây dựng khi khai phá, thành Petersburg, Hoa viên Mùa hè và Cung điện Mùa hè của Pie Đại đế trên đảo bộ hải quân, Cung Menskov trên đảo Vasiliev là dinh thự của thị trưởng thành phố đầu tiên Menskov, người bạn thân của Pie Đại đế, cung điện của đại thần Vorodov và cung điện của đại thần Stroganov bên bờ sông Neva... Có những kiến trúc cuối thế kỷ 18 gồm: Điện Smolnyi, Cung điện Mùa đông, Cung điện Đá cẩm thạch... Có Nhà thờ lớn Khasan, Nhà thờ lớn Issak Kiev đầu thế kỷ 19; có cung Pie hành cung của Sa hoàng được mệnh danh là "Cung điện Versaille của nước Nga", khu biệt thự Pavlovsko có không khí tươi mát, đình uyển của hoàng cung và làng biệt thự Mùa hè của Sa hoàng...

Saint Petersburg là cái nôi của các cuộc cách mạng Nga. Cuộc khởi nghĩa của những người "Đảng tháng 12" vào năm 1825, cuộc Cách mạng Nga lần thứ nhất năm 1905-1907, cuộc Cách mạng Dân chủ tư sản tháng 2 năm 1917, cuộc cách mạng tháng 10 năm 1917 đều bùng nổ tại đây. Trong cuộc chiến tranh Vệ quốc vĩ đại, quân Đức đã từng vây hãm thành phố này tới 900 ngày vẫn không chiếm được thành phố, điều đó chứng tỏ tinh thần yêu nước vĩ đại và ý chí quật cường của nhân dân Liên Xô.

Saint Petersburg cũng đồng thời là nơi dưỡng dục và bồi dưỡng các danh nhân thế giới. Năm 1895, tại nơi này Lenin đã tổ chức ra "Hiệp hội đấu tranh giải phóng giai cấp công nhân", là mầm mống đầu tiên của chính đảng Marxist Nga. Tại đây, Lomonosov, Mendeleev, Paplov đã từng có những công trình nghiên cứu khoa học được thế giới công nhận; tại đây Puskin, Gogol, Lermontov đã để lại những áng thơ văn được truyền tụng rộng rãi; đây cũng là nơi đã sinh ra các ngôi sao âm nhạc sáng chói Glinka, Tchaikovski. Nhưng cho đến khi loài người sắp bước vào thiên niên kỷ mới và sắp bước sang một thế kỷ mới, bỗng nhiên phát hiện nơi đây còn sinh ra một con người phi thường và có thể đưa nước Nga bước vào thời đại mới, đó là Vladimir Vladimirovich Putin.

Cậu học sinh tiểu học muốn làm điệp viên

Ngày 7/10/1952, một bé trai đã được sinh ra trong một gia đình công nhân ở Saint Petersburg, ông bố đã đặt tên cho cậu ta là Vladimir, có nghĩa là "chi phối thế giới". Đó là cậu con một của gia đình, nên được bố mẹ và mọi người trong họ rất yêu quý. Nhưng bố cậu bé nhận thấy ngay nếu quá chiều chuộng, sẽ rất có hại cho con mình, ông bắt đầu bồi dưỡng và yêu cầu nghiêm khắc đối với cậu bé mà cả nhà đặt rất nhiều hy vọng.

Ngay từ bé, Vladimir Vladimirovich Putin đã có biểu hiện thông minh và lanh lợi khác người, biết suy luận, cặp mắt sâu trí tuệ và dũng cảm. Bố của Putin là công nhân gương mẫu của một nhà máy quốc doanh, một con người thành thật, thẳng thắn, chất phác mà kiên nghị nên được mọi người kính nể. Ông rất nghiêm khắc trong việc dạy con, đặc biệt chú ý đến rèn luyện cho con về phẩm chất ý chí và giáo dục lòng yêu nước. Ông thường khuyên con phải tích cực vươn lên, phải biết dựa vào sức lực của bản thân mình để kiếm sống, để tự vệ, để tìm cơ hội phát triển; giáo dục con phải cần cù học tập, có lý tưởng phục vụ Tổ quốc, cố gắng trở thành người tài có ích cho nước. Sự dạy dỗ của bố đã đặt nền tảng vững chắc cho sự trưởng thành sau này của Putin.

Năm 1958, Putin lên 6 tuổi, bắt đầu cuộc đời học sinh. Trong trường, Putin là một học sinh giỏi cả về học tập lẫn đạo đức. Nhưng cả thầy giáo và bạn học đều nhanh chóng phát hiện cậu học sinh có nhiều mặt tích cực và học giỏi lại không thích bộc lộ và khoe mình, cũng ít chuyện trò với bè bạn, có biểu hiện hướng nội và cô độc, lúc nào cũng như có điều phải suy tư. Nhìn cậu học trò "ông cụ non", ngay đến thầy giáo trong lòng cũng cảm thấy Putin bí hiểm.

Có lần trong giờ tập làm văn, thầy giáo ra đề là "lý tưởng của tôi". Lúc đó thầy đọc mấy bài mẫu, tổ chức cho học trò thảo luận, phát biểu, để gợi mở cách suy nghĩ làm bài tập. Lý tưởng của học trò lắm kiểu, muốn làm đủ mọi thứ.

Một học sinh đã viết trong bài làm văn: "... Lý tưởng của em là làm kỹ sư thiết kế con tàu vũ trụ, em muốn đem hiểu biết và trí tuệ của mình biến thành những cuộc du hành vũ trụ thần diệu..." Thời đó Liên Xô đã phóng con tàu vũ trụ đầu tiên của thế giới, đó là sự kiện gây sự chú ý trên toàn thế giới, làm kỹ sư thiết kế con tàu vũ trụ chính là sự thôi thúc của lòng vinh dự và tự hào.

Còn Putin thì viết: "... Lý tưởng của em là làm một điệp viên, cho dù cái tên gọi này chẳng gọi chút cảm tình nào với mọi người trên thế giới, nhưng xuất phát từ lợi ích quốc gia, lợi ích của nhân dân, em cảm thấy những cống hiến của điệp viên là hết sức to lớn..."

Trong bài văn này, đầu tiên Putin gọi nhớ lại tác dụng to lớn của điệp viên trong những năm chiến tranh, nêu lên sự tích anh hùng của những điệp viên danh tiếng Liên Xô, tiếp đó trình bày vai trò to lớn của điệp viên trong thời kỳ chiến tranh lạnh đối đầu giữa Xô - Mỹ. Cuối bài văn Putin viết: "... Từ nhỏ, em đã được bố dạy phải làm một con người có cống hiến cho quốc gia và nhân dân. Thầy cô vẫn thường dạy chúng em phải học tập thật tốt để phục vụ Tổ quốc và nhân dân. Cách phục vụ Tổ quốc và nhân dân của em là làm một điệp viên xuất sắc, dùng cái tên gọi xấu xí của mình để lấy sự thất bại cho quân địch, dùng sự hy sinh của mình giành lấy thắng lợi cho Tổ quốc và nhân dân".

Đọc bài văn của Putin, thầy giáo thật không dám tin rằng một bài văn có chí hướng to lớn, ngụ ý sâu xa, quan điểm độc đáo, trình bày súc tích như thế, lại được viết bởi tay một cậu học sinh tiểu học. Đồng thời thầy giáo cũng thấy đối với cậu học trò bình thường không biết ăn nói này cần phải có cách nhìn nhận khác.

Đến nay, xem ra tư tưởng mà Putin diễn đạt trong bài văn đó xuất phát từ tâm nguyện ban đầu phục vụ Tổ quốc và nhân dân, cũng còn do ông bố dạy dỗ lúc ở nhà. Bởi vì, bố của Putin tuy là một công nhân bình thường, nhưng lại là thành viên của Ủy ban An ninh quốc gia Liên Xô (tức KGB).

Thực ra, KGB cũng vừa mới thành lập khi Putin học tiểu học. Tháng 3/1953, Stalin qua đời, Beria nhân cơ hội sáp nhập Bộ An ninh quốc gia vào Bộ Nội vụ, miễn chức của Krulov (Bộ trưởng Bộ Nội vụ) và Ignatev (Bộ trưởng Bộ An ninh quốc gia), tự nắm Bộ Nội vụ, từ đó bị bắt, cuối năm xử bắn. Sau đó, Khrushov thành lập bộ máy mới là KGB, tên gọi là "Ủy ban An ninh quốc gia" chuyên trách các nghiệp vụ an ninh quốc gia là tình báo, phản gián, bảo vệ, an ninh chính trị quốc nội và bảo vệ biên giới. Nhiệm vụ cụ thể của KGB là: Một mặt triển khai công tác đánh cắp tình báo bí mật đối ngoại, mặt khác tham dự đấu tranh chính trị trong nước. Cho nên KGB có bộ máy với quyền lực rộng rãi, đã cử các cán bộ ra bên ngoài kiểm soát có chừng mực công tác của nhiều ngành ngoại giao, ngoại thương, thông tin, hàng không dân dụng, viện khoa

học, viện nghiên cứu... để họ làm một số nhiệm vụ cho KGB.

KGB thu nạp những người ưu tú nhất trong các ngành Đảng, chính quyền, quân đội của Liên Xô, họ lĩnh lương cao (cao hơn quân đội), được hưởng những điều kiện phúc lợi tốt (như được đi nghỉ ở trong hay ngoài nước, vào các cửa hàng đặc biệt mua những thứ quý hiếm, hàng ngoại), được hưởng một số quyền lực rộng rãi, nên đã hình thành một số mạng công tác tinh nhạy, mạnh mẽ đạt hiệu quả cao.

KGB trên danh nghĩa chịu sự lãnh đạo của Hội đồng Bộ trưởng Liên Xô, nhưng trên thực tế chịu sự kiểm soát của Bộ Chính trị Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô, thực tế là chịu sự chỉ huy trực tiếp của Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Liên Xô. Cho nên KGB trùm lên cả Chính phủ Liên Xô, trên cả quân đội, trên cả tổ chức Đảng, thực chất là một quốc gia trong quốc gia, chính quyền trong chính quyền, nên được gọi là "Siêu Bộ".

Thời đó, Nhà nước Xã hội Chủ nghĩa Liên Xô đang trong thời kỳ xây dựng và trưởng thành, hoàn cảnh trong và ngoài cực kỳ phức tạp, nhiều dân tộc tôn giáo khác nhau, đất đai rộng lớn, các quốc gia xung quanh dòm ngó, các quốc gia phương Tây đứng đầu là Mỹ tìm trăm ngàn phương kế phá hoại, lật đổ. Cho nên, Liên Xô tồn tại được và phát triển, không thể không thừa nhận KGB đã phát huy được vai trò tích cực quan trọng, thậm chí có khi còn có tính chất quyết định nữa. Các nhà bình luận nước ngoài vẫn coi KGB là hòn đá tảng chủ yếu nhất của Liên Xô.

Cho nên, là một thành viên của KGB, bố của Putin không thể không dạy con trai đạo lý trên, kêu gọi cho Putin từ thời niên thiếu hướng đến KGB.

THỜI ĐẠI HỌC CỦA PUTIN - THÀNH TÍCH ĐIỂM 5, DANH HIỆU KIẾN TƯỚNG

Năm 1970, Putin 18 tuổi, tốt nghiệp trung học và đạt thành tích xuất sắc. Ông thi vào Khoa Luật Đại học Leningrad, ngành Luật Quốc tế. Thật là một niềm vui to lớn đối với một gia đình công nhân. Trong con mắt người bố, Putin đã trở thành niềm hy vọng cho cả gia đình.

Khoa Luật Đại học Leningrad vốn rất nổi tiếng, nằm trên phố 22 đảo Vasilevski, đối diện với

bờ sông Neva. Bây giờ, trên đường phố này hầu như toàn quán cà phê và các tiệm ăn thư thái. Còn thời bấy giờ sinh viên phải qua mấy phố mới tới được quán cà phê pha bằng thùng. Muốn uống rượu phải mua tại quán hàng ngầm cạnh ga xe điện ngầm và chỉ có thể chui vào ký túc xá mà uống.

Các bạn thời đại học của Putin nhớ lại hầu như chẳng có lúc nào Putin đi uống cà phê hay uống rượu mà chỉ nhớ chuyện Putin cần cù học tập.

Trong trường đại học của Liên Xô những năm 1970 của thế kỷ 20, sinh hoạt văn hóa rất đa dạng. Mỗi tối các khoa đều tổ chức các buổi dạ hội hoặc hoạt động văn nghệ. Nhưng Putin cũng ít khi tham gia vào các buổi dạ hội. Vào những lúc đó, Putin thường trốn vào thư viện đọc sách, nên các bạn chỉ có thể gặp Putin trong thư viện. Nhìn Putin đọc sách rất chăm chú trong thư viện, mấy ai nữ quấy rầy hoặc kéo cậu ta đi dạ hội. Do vậy, thành tích học tập của Putin luôn xếp hàng đầu, thành tích các môn đều đạt điểm 5.

Là một sinh viên đại học, Putin rất quan tâm đến tình hình nước nhà với một tinh thần trách nhiệm cao. Putin đã chọn đề tài luận văn tốt nghiệp của mình là: "Nguyên tắc tối huệ quốc trong Luật Quốc tế". Lúc đó, quan hệ giữa hai cường quốc Nga - Mỹ đang hòa hoãn, các hạng mục hợp tác kinh tế và khoa học kỹ thuật đang tăng nhiều. Chàng thanh niên Putin đã nhạy cảm chụp bắt nhiều vấn đề mấu chốt nhất trong đời sống kinh tế một cách gián tiếp qua sự giao lưu kinh tế mậu dịch đó, đủ thấy sự nhạy cảm của Putin trong lĩnh vực kinh tế.

Trong thời gian học đại học, ngoài việc thích đọc sách, Putin còn thích hoạt động thể thao và tích cực tham gia các môn thi đấu không phải của dân tộc Nga như vật kiểu Sambo và Judo. Khi đang học năm thứ 2 đại học, nhà trường cử Putin thành lập một đội vật để tham gia thi đấu giữa các trường đại học. Lúc đó đội viên có kinh nghiệm rất ít, nên số người thi đấu cũng không nhiều. Để tổ chức một đội vật tham gia thi đấu giữa các trường đại học, giành vinh quang cho trường và cho thành phố Leningrad, Putin kiên nhẫn đi thuyết phục một số bạn học ghi tên thi đấu.

Trong số đó, có một bạn đồng song vừa mới tiếp xúc với môn vật Sambo và cũng là người bạn thân nhất của Putin được Putin thuyết phục ghi tên thi đấu. Nhưng việc không may xảy ra, người bạn này trong khi thi đấu đã bị gãy đốt sống cổ, đưa vào bệnh viện cấp cứu được mấy hôm thì chết. Sự việc này là một đòn nặng nề không chịu đựng nổi đối với Putin, chàng trai còn thiếu từng trải. Xót thương khóc lóc và hối hận khiến Putin xa lánh bạn bè, cuộc sống cô độc tách khỏi mọi người cho đến khi tốt nghiệp đại học. Tuy sau này sự nghiệp của Putin thuận buồm xuôi gió, cũng không làm vơi nỗi đau trong tâm khảm, hằn sâu trong tính cách của Putin. Năm 1974, Putin đoạt chức Vô địch thi đấu Judo thành phố Leningrad và đạt danh hiệu kiện

tướng thể thao.

Năm 1975, vào ngày khai giảng đại học năm thứ 5, một người tên là Ivan Vasilevich đã có cuộc trò chuyện khá lâu với Putin trong phòng học. Cuộc trò chuyện này làm cho Putin thực hiện được lý tưởng của mình thời niên thiếu là gia nhập KGB. Ivan Vaxilievich là nhân viên công tác ở KGB, nói với Putin: "Anh bạn Vladimir Putin, mấy hôm nay tôi đã thông qua nhà trường và tổ chức Đoàn thanh niên cộng sản của Khoa Luật để tìm hiểu về anh. Thời gian qua, thông qua nhiều điều tra tìm hiểu và quan sát, tôi thấy anh có đầu óc linh hoạt, tư duy sắc bén, là một thanh niên tốt hiếm có".

Những câu nói đó làm cho Putin ngượng ngùng. Anh nói: "Thưa đồng chí Ivan Vasilevich, đồng chí nói thế chứ, tôi chưa làm được gì". Ivan Vasilevich hỏi: "Đã năm thứ 5 đại học rồi, tốt nghiệp xong định làm gì?".

Ngượng một chút, nhìn Putin, không để Putin kịp trả lời, Ivan Vasilevich nói thẳng luôn: "Tôi là nhân viên của KGB Leningrad, anh có muốn sau khi tốt nghiệp vào công tác trong cơ quan an ninh quốc gia không?".

Lúc đó việc KGB chiêu mộ nhân viên tình báo tương lai trong sinh viên là rất phổ biến. Có một nguyên tắc công khai là tìm mọi cách thu hút nhân tài ưu tú có tri thức, lòng can đảm, ý chí kiên cường. Nên khi tuyển người thường trước hết do tổ chức cơ sở Đảng tiến cử, rồi do "Ban cán bộ" của tổ chức Đảng chuyển những người dự tuyển đến Cục Quản lý nhân sự của KGB thẩm tra, đồng thời do bộ phận điều tra đặc biệt tiến hành điều tra mọi mặt, thậm chí còn gài bẫy để thử thách đối tượng dự tuyển, tất cả những điều đó đều không được để cho đối tượng biết.

Rõ ràng Ivan Vasilevich là nhân viên điều tra mọi mặt của bộ phận điều tra và Putin đã là đối tượng dự tuyển từ lâu, trải qua thẩm tra chặt chẽ, được chấp nhận đủ tiêu chuẩn.

Lúc đó Putin xúc động. Tuy có biết về KGB, nhưng nói chung KGB đối với Putin vẫn đầy bí hiểm. Đồng thời đó cũng là nghề nghiệp mà các bạn học đều ngưỡng mộ. Vì ngoài cơ hội ra nước ngoài, nhân viên KGB còn được đãi ngộ lương cao mà người thường không thể so được. Thông thường sĩ quan KGB, nhất là sĩ quan công tác ở nước ngoài, có cách tính tiền lương rất phức tạp. Lương cơ bản xác định theo quân hàm, cứ thăng một cấp lại tăng thêm 10 rúp một tháng. Sau 5 năm phục vụ trong KGB được tăng 5% lương cơ bản, sau 10 năm tăng 20%. Ngoài quân hàm và tuổi quân, nếu được đề bạt vào cương vị lãnh đạo thì cũng sẽ được tăng lương. Thiếu tá trợ lý trưởng phòng hoặc phó phòng ở cơ quan bộ Mátxcova, có thể được mức lương còn cao hơn đại tá trưởng phòng thông thường. Ngoài ra, sĩ quan làm việc ở nước ngoài còn được lĩnh tiền trợ cấp vỏ bọc nghề nghiệp. Người có vỏ bọc là phóng viên, nếu viết một bài

đăng báo được trợ cấp thêm tiền, để khuyến khích họ làm tốt vở bọc. Ngoài ra, mỗi tháng còn được một khoản tiền bằng nửa tháng lương bình thường chuyển vào tài khoản của họ ở KGB.

Cho nên nghe nói được KGB tuyển mộ, Putin đã xúc động nói: "Tôi vốn muốn vào KGB từ lâu, tôi thích công tác tình báo, vì tôi có những tư tưởng lớn. Tôi cho rằng tôi có thể sử dụng tốt sở trường của mình để làm người có ích nhất cho xã hội. Tôi nguyện hiến dâng Tổ quốc tuổi thanh xuân và bầu máu nóng của mình".

Từ đó Putin trở thành một nhân viên của KGB Leningrad. Ít lâu sau các bạn học sinh ngạc nhiên thấy Putin có một chiếc ô tô con "Giaporogiets", lúc đó có thể coi là một loại hàng xa xỉ. Bản thân Putin giải thích, anh ta rút thăm trúng thưởng ô tô, nhưng ít ai tin lời giải thích đó.

Khi vừa bảo vệ xong luận án, 3 sinh viên trong đó có Putin được đưa ngay đến Cục tình báo đối ngoại KGB Liên Xô để huấn luyện chuyên ngành, từ đó Putin bước vào đời sống điệp báo 15 năm, thoả mãn niềm mơ ước thuở nhỏ.

Thời đại học, Putin còn có một vận may là quen biết Sovchak. Lúc đó Sovchak là Giáo sư Luật Kinh tế, thường chủ trì các buổi thảo luận trên giảng đường của sinh viên khoa luật, Putin thường tham gia thảo luận. Putin cũng thường xin ý kiến chỉ đạo của Sovchak về một số vấn đề học thuật, qua đó Putin đã gây được ấn tượng rất tốt với Sovchak. Càng may mắn hơn, giáo sư chỉ đạo và bảo vệ luận án của Putin lại là Sovchak. Với bản luận án "Nguyên tắc tối huệ quốc trong Luật Quốc tế", Putin đã đạt điểm ưu tú hiếm thấy thời đó, điều càng làm cho Sovchak thêm yêu mến Putin. Nhưng Putin hoàn toàn không biết rằng mối tình thầy trò trên đảo Vasilevski đã quyết định vận mệnh cuộc đời mình.

Đào tạo trong "thành đặc vụ"

KGB là một tổ chức được chọn lựa kỹ càng, có nhiều đặc quyền, muốn gia nhập KGB phải qua nhiều sàng lọc, có thể nói trăm người chọn một. Mà muốn trở thành một nhân viên KGB có cương vị công tác lại không dễ.

Putin sau khi gia nhập KGB đầu tiên phải tập trung về trường đào tạo KGB để huấn luyện. Đời sống nhà trường quân sự hóa, kỷ luật hết sức nghiêm khắc, liên lạc thư từ phải dùng địa chỉ giả, thời gian huấn luyện một năm rưỡi.

Ở Liên Xô, KGB mở hơn 200 trường đào tạo, đều là những "thành đặc vụ", không có ghi trên bản đồ. Có 7 trường loại lớn, đó là:

"Kaduma" nằm ở đông nam cách Kubyshev khoảng 200 km, trường chia thành các bộ phận: Anh, Canada, Mỹ, Australia, New Zealand, Ấn Độ, Nam Phi.

"Chitaitaskaia" ở phía nam Yarkusk khoảng 75 km, gần hồ Baical, giáp biên giới Liên Xô - Mông Cổ, trường chia thành các bộ phận Trung Quốc, Nhật Bản, Triều Tiên, Việt Nam.

"Prakhovka", ở đông bắc thành phố Minsk khoảng 70 km, trong trường chia làm mấy bộ phận: bộ phận Bắc là 4 nước Bắc Âu (Na Uy, Thụy Điển, Đan Mạch, Phần Lan); Tây Nam là bộ phận Hà Lan; Nam là Thụy Sĩ và Áo; Đông Nam là Đức.

"Sukivnaia" cách Chicalop 110 km, chuyên huấn luyện gián điệp quốc gia ngữ hệ Latinh gồm: Italia, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Pháp.

"Ostodonaia" phía đông Khabarovsk 105 km, huấn luyện điệp viên Liên Xô ở các nước châu Á khác ngoài trường Chitaitaskaia.

"Novaia" ở tây nam Tasken khoảng 90 km, đối phó với các nước châu Phi.

"Suidonaia" ở đông nam thành phố Tula khoảng 85 km, chuyên nhằm vào các nước Đông Âu, gồm: bộ phận Tây Bắc là Tiệp Khắc; Bắc là Ba Lan; Nam là Rumania; Đông Nam là Albania và Nam Tư.

Những "thành đặc vụ" này, nếu không có giấy phép đặc biệt của KGB, bất cứ ai cũng không được đến gần vì bên ngoài có một đơn vị bộ đội tinh nhuệ của KGB bao bọc, toàn bộ khu vực được KGB bảo vệ nghiêm ngặt. Trên bản đồ của Liên Xô cũng không tìm thấy vị trí của trường, ngay cả dân Liên Xô cũng không biết có nơi như thế.

Putin và những người khác được máy bay riêng của KGB đón từ Leningrad đưa thẳng đến Phân hiệu Đức của trường "Prakhovka" ở đông bắc Minsk khoảng 70 km. Khi đó họ không biết được tu nghiệp ở trường gì và sau mới biết mình được đặt trong một môi trường nước ngoài.

Cũng giống như các trường quân sự khác, bài học đầu tiên đối với học viên mới là giáo dục truyền thống cách mạng. Bài học này cho Putin sự hiểu biết và nhận thức sâu sắc, toàn diện về KGB.

Tiền thân của KGB vốn là "Ủy ban đặc biệt trấn áp phản cách mạng và lãn công" được thành lập ngày 20/12/1917, gọi tắt là "Che ka". Lúc đó chủ yếu là để đối phó với những hoạt động bạo loạn, gây rối, phá hoại và ám sát của bọn cựu sĩ quan quân đội Sa hoàng và giai cấp tư sản. Năm 1918, Lenin bị ám sát, "Che ka" đã điều tra bắt giữ ngay thủ phạm. "Che ka" nhanh chóng phát triển thành một tổ chức công tác đặc vụ tập trung các công việc thu thập tình báo, phản gián, bảo vệ bắt bớ, thẩm vấn, xét xử, tổng giam và thi hành án. Về sau căn cứ vào tình hình thay đổi và nhu cầu của cuộc đấu tranh, tên gọi và chức trách của bộ máy "Che ka" cũng thay đổi nhiều lần: tháng 2/1922 được đổi thành Cục bảo vệ Chính trị Bộ Nội vụ, tháng 11/1922 tách khỏi Bộ Nội vụ; đổi thành Tổng cục Bảo vệ Chính trị; tháng 7/1934 đổi thành Tổng cục An

ninh Quốc nội, lại sáp nhập vào Bộ Nội vụ; năm 1942 lại tách ra độc lập, mở rộng thành Bộ An ninh Quốc gia; tháng 6/1942, Bộ An ninh Quốc gia nhập với Bộ Nội vụ, đồng thời thành lập riêng bộ phận trừ gian làm công tác phản gián, trấn áp phản cách mạng và bọn Nga gian hàng Đức (còn có tên là Cục Diệt gián điệp); tháng 4/1943, Bộ An ninh Quốc gia lại tách khỏi Bộ Nội vụ, cho đến khi kết thúc Đại chiến thế giới lần thứ 2.

Tháng 10/1946, nhân việc Mỹ rậm rịch thành lập Cục Tình báo Trung ương, Liên Xô hợp nhất toàn bộ các bộ phận đặc vụ tình báo đối ngoại trong bộ máy Bộ An ninh Quốc gia, Bộ Ngoại giao và cả Tổng cục Tình báo của Bộ Tổng tham mưu quân đội, thành Ủy ban Tình báo Trung ương thống nhất, hùng mạnh thuộc Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô. Năm 1952, Ủy ban Tình báo Trung ương lại giải tán, các thành viên thuộc bộ nào lại về bộ cũ, làm việc theo chức năng riêng.

Tháng 3/1954, căn cứ vào tình hình ngày càng nghiêm trọng của cuộc chiến tranh lạnh Xô - Mỹ, Khrusov lên nắm quyền sau khi Stalin qua đời, đã lệnh cho các ngành Đảng, Chính quyền, Quân đội điều các cán bộ nòng cốt, tổ chức ra Ủy ban An ninh Quốc gia Liên Xô, gọi tắt là KGB do Tchelov làm Chủ tịch đầu tiên.

KGB là một bộ máy công tác đặc vụ được thành lập có quy mô lớn nhất trong lịch sử loài người, cơ quan tổng bộ hơn 1 vạn người, nhân viên các ngành tình báo, phản gián và trinh sát kỹ thuật, phân bố trong và ngoài nước hơn 20 vạn người, còn có 30 vạn bộ đội biên phòng, đầy đủ các quân chủng hải, lục, không quân. Tổng quân số của bộ máy này vượt quá 50 vạn người, tổng kinh phí hàng năm tới 110 tỷ USD, nên người ta gọi nó là “khủng long” trong bộ máy công tác đặc vụ thế giới.

Căn cứ vào Điều lệ Ủy ban An ninh Quốc gia Liên Xô, nhiệm vụ của KGB là:

1. Làm công tác tình báo, gián điệp đối ngoại, gồm cả những hoạt động đặc biệt như ám sát, lật đổ, phá hoại và tuyên truyền kích động.
2. Phụ trách công tác phản gián trong nước, gồm theo dõi, giám sát người nước ngoài đến Liên Xô, kiểm soát các ngành trọng yếu của chính phủ và quân đội.
3. Đấu tranh với những phần tử có chính kiến khác, các phần tử dân tộc ly khai, các nhân vật tôn giáo hoạt động ngầm, gồm cả những hoạt động khống chế giám sát làm mất danh dự, đưa vào bệnh viện tâm thần, bỏ tù, bắt lao động cải tạo.
4. Bảo vệ an toàn cho những người lãnh đạo Đảng và Nhà nước, gồm cả cử bảo vệ tiếp cận chuyên trách cho những người lãnh đạo từ Ủy viên Bộ Chính trị trở lên, bảo vệ các chính khách quan trọng nước ngoài đến thăm.

5. Giám sát và kiểm soát thông tin liên lạc, gồm bảo đảm an toàn cho thông tin mật mã trong nước, và kiểm soát thu nghe, mã thám mật mã thông tin nước ngoài.

6. Bảo vệ đường biên giới quốc gia của Liên Xô.

7. Chấp hành các nhiệm vụ đặc biệt mà Trung ương Đảng và Chính phủ Liên Xô giao cho.

Để hoàn thành những nhiệm vụ đó, KGB đã lập ra 4 Tổng cục (tương đương cấp bộ), 7 cục quản lý và 5 phòng độc lập. Lúc đó, lãnh đạo Liên Xô đã phát động trong toàn xã hội cuộc tuyên truyền vận động nhằm nâng cao uy tín của KGB và cảnh sát nhân dân. Giới báo chí đã tuyên truyền nhiều cho KGB. Đồng thời xuất hiện hàng loạt các tác phẩm văn học với các hình thức hồi ký, truyện ký, phim tài liệu và phim truyện mạo hiểm, ca ngợi KGB và thành tích của KGB. Thông qua các loại phương tiện thông tin thời đó, tuyên truyền rầm rộ cho nhân viên KGB bằng việc đọc và xem xét rất nhiều tác phẩm văn học phản ánh cuộc đấu tranh và đời sống của nhân viên KGB, chàng trai trẻ Putin thấy việc lựa chọn nghề nghiệp của mình là chính xác, càng tăng thêm ý thức trách nhiệm và lòng tự hào để làm việc cho KGB.

Nhưng việc học tập và huấn luyện lại không lãng mạn và thú vị như tác phẩm văn học mô tả. Nó hoàn toàn khô khan, căng thẳng và gian khổ.

Khi sĩ quan huấn luyện công bố kế hoạch huấn luyện, Putin và các bạn học đều ngó cả người. Chương trình huấn luyện và học tập phải nhồi nhét rất căng thẳng. Trong thời gian một năm rưỡi, phải hoàn thành 2.913 giờ học, như vậy nghĩa là không có nghỉ hè, nghỉ đông. Trừ các ngày chủ nhật, mỗi ngày ít nhất phải học tập và huấn luyện 6-7 giờ, như vậy, đối với các chàng trai như Putin, vừa mới bước chân khỏi mái trường đầy lãng mạn, thật là hết chịu nổi.

Học tập các khoa mục cơ sở có Số học, Hóa học, Vật lý, Hội họa, Tốc ký, Địa lý, Ngoại ngữ, Kinh tế nước ngoài, Giáo dục, Chính trị thường thức, Văn học nước ngoài, chiếm 698 giờ. Khóa trình quân sự có biên chế, thiết bị công trình quân sự, vũ khí trang bị của tổ chức quân sự nước ngoài, tin tức tình báo về người lãnh đạo nước ngoài, gồm những tư liệu tỉ mỉ của từng nhân vật lãnh đạo trọng yếu, cả tập quán và đặc trưng sinh hoạt của họ, chiếm 392 giờ.

Khoa mục đặc biệt có nội dung phong phú nhất, chiếm 1.824 giờ gồm: địa hình học, kỹ thuật chụp ảnh, kỹ thuật thu phát vô tuyến điện, phương pháp thông tin liên lạc đặc chủng, dùng mực tàng hình ghi chú và đánh dấu bí mật trên bản đồ, kỹ thuật đặc biệt ghi chép tin tình báo bí mật lên mặt kính, huấn luyện phản gián, phương pháp giải vây, tự cứu và chạy trốn; về dược học gồm cách sử dụng thuốc độc, ma túy, thuốc mê.

Trong các khoa mục đặc biệt, có các mục như cách bắt mồi liên lạc, cách tránh bị theo dõi, cách cắt đuôi bám, cách hẹn gặp các nhân viên khác trong mạng v.v... là những bài cơ bản. Khóa

trình bày này chia làm 2 phần:

Phần một, trước hết phải học cách nhận biết mật thám, nếu bị họ bám sát phải sử dụng cách nào để cắt đuôi bám. Chỉ khi nào hoàn toàn cắt được "đuôi" mới có thể bắt được liên lạc với nhân viên mới. Để huấn luyện môn này sát với thực tiễn, còn sử dụng cả hình thức thực tập.

Phần hai của khoá trình còn phức tạp hơn nhiều, đó là cách "chiêu mộ cộng tác viên cung cấp tình báo", thầy giáo đóng vai quan chức, nhà khoa học, nhân viên kỹ thuật, học viên phải tìm cách "mua chuộc" họ làm gián điệp, đương nhiên những thầy giáo đó không phải dễ mà "mua chuộc" được, học viên sẽ nhận thức được "đối tượng" nước ngoài không dễ dàng trở thành "con mồi" của họ. Như vậy, các học viên sẽ phải nghĩ ra nhiều mưu kế, tìm cách đặt bẫy, để đối tượng sa bẫy. Thầy giáo còn dạy họ cách nắm những nhược điểm khác nhau của các loại người, để tiến hành công việc đúng người đúng tậ. Những kẻ háms tiền, dễ dungs tiền dụ dỗ; có một số người lại phóng túng về sinh hoạt tình dục, dễ dungs gái đẹp để mồi chài; đối với những kẻ có biến thái về sinh hoạt tình dục thì dùng đồng tính luyến ái để dụ chúng mắc câu, khi chúng đang làm trò đồi bại thì chụp ảnh hoặc quay phim, để đe dọa khống chế chúng, buộc phải vào khuôn phép. Để đạt được mục đích, cả học viên nam và nữ đều phải học sử dụng mọi cách mồi chài, thậm chí dùng cả bản thân mình làm mồi.

Như vậy, trải qua một năm rưỡi huấn luyện, lại qua cuộc khảo thí nghiêm ngặt với các chuyên gia đặc biệt trong đoàn giám khảo, Putin đã tốt nghiệp trường tình báo "Prakhovca", với thành tích loại ưu. Đoàn giám khảo đã nhận xét về Putin: "Có đầu óc linh hoạt, phản ứng nhanh nhạy, cẩn trọng, già dặn, kiên cường, cương nghị, tính kỷ luật vững, có ý thức trách nhiệm cao".

LENINGRAD: 8 NĂM TỂ NHẠT

Năm 1977, sau khi tốt nghiệp trường tình báo "Prakhovka", Putin được phong quân hàm trung úy lục quân, phân về làm công tác điệp báo tại trạm công tác Leningrad thuộc Tổng cục 1 KGB trong khoảng thời gian 8 năm.

KGB có 4 tổng cục (tương đương cấp bộ), 7 cục quản lý và 5 phòng độc lập. Bốn tổng cục là:

Tổng cục 1 phụ trách công tác tình báo đối ngoại, dưới có 4 cục, 3 văn phòng và 16 phòng.

Tổng cục 2 quản lý công tác phản gián, chống lật đổ trong nước, dưới có 3 cục nghiệp vụ, 8 phòng nghiệp vụ và 8 phòng khu

vực.

Tổng cục 3 chủ quản bộ đội biên phòng, dưới có Bộ Tư lệnh, Cục Hậu cần, Cục Hải quân, Cục Không quân, phòng Nghiên cứu kỹ thuật biên phòng. Tổng cục này có 30 tổng đội lục quân, 7 đội tuần tiểu hải quân 5 liên đội không quân, tất cả tới 30 vạn người.

Tổng cục 4 là Tổng cục Cảnh sát Mật, làm nhiệm vụ “trấn áp mọi phần tử phản động và những hoạt động phản động trong nước và đến từ nước ngoài”. Nó là quả tim của ý thức hệ KGB, chuyên hoạt động chống chiến tranh tâm lý. Dưới có 9 cục đánh số thứ tự từ 1 đến 9, ngoài ra còn có một số phòng trực thuộc.

Bảy cục quản lý gồm: Cục Quản lý Quân đội (Cục 3); Cục Quản lý Kỹ thuật (Cục 6); Cục Theo dõi Giám sát (Cục 7); Cục Quản lý Thông tin (Cục 8); Cục Quản lý Cảnh bị (Cục 9); Cục Quản lý Hành chính và Cục Quản lý Nhân sự.

Năm phòng độc lập gồm: Phòng Điều tra vụ việc đặc biệt; Phòng Phân tích kinh nghiệm hoạt động; Phòng Thông tin quốc gia; Phòng Bảo vệ; Phòng Đăng ký hồ sơ.

Bắt đầu từ những năm 70 của thế kỷ 20, quan hệ Xô - Mỹ đi đến hòa hoãn, hai nước tăng cường giao lưu kinh tế và quan hệ mậu dịch. Trong cuộc giao lưu đó, Liên Xô thấy mình đang tụt hậu. Trong một báo cáo nghiên cứu cho thấy, công nghiệp điện tử lúc đó của Liên Xô đã lạc hậu so với phương Tây ít nhất 10-20 năm. Cho nên Liên Xô càng coi trọng thu thập tình báo khoa học kỹ thuật, đặc biệt là tình báo khoa học kỹ thuật quân sự. Dự tính thông qua việc sử dụng những tin tức tình báo khoa học kỹ thuật đó Liên Xô có thể rút ngắn thời gian đuổi kịp phương Tây. Do đó Liên Xô không tiếc trong việc đổ người và của vào việc này. Về tiền, hàng năm Liên Xô bỏ ra hàng tỷ đô-la để thu thập tình báo khoa học kỹ thuật và trang bị kỹ thuật mũi nhọn. Số kinh phí lớn đó, đại bộ phận đều từ 12 bộ có liên quan đến sản xuất công nghiệp quốc phòng. Về nhân tài, hàng năm KGB tuyển lựa khoảng 100 học viên ưu tú từ các trường học viện khoa học tự nhiên ở khắp nơi trong toàn quốc, đưa vào học trong các trường tình báo KGB, huấn luyện họ có được kỹ năng chọn lựa mục tiêu, nhận biết tài liệu, đánh cắp và chuyển tin tức tình báo, sau khi tốt nghiệp phân công về Cục T công tác. Putin đã gia nhập KGB trong trường hợp như vậy.

Lúc đó thu thập tình báo khoa học kỹ thuật ngoài KGB còn có Ủy ban Công nghiệp Quân sự Liên Xô, Bộ Tình báo Bộ Tổng Tham mưu quân đội Liên Xô, Cục Ngoại vụ Ủy ban khoa học kỹ thuật quốc gia, Cục Ngoại vụ Viện khoa học Liên Xô, Ủy ban Kinh tế đối ngoại, Bộ Ngoại thương, Viện Nghiên cứu tình báo khoa học kỹ thuật toàn Liên Xô, Thương hội Liên Xô... Nhân viên chuyên trách làm công tác tình báo khoa học kỹ thuật trên 10 vạn người, trong đó có 9 vạn điệp viên Liên Xô phân tán ở khắp nơi trên thế giới để săn tìm tư liệu khoa học kỹ thuật và

thiết bị kỹ thuật tiên tiến.

Phạm vi thu thập tình báo khoa học kỹ thuật cũng mở rộng không ngừng, hầu như bao gồm mọi lĩnh vực khoa học kỹ thuật mà Liên Xô bị tụt hậu. Mục tiêu trọng điểm là những kỹ thuật mũi nhọn có thể trực tiếp hoặc gián tiếp dùng cho mục đích quân sự, như công nghiệp hàng không và hàng không vũ trụ, la-de, máy tính điện tử, vệ tinh, phân rã hạt nhân, khí động học hàng không, nhiệt độ thấp, điện tử, gốm sứ, rôbốt, cáp quang... những sản phẩm tương chừng không có liên quan tới công nghiệp quân sự, như Liên Xô đã từng đến các quốc gia phương Tây mua các trò chơi trên máy vi tính, vì những mạch điện tử đó có thể dùng trong một số tên lửa. Nguồn tình báo khoa học chủ yếu là Mỹ, Tây Âu và Nhật Bản. Trong đó Mỹ chiếm 61,5%, Tây Đức chiếm 10,5%, Pháp chiếm 8%, Anh chiếm 7,5%, Nhật Bản chiếm 3%. Đối với nhiệm vụ và mục tiêu thu nhập tình báo từng quốc gia cụ thể, tùy theo tình hình mà có sự chú trọng khác nhau, như đối với Mỹ chủ yếu là thu thập những tư liệu khoa học kỹ thuật về các mặt kỹ thuật vi điện tử, laser, vi tính, năng lượng hạt nhân, công nghiệp hàng không vũ trụ và khai thác dầu mỏ, khí đốt thiên nhiên; đối với Nhật Bản lại nặng về thu nhập vật liệu gốm sứ (dùng thay cho sắt thép chế tạo xe tăng, hạm tàu và máy bay), điện tử, rôbốt, cáp quang, kỹ thuật công trình gen di truyền.

Lúc đó, Cục T của KGB đã phát triển thành cục lớn thứ hai của Tổng cục 1, dưới có 4 phòng, với một đội ngũ tình báo gồm 2000 nhân viên khoa học kỹ thuật chuyên ngành, công tác ở trong và ngoài nước. Một bộ phận nhân viên công tác trong nước làm việc tại cơ quan Cục T, còn một bộ phận nữa cài trong bộ máy của các ngành có dính líu đến nước ngoài và liên quan đến khoa học kỹ thuật ở Bộ Ngoại thương, Công ty Xuất nhập khẩu. Họ không những có quyền quyết định chọn lựa các nhà khoa học đi dự hội nghị quốc tế mà còn có thể cử người đi cùng đoàn ra nước ngoài trực tiếp tiếp xúc với các học giả nước ngoài. Đoàn đại biểu Liên Xô đi dự các hội nghị khoa học quốc tế cũng không ngoại lệ, đều có sĩ quan của Cục T hoặc cử người hợp tác tin cậy tham dự. Những nhân viên tình báo của Cục T công tác ở nước ngoài đều có vỏ bọc với danh nghĩa hợp pháp là quan chức ngoại giao, cố vấn khoa học, đại biểu công ty... để hoạt động thu thập tình báo khoa học kỹ thuật; một bộ phận nhỏ dưới danh nghĩa ngụy tạo và giấy tờ giả, nhập cảnh bất hợp pháp vào các nước để hoạt động gián điệp khoa học kỹ thuật. Putin thuộc phòng D chuyên phối hợp với ngành tình báo các nước vệ tinh của Liên Xô về tình báo khoa học kỹ thuật.

Tin tức thắng lợi trên mặt trận tình báo liên tiếp truyền về. Như vụ "Toshiba" nổi tiếng, vụ việc tuy xảy ra vào năm 1987, nhưng việc mua bán là từ năm 1982-1983. Công ty Toshiba của Nhật Bản bán một cách bất hợp pháp 8 máy phay cao cấp và một công ty của Na Uy bán máy tính tiên tiến điều khiển loại máy phay đó cho Liên Xô, từ đó Liên Xô có thể chế tạo được tàu

ngầm giảm âm tiên tiến, buộc Mỹ và các nước phải bỏ ra 30 tỷ đôla để nghiên cứu chế tạo hệ thống theo dõi tàu ngầm thế hệ mới, để có thể tái lập được ưu thế của NATO trong cuộc chiến chống tàu ngầm. Lại như "vụ kỹ thuật tên lửa", do Liên Xô đã sử dụng kỹ thuật của phương Tây nâng cao xác suất trúng đích của tên lửa có bộ phóng trên mặt đất, khiến NATO buộc phải bỏ ra 30 - 50 tỷ đô la để nghiên cứu chế tạo tên lửa MX mới, thay cho tên lửa có bộ phóng trên đất trước đây và đặt kế hoạch chi thêm 9,1 tỷ USD để bố trí 50 tên lửa MX trên xe lửa, đề phòng Liên Xô phá huỷ các tên lửa MX bố trí cố định. Sau khi xảy ra vụ việc này, KGB đã trọng thưởng những nhân viên và người lãnh đạo chủ yếu làm việc này, gây tác động mạnh trong giới tình báo Liên Xô.

CỘNG HÒA DÂN CHỦ ĐỨC - 5 NĂM BÍ HIỂM

Nhưng Putin lại không có cơ hội tham gia những hoạt động lớn như vậy. Ông vẫn im lặng miệt mài với nghiệp vụ tham mưu tình báo ở trạm công tác Leningrad, để phối hợp hành động của KGB với bộ máy tình báo các nước vệ tinh, trao đổi tin tức tình báo, viết báo cáo tình báo, báo cáo lên cấp trên và phân phát một số tin mật. Những vụ việc này không thể bộc lộ tài trí thông minh của Putin, lại rất mệt mỏi và vụn vặt. Có khi để hoàn thành một bản báo cáo, Putin phải làm việc thâu đêm.

Là một sĩ quan trẻ mới nhận cương vị công tác, ai chẳng muốn làm ở những cương vị dễ tỏ năng lực và tài hoa của mình? Ai chẳng muốn lập thành tích trên cương vị của mình và nhanh chóng được đề bạt?

Nhưng Putin không vì thế mà lơ là công tác, ngược lại ông càng cố gắng hoàn thành mọi nhiệm vụ cấp trên giao, cũng không bắt nạt gặp lãnh đạo xin đổi công tác. Putin cho rằng muốn làm một người thành đạt, đặc biệt đối với người làm công tác tình báo, phải biết chịu đựng im lặng, không thể quá lộ mặt, càng không nên ra mắt trước thiên hạ. Phải làm thật chắc công việc hiện nay, dựa vào thực tài, vào thành tích công tác của mình, giành lấy lòng tin của tổ chức, của lãnh đạo, mà công việc hiện nay chính là sự thử thách của tổ chức đối với mình, đó là cơ hội tốt để rèn luyện ý chí và tính cách

Trên cương vị công tác đó, Putin đã làm việc gần 10 năm. Thời gian đó dường như đã rèn giũa con người hiện nay của Putin: già dặn, cẩn trọng, khéo biết điều khiến mọi việc ở hậu trường, rất ít bộc lộ mình, đầy bí hiểm.

Năm 1984, Thiếu tá Putin 32 tuổi, được phái sang Cộng hòa Dân chủ Đức. Danh nghĩa công khai là Chủ nhiệm Hiệp hội hữu nghị Xô - Đức, cơ quan ở Leipzig, danh nghĩa thực là Cố vấn Quân sự do KGB phái đến "Stassy" - Bộ máy Tình báo Đông Đức đặt cơ quan tại Dresden. Nhiệm vụ của Putin là làm địch vận trong nhân viên tình báo Đông, Tây Đức, cài cắm chân rết KGB trong nội bộ, mở rộng hàng ngũ KGB.

Đông Đức thời đó là tiêu điểm mà Liên Xô hết sức quan tâm, có 38 vạn quân Liên Xô đóng tại đây. Thủ đô Berlin là trung tâm chiến tranh gián điệp giữa Đông và Tây. Liên Xô đặt cơ quan Tổng bộ tình báo ở Kasster ngoại ô Berlin, hàng nghìn quan chức KGB phải báo cáo định kỳ về Tổng bộ. Đương nhiên KGB phải cử nhiều nhân viên thường trú tới Đông Đức, nhưng hoạt động tình báo tối quan trọng đều do "Stassy", Tổ chức Cảnh sát mật của Đông Đức tiến hành. Nghe nói "Stassy" theo dõi hàng chục vạn người và lập hồ sơ hàng triệu người. Do Liên Xô và Đông Đức có quan hệ tốt đẹp, KGB thường sử dụng mạng lưới tình báo của Stassy để thu thập những tin tình báo nguyên thủy, truyền trực tiếp về Mátxcova.

Lúc đó, Putin phụ trách một tổ tình báo có 8 nhân viên KGB, tổ này lại đặt dưới sự chỉ huy thống nhất của Tướng KGB, Vladimir Xerkhuv. Địa điểm công tác của họ là tòa lầu nhỏ hai tầng ở số 4 phố Angieli Caxtrasi không có ghi trên bản đồ. Từ đây, có thể nhìn xuống dòng Elber êm đềm. Mỗi khi hoàn thành một công tác quan trọng, Putin thích cùng vợ là Lutmila vừa nhấm nháp rượu Vodka vừa ngắm cảnh mặt trời lặn hoặc ánh trăng trên sông Enbơ. Ở gần khu vực này phần lớn là sĩ quan cao cấp của "Stassy". Đối diện với tòa nhà của Putin ở phía bên kia đường là Cơ quan Tổng bộ "Stassy". Hestơ Bosim, trùm "Stassy", chỉ huy điều hành hàng nghìn nhân viên công tác đặc biệt ở đây. Cách không xa là căn cứ quân sự của quân đội Liên Xô đóng tại Dresden.

Chỗ ở của Putin rất tiện lợi cho công tác vận động và giám sát và cũng tiện cho sinh hoạt hàng ngày. Vợ Putin thường đến cửa hàng Nga để mua sắm, đôi vợ chồng trẻ cũng thường đến căn cứ của quân đội Liên Xô để xem phim. Từ cuối năm 1979, Liên Xô đưa quân vào Afghanistan, đặc biệt là năm 1981, Reagan làm Tổng thống Mỹ, quan hệ Đông - Tây bắt đầu xấu dần đi. Thái độ của các nước phương Tây đối với Liên Xô theo chiều hướng cứng rắn, mở rộng cấm vận thiết bị và kỹ thuật tiên tiến cho Liên Xô, khiến cho việc thu thập thông tin tình báo khoa học kỹ thuật bằng thủ đoạn hợp pháp bị cản trở, nên Liên Xô phải tăng cường hoạt động gián điệp.

Lúc đó, những hoạt động bất hợp pháp của KGB chủ yếu là: 1) Tìm người thay thế, tức là phát triển gián điệp người địa phương; 2) Dựa vào ngành tình báo của các nước Đông Âu; 3) Cài cắm gián điệp bất hợp pháp; 4) Dùng các thủ đoạn kỹ thuật vi tính, máy nghe trộm tinh vi;

5) Đánh cắp; 6) Buôn lậu. Chức trách chủ yếu của phòng D., cục T., Tổng cục I mà Putin làm việc là nhờ vào ngành tình báo của các nước Đông Âu để thu thập những thông tin tình báo khoa học kỹ thuật cần thiết.

Tình báo của Liên Xô chủ yếu được thu thập bởi các trạm KGB ở nước ngoài, các trạm này nằm trong các sứ quán Liên Xô ở nước ngoài, là trung tâm chỉ huy các hoạt động điệp báo của Liên Xô ở nước đó. Trạm đóng tại nước ngoài có một trạm trưởng, một số trạm phó. Quyền lực của trạm trưởng rất lớn, phải trực tiếp chịu trách nhiệm với Tổng bộ KGB Mátxcova, toàn quyền chỉ huy tất cả nhân viên điệp báo với các loại danh nghĩa hợp pháp phái đến nước đó. Ngoài ra, chức trách của trạm trưởng còn bao gồm: Theo dõi và chỉ huy nhân viên tình báo quân đội trong sứ quán; giữ liên hệ với nhân viên tình báo các nước Đông Âu (trừ Romania) và Cuba trong sứ quán ở nước đó; chỉ đạo về chính sách và trang bị kỹ thuật; đọc và ký phát đi các bức điện của người ngoài trạm gửi về Tổng bộ KGB; thẩm duyệt kế hoạch bắt mồi với điệp viên. Tóm lại, trừ những điệp viên ngầm được phái đi bằng con đường bất hợp pháp do Tổng bộ KGB trực tiếp nắm, trạm trưởng là người duy nhất nắm toàn diện nhân viên KGB đến nước đó.

Trạm bộ của trạm nước ngoài có tổ chi viện kỹ thuật, sĩ quan viết báo cáo và phòng bí thư. Dưới có 5 tổ nghiệp vụ:

Tổ 1 là tình báo: Phụ trách phát triển gián điệp có thể tiếp xúc với những vấn đề cơ mật ở nước đó, thu thập tình báo chính trị, quân sự, kinh tế.

Tổ 2 là phản gián: Bảo đảm tất cả các nhân viên của Liên Xô phái đến nước đó không bị cơ quan tình báo của địch mua chuộc.

Tổ 3 là tình báo khoa học kỹ thuật: Bao gồm các sĩ quan tình báo đã được huấn luyện kỹ thuật, phụ trách thu thập tình báo khoa học kỹ thuật tiên tiến của các quốc gia phương Tây. Mục tiêu chủ yếu là Mỹ, Nhật Bản và Tây Đức.

Tổ 4 là chi viện nằm vùng: Bao gồm những điệp viên nằm vùng được phái đến bất hợp pháp, trực tiếp chịu sự chỉ huy của tổng bộ Matxcova, không có quan hệ với trạm nước ngoài của KGB, nhiệm vụ của họ là nằm vùng lâu dài ở nước đó, khi xảy ra chiến tranh hoặc khi hai nước cắt đứt quan hệ ngoại giao, phụ trách tổ chức và lãnh đạo tất cả các mạng gián điệp của KGB ở nước đó.

Tổ 5 là hoạt động phá hoại: Phụ trách xây dựng một mạng gián điệp làm nhiệm vụ hoạt động phá hoại khi xảy ra chiến tranh.

Thiếu tá Putin lúc đó là Tổ trưởng Tổ Tình báo khoa học kỹ thuật KGB của trạm Dresden

Đông Đức. Đối với Putin, được phái đến Dresden là một cơ hội phát triển lớn, vì thành phố này là một trong 5 thành phố ở Đông Âu có nhà máy kỹ thuật vi điện tử cho toàn phe Đông Âu đương nhiên là cho cả KGB. "Stassy" và KGB đều đưa nhân viên đặc vụ vào làm ở nhà máy. Được sự hợp tác của "Stassy", trạm điệp báo KGB do Putin lãnh đạo đã thông qua việc hợp tác của nhà máy với các xí nghiệp có tên tuổi trên trường quốc tế như IBM, đã đánh cắp được rất nhiều tin tức tình báo mật về khoa học kỹ thuật cho Liên Xô. Ngoài ra, Dresden còn có một trường học quy mô tương đối lớn, nó cũng là trạm trung chuyển học thuật, kỹ thuật quan trọng giữa Đông và Tây lúc đó. Qua các cuộc giao lưu học thuật ở trường, KGB có thể dễ dàng thu thập được rất nhiều tình báo khoa học kỹ thuật bằng thủ đoạn hợp pháp.

Dresden là một thành phố giáp với biên giới Tây Đức, các nhân viên của Đông và Tây qua lại như mắc cửi. Số người qua lại khiến cho Putin có ưu thế trong việc chiêu mộ gián điệp và thu thập tình báo mà các trạm tình báo KGB khác không thể so sánh được. Cho nên tổ tình báo của Putin và "Stassy" Đông Đức đặc biệt chú ý đến những khách sạn Benlovuy sang trọng nhất thành phố, khi phát hiện mục tiêu có giá trị, sẽ dùng mọi biện pháp buộc họ phải khuất phục, để đạt mục đích thu thập tình báo cho KGB

Các biện pháp KGB thường dùng chủ yếu: 1) Bí mật đột nhập, dùng các thủ đoạn kỹ thuật cao đánh cắp tình báo, gồm sử dụng máy ghi âm lắp trong bút máy, bật lửa, máy truyền âm, máy thu siêu nhỏ và những máy phát có thể lắp trong răng giả, núm vú giả, máy thu hình mini (sử dụng thiết kế tụ quang, có thể thu thập được những cảnh xa rõ nét trong đêm nhờ ánh lửa thuốc lá)... 2) Dùng tiền tài để mua chuộc, có thể dùng quan tước, tiền tài để mua chuộc, có thể dùng cách ép buộc, bắt đối phương phải khuất phục, chịu theo.

Về mặt này, tổ của Putin và "Stassy" Đông Đức phối hợp rất tốt, họ luôn thắng lợi và thu được rất nhiều tình báo khoa học kỹ thuật quan trọng. Theo thống kê, trong các nước vệ tinh của Liên Xô, chỉ có Đông Đức, Ba Lan, Tiệp Khắc là có cống hiến lớn nhất cho công tác tình báo khoa học kỹ thuật Liên Xô. Cho nên tổ của Putin và "Stassy" nhiều lần được Tổng bộ KGB khen thưởng. Do có thành tích trong việc xúc tiến quan hệ hữu hảo Đức - Xô, năm 1987, Putin được mời dự Đại hội kỷ niệm 70 năm thắng lợi Cách mạng Tháng Mười do Tổng bộ "Stassy" của Dresden tổ chức, trong hoạt động kỷ niệm đó Hestơ Bosim, Thiếu tướng phụ trách "Stassy" đã tự tay gắn huy chương vàng cho Putin.

Tại tiệc rượu mừng lễ kỷ niệm, Trưởng phòng Hành động 8 của "Stassy" đã cao hứng nâng cốc nói với Putin: "Công việc rất tốt. Chúng ta không có thực lực kinh tế để chạy đua với phương Tây về nghiên cứu kỹ thuật, cho nên chúng ta hãy để cho họ việc đó, rồi chúng ta sẽ đánh cắp kỹ thuật của họ mà chẳng mất một xu".

Nhưng thiếu tá Putin không phải chỉ chuyên xúc tiến hợp tác hữu hảo Xô - Đức, ngoài việc lấy cắp tình báo khoa học kỹ thuật, trong thâm tâm Putin còn ấp ủ một kế hoạch lớn hơn và có hiệu quả lâu dài. Kế hoạch đó được gọi là "Hành động ánh sáng", mục đích của nó là xây dựng một mạng lưới do thám tình báo kinh tế to lớn ở Đông, Tây Đức lúc đó. Như vậy, cho dù chính quyền cộng sản của các nước Đông Âu có đổ bể, vẫn có thể tiếp tục cung cấp tình báo cho Mátxcova.

Lúc đó một phần công việc chủ yếu của Putin là chiêu mộ và huấn luyện nhân viên đặc vụ cho KGB, xí nghiệp điện tử mà Tổng bộ đặt tại Dresden cũng là nhà chế tạo máy tính lớn nhất và trung tâm nghiên cứu simcard của Tổ chức Hiệp ước Vacsava. Đó là điểm chủ yếu của Putin và "Stassy" đánh cắp tình báo kỹ thuật cao của các quốc gia phương Tây.

Thời đó, máy tính của Tổ chức Hiệp ước Vacsava đã lạc hậu so với các quốc gia NATO, một số nhân viên đặc vụ Tổng bộ "Stassy" thà làm việc trên máy tính cá nhân của quốc gia phương Tây sản xuất, chứ không muốn đụng đến máy tính to tướng trong phòng làm việc của họ.

Lúc đó, Putin thường mượn cơ giao lưu học thuật cử những nhân viên đặc vụ dưới cái vỏ nhân viên kỹ thuật sang các nước phương Tây, hoặc chiêu mộ các chuyên gia phương Tây ở các công ty điện tử cỡ lớn như IBM phái sang Đông Đức công tác để làm việc cho KGB. Putin còn thường xuyên thông qua các nhân mối ở quốc gia phương Tây thu thập tình báo và kỹ thuật điện tử quân sự NATO.

"Stassy" vẫn coi KGB là bạn, còn KGB cũng cần sự ủng hộ của "Stassy". Về sau Ailic Mayenkh, Bộ trưởng An ninh quốc gia Đông Đức muốn hạn chế "Stassy" giúp đỡ KGB. Ngày 2/3/1989, Thiếu tướng Hesto Bosim phụ trách phận bộ Dresden "Stassy" gửi thư tố giác cho cấp trên trực tiếp của Putin, lên án KGB chiêu mộ một số nhân viên hậu bị đang trở về đời sống dân thường của quân đội Đông Đức, họ thường được chiêu mộ tạm thời để làm nhiệm vụ đặc biệt. Về sau, Bosim đã tự sát một cách lạ lùng. Một trợ lý của Bosim bộc lộ rằng lúc đó KGB lấy được kỹ thuật của các quốc gia phương Tây chiêu mộ nhân viên đặc vụ Đông Đức, rất có thể là để làm nhiệm vụ đại loại như thế. Tuy bộ máy tình báo quân sự của Liên Xô và KGB là riêng rẽ, nhưng có thể Putin đã nhằm vào tình báo quân sự các nước phương Tây.

Cứ như thế, kế hoạch "Hành động ánh sáng" của Putin vẫn cứ lặng lẽ thực hiện. Putin đã phát triển được bao nhiêu người, lấy cắp được bao nhiêu tình báo khoa học kỹ thuật, sử dụng phương thức và thủ đoạn gì, đến nay không ai có thể nói rõ. Mọi người dần sẽ quên đi một giai đoạn lịch sử trôi qua cùng năm tháng, cho mãi đến năm 2000, tức mười mấy năm sau đó, khi Putin trở thành quyền Tổng thống Liên bang Nga, tờ báo "Tin Tức" phanh phui đời sống tình báo của Putin ở Đức, nhà đương cục Đức mới vội vàng điều tra truy xét trong toàn quốc. Kết

quả là qua đồng hồ sơ của KGB để lại khi rút khỏi Đông Đức, mới biết được hồi đó Putin định thực hiện kế hoạch này.

Sau khi phát hiện đường dây này, Chính phủ Đức rất lo lắng, họ sợ kế hoạch hành động mà KGB thực hiện thời đó nhằm do thám tình báo bí mật kinh tế của Đức vẫn còn tiến hành, nghe nói những gián điệp trong kế hoạch đó đều do Putin phát triển trong thời gian giữ chức ở Đông Đức.

Sự lo lắng của Chính phủ Đức không phải là thừa. Hai năm nay trên vũ đài chính trị nước Đức và các nước Đông Âu trước đây, có không ít những vụ tai tiếng gián điệp.

Theo thống kê từ khi "Bức tường Berlin" bị dỡ bỏ năm 1989 đến nay đã phát hiện hơn 100 người từng làm gián điệp cho Bộ An ninh quốc gia Đông Đức và KGB chui vào trong hàng ngũ chính quyền lớp trên. Chỉ từ năm 1990-1992 nước Đức đã phát hiện và hạ bệ mấy nhân vật chính trị chủ yếu vì có dính líu đến gián điệp mật thời kỳ Đông Đức. Trong đó nổi bật nhất là "vụ án gián điệp quan chức ngoại giao" năm 1993, một quan chức ngoại giao nữ của Đức 39 tuổi tên là Lipi. P. đang chuẩn bị đi làm đại sứ, bị tố cáo đã hoạt động gián điệp thời Đông Đức nên bị hủy bỏ, 20 năm trước, khi còn đi học, bà ta đã được chiêu mộ làm gián điệp. Tháng 10/1993, một quan chức ngoại giao 46 tuổi, tên là Karl Heind Lot bị bắt vì đã từng hợp tác với Bộ An ninh quốc gia Đông Đức.

Ở các nước Đông Âu trước đây, những việc như thế này cũng rất nhiều. Như Ilietxcu, Tổng thống trước đây của Rumany bị một tờ báo tố cáo ông đã được KGB chiêu mộ làm gián điệp trong thời gian du học ở Mátxcova. "Vụ gián điệp Olexi" của Ba Lan, vì Tổng thống và Thủ tướng bất hoà, Tổng thống tố cáo thủ tướng là gián điệp của bộ máy tình báo KGB và Liên Xô.

Để làm rõ thời kỳ lịch sử này, cơ quan tình báo Đức thành lập riêng một Ủy ban điều tra đặc biệt, phụ trách điều tra những hoạt động gián điệp của Putin ở Đông Đức có quan hệ cá nhân mật thiết với Putin trước đây, trong đó có cả trợ lý riêng của Bosim, trùm "Stassy" thời đó, có Hesto Giemilisi từng làm đặc vụ 30 năm, nhưng không thu lại kết quả gì. Giemilisi nói với phóng viên: "Chính phủ Đức rất lo sợ những gián điệp mà Putin chiêu mộ thời đó còn làm việc cho Nga. Họ đã cặn vặn tôi mấy giờ liền, nhưng chúng tôi đâu có biết những hoạt động của người Nga. KGB làm việc hoàn toàn giấu chúng tôi, việc chiêu mộ gián điệp tiến hành rất bí mật. Đến bây giờ tôi mới biết có cái hành động ánh sáng, tôi cảm thấy mình bị bán rẻ".

Đồng thời, bộ máy tình báo Đức còn tìm thấy nhiều tư liệu có liên quan đến Putin trong hồ sơ của KGB để lại. Những tư liệu này chứng tỏ ông đã được mời dự Đại hội kỷ niệm 70 năm thắng lợi của Cách mạng Tháng Mười do Tổng bộ "Stassy" tổ chức năm 1987. Trong hoạt động kỷ niệm này, Bosim đã gắn huy chương cho Putin, khen thưởng những cống hiến xuất sắc về

công tác cho quốc gia xã hội chủ nghĩa. Đồng thời cũng được chứng thực ít nhất có một quan chức cao cấp của Đông Đức thời đó thiếu chút nữa bị Putin mua chuộc được, vì căn cứ vào hồ sơ có ghi, phòng hành động 15 của "Stassy" nhận được chỉ thị yêu cầu phải lắp một điện thoại bí mật trong nhà quan chức đó.

Căn cứ vào những vụ việc trên, Ủy ban điều tra đặc biệt đã viết một bài báo cáo dài 10 trang, gửi về Berlin để tiếp tục nghiên cứu.

Nhưng việc Putin làm công tác điệp báo ở Đông Đức cho đến nay cũng chỉ biết có thể. Từ năm 1984-1989 lúc thống nhất nước Đức, trong 5 năm đó, Putin đã làm những việc gì, để lại cho nước Đức thống nhất cái gì? Không ai được biết. Chính quyền Nga cho đến nay chưa hề tiết lộ công tác cụ thể của Putin khi ở Dresden, nhưng cũng xuất hiện một số lời đồn đại.

Các nhà chính trị chuyên gia tình báo các nước phương Tây phân tích và cho rằng, rất có thể khi ở Đông Đức, Putin còn chấp hành một nhiệm vụ chính trị là tiếp xúc với những người Đông Đức đồng tình với Gorbachev như Hanx Modro, người lãnh đạo Đảng ở Dresden để phòng chính quyền Honek bị lật đổ.

Muốn tìm hiểu rõ giai đoạn lịch sử này của Putin quả là khó, trong quá trình này, một lần nữa mọi người chỉ thấy những bí hiểm của Putin. Viên sĩ quan giấu tên của "Stassy" nói với phóng viên: "Toàn bộ kế hoạch hành động của KGB đều nhét trong óc Putin, ông ta là một người rất thông minh, có sức kiểm chế rất mạnh, hành động hết sức cẩn thận. Ông ta luôn chỉ huy ở hậu trường, xưa nay không để ai chú ý tới mình". Xem ra việc Putin ở Đông Đức, chỉ có thể do Putin tự nói ra.

Năm 1989, Putin là Trung tá KGB, mắt nhìn thấy bức tường Berlin sụp đổ, hai nước Đức thống nhất, khối Hiệp ước Vacsava giải thể, KGB suy yếu, đã nhận thức sâu sắc rằng: Trong những ngày hòa bình nếu vẫn là quân nhân sẽ khó làm nên chuyện, nên quyết định chuyển ngành.

NỔI DANH TRÊN CHÍNH TRƯỜNG - TỪ SAINT PETERSBURG ĐẾN MÁTXCƠVA

Một quân nhân chuyển ngành có thể nhanh chóng nổi tiếng ở Saint Petersburg, là Chủ tịch Ủy ban quan hệ đối ngoại của thành phố, Phó Thị trưởng thứ nhất, Putin có quan hệ thế nào với Thị trưởng. Tại sao sau khi Sovchak thất bại trong cuộc tranh cử thị trưởng. Putin lại từ chối hợp tác với thị trưởng mới, thà “về vườn đuổi gà”? Trong lúc nguy nan tại sao Tshubai lại ra sức tiến cử Putin làm Phó Cục trưởng Cục quản lý sự vụ Tổng thống? Tại sao 3 năm ở Mátxcơva Putin được thăng liền 4 cấp lên đến chức Bí thư Hội đồng An ninh Liên bang Nga? Năng lực ư ? Ô dù ư ? Hay là sự lựa chọn của lịch sử ?

Sự cân nhắc của ân sư

Từ nước Đức trở về, Putin nhập luôn vào phái cải cách ở Saint Petersburg quê hương. Trong đời sống chính trị của ông, có 3 người đóng vai trò hết sức quan trọng, đó là: Sovchak, Tshubai và Yelsin. Ở trong những thời kỳ quan trọng nhất trong cuộc đời Putin, họ đã giúp đỡ có tính chất quan trọng đối với Putin.

Dẫn dắt Putin bước vào chính trường là Sovchak. Ông ta là người ủng hộ kiên định “Tư duy mới” của Gorbachov, cũng là nhân sĩ phái dân chủ nổi tiếng của Liên Xô ở thời kỳ cuối những năm 80 đến thời kỳ đầu những năm 90 của thế kỷ 20. Nơi đầu tiên kết nối số mệnh của họ với nhau là phố số 4 trên đảo Vaxiliepxki Khoa Luật Đại học Leningrad. Giữa những năm 70, giáo sư Sovchak phụ trách giảng bài cho sinh viên Khoa Luật, Putin đã được nghe ông giảng bài. Nhưng họ thật sự quan hệ mật thiết với nhau là cuối những năm 70. Nghe nói Mekhuriev hiệu trưởng Đại học Leningrad, đã tiến cử Putin với Sovchak.

Putin thừa nhận, việc chọn đề mục cho luận án tốt nghiệp đại học của mình là theo gợi ý của Sovchak, lúc đó ông ta là Giáo sư chỉ đạo môn học và là thầy hướng dẫn bảo vệ luận án tốt nghiệp của Putin. Lúc đó, Putin muốn viết luận án “ Tư pháp quốc tế mà tôi hiểu biết nhất”, thậm chí còn chủ động nói với hiệu trưởng về suy nghĩ đó của mình. Nhưng về sau theo lời khuyên của Sovchak, Putin không viết luận án đó nữa mà đổi sang “Nguyên tắc tối huệ quốc trong luật quốc tế”, và đạt ưu tú. Vị chủ nhiệm khoa thời đó khi trả lời phỏng vấn của phóng viên có nói, năm đó Putin chọn vấn đề nhạy cảm “Nguyên tắc tối huệ quốc trong Luật quốc tế” làm đề tài cho luận án tốt nghiệp, bản thân việc chọn đề đã chứng tỏ Putin có đầu óc suy luận, dám đi sâu nghiên cứu. Phải nhớ rằng, Liên Xô những năm 70, tư tưởng bị phóng bế, quan

niệm bảo thủ, vấn đề dân tộc không được nhà cầm quyền coi trọng đúng mực, mà trong luận án tốt nghiệp của mình Putin lại mạnh dạn nêu lên quan điểm bình đẳng tôn trọng lẫn nhau giữa các dân tộc.

Thời gian 10 năm sau đó, Putin đã không phụ sự tiến bộ đó, ông luôn như hình với bóng cùng Sovchak không những trong những trường hợp chính thức mà còn theo Sovchak tham dự các hoạt động như buổi biểu diễn ca hát của Ala Pugachova. Trong lúc rỗi rãi Putin cũng rất thích xem biểu diễn ở nhà hát ở Malinxki.

Putin sau khi trút bộ quân phục trở về Saint Petersburg tìm được việc làm trợ lý Hiệu trưởng ở Đại học Saint Petersburg, phụ trách công tác ngoại vụ. Lúc đó, để cải thiện tình trạng tài chính, nhà trường có mở một số xí nghiệp hợp doanh, để quản lý những xí nghiệp đó, Putin thường phải chạy khắp nơi. Tuy bận rộn với rất nhiều việc vụn vặt, nhưng ông lại được rèn luyện trong môi trường kinh tế thị trường hiện thực. Putin đã làm chức vụ này một năm rưỡi. Nhưng đó chỉ là cái vỏ bọc ngoài, còn thực tế Putin vẫn làm cho KGB. Nhiệm vụ của ông là theo dõi phong trào cải cách dân tộc dân chủ đang phát triển mạnh mẽ ở thành phố Leningrad. Putin không phủ nhận điều này, ông giải thích rằng, sở dĩ mình không có cơ hội thăng tiến hơn nữa ở KGB là vì không muốn chuyển nhà về Mátxcova. Putin nói: “Tôi có 2 con và bố mẹ già đều đã ngoài 80 tuổi, chúng tôi vẫn chung sống với nhau. Các cụ là những người đã sống qua cuộc chiến tranh, các cụ đã sinh ra ở đây, lớn lên ở đây, nói gì cũng không chịu rời đây, mà tôi lại không thể bỏ mặc họ.

Tháng 3/1990, Liên Xô thực hiện cuộc tổng tuyển cử đầu tiên sau hơn 70 năm thành lập nước. Trong số các thị trưởng Mátxcova, Leningrad, Kiev... do Đảng Cộng sản Liên Xô cử ra, có đến 1/3 không trúng cử đại biểu nhân dân, các viên tư lệnh quân khu Mátxcova, tư lệnh hạm đội phương Bắc và trùm KGB ở Estonia đều bị rút trong cuộc tranh cử. Nhưng những người bị KGB theo dõi như Yeltsin lại trúng cử với số phiếu cao. Yeltsin sau đó được bầu làm Chủ tịch Xô Viết tối cao Liên Bang Nga. Năm sau tranh cử được bầu làm Tổng thống Liên Bang Nga, trở lại vũ đài chính trị Liên Xô. Chức Thị trưởng các thành phố chủ yếu của Liên Xô như Mátxcova và Leningrad cũng lần lượt vào tay Popov và Sovchak thuộc phái dân chủ.

Một ngày sau khi trở thành Chủ tịch Xô Viết thành phố Leningrad, Sovchak đã gặp Putin ở hành lang Đại học Leningrad. Thầy trò gặp nhau, sau một hồi hàn huyên, Sovchak nói với người học trò yêu: “Mình bây giờ là Chủ tịch Xô Viết thành phố, cậu đến công tác với mình nhé.” Gặp lại thầy, Putin rất mừng, được thầy mời mình làm việc trong chính quyền, Putin vui vẻ nhận lời. Ai biết đâu rằng, buổi trùng phùng đó đã đặt chàng trai trẻ Putin bước vào “Con đường cao tốc quan trường”.

Nhận lời với Sovchak, Putin đến Xô Viết thành phố làm cố vấn về vấn đề quốc tế, thực ra là trợ lý cho Sovchak.

Ngày 12/6/1991, thể chế hành chính của Leningrad có biến động lớn, Sovchak lại trở thành Thị trưởng đầu tiên của thành phố được đổi tên thành Saint Petersburg. Putin làm Chủ tịch Ủy ban quan hệ đối ngoại của thành phố. Hiển nhiên là Sovchak không hề có chuẩn bị gì về tâm lý để làm Thị trưởng, nên thường xuyên va chạm với những nghị sĩ mới của Duma. Mỗi lần như vậy, Sovchak lại cử Putin đứng ra hoà giải, mọi việc đều được dẹp yên, chứng tỏ khả năng phối hợp hiệp đồng rất tốt.

Nếu Putin chỉ bình thân ngồi ở vị trí này, có thể sẽ trở thành Tổng thống Liên bang Nga như ngày nay. Vĩ nhân luôn nắm được cơ hội đến bên mình, nhất là vào những thời kỳ đặc biệt.

Cuộc thử thách của “Sự kiện 19 tháng 8”

Tháng 8/1991, khi phái cứng rắn Liên Xô phát động cuộc đảo chính, Putin đã đóng vai trò quan trọng bên cạnh Sovchak.

Liên Xô - quốc gia Xã hội Chủ nghĩa từ khi thành lập và trưởng thành với một môi trường trong nước và ngoài nước cực kỳ phức tạp, nhiều dân tộc khác nhau, tôn giáo khác nhau, đất đai rộng lớn các quốc gia xung quanh thường dòm ngó với cặp mắt cú vọ. Trước đây có Đức và Nhật, sau đại chiến thế giới lần thứ hai các nước phương Tây đứng đầu là Mỹ đều có cái nhìn thù địch, thậm chí còn muốn lật đổ. Cho nên việc Liên Xô tồn tại và phát triển, không thể không thừa nhận “Che ka” trước kia và KGB sau này đã phát huy tác dụng quan trọng, thậm chí có khi còn có tính quyết định. Đặc biệt KGB là quốc gia trong quốc gia, luôn coi việc bảo vệ an ninh Liên Xô là nhiệm vụ của mình, các nhà bình luận nước ngoài cũng coi KGB là hòn đá tảng chủ yếu nhất của Liên Xô.

Năm 1985, Gorbachov lên nắm quyền, với cương vị Tổng Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô, nhìn thấy những khủng hoảng của Liên Xô, muốn tiến hành cải cách, nhưng “hắt chụ nước bắn lại hắt luôn cả đứa con”, kết quả là gây hỗn loạn mọi mặt cho xã hội Liên Xô. Trước tình hình đó, Gorbachov lại ảo tưởng dựa vào lực lượng KGB, giúp ông vượt khỏi khó khăn trong thời kỳ bước ngoặt của xã hội. Gorbachov yêu cầu KGB phải đấu tranh với hiện tượng lãn công kinh tế, giám sát việc phân phối sản phẩm, chống “chợ đen” và “kinh tế cái bóng”. Để tăng thêm khả năng của KGB ngăn ngừa những xáo động xã hội và những hoạt động ly khai dân tộc, ông ta còn giao thêm quyền chỉ huy sư đoàn dù cho KGB. Năm 1998, khi Chebulikov với hàm Nguyên soái, Chủ tịch của KGB phê phán những cải cách của Gorbachov gây nên hàng loạt hỗn loạn, Gorbachov chơi đòn công khai là thăng chức nhưng lại ngầm hạ bệ đối với Chebulikov,

ngoài mặt là giao cho làm Bí thư Trung ương chủ quản công tác chính pháp Liên Xô, nhưng thực tế là giao chức Chủ tịch KGB nắm thực quyền cho Khliuchikov, một người đã từng ra nước ngoài và có tư tưởng thoáng hơn. Khliuchikov đã từng công tác ở nước ngoài nhiều năm, giải quyết công việc rất trơn tru, được mọi người gọi là “Tướng cười mỉm”. Ý định đầu tiên của Gorbachov tiếp quản KGB, mong ông ta có thể làm cho KGB thích ứng được với thay đổi của cải cách, lại có thể bảo vệ được công cuộc cải cách phát triển thuận lợi. Mấu chốt sự thành bại của một nhà chính trị thường ở chỗ biết dùng người tốt hay không, còn Gorbachov đã bị hiện tượng bề ngoài của Khliuchikov mê hoặc.

Khliuchikov sau khi nhận chức đã có một số cải cách đối với KGB, tuyên bố phải “công khai hoá”, phải hợp tác với bộ máy tình báo phương Tây như Cục tình báo Trung ương Mỹ, chống Chủ nghĩa khủng bố quốc tế v.v... Vì thế tháng 2/1990, Khliuchikov lại được giữ chức thành viên Hội đồng Tổng thống, hội đồng này lúc đó mới được thành lập là hạt nhân quyết sách tối cao của Liên Xô.

Đồng thời với việc tiếp quản KGB, Khliuchikov còn sắp xếp cho họ hàng bà con một số “ghế” tốt. Con trai của Khliuchikov là Sergei từng làm sĩ quan tình báo nước ngoài của KGB với vỏ bọc là Bí thư thứ nhất Đại sứ quán Liên Xô ở Pháp, em rể Dorovik là Chủ tịch Hội đồng Hoà bình Liên Xô, chức vụ này do KGB bổ nhiệm; gả cháu gái cho con trai của Tướng KGB Yaks, Yaks lại là trưởng phòng 1, tổng cục 1, phụ trách công tác tình báo bí mật của KGB ở Bắc Mỹ. Cả họ Khliuchikov đều sống khá giả. Nhưng cải cách ngày càng tiến thì tập đoàn được lợi ngày càng trở thành lực cản của cải cách. Khliuchikov cho rằng cuộc cải cách của Gorbachov đã đi vào ngõ cụt, cho nên KGB không những muốn trèo lên trên Đảng, chính quyền, quân đội, mà còn muốn trèo lên cả Tổng Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô và Tổng Thống Liên Xô, triệt để chuyển hướng cải cách của Gorbachov, để ổn định tình hình Liên Xô.

4 giờ chiều ngày 17/8/1991, tại một cứ điểm bí mật của KGB ở ngoại ô Mátxcova có mật danh là “ABC”, Khliuchikov đã mời cơm Thủ tướng chính phủ Pavlov, Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô Senhin, Bộ trưởng Quốc phòng Yadov và mấy vị tướng dưới quyền. Tại “bữa ăn uống công việc” đó, Khliuchikov đã công kích thẳng vào cuộc cải cách của Gorbachov, Khliuchikov nói “Tôi thường xuyên thông báo cục diện khó khăn cho Gorbachov, nhưng ông ta không có phản ứng, lại thường xuyên ngắt lời, lái sang việc khác, ông ta không tin tình hình mà tôi thông báo...” Cuối cùng Khliuchikov với giọng tin tưởng đề nghị thành lập Ủy ban tình trạng khẩn cấp, cử một đoàn đại biểu đi gặp Gorbachov đang nghỉ tại Crum, sau đó tuyên bố Gorbachov bị bệnh, đề Phó Tổng thống Yanaev giữ chức Tổng thống. Khliuchikov còn bổ sung, ông ta có thể được sự phê chuẩn của Xô Viết tối cao. Sau đó những người khác bổ sung ý kiến, vụ việc coi như đã quyết định.

Chiều ngày 18/1/1991, Khliuchikov chỉ thị cho Plekhanov, Cục trưởng cảnh bị KGB, Chủ nhiệm văn phòng Tổng thống Bonkin, Phó Chủ tịch Hội đồng quốc phòng Bakhlanov cùng một số người mang theo xe bọc thép và lính đặc nhiệm đến nơi nghỉ mát ở Biển Đen, yêu cầu Gorbachov đang nghỉ mát ở đó phải chuyển giao quyền Tổng thống cho Phó tổng thống Yanaev. Khi yêu cầu này bị Gorbachov kiên quyết từ chối, 5 người này đã hạ lệnh bao vây chặt biệt thự của Tổng thống và bắt đi phụ tá của Metvechev, để lại Phó Cục trưởng Cục cảnh bị KGB là Xlekhanov chỉ huy. Khliuchikov, đặt bộ đội biên phòng trên biển dưới quyền chỉ huy của Plekhanov và cấp phó là Klekhanov, phong toả sân bay Belibech có chuyên cơ của Tổng thống, cử người trên đài quan sát bờ biển dùng kính viễn vọng giám sát nhất cử nhất động của mọi người trong biệt thự Tổng thống. Quân lính thuộc Cục thông tin KGB kiểm soát mọi thiết bị thông tin của Gorbachov, không liên lạc với bên ngoài. Trong tình cảnh đó, Tổng thống chỉ còn dựa vào mỗi một máy thu thanh sóng ngắn nghe “Đài tiếng nói Hoà Kỳ” để biết sự việc diễn ra 3 ngày sau đó tại Liên Xô.

6 giờ 5 phút sáng ngày 19 tháng 8, thông tấn xã TASS của Nga phát đi một tin quan trọng, tuyên bố Gorbachov do tình hình sức khoẻ không thể thực hiện được chức trách Tổng thống, căn cứ vào khoản 7 Điều 127 của Hiến pháp Liên Xô được đặt trong tình trạng khẩn cấp 6 tháng và tổ chức ra "Ủy ban tình trạng khẩn cấp" gồm 8 người. Các thành viên là Phó Tổng thống Yanaev, Thủ tướng Pavlov, Chủ tịch KGB Khliuchikov, Bộ trưởng quốc phòng Yadov, Bộ trưởng Nội vụ Purk, Phó Chủ tịch thứ nhất Hội đồng quốc phòng Bakhlanov, Chủ tịch Liên minh nông dân Liên Xô Xtaldubusev và Hội trưởng Hội Liên hiệp các xí nghiệp quốc doanh Liên Xô Dichiakov. Sau đó "Ủy ban tình trạng khẩn cấp" còn phái lính đặc nhiệm KGB và quân đội tiếp quản các bộ máy thông tin, tin tức như Đài Truyền hình Liên Xô, Đài Phát thanh, toà báo....

Tiếp đó Khliuchikov ra lệnh bắt Yeltsin, lúc đó Yeltsin đang nghỉ tại biệt thự Akkhanghesk ở ngoại ô Mátxcova, trong tay không có quân đội, cũng chẳng có quân đội truyền tin. Ông ta hoá trang thành người câu cá, sau đó lên xe bí mật quay về Mátxcova, vào Bạch Cung tức Cung đại hội Nga. Đó là một toà kiến trúc lớn hơn 10 tầng màu trắng, người vệ sĩ tiếp cận của Yeltsin là Konchakov, bố trí nơi này thành “tổng hành dinh” cho Yeltsin, tổ chức thành trung tâm đối phó với “Ủy ban tình trạng khẩn cấp”, còn anh ta tổ chức đội vũ trang bảo vệ toà lâu.

Lúc đó Sovchak cũng ở Mátxcova, ông ta thề bảo vệ Yeltsin. Putin đề nghị ông ta lập tức quay về Leningrad, bảo đảm Leningrad ủng hộ Yeltsin, phản đối đảo chính. Sovchak mạo hiểm đang đêm bay về Leningrad. Lúc đó Tổng thống KGB đã ra lệnh cho KGB Leningrad bắt Sovchak ở sân bay. Tình hình hết sức nguy cấp, Putin vốn giữ quan hệ tốt với ngành an ninh

địa phương đã không quản tình hình phức tạp lúc đó, tự dẫn đội cảnh vệ vũ trang đến sân bay Leningrad đón Sovchak, bảo đảm an toàn cho Sovchak. Lúc này trên sân bay toàn KGB, Putin ra lệnh cho xe ô tô đến thẳng chân cầu thang máy bay. Nhân viên KGB thấy đối phương có vũ trang, khí thế hùng mạnh, không dám đến bắt Sovchak, để ông ta trở về toà thị chính an toàn, phát động quần chúng địa phương phản đối đảo chính bảo vệ Yeltsin. Một ngày đó, Sovchak một mặt lo phát động quần chúng, một mặt lo đàm phán với Ủy ban An ninh quốc gia Leningrad và người lãnh đạo quân khu Leningrad, cố gắng làm cho quân đội trú đóng tại Leningrad từ chối chấp hành mệnh lệnh của "Ủy ban tình trạng khẩn cấp", giữ thế trung lập. Putin đã đóng vai trò rất quan trọng trong các cuộc đàm phán ấy.

Yeltsin thông qua các kênh tin tức được biết quân đội và phái cải cách dân chủ ở các nơi đều phản đối đảo chính, chỉ thiếu một người lãnh đạo có sức mạnh, thiếu một ngọn cờ. Yeltsin đã lao ra đường cho vệ sĩ thuyết phục chiếc xe tăng số hiệu 110 của sư đoàn Taman nổi tiếng, quay nòng pháo trở lại, Yeltsin đứng trên tháp pháo xe tăng, thẳng người trước ống kính các máy ghi hình truyền hình Nga và nước ngoài với danh nghĩa Tổng Thống đồng dục đọc lời kêu gọi bãi công phản đối đảo chính.

Đó là một độc chiêu quan trọng nhất để đập tan "Ủy ban tình trạng khẩn cấp", toàn Nga và toàn thể thế giới đều nhìn thấy cho dù bị kiểm soát thông tin, người Nga cũng thông qua mạng truyền hình hữu tuyến của Mỹ và Đài Tiếng nói Hoa Kỳ để xem và thu nghe. Nhân dân và cả nhiều tướng lĩnh quân sự cũng nhanh chóng biểu thị ủng hộ Yeltsin, nhiều nơi đã bắt đầu bãi công. Đó cũng là những giờ phút huy hoàng nhất trong cuộc đời của Yeltsin, hình tượng giơ tay hô lớn đã làm ông trở thành một ngọn cờ, một vị anh hùng, một nhân vật có thực quyền lớn nhất của nước Nga và Liên Xô. Sau đó Yadov lệnh lính dù Krachov điều động lính dù, nhưng Krachov lúc đó đã "thân tại Tào doanh tâm tại Hán", sư đoàn trưởng lính dù Lebet lại càng công khai từ chối chấp hành mệnh lệnh của "Ủy ban tình trạng khẩn cấp". Lúc đó Khliuchikov ra lệnh cho đội đột kích "Alpha" đã quyết định tập thể từ chối chấp hành lệnh.

Như vậy, "Ủy ban tình trạng khẩn cấp" đã dùng hết "át chủ bài", cuộc đảo chính đã kết thúc thất bại. Bộ trưởng Bộ Nội vụ Purk tự sát. Khliuchikov lại hiện rõ bản chất trợn tru giảo hoạt, tự thân đi đón Gorbachov từ Biển Đen về Mátxcova.

Trải qua thử thách của cuộc đảo chính, Yeltsin lúc này đã thực quyền, ông cử người nhanh chóng đi bắt những người phụ trách có liên quan đến đảo chính. Khliuchikov cùng những người của "Ủy ban tình trạng khẩn cấp" bị bắt giam mấy năm trong nhà tù "Thuỷ binh tỉnh lặng" sau này tuy được thả ra, nhưng đã thành những nhân vật suốt ngày ăn tục nói phét, không còn được coi ra gì nữa. Để cải thiện cuộc sống những năm cuối đời, Khliuchikov có viết

một cuốn hồi ký có tên "Hồi sơ riêng", loại sách này bán khá chạy ở trong và ngoài nước Nga.

Sự kiện "19 tháng 8" đối với Sovchak hay đối với Putin đều là một cuộc sát hạch nghiêm khắc và đã nộp bài trả lời đúng. Có khác chăng là tên tuổi Sovchak thì nổi danh tiếng, còn Putin thì vẫn lặng lẽ như không. Thực ra mọi việc mà Putin đã làm trong sự kiện này, lúc đó Sovchak không hề biết, sau này từ miệng người khác mới biết vai trò quan trọng của Putin. Khi nghĩ lại sự việc này, Sovchak nói: " Putin là một con người không muốn khoe thành tích của mình, trong anh ta thấm đẫm tinh thần tự tin, trung thành, đáng tin cậy, tôi đã cùng Putin làm việc với nhau 6 năm trời, chưa bao giờ anh ta chìa tay đòi hỏi vinh dự, địa vị tiền tài.

"Giáo chủ áo xám" của Saint Petersburg.

Là một thành viên của KGB nhưng Putin không giống như bọn Khliuchikov. Putin có thực tài, đầy vẻ hài hước, có quan hệ tốt với mọi người, không bao giờ cãi nhau với người khác, không biết bực bội, thích thảo luận theo lý tính, giải quyết công việc một cách quyết đoán không qua loa xong chuyện. Putin rất ghét lối quan hệ nhè nhằng, đối với những người đó bao giờ cũng giữ một khoảng cách. Đồng thời trong cái thế giới KGB và Judo, Putin đã rèn cho mình một tính cách dẻo dai, cực kỳ kiên nhẫn. Putin có lòng trung thành tuyệt đối với tổ chức và quan hệ trên dưới, đặt lợi ích quốc gia lên trên lợi ích cá nhân và coi việc hiến thân cho Tổ quốc là một đức tin.

Trải qua cuộc thử thách "Sự kiện 19 tháng 8", Putin trở thành người giúp việc đắc lực cho Sovchak, phụ trách giải quyết quan hệ đối ngoại và kinh tế, cố gắng xúc tiến việc đầu tư của Ngân hàng Dresden (Đức) và Công ty Coca Cola, có công trong việc phục hồi kinh tế của Saint Petersburg. Nhưng Putin không hề khoe khoang, ở Saint Petersburg, Putin luôn cẩn thận giữ im lặng, cố không tranh công với Sovchak. Mỗi lần lãnh đạo Chính quyền thành phố xuất hiện tập thể trước máy thu hình, bao giờ Putin cũng đứng ở góc xa nhất, cho nên sự có mặt Putin không gây chú ý cho mọi người. Nhưng mặt khác, là một vị Phó Thị trưởng thứ nhất phụ trách phê duyệt các văn kiện, Putin đã giải quyết mọi việc của Chính quyền thành phố đâu ra đấy, trở thành cánh tay đắc lực của Sovchak và được Sovchak hoàn toàn tin tưởng. Cá tính ít lộ liễu đó lại hoàn toàn tỷ lệ nghịch với năng lực của Putin, mọi người đã đặt biệt hiệu cho nhà chính trị thích giấu mặt ở hậu trường đó là "vị giáo chủ áo xám trầm tư khó hiểu".

Phó Thị trưởng Xtanitlav Mainev có quen biết Putin khi làm trợ lý Hiệu trưởng Đại học quốc gia Saint Petersburg năm 1990, sau này lại theo Putin vào làm trong Chính quyền thành phố Saint Petersburg. Khi nói về ấn tượng đối với vị quan trên trước đây, có nói Putin là người lãnh đạo có tài và trình độ chuyên môn giỏi, với cố gắng của mình đã thu hút được các công ty cỡ

lớn như Coca-Cola và PSGT đến Saint Petersburg để đầu tư, cho đến nay những xí nghiệp hợp doanh làm ăn có hiệu quả ở Saint Petersburg đều có sự tham dự và xây dựng của Putin - vị Phó Thị trưởng thời đó. Putin biết cách làm ăn với các nhà đầu tư nước ngoài, là một chuyên gia thị trường, giỏi tổ chức và lôi kéo nhân tài, những người ở bên Putin đều được học cách tôn trọng quy tắc cuộc chơi.

Năm 1994, Putin được thăng chức, Sovchak đưa Putin lên làm Phó Thị trưởng thứ nhất Saint Petersburg, phụ trách quản lý các cơ quan đại diện nước ngoài, khách sạn, sòng bạc, đoàn thể xã hội và các ngành quyền lực, đồng thời còn phụ trách các hạng mục đầu tư lớn. Lúc này Putin đã có ảnh hưởng tương đối sâu với Sovchak. Sovchak thường cử Putin tham gia các loại hoạt động và đàm phán. Có một phóng viên hỏi Sovchak “Vì sao ngài trọng dụng một KGB?” Mỗi lần như thế ông ta đều trả lời “Anh ta không là KGB, anh ta là học trò của tôi”.

Xưa nay dù làm việc ở văn phòng nào, Putin cũng không bao giờ đòi hỏi bố trí xếp lại văn phòng, điều này cũng làm mọi viên chức phải kinh ngạc. Ví dụ Tekhasev, nguyên Chủ tịch Ủy ban Quan hệ đối ngoại đến thăm Putin sau khi tiếp nhận chức vụ đó đã rất ngạc nhiên, phải thốt lên: “Ngay cả đến cách sắp đặt trong phòng ông ta cũng không hề thay đổi”.

Từ tháng 6/1991-6/1999, Putin, một nhân viên KGB trước đây đã trở thành nhân vật đầy quyền uy của Saint Petersburg. Putin, một con người trung thành cần cù, không xuất đầu lộ diện, một năng lực diễn đạt bẩm sinh. Các phóng viên gọi ông là “Giáo chủ áo xám của điện Smolnyi”. Một số người có ác ý vẫn gọi ông là “KGB”. Không có ý kiến của ông, hầu như mọi việc của Chính quyền thành phố đều ngưng lại. Sovchak, một con người rất ít tin người khác, đối với những người xung quanh lại càng nghi nghi ngờ ngờ, nhưng đối với Putin ông ta hết sức tin tưởng. Những khi đi công du trong, ngoài nước, chức vụ của Sovchak không do Phó Thị trưởng thay thế, mà do Putin làm quyền Thị trưởng. Còn Putin cũng rất chú ý giữ đúng vị trí của mình, một số việc Putin hoàn toàn có thể tự quyết định cũng bàn bạc với Sovchak rồi mới quyết. Ngay ở gian thời gian làm quyền Thị trưởng, Putin vẫn cố đóng “vai trò cấp phó”.

Trung thành với ô dù bị đổ

So sánh Putin với Yeltsin thấy hoàn toàn khác nhau về biểu hiện và cá tính, mỗi lời nói, hành động của Yeltsin đều bộc lộ sự vui buồn hay cáu giận. Còn Putin hoàn toàn khác, Putin gây cho người ta ấn tượng nghiêm túc, trầm mặc, không dễ nói cười, thậm chí có lúc còn bẽn lễn. Những người không quen biết Putin khó mà tin được hoạt động nội tâm của ông qua bề ngoài kín đáo chặt chẽ. Con người có bề ngoài lạnh lùng thường có thể giới nội tâm phong phú, một người bạn đã từng làm việc với ông và có quan hệ rất mật thiết đã nói Putin “là một chàng

trai thật sự, nếu anh ta kết bạn với anh, đó là điềm phúc với anh, nếu anh ta ghét anh, đó là điều không may với anh”.

Putin thường rất ít biểu lộ tình cảm, nhưng nghe nói khi được tin người bạn thân thời đại học bị gãy cổ trong cuộc thi đấu vật Sambo, Putin đã khóc lóc vật vã.

Putin xưa nay không bao giờ kéo bè kéo cánh, là một trong số ít nhà chính trị không bị ảnh hưởng của con buôn chính trị. Chính trực, liêm khiết là một trong những đức tính tốt mà ông được quốc dân hoan nghênh. Putin khéo ứng phó với những khủng hoảng, đòi hỏi cấp dưới đối với công việc phải làm thật tốt, cũng có người cho rằng ông có tư chất ngầm của nhà độc tài. Nghe nói ông bố nằm trên giường bệnh biết tin Putin được Tổng thống Yeltsin chỉ định là “người thay thế” và đưa ra làm Thủ tướng, đã không nén nổi xúc động, vui sướng nói rằng: “Con trai tôi giống như Sa hoàng”. Bố của Putin đã rời khỏi cõi trần trong cảm xúc như vậy.

Có một bạn thân đã giao hảo với nhau hơn 30 năm trời nói anh ta chưa hề thấy Putin say rượu. Putin có sức tự kiềm chế rất mạnh, không bao giờ có hành động quá mức. Từ nhỏ, ông đã là niềm kiêu hãnh của cả nhà.

Một nhà phân tích chính trị có thái độ phê phán mạnh mẽ đối với Putin nói: “Thật khó nói Putin là ai. Ông là một cái bịch được bao bọc gói rất đẹp”. Ông ta cho rằng Putin có thể là “Pinoche của nước Nga”, là một nhân vật cứng rắn mà phá vỡ tự do và phá vỡ cải cách dân chủ đang khát vọng, là loài người lãnh đạo muốn vắt kiệt những hưng phấn cuối cùng sự thống trị chuyên chế Sa hoàng trong toàn quốc, cho Chủ nghĩa Tư bản nở rộ khắp nơi.

Nhưng Sovchak người hiểu Putin nhất lại cho rằng cách nhìn đó là hết sức sai lầm. Khi trả lời phỏng vấn các phóng viên, Sovchak nói: “Ở Nga chỉ những thằng ngốc, thằng đần mới so sánh Putin với Pinoche. Họ hoàn toàn chẳng biết Pinoche là ai, cũng không biết Putin làm cái gì. Chỗ dựa của Putin không phải là quân đội mà là quyền lực chính trị. Putin thành lập chính đảng của mình và lấy đó làm hậu thuẫn. Tôi cùng Putin đã trải qua 2 cuộc chính biến: một lần năm 1991, một lần năm 1993. Tôi biết bản lĩnh của Putin trước những thử thách đó. Putin là con người đáng tin cậy, can đảm và hiểu biết, Putin quyết không làm trò lừa bịp. Đối với tương lai quốc gia, ông ta có cách nhìn theo khuynh hướng dân chủ. Nhưng Putin biết rất rõ, một quốc gia như Nga cần phải có chính quyền mạnh. Không có chính quyền mạnh, nước Nga không giữ được đoàn kết thống nhất”.

Tháng 6/1996, Sovchak bị tố cáo dính líu tham ô, bị thất bại trong cuộc tranh cử chức thị trưởng Saint Petersburg, phải sang tị nạn ở Pháp, Putin vẫn giữ mối quan hệ tốt với Sovchak và kiên quyết từ chối cùng làm việc với Thị trưởng mới Yakovlev và nói rằng nếu làm thế có nghĩa là phản bội.

Năm 1999, Sovchak “lưu lạc” ở Paris đã ca khúc khải hoàn trở về bên bờ sông Neva. Khi xuống máy bay, ông ta đã phát biểu: “Tôi đã trở về vĩnh viễn” và muốn chứng tỏ việc ông “ra đi” là kết quả của sự hãm hại chính trị. Những người khác đem việc Sovchak trở về liên hệ với địa vị của Putin được đề cao.

Năm 1996, Putin đã bảo vệ luận án tại Học viện Mỏ Saint Petersburg, đạt học vị Phó Tiến sĩ Kinh tế học.

Quen biết Tshubai.

Trong thời gian làm việc ở Saint Petersburg, Putin quen biết một nhân vật có tiếng tăm trên chính trường Nga, con người này là Tshubai, cha đẻ Chương trình tư hữu hóa Nga. Điều này đã mang đến cho Putin động lực vượt tiến lần thứ hai trên chính trường. Tshubai là nhà chính trị trẻ thuộc phái cải cách Nga, một thời là ngôi sao sáng chói trên chính trường Nga. Trong 10 năm ngắn ngủi, về mặt chính trị, khi lên khi xuống, mấy độ chìm nổi, Tshubai từ một giáo sư Đại học không danh tiếng vượt lên đến chức Phó Thủ tướng chủ quản kinh tế. Trong khi thực hiện tư hữu hoá tuy có bị nhiều người Nga thoá mạ chửi rủa, nhưng ông ta lại rất được lòng phương Tây và được xem là linh hồn của cải cách Nga.

Tshubai sinh ngày 16/6/1955 trong một gia đình quân nhân ở Thành phố Borisov, bố mẹ là người Leningrad, sau khi tốt nghiệp ở lại trường làm giáo viên. Năm 1983, ông hoàn thành bảo vệ luận án, đạt học vị Phó Tiến sĩ Kinh tế học.

Mùa thu năm 1986, trong một cánh rừng ở Khaleria, tụ tập một tốp những nhà kinh tế học trẻ tuổi, những người này đều có học thức uyên bác, nổi trội. Như cách nói của cánh phóng viên, trong 2 người lại có một người trí lực siêu quần, cứ 3 người lại có một người biết làm thơ. Những phần tử trí thức này tổ chức thành một “hội kín”, bàn luận về cải cách. Lúc đó Tshubai mới 31 tuổi là một phần tử tích cực nhất, sôi nổi nhất trong số đó.

Tshubai chủ trương học tập kiểu dạng kinh tế thị trường phương Tây, đi con đường TBCN, xây dựng quan hệ mật thiết với tổ chức Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF). Với khả năng diễn đạt khác thường và thái độ công kích kịch liệt thể chế kinh tế chính trị Liên Xô khiến cho Tshubai được những người khác tín nhiệm. Khi hoạt động ở tổ, Tshubai đã quen biết Gaida về sau giữ chức Phó Thủ tướng. Một hôm, Tshubai cùng Gaida và một số thành viên khác trong tổ vào rừng hái nấm. Tshubai và Gaida đã tranh cãi quyết liệt, kết quả là hai người hậm hực ra về, nhưng tư tưởng cải cách do Gaida đề ra, đã để lại ấn tượng rất sâu sắc cho Tshubai, và chính lúc đó Gaida cũng phát hiện Tshubai là người bạn cùng chí hướng. Cái “Hội kín” đó là điểm khởi đầu cuộc đời chính trị của Tshubai.

Không lâu sau đó Tshubai tham gia và sáng lập ra câu lạc bộ các phần tử trí thức có tên gọi là “tiểu tổ cải cách”. Nhiều thành viên của tiểu tổ này về sau đều trở thành những nhân vật nổi tiếng trên chính trường Nga, như Vaxiliev đã từng giữ chức Chủ tịch Ủy ban Chứng khoán Liên bang Nga, Aven nguyên Bộ trưởng Kinh tế đối ngoại, Gladiev cũng từng giữ chức Bộ trưởng Kinh tế đối ngoại Nga...

Tshubai và Putin quen biết nhau ở Leningrad. Năm 1990, Tshubai 35 tuổi, bỏ nghề Giáo sư đi làm chính trị. Có sự tiến cử của Alexand Senkhanov Chủ tịch Ban chấp hành Xô Viết Leningrad và sự ủng hộ mạnh mẽ của phái dân chủ trong Xô viết Leningrad, Tshubai trúng cử chức Phó Chủ tịch Ban chấp hành Xô viết thành phố, về sau được bầu là Phó Chủ tịch thứ nhất. Trong thời gian này Tshubai lớn tiếng đề xướng xây dựng khu kinh tế tự do của Leningrad, mở rộng thu hút đầu tư nước ngoài, xây dựng công trình cơ sở thích ứng với sự phát triển kinh tế thị trường, những chủ trương đó được Putin tích cực ủng hộ và hưởng ứng. Putin thân chinh vào việc và đã có công hiến kiệt xuất về mặt thu hút đầu tư nước ngoài, xây dựng khu kinh tế tự do, Tshubai rất khâm phục tinh thần làm việc thực tế và khả năng giải quyết công việc của Putin.

Mùa xuân năm 1991, Sovchak, Chủ tịch Xô Viết thành phố Leningrad đề nghị Tshubai giữ chức Chủ tịch Ban Chấp hành Xô Viết thành phố. Bị Tshubai từ chối khéo, khiến Sovchak rất bực. Không lâu sau đó, khi bầu Thị trưởng, Tshubai bị đối xử lạnh nhạt, giữ chức “Cố vấn kinh tế” Thị trưởng, hữu danh vô thực, đây là lần đầu tiên Tshubai bị thất bại trên chính trường. Còn Putin là trợ thủ đắc lực của Sovchak, không hề dùng thủ đoạn kéo bè kéo cánh như người thường, với tác phong làm việc thực tế, với phẩm hạnh trung thành chính trực, một lần nữa Putin lại giành được sự tín nhiệm của Tshubai.

Tháng 11/1991, Tổng thống Yeltsin chuẩn bị đẩy mạnh cải cách, tổ chức ra "Chính phủ cải cách" do Gaida - nhà kinh tế trẻ làm Thủ tướng. Sau khi chủ quản công tác Chính phủ, Gaida mời Tshubai ra giữ chức vụ quan trọng trong Chính phủ. Tshubai gặp thời vận, từ một cố vấn kinh tế Thị trưởng hữu danh vô thực, vọt lên chức Bộ trưởng Tư hữu hoá trong Chính phủ Gaida, chủ trì đặt ra cương lĩnh tư hữu hoá ghi danh. Từ đó Tshubai bắt đầu chú ý xây dựng nền tảng quyền lực cho mình, dần dần bước vào trung tâm quyền lực, cho đến chức Phó Thủ tướng.

Căn cứ Hiến pháp Nga, vị Tổng thống đầu tiên của Nga sẽ mãn nhiệm vào tháng 6/1996, cho nên, sau cuộc bầu cử nghị viện tháng 12/1995, lực lượng chính trị các phái của Nga đã bắt đầu bước vào cuộc vận động tranh cử Tổng thống. Căn cứ vào cuộc thăm dò ý kiến dân chúng, lúc này Yeltsin đang đau yếu, tỷ lệ ủng hộ trong cử tri không cao, nếu tham gia tranh cử, khả năng

tái cử Tổng thống rất ít, tỷ lệ ủng hộ Diuganov, người lãnh đạo Đảng Cộng sản Nga sẽ rất cao, trở thành nhân vật nặng ký nhất. Trong lúc gay go đó, Tshubai được lệnh tham gia Ban vận động tranh cử của Yeltsin, chủ quản tài vụ, khởi thảo chính lý văn kiện. Tshubai sử dụng phương tiện thông tin đại chúng do các đại tài phiệt khống chế, để tổ chức cuộc tiến công dư luận mạnh mẽ, làm tăng mạnh tỷ lệ ủng hộ Yeltsin trong cử tri.

Trong tuần tháng 2, Quỹ tiền tệ quốc tế cho Nga vay 10,2 tỷ USD để tài trợ cho Yeltsin vượt qua khó khăn. Nếu không có khoản tiền này thì Yeltsin khó thực hiện được lời hứa trả hết nợ lương và lương hưu đối với cử tri. Ngay 19/4, nguyên thủ 7 nước phương Tây tham gia "Hội nghị tăng cường an ninh hạt nhân" do Yeltsin chủ trì. Mọi người dễ dàng nhận thấy nguyên thủ của 7 nước tập trung ở Mátxcova trước tổng tuyển cử, thực chất là sự ủng hộ rất lớn để Yeltsin tái đắc cử.

Lần bầu cử này ưu thế lớn nhất của Yeltsin là Chính quyền nắm trong tay, khiến ông ta có thể điều chỉnh êkip Chính phủ chiều theo tâm lý của cử tri, định ra các biện pháp để làm yên lòng dân, sử dụng bộ máy tuyên truyền tạo thanh thế rầm rộ cho hoạt động tranh cử. Đặc biệt là ông ta lợi dụng chức quyền để tổ chức mạng lưới và êkip cổ động tranh cử lớn mạnh, bao gồm quan chức cao cấp, nên đã phát huy tác dụng to lớn trong hoạt động tranh cử.

Yeltsin bổ nhiệm Tướng Lebed, người đứng thứ 3 trong vòng bầu cử lần đầu làm Thư ký Hội đồng An ninh Liên bang Nga và bổ sung những đề nghị của ông ta liên quan đến an ninh quốc gia, tấn công tội phạm, trừng trị bọn hủ bại và chỉnh đốn trật tự xã hội vào cương lĩnh tranh cử của mình, nên được Lebed và phần lớn các cử tri của ông ta ủng hộ. Yeltsin cũng dùng sách lược "hợp tác" linh hoạt đối với Yaplinxki và Pheodotov. Trong giờ phút quan trọng sát ngày bầu cử vòng 2, Yeltsin đã đánh con bài bất ngờ, chơi trò mạo hiểm, thay Bộ trưởng Quốc phòng, đội trưởng đội cận vệ và 7 viên tướng "có ý xấu" khác. Điều đó bất ngờ chiến thắng, giành được lòng dân.

Để tranh thủ được nhiều cử tri đi bỏ phiếu, Yeltsin còn để Chính phủ ra lệnh lấy ngày ngày thứ tư, 3/7 làm ngày nghỉ, để đi bầu cử, tránh được việc nhiều cử tri đi nghỉ chủ nhật ảnh hưởng đến bầu cử, kết quả là 67,5% cử tri đã đi bỏ phiếu, việc này càng chứng tỏ độ nhạy cảm giác quan chính trị của Yeltsin.

Ngày 3/7, cuộc bầu cử Tổng thống vòng 2 đã diễn ra đúng kỳ hạn, Yeltsin đạt số phiếu bầu cao hơn Chủ tịch Đảng Cộng sản Nga Diuganov hơn 10%, tái đắc cử thành công như ý nguyện. Năm 1996, Tshubai bị miễn chức, nhưng sau đó đã lập công trong việc ủng hộ Yeltsin tranh cử lại được bổ nhiệm văn phòng Tổng thống kiêm trợ lý hàng đầu của Tổng thống.

LẠNH LÒNG XEM THỜI CUỘC XOAY VẦN

Năm 1996, Sovchak thất bại trong bầu cử, Putin cũng rời Saint Petersburg về Mátxcova, đúng lúc cuộc tổng tuyển cử ở Nga đang vào giai đoạn rầm rộ. Tháng 6/1996, Tshubai tiến cử Putin với Borokin lúc ấy đang phụ trách kinh doanh tài sản của Chính phủ và điện Kremlin, Putin được bổ nhiệm làm Phó Cục trưởng Cục Sự vụ Tổng thống, quản lý công việc mậu dịch đối ngoại và pháp luật.

Borokin tuy là Cục trưởng Cục Sự vụ Tổng thống nhưng lại có ảnh hưởng rất lớn ở Nga. Borokin phụ trách quản lý tài sản của Chính phủ Yeltsin, bao gồm điện Kremlin, nhiều nhà cửa, văn phòng, bệnh viện, nhà an dưỡng. Cục Sự vụ Tổng thống mà ông ta lãnh đạo, thực tế là một vương quốc độc lập to lớn, với tổng số nhân viên hơn 15 vạn người, dự toán chi phí hàng năm tới 2,5 tỷ USD. Ngoài ra ông ta còn có quan hệ mật thiết với nhà Tổng thống Yeltsin, là một trong số ít những người thân tín của Tổng thống.

Borokin đã nhìn đúng tài năng của Putin, bổ nhiệm Putin làm cấp phó của mình, điều này cho thấy Putin bắt đầu bước vào gia tộc Yeltsin.

Chưa đầy một năm, tháng 3/1997, Putin được mời tham gia êkip hành chính của Yeltsin, trở thành Phó Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống, kiêm Tổng Cục trưởng Tổng cục Giám sát (phụ trách giám sát việc chấp hành mệnh lệnh hành chính của Tổng thống) rất có thể lực. Đồng thời Tshubai cũng từ chức Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống được điều giữ chức Phó Thủ tướng thứ nhất của Chính phủ kiêm Bộ trưởng Tài chính.

Trong thời gian này, Putin còn phụ trách quan hệ giữa điện Kremlin với 89 vùng của nước Nga và được tiếng là "phần tử đế quốc" cứng rắn, vì Putin kiên trì không giao nhiều quyền lực cho người lãnh đạo khu vực của chủ thể Liên bang có tư tưởng độc lập. Chủ nhiệm Trung tâm Nghiên cứu Chính trị, kho tư tưởng của Nga là Igo Buhin nói: "Putin là một quan chức có tư tưởng cấp tiến, khi công tác ở Tổng cục Giám sát, đã áp dụng chính sách rất cứng rắn đối với các thủ lĩnh ở một số vùng".

Putin được coi trọng không phải chỉ vì có sự tiến cử của Tshubai, mà chủ yếu là do năng lực và tính cách của Putin. Putin thường không xuất đầu lộ diện, luôn kín đáo, nhưng luôn có quan hệ tốt với các ngành có sức mạnh của Nga.

Ngày 12/11/1997, Minkin, phóng viên Nga vốn nổi tiếng về việc đưa những tin tức có tính

chất tố giác, đã tung ra một tin như quả bom nổ, trong tiết mục phát trực tiếp trên một đài phát thanh: Một "êkip tác giả" đứng đầu là Tshubai đã mượn có biên soạn tập "Lịch sử tư hữu hóa nước Nga" để lấy tiền nhuận bút cao phi lý. Minkin kịch liệt lên án hành vi của Tshubai và một số quan chức Chính phủ và phê phán lối làm đó là một hành vi "nhận hối lộ biến tướng" và "lợi dụng chức quyền để phạm tội".

Việc các quan chức Chính phủ sử dụng thời gian ngoài giờ làm việc để viết sách là không có gì phải bàn cãi, nhận một số tiền nhuận bút cũng là lẽ đương nhiên, nhưng Tshubai và một số người lại thu nhận một số tiền nhuận bút cao tới mức quá đáng trong lúc cuốn "Lịch sử tư hữu hoá nước Nga" vẫn chưa ra đời. Theo lời Minkin tố giác, tham gia biên soạn cuốn sách này còn Phó Thủ tướng Chính phủ kiêm Chủ tịch Ủy ban quản lý tài sản Boiko, Chủ tịch Ủy ban phá sản Liên bang Moxtavoi, Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống Khachakov và nguyên Phó Thủ tướng Chính phủ kiêm Chủ tịch Ủy ban quản lý tài sản Kokh. Theo hợp đồng xuất bản, mỗi người trong bọn họ được nhận 9 vạn USD trong việc xuất bản cuốn sách này, có nghĩa là mỗi hàng chữ trong cuốn trị giá 72 USD.

Nhưng còn có nhiều vấn đề không chỉ riêng trong chuyện nhuận bút, mà còn là những áp phe ngầm đằng sau "hợp đồng xuất bản". Minkin tố giác, tháng 5/1997, bọn Tshubai đã ký kết hợp đồng với tập đoàn xuất bản ngành báo chí "Ngày nay", nhưng tháng 6 vẫn chưa cầm bút viết sách, Tshubai và một số người đã được dự chi 60% tiền nhuận bút. Và sau đó không lâu trong cuộc bán đấu giá Công ty Đầu tư điện tín Nhà nước Nga và một phần tài sản của Công ty Niken Noritsk, Chủ tịch Tập đoàn Xuất bản ngành báo "Ngày nay" là Botanin đã mua được với giá rất hời. Dựa vào những vụ việc trên, Minkin đã lên án các tác giả cuốn "Lịch sử tư hữu hoá nước Nga" là nhận hối lộ biến tướng. Tin của Minkin đưa ra như tảng đá ném xuống nước sông bắn tung toé, lập tức gây chấn động mạnh trên chính trường Nga, làm Tshubai xưa nay vẫn xuôi chèo mát mái không còn sức đối phó.

Sau khi nhuận bút tai tiếng bị tố giác, phe đối lập thuộc cánh tả đứng đầu là Cộng sản Nga đã nhân cơ hội Duma thảo luận dự toán năm 1998 và Dự thảo một luật thuế để làm khó dễ cho Yeltsin, yêu cầu nhanh chóng bãi chức Phó Thủ tướng thứ nhất của Tshubai. Bản thân Tshubai cũng đệ đơn từ chức lên Yeltsin, nhưng bị từ chối, vì về mặt cải cách kinh tế, Yeltsin phải tìm ngay được người hợp ý để thay thế Tshubai, mà lúc đó Nghị viện lại đang thảo luận dự toán năm 1998 và Dự thảo Luật Thuế, việc Tshubai, Phó Thủ tướng thứ nhất kiêm Bộ trưởng Tài chính từ chức, vô hình chung sẽ phá vỡ sự ổn định của cơ quan chấp hành quyền lực, làm tổn thất kinh tế quốc gia. Cuối cùng Yeltsin phải ra lệnh bãi các chức vụ của Boik, Motxtavoi, Khachakov, Cokh... là những kẻ thân tín của Tshubai. Do sức ép mạnh mẽ của phe đối lập, Yeltsin đành phải bãi các chức kiêm nhiệm Bộ trưởng Tài chính và Bộ trưởng Bộ Năng lượng

của Tshubai và Nemsov. Bọn họ không còn khống chế được 3 ngành rất quan trọng là Bộ Tài chính, Bộ Năng lượng và Ủy ban quản lý tài sản Nhà nước. Quyền lực về mặt kinh tế của Tshubai bị suy yếu, bị giảm ảnh hưởng rất lớn đối với Yeltsin, vai trò chính trị của Tshubai cũng giảm mạnh. Tshubai tuy còn giữ được chức Phó Thủ tướng, nhưng đau đớn bị mất hết "tay chân", địa vị trong Chính phủ cũng bị giáng một đòn nặng nề, tiền đồ chính trị của ông ta cũng bị phủ một lớp mây u ám.

Sau khi Tshubai bị hạ bệ, Yeltsin mất một trợ thủ đắc lực, đã nhắm vào Putin, kẻ đến từ cùng một thành phố với Tshubai. Có thể Putin sẽ lấp vào chỗ của Tshubai, vì mất chức mà dẫn đến cục diện làm suy yếu quyền lực của Tổng thống. Tháng 5/1998, Yeltsin cất nhắc Putin lên làm Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống, chính từ vị trí này, Putin bắt đầu được Yeltsin trọng dụng.

Cục trưởng Cục An ninh Liên bang trẻ tuổi

Tháng 7/1998, Yeltsin bổ nhiệm Putin làm Cục trưởng Cục An ninh Liên bang, lãnh đạo bộ máy tình báo nổi tiếng từ KGB. Nguồn gốc của Cục An ninh Liên bang Nga là Tổng cục 2 KGB (phản gián) và Cục Quản lý 3 (tình báo quân đội). Dưới Cục An ninh Liên bang có các Cục Hành động, Cục Phản gián Quân sự (kiểm soát quân đội), Cục Bảo vệ Chiến lược, Cục Kinh tế, Cục Phân tích Tình báo, Cục Trinh sát Kỹ thuật... Tổng cộng tới 21 đơn vị cấp cục. Trải qua nhiều lần thay đổi, từ 4 vạn thành viên phát triển lên tới hơn 10 vạn.

Cục An ninh Liên bang bắt đầu từ Tổng cục 2 KGB, trải qua mấy lần thay đi đổi lại bộ máy, thay nhiều đời lãnh đạo, tới mấy năm trời mới hình thành và sơ bộ ổn định. Có người đã tổng kết: "6 đời lãnh đạo, 6 lần cải cách tổ chức."

Ngày 3/12/1991, Balakhin làm theo nguyên tắc phân quyền phân lập của bộ máy Tình báo an ninh Mỹ, chia cắt khối thống nhất KGB, đổi Tổng cục 2 thành Cục An ninh các nước SNG và tự làm Cục trưởng. Trước đó ngày 6/5/1991, Nga cũng đã thành lập Cục An ninh Liên bang riêng của Nga, Cục trưởng là Ivanenko. Đến 19/12/1991, Elsin đã tiếp quản mọi quyền lực của Liên Xô ở Nga, ký sắc lệnh của Tổng thống, quyết định hủy bỏ bộ máy an ninh và nội vụ cũ của Liên Xô và Nga, cải tổ thành "Bộ An ninh và Nội vụ Liên bang Nga" thống nhất và bổ nhiệm Barannikov, người đã từng làm Bộ trưởng Nội vụ Liên bang Nga và Liên Xô giữ chức Bộ trưởng của "siêu bộ" đó, đồng thời bãi chức cả Bakhakin và Ivanenko.

Nhưng sắc lệnh thành lập "siêu bộ" công tác đặc vụ đó của Yeltsin gây nên phản ứng mạnh mẽ trong các giới nhân sĩ Nga vừa mới thoát khỏi bóng đen của KGB. Mọi người phê phán đó là tín hiệu của việc tăng cường "thanh lọc" và kiểm soát. Ngày 24/12/1991, bốn ủy ban của Xô

Viết tối cao Liên bang Nga đã nghe giải trình về vấn đề này, tuyệt đại đa số các đại biểu dự họp đều cho rằng thành lập một bộ máy mà quyền lực quá tập trung như vậy là không thích hợp và đề xuất sự việc này phải được Xô Viết tối cao thẩm nghị. Ngày 14/1/1992, Tòa án Hiến pháp Liên bang Nga còn mở phiên toà ra quyết định, tuyên bố sắc lệnh của Yeltsin về việc thành lập “siêu bộ” gộp cả quyền lực của KGB và Bộ Nội vụ là trái với Hiến pháp Liên bang Nga, cần phải huỷ bỏ. Quyết định này không được kháng cáo và lập tức có hiệu quả. Đến 17/1/1992, Yeltsin huỷ bỏ sắc lệnh “về việc thành lập Bộ An ninh và Nội vụ Liên bang Nga”, và thành lập ra 2 bộ độc lập, chức Bộ trưởng Bộ An ninh Quốc gia Liên bang Nga do Baranikov và một số người đứng về phía Chủ tịch Nghị viện và Phó Tổng thống Nga chống Yeltsin. Cục Phản gián có quyền lực nhỏ hơn mới được thành lập do Grutsuko làm Cục trưởng, về sau Xtepasin thay thế.

Ngày 3/4/1995, Yeltsin ký sắc lệnh cải tổ Cục Phản gián Liên bang Nga thành Cục An ninh Liên bang. Căn cứ vào quy định của pháp lệnh “Luật Cơ quan Cục An ninh Liên bang Nga”, quân hàm và địa vị của Cục trưởng Cục này tương đương Bộ trưởng Quốc phòng. Nhiệm vụ cụ thể của Cục này là: Thu thập tình báo có liên quan đến an ninh nước Nga; Đấu tranh với các hành vi khủng bố; Đấu tranh với các đoàn thể và lực lượng vũ trang bất hợp pháp; Ngăn chặn những hoạt động lật đổ của cơ quan tình báo nước ngoài; làm công tác phản gián trong quân đội; bảo vệ cơ mật quốc gia; tấn công bọn tội phạm có tổ chức; thành lập bộ đội đặc nhiệm. Hơn 2 tháng sau Cục trưởng Cục An ninh Liên bang là Stepasin bị cách chức, Bansukov xuất thân từ Đội trưởng Cảnh vệ điện Kremlin đã làm Tổng Cục trưởng Tổng cục Bảo vệ Liên bang lên làm Cục trưởng.

Ngày 19/6/1996, vì Bansukov cùng với Đội trưởng Cảnh vệ của Yeltsin là Konchakov, tự ý tuyên truyền tạm hoãn cuộc bầu cử Tổng thống, lại bắt giữ nhân viên công tác trong êkip vận động tranh cử Tổng thống của Yeltsin, mà cho Yeltsin rất tức giận, cả hai đều bị cách chức. Phó Cục trưởng Kovalev lên làm Cục trưởng. Nhưng thay đổi về bộ máy và người lãnh đạo như đèn cù, chứng tỏ tính nhạy cảm và tính chất quan trọng của người lãnh đạo và bộ máy đó.

Tháng 5/1997, do nhu cầu cân bằng quyền lực chính trị, Yeltsin tách một phần công tác của Cục này chuyển sang Bộ Nội vụ, đồng thời chuyển bộ đội đặc nhiệm “Alpha” dưới quyền Cục này sang dưới quyền chỉ huy của điện Kremlin. Yeltsin còn chỉ thị cho Cục An ninh Liên bang chuyển trọng điểm công tác sang đối phó với những vấn đề của xã hội Nga, như tiến công vào những hoạt động của bọn maphia, buôn lậu vũ khí và gián điệp công nghiệp.

Năm 1997, Cục An ninh Liên bang Nga lần lượt phá án 28 vụ âm mưu gián điệp của nước ngoài nhằm vào Nga, bắt 29 tên can tội gián điệp, điều tra làm rõ 400 tên gián điệp nước ngoài. Ngoài ra còn phá tan âm mưu bán tin tức, tài liệu tình báo quan trọng cho người nước ngoài

của 18 công dân Nga.

Ngày 25/7/1998, Tổng thống Nga Yeltsin ký sắc lệnh, bổ nhiệm Vladimir Putin, Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống, giữ chức Cục trưởng Cục An ninh Liên bang Nga, thay thế Kovalev.

Kovalev trước đó không hề biết tí gì, khi xem tin tức truyền hình mới biết mình bị bãi chức Cục trưởng Cục An ninh. Tổng thống Yeltsin “mặt sắt vô tư” đã đưa ra quyết định như thế và cũng chẳng hề có ý cảm ơn những thành tích vừa qua của Kovalev và ông ta đành lặng lẽ chấp nhận quả đắng đó.

Ngày 27/7/1998, trong buổi gặp mặt các cán bộ lãnh đạo của Cục An ninh Liên bang, Putin đã chỉ rõ, ông cũng giống như Kovalev đều đến với cơ quan an ninh từ lúc còn trẻ, đều bắt đầu công việc từ người trinh sát, 23 năm đã trôi qua, nay được “trở về ngôi nhà của mình”. Putin nhấn mạnh, Tổng thống bổ nhiệm mình làm Cục trưởng Cục An ninh Liên bang là một sự tín nhiệm to lớn, ông sẽ có biện pháp bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ của Cục An ninh Liên bang như trước đây.

Lúc đó việc Putin giữ chức Cục trưởng Cục An ninh Liên bang, mọi người có cách nhìn không giống nhau. Có người cho rằng, Putin làm Cục trưởng sẽ có lợi cho Cục An ninh Liên bang, vì Putin xuất thân là nhân viên tình báo. Nhưng cũng có rất ít người tin Putin có thể cải thiện được công tác tình báo, trinh sát và điều tra của quan hệ mật thiết với phái Leningrad đứng đầu là Tshubai, sẽ ảnh hưởng đến uy tín lãnh đạo của Putin tại Cục An ninh Liên bang. Nhưng khi còn công tác ở Tổng cục Giám sát thuộc Văn phòng Tổng thống, đã tích lũy được kinh nghiệm đấu tranh chống tội phạm kinh tế, nên cũng là cơ sở vững chắc, để làm được Cục trưởng An ninh Liên bang.

Do quân hàm của người lãnh đạo Cục này thường là cấp tướng, còn quân hàm của Putin lúc đó chỉ là Trung tá ngạch dự bị, nên nhân viên công tác của Cục An ninh rất bất mãn với việc bổ nhiệm này. Nhưng những người này đã nhanh chóng phát hiện Putin là một người lãnh đạo tinh thông nghiệp vụ, giỏi quản lý. Trong thời gian này, Putin đã tiến hành cải tổ lớn cơ quan Trung ương từ 6 nghìn người xuống còn 4 nghìn người, đồng thời tăng cường lực lượng của bộ máy an ninh ở các địa phương.

Quạt đổ Tổng kiểm sát trưởng

Từ tháng 5-8/1998, hai cuộc khủng hoảng tiền tệ đã giáng vào nước Nga, khiến cho nền kinh tế vốn suy yếu của Nga càng thêm khó khăn, đối mặt với sự tan vỡ, Chính quyền Yeltsin

lung lay. Duma nhân cơ hội gây khó khăn, yêu cầu Thủ tướng Kirienko và Tổng thống Yeltsin nhận khuyết điểm từ chức. Yeltsin và Nghị viện rơi vào tình trạng đối kháng kịch liệt, tình hình hết sức nguy cấp, thậm chí phương tiện thông tin đại chúng Nga đã ví cục diện lúc đó như cuộc khủng hoảng Hiến pháp năm 1993. Ngày 11/9/1998, sau khi được Hạ viện tán thành ứng viên Thủ tướng, Yeltsin đã ký sắc lệnh bổ nhiệm Evgheni Primakov làm Thủ tướng Chính phủ. Nhưng sau khi Primakov làm Thủ tướng, rất nhiều việc đã xảy ra mâu thuẫn với Tổng thống, địa vị và quyền lợi của Yeltsin bị thử thách nghiêm trọng.

Lúc này Putin vẫn không rời Yeltsin "đã mất lợi thế" biểu hiện lòng trung thành với Yeltsin.

4/1999, Yeltsin muốn bãi chức Tổng kiểm sát trưởng của Skhuratov cố tình muốn làm rõ một số vụ án kinh tế lớn của công ty Hàng không Nga và một công ty Thụy Điển. Công ty này đấu thầu tu sửa những công trình lớn của điện Kremlin và Bạch Cung, đã bị nghi tội phạm kinh tế, các quan chức cao cấp của Nga đã nhận "lại quả" khoản tiền lớn, đưa và nhận hối lộ. Công ty hàng không cũng bị tố giác có hành vi phạm pháp luật kinh tế rất lớn, một trong những người lãnh đạo công ty này là con rể của Yeltsin.

Trên thực tế, nguyên nhân này cũng không phải chủ yếu. Việc Skhuratov bị bãi chức chính là kết quả của mâu thuẫn và đấu tranh giữ Beredovxki và Skhuratov và nguyên nhân sâu xa hơn nữa là sự tranh giành quyền lợi giữa Tổng thống và Thủ tướng.

Primakov lên làm Thủ tướng không lâu thì mở cuộc tiến công vào "Đế quốc Beredovxki". 12/1998, cảnh sát đã cưỡng chế lục soát "Đài Truyền hình công cộng" do Beredovxki kiểm soát và "Ngân hàng Ngoại thương" do Chính phủ kiểm soát đã cưỡng ép để góp vốn vào Đài Truyền hình này 100 triệu đôla, làm suy yếu sự kiểm soát của Beredovxki đối với Đài Truyền hình này.

Tháng 2/1999, Primakov bắt đầu danh chính ngôn thuận công kích "tập đoàn chính trị trùm sò", điều tra những hoạt động thương mại của bọn trùm, trong 12 tên tài phiệt Nga bị liệt vào danh sách điều tra thì Beredovxki lần lượt bị mất quyền kiểm soát Công ty Hàng không quốc gia và Đài Truyền hình công cộng Nga, cắt đứt nguồn tài lộc béo bở mà Beredovxki khổ tâm kinh doanh bấy lâu.

Tiếp đó, được sự ủng hộ của Primakov, Tổng kiểm sát trưởng Nga Skhuratov đã ra lệnh lục soát Công ty Bảo an Anton và bộ phận bảo an của Công ty Dầu mỏ Siberi do Beredovxki kiểm soát, kết quả phát hiện Beredovxki đã sử dụng những bộ phận bảo an này để tổ chức nghe trộm với quy mô lớn, nghe trộm điện thoại của những người lãnh đạo cấp cao, cả điện thoại của nhà Tổng thống, làm Beredovxki bị điên đảo một thời gian.

Hành động của Primakov được sự ủng hộ của nhiều nghị sĩ trong Duma quốc gia, họ ra mặt ủng hộ hành động của Chính phủ. Duma quốc gia đã 2 lần đề nghị phải bãi chức Bí thư chấp hành sự vụ SNG của Beredovxki. Sau đó, Viện kiểm sát tối cao khởi tố Beredovxki, ngày 7/4/1999 ra lệnh bắt giữ Beredovxki.

Nhưng Beredovxki cũng không ngồi chịu chết, sau khi lệnh bắt giam được phát ra, hắn vội vã từ nước Pháp quay về Nga tổ chức phản kích lại Primakov.

Beredovxki lợi dụng những phương tiện thông tin đại chúng mà hắn và những tên trùm khác kiểm soát để triển khai chiến tranh tuyên truyền, lên án Primakov âm mưu lật đổ Tổng thống, phạm tội cực lớn nhằm nhe ngòi vị Tổng thống. Những phương tiện thông tin đại chúng này còn tuyên bố Primakov mưu đồ cản trở cuộc cải cách, phục hồi thể chế cộng sản. Beredovxki còn lợi dụng mọi thủ đoạn để kích động mối quan hệ giữa Yeltsin và Primakov, kết quả là tin đồn Primakov có thể bị bãi chức, âm ỉ một thời gian, khiến cho Tổng thống Yeltsin phải đưa ra lời cải chính.

Để trả thù Tổng kiểm sát trưởng Skhuratov, đêm 16/3, Đài Truyền hình Nga do trùm tài phiệt kiểm soát đã phát một đoạn băng cảnh Tổng kiểm sát trưởng mình trần như nhộng làm tình với 2 cô gái trẻ, các khán giả Nga đều xem được cảnh này. Kết quả là Yeltsin hạ lệnh đình chỉ công tác Skhuratov để điều tra.

Nhưng Skhuratov kiên quyết phủ nhận sự việc này. Các giới xã hội Nga cũng cho rằng đưa những cảnh sex, chiếu hình quan chức Nhà nước trần truồng trên truyền hình, nhằm đánh gục một con người là điều không thể chấp nhận được ở những quốc gia văn minh, huống hồ những cảnh đó có thể là giả mạo. Thượng viện Nga đã phủ quyết quyết định của Yeltsin bãi chức Skhuratov. Yeltsin buộc phải thành lập một Ủy ban tạm thời, điều tra vấn đề băng hình có liên quan đến Skhuratov.

Để quật đổ được Skhuratov có sự tham gia trực tiếp của Putin và cuối cùng đã thu thập được những chứng cứ cần thiết để hạ bệ Skhuratov Putin đã niêm phong Văn phòng Tổng kiểm sát trưởng, thực hiện trung thành quyết định của Tổng thống.

Sáng ngày 7/4/1999, Duma quốc gia thảo luận vấn đề tạm thời bãi chức Tổng kiểm sát trưởng của Skhuratov. Skhuratov đã phát biểu tại Duma quốc gia rằng ngày 2/4, Yeltsin bãi chức của ông ta là việc làm bất hợp pháp, vì quyền bãi chức Tổng kiểm sát trưởng là thuộc Hội đồng Liên bang (Thượng viện). Ông nói, bản thân mình thanh minh không phải để tiếp tục giữ chức Tổng kiểm sát trưởng, nhưng “tôi cũng không chuẩn bị đầu hàng”. Ông nói do Beredovxki, để cho Beredovxki chạy được ra nước ngoài. Skhuratov không chịu nói ai đã gây sức ép đối với ông, cũng không chịu nói tên những quan chức cao cấp khác dính dáng đến

những vụ tham ô, ăn hối lộ, cho rằng có những vụ việc “Có thể gây ra nổ tung cả xã hội. Duma quốc gia cũng không thông qua bất cứ nghị quyết nào về vấn đề Skhuratov.

Ngày 27/4, Đài Phát thanh “Tiếng vọng” đưa tin Skhuratov, vị Tổng kiểm sát trưởng đã bị đình chỉ công tác sáng nay phát biểu với phóng viên báo Komsomol Mátxcova” là Beredovxki nguyên Bí thư chấp hành khối SNG tích cực hoạt động, sai người phát hình sex trên Đài Truyền hình để hãm hại ông ta, kích động việc bãi chức Tổng kiểm sát trưởng của ông ta, ngoài ra còn có một số người vẫn làm việc bên cạnh Tổng thống cũng vào hùa với Beredovxki để công kích ông.

Skhuratov nói, ông muốn gặp Tổng thống Yelsin, để trình bày sự thật. Xkhuratốp còn nói ngày 17/1, ông ta tuyên bố điều tra vụ án ngoại hối ở Công ty Hàng không Nga, ngày 27/1, bộ máy tư pháp Thụy Điển kiểm tra Công ty “Mabekchek” đấu thầu công việc tu sửa điện Kremlin và Bạch Cung. Ngày 1/2, Tổng thống mời ông ta đến để yêu cầu đình chỉ điều tra vụ án trên. Tiếp đó là Đài Truyền hình cho chiếu phim sex có liên quan đến ông ta.

Skhuratov chỉ trích Sesuev Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống yêu cầu ông đình chỉ điều tra hành vi phi pháp trong quá trình tư hữu hoá ở thành phố Xamara (Sesuev đã từng giữ chức Thị trưởng TP Xamara), nhưng ông và Viện Kiểm sát tối cao đã không làm yêu cầu của Sesuev, vẫn tiếp tục điều tra vụ việc của thành phố này nên Sesuev đã bất mãn với ông và Viện Kiểm sát tối cao.

Skhuratov cho rằng, Thượng viện ủng hộ ông tiếp tục làm việc không phải là phản đối Tổng thống Yeltsin, mà là ủng hộ cuộc đấu tranh của ngành tư pháp quốc gia chống tham ô, hối lộ. Các Nghị sĩ Thượng viện ủng hộ ông tiếp tục làm việc cũng nhận thức được rằng, nếu kẻ đứng sau lưng vụ việc chiếu bằng hình sex mà hãm hại được Skhuratov thì trong tương lai, các Nghị sĩ thượng viện đều có thể bị hãm hại bởi các thức như thế, đó là điều mà các Nghị sĩ Thượng viện không thể chấp nhận được.

Bí thư Hội đồng An ninh Liên bang

Trong một loạt những thay đổi làm chóng mặt mọi người. Putin vẫn một mực giữ được tác phong trung thành, thực thà và làm việc cần cù, rất được Yeltsin tín nhiệm. Tháng 3/1999, Putin chính thức bước vào vòng xoáy của Yeltsin, giữ chức Bí thư Hội đồng an ninh liên bang và vẫn giữ nguyên chức vụ Cục trưởng Cục An ninh liên bang. Lúc này Putin đã trở thành “tấm lá chắn chủ yếu” của Tổng thống Yeltsin.

Theo quy định trong luật An ninh quốc gia Liên bang Nga, ‘Hội đồng an ninh quốc gia là bộ

máy có tính Hiến pháp giúp Tổng thống chuẩn bị những quyết định thành viên thường vụ, do Tổng thống bổ nhiệm và Xô Viết tối cao phê duyệt”. Bộ máy làm việc của Hội đồng an ninh quốc gia Nga có mấy cục, một phòng Bí thư và một số phòng khác, công việc hàng ngày của Hội đồng An ninh do Bí thư an ninh giải quyết, Bí thư chịu sự lãnh đạo trực tiếp của Tổng thống.

Về địa vị và chức trách của Hội đồng An ninh Nga là Manilov đã có bài phát biểu ngày 23/1/1995 giải thích một cách hình tượng “Để xác định địa vị và tác dụng của Hội đồng An ninh Nga trong đời sống của nước Nga và trong quan hệ với các quốc gia khác, cần làm rõ bộ máy Hiến pháp tối quan trọng này phát huy tác dụng trong hệ thống toạ độ nào là quan trọng. Giả dụ, hệ thống này được hợp pháp bởi 3 toạ độ, trong đó thứ nhất là toạ độ cơ sở, nói là tạo độ cơ bản cũng có thể nói là toạ độ chủ yếu của toàn hệ thống, đó là lợi ích quốc gia của Nga, thứ hai là sự thách thức uy hiếp đối với những lợi ích đó và những rủi ro, nguy hiểm của lợi ích đó, thứ ba là lực lượng, biện pháp và tiền bạc bảo đảm thực hiện và bảo vệ lợi ích quốc gia. Giao điểm của 3 toạ độ là khởi điểm của hệ thống toạ độ, tức là địa vị của Nga trên thế giới hiện nay. Trên đại thể đó là không gian chính trị và lĩnh vực sinh tồn để Hội đồng An ninh Nga pháp huy tác dụng”. Bài viết còn giới thiệu, Hội đồng An ninh quốc gia do Tổng thống làm Chủ tịch, Thủ tướng và Bí thư Hội đồng An ninh là Ủy viên thường vụ, Chủ tịch Thượng viện và Hạ viện, Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao, Bộ trưởng Quốc phòng, Bộ trưởng Nội vụ, Cục trưởng An ninh liên bang, Cục trưởng Tình báo đối ngoại, Cục trưởng Biên phòng là thành viên Hội đồng.

Đầu năm 1998, nước Nga công bố “Học thuyết an ninh quốc gia Nga” đã tăng thêm chức năng của Hội đồng An ninh trong hoạt động bảo vệ an ninh quốc gia, ngoài những chức năng đã có như nghiên cứu tình hình an ninh quốc gia, đặt ra các biện pháp bảo đảm an ninh, phối hợp hành động với các ngành, còn tăng thêm chức trách giám sát, tức là giám sát cơ quan chấp hành quyền lực liên bang và cơ quan chấp hành quyền lực các chủ thể liên bang thực hiện các chính sách bảo đảm an ninh quốc gia. Sau đó, Tổng thống Yeltsin còn nhiều lần điều chỉnh nhân sự và bộ máy của Hội đồng An ninh

Ngày 2/3/1998, Bí thư Hội đồng An ninh Ivan Rebulkin tham gia Chính phủ giữ chức Phó Thủ tướng. Hôm sau, Bí thư Hội đồng Quốc phòng, giám sát trưởng quân sự quốc gia Andrei Khokhosin được bổ nhiệm làm Bí thư Hội đồng An ninh quốc gia.

Khokhosin sinh năm 1945 đã giữ chức Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu Mỹ và Canada của Liên Xô trước đây và Nga, tháng 4/1992 giữ chức Thứ trưởng thứ nhất Bộ Quốc phòng Nga, tháng 8/1997 giữ chức Bí thư Hội đồng quốc phòng, Viện trưởng Viện Kiểm sát quân sự. Hôm nhậm chức, Khokhosin đã phát biểu tại cuộc họp báo rằng sẽ không có những thay đổi có “tính

cách mạng” đối với công tác của Chính phủ.

Tháng 3/1998, Tổng thống Yeltsin ký sắc lệnh xoá bỏ Hội đồng Quốc phòng, sáp nhập bộ máy này với Viện Kiểm sát quân sự quốc gia và làm một bộ phận của Hội đồng An ninh quốc gia. Đồng thời giao quyền Bí thư Hội đồng An ninh quốc gia phối hợp hiệp đồng công tác an ninh quốc gia với quốc phòng. Việc làm này về cơ bản đã xoá bỏ được Hội đồng Quốc phòng là một bộ máy trùng lặp, mà còn đem việc đặt chiến lược phòng thủ quốc gia và an ninh quốc tế quy vào một hệ thống quản lý thống nhất, và tạo điều kiện tăng cường lãnh đạo xây dựng quân đội và cải cách quân đội.

Ngày 1/6/1998 Yeltsin bổ nhiệm Moliakov làm Phó Bí thư Hội đồng An ninh, phụ trách công tác an ninh tình báo, an ninh xã hội và quốc hội Nga.

Ngày 10/9/1998, mới được nửa năm, Khokhosin đã bị Tổng thống Yeltsin bãi chức Bí thư Hội đồng An ninh. Bốn ngày sau, Nicola Bochiutcha được bổ nhiệm làm Bí thư Hội đồng An ninh.

Bochiutcha sinh tháng 10/1949 tại Orel, từ 1971-1972 làm việc trong ngành an ninh quốc gia và quân đội, 1991-1992 giữ chức Phó Cục trưởng thứ nhất Cục Nhân sự cơ quan thông tin tình báo Chính phủ liên bang, 1992-1995 giữ chức Phó tư lệnh Bộ đội biên phòng Liên bang Nga, 1995-1998 giữ chức Phó Cục trưởng Cục Biên phòng liên bang, từ tháng 1-9/1998 giữ chức Cục trưởng Cục Biên phòng liên bang.

Ngày 20/11/1998, Yeltsin lại điều chỉnh nhân sự Hội đồng An ninh Bí thư Hội đồng An ninh Bochiutcha, Bộ trưởng Ngoại giao Ivanốp, Cục trưởng Cục An ninh liên bang Putin và Bộ trưởng Quốc phòng Xécgâyep làm uỷ viên thường vụ Hội đồng An ninh; và còn bổ nhiệm 2 Phó Thủ tướng thứ nhất, Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống, Bộ trưởng Nội vụ, Cục trưởng Tình báo đối ngoại, Cục trưởng Biên phònggồm 13 người là thành viên Hội đồng Ngày 7/12/1998, Yeltsin lại bổ nhiệm Bochiutcha con người trung lập về chính trị kiêm chức Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống. Ngày 23 tháng 12, các thông tấn xã của Nga công bố một tin làm kinh động mọi người, Cục trưởng Cục An ninh liên bang trước đây Mikhain Bansukov được bổ nhiệm làm Cục trưởng Cục Giám sát quân sự Hội đồng An ninh, dưới quyền còn có 21 người, trong 12 vị giám sát viên có 11 vị quân hàm cấp tướng. Hầu như tất cả các ngành lực lượng mạnh của quốc gia đều đặt dưới sự giám sát của Bansukov. Điều đó chứng tỏ Yeltsin rất coi trọng Hội đồng An ninh liên bang.

Dư luận cho rằng, Yeltsin bổ nhiệm Bansukov giữ chức Bí thư Hội đồng An ninh vì năng lực công tác và vì ông ta không có dã tâm chính trị. Hiển nhiên ở vào vị trí này phải có tố chất đó. Putin được Yeltsin coi trọng cũng chính vì điểm này: Có khả năng lại trung thành tuyệt đối.

Khi Putin lên giữ chức Bí thư Hội đồng An ninh Liên bang Nga, đúng lúc NATO tập kích đường không vào nước Cộng hòa Liên bang Nam Tư, đồng minh truyền thống của Nga. Nền an ninh của Nga đứng trước thử thách quan trọng. Putin đã thay đổi tập quán không thích xuất đầu lộ diện, đã liên tiếp ra mắt trước phương tiện thông tin đại chúng, bảo vệ quyền lợi quốc gia Nga, lên án hành động ngang ngược của NATO.

Ngày 28/4/1999, sau khi NATO bắt đầu mở cuộc tiến công vào Nam Tư, Nga đã có cuộc họp đặc biệt của Hội đồng An ninh quốc gia để bàn việc phát triển lực lượng hạt nhân của Nga, cuộc họp đã nhấn mạnh vai trò cốt lõi của lực lượng hạt nhân trong nguyên tắc phòng thủ của Nga. Sau hội nghị, Putin đã ký 2 mệnh lệnh hành chính để đẩy mạnh kế hoạch phát triển vũ khí hạt nhân chiến lược và chiến thuật. Hội đồng An ninh quốc gia còn đồng ý, trong năm 1999 Nga sẽ tiến hành phối hợp một loạt những thí nghiệm hạt nhân giới hạn tại đảo "Đất mới" (từ ngày 14/9/1998 - 13/12/1998 Nga đã tiến hành 5 cuộc thử loại này). Mục đích của thử nghiệm hạt nhân lần này là để kiểm nghiệm năng lực chiến đấu thực tế và tính năng an toàn của đầu đạn hạt nhân. Putin nói, những kinh nghiệm này không vi phạm hiệp ước cấm thử vũ khí hạt nhân toàn diện. Ông đặc biệt nhấn mạnh phải thông qua việc kéo dài niên hạn sử dụng hệ thống hiện có và thông qua việc đẩy mạnh bố trí tên lửa và đầu đạn thế hệ mới, như tên lửa SS-27 (tên lửa Bạch Dương-M) để tăng cường lực lượng hạt nhân của Nga, để thực hiện lập trường cứng rắn của ông đối với các quốc gia phương Tây.

Putin nhấn mạnh cuộc họp lần này là đã có kế hoạch từ lâu, không có liên quan trực tiếp đến tình hình ở Balcan. Nhưng theo một số người trong Hội đồng An ninh, trong quá trình phê chuẩn văn kiện, Hội đồng có bàn đến những thay đổi quan trọng trong chiến lược và chiến thuật của NATO ở khu vực Trung Âu.

Putin nhấn mạnh cuộc họp lần này là đã có kế hoạch từ lâu, không có liên quan trực tiếp đến tình hình ở Balcan. Nhưng theo một số người trong Hội đồng An ninh, trong quá trình phê duyệt văn kiện, Hội đồng có bàn đến những thay đổi quan trọng trong chiến lược và chiến thuật của NATO gần đây và hành động quân sự của NATO ở khu vực Trung Âu

Đối với tất cả các văn kiện có liên quan đến phát triển lực lượng ngăn chặn hạt nhân, trong cuộc họp, từ ý tưởng đến kế hoạch trang bị và kỹ thuật cụ thể đều có tu sửa lớn. Ví dụ: quân chủng tên lửa chiến lược của Nga đã lấy việc đánh trả và đánh phủ đầu làm tôn chỉ để triển khai hành động quân sự, huỷ bỏ phương châm chỉ đánh trả làm cơ sở trước đây. Tương quan giữa ba lực lượng hạt nhân sẽ là: đầu đạn hạt nhân chiến lược chiếm khoảng 65%, tên lửa đạn đạo phóng từ tàu ngầm chiếm 25%, máy bay oanh tạc hạng nặng chiếm 10%. Trong những văn kiện được thông qua có một chủ trương phát triển vũ khí hạt nhân phi chiến lược (chiến

thuật). Điều đó có nghĩa là Nga sẽ phát triển vũ khí hạt nhân tới đơn vị bộ đội làm nhiệm vụ thông thường (lục quân). Đầu đạn hạt nhân tên lửa và đạn đạo pháo (có tầm bắn 40 km) sẽ được chuẩn bị cho cuộc chiến tranh mặt đất.

Trong những biện pháp có thể được sử dụng còn bao gồm việc quân chủng tên lửa chiến lược được bố trí hệ thống tên lửa kiểu “Bach Dương-M”. Thiết bị hàng không vũ trụ và bộ đội phòng thủ tên lửa chống tên lửa từ xa. Lúc này, chỉ có 6 trong số 9 trạm radar cảnh giới tầm xa còn hoạt động.

Rõ ràng những biện pháp này đều yêu cầu phải dựa trên những cơ sở sản xuất trên đất Nga. Vì sau khi Liên Xô giải thể, có đến 60% cơ sở sản xuất tiềm lực hạt nhân chiến lược quốc gia đều nằm ngoài lãnh thổ Nga.

Một loạt những văn kiện này đòi hỏi phải có kinh phí thực tế cực kỳ lớn. Putin không nói rõ kinh phí dự chi là bao nhiêu, nhưng nhấn mạnh “những sửa đổi này sẽ rất lớn”.

Putin còn đề nghị Tổng thống giao cho Phòng thông tin quân chủng tên lửa chiến lược Nga thông báo, Nga hiện có 756 quả đạn tên lửa vượt đại châu đang làm nhiệm vụ trực ban chiến đấu. Trong lực lượng ngăn chặn hạt nhân chiến lược còn có 75 máy bay ném bom chiến tầu ngầm (có 1824 đầu đạn hạt nhân), lấy đó để nhắc nhở những nước coi thường Nga cho rằng: Nga vẫn là một cường quốc hạt nhân.

Phương Tây đã đối phó lại, huỷ bỏ việc cho Nga vay tiền để đe dọa, lúc này Nga đang khó khăn trong đối nội, đối ngoại, Cheknomukdin, đặc sứ của Tổng thống giữ vai trò sứ giả hoà bình, như một con thoi giữa các nước NATO và Liên bang Nam Tư. Ngày 12/5/1999, Nga lại triệu tập cuộc họp Hội đồng An ninh liên bang thảo luận tình hình Nam Tư, phân tích các bước hoà giải chính trị của Nga về vấn đề Balcan. Yeltsin đã phát biểu tại hội nghị, nếu những đề nghị và nỗ lực hoà giải của Nga bị bỏ qua, Nga sẽ rút khỏi những hoạt động hiệp tác trong đàm phán. Yeltsin đề ra một loạt nhiệm vụ phải hoàn thành trong thời gian ngắn cho Bộ trưởng Quốc phòng, Bộ trưởng Ngoại giao, Bí thư Hội đồng An ninh và các thành viên khác của Chính phủ. Yeltsin cảnh cáo, nếu quan điểm của Nga không được các nước coi trọng, có thể Nga sẽ không tham gia vào những nỗ lực quốc tế để giải quyết hoà bình cuộc khủng hoảng ở Kosovo.

Yeltsin nói: “Chúng tôi không phải là nước tham chiến, chúng tôi cũng không gây ra cuộc chiến tranh này... Những lời kêu gọi và mọi chủ trương của chúng tôi (có liên quan đến việc giải quyết hoà bình cuộc khủng hoảng Kosovo) rõ ràng không đạt được mục đích”

Bí thư Hội đồng An ninh Liên bang Putin phát biểu với các phóng viên, Nga không thể đồng ý làm người truyền đạt kỹ thuật đàm phán, Nga có lập trường của mình có lợi ích của riêng

mình ở vùng Balcan. Vấn đề cục diện ở Nam Tư không chỉ xảy ra xung đột quân sự ở Balcan, mấu chốt của vấn đề là ở chỗ, một bên tự ý phá hoại trật tự thế giới được hình thành từ sau đại chiến thứ hai.

Trước tình hình đó, Nga cần có phản ứng tương xứng, và cần thể hiện trong sự thay đổi học thuyết an ninh quốc gia. Đồng thời Nga cũng tính đến việc đại bộ phận các quốc gia châu Âu ủng hộ hành động quân sự của NATO ở Balcan, cho nên Nga hành động trước hết là xuất phát từ lợi ích của nước mình.

Nếu chúng ta nghiên cứu kỹ lời phát biểu của Putin, sẽ thấy từ ngữ của ông ta nghiêm khắc, sâu xa và điểm đúng huyệt. Putin đã suy xét đến học thuyết an ninh quốc gia mới của Nga. Trong con mắt của Putin đã thấy sự nhục nhã của một nước lớn như Nga, thấy rõ bộ mặt của phương Tây phải dè chừng. Tháng 7/1999, Yeltsin đột ngột loại bỏ Stepasin, đẩy Putin ra trước chính trường.

TỪ “NGỰA Ô CHÍNH TRỊ” ĐẾN “THỦ TƯỚNG CỨNG RẮN”

Yeltsin thay đi đổi lại Thủ tướng Chính phủ nhằm mục đích gì vậy? Vì sao nhân vật không tiếng tăm trên chính trường Mátxcova bỗng nhiên được Yeltsin bổ nhiệm làm Thủ tướng Chính phủ Liên bang Nga. Được bổ nhiệm trong thời cuộc gay go, Putin làm gì để xoay chuyển tình thế? Putin - con “ngựa ô chính trị” nổi danh trong 4 tháng nhậm chức, với thành tích chính trị tuyệt vời trở thành vị “Thủ tướng cứng rắn”.

Thời cuộc chính trị bất ổn, Yeltsin tìm “vật đối trọng”

Ngày 9/8/1999, đối với Putin là một ngày khác thường, Đài Truyền hình quốc gia Nga phát toàn văn bài phát biểu của Yeltsin do phòng Tin tức của Tổng thống Nga phát đi.

Các công dân Nga tôn kính:

Hôm nay, tôi đã ký sắc lệnh về việc bầu cử Duma quốc gia. Cuộc bầu cử này sẽ được tiến hành vào ngày 19/12, hoàn toàn đúng thời gian quy định theo Hiến pháp và pháp luật.

Sự thực cuộc tranh cử kiểu marathon đã mở màn rồi. Đó là một thời kỳ hết sức khó khăn và quan trọng. Cho nên tôi xin mọi người hãy đặc biệt quan tâm, thậm chí đặc biệt cẩn thận để đánh

giá những biểu hiện của những người ra tranh cử. Tôi đã hứa việc bầu cử Duma sẽ được tiến hành một cách trung thực, tôi tin rằng người được các bạn bầu ra là xứng đáng và đúng đắn.

Nhưng cũng không nên quên rằng đúng một năm nữa sẽ tiến hành bầu cử tổng thống. Bây giờ tôi quyết định nói ra người mà tôi thấy có thể dựa vào lực lượng chính trị rộng rãi nhất đoàn kết xã hội, bảo đảm tiếp tục cuộc cải cách ở Nga. Người mà có thể đoàn kết xung quanh mình tất cả người làm nhiệm vụ chấn hưng nước Nga vĩ đại bước vào thế kỷ 21.

Người đó là Bí thư Hội đồng An ninh, Cục trưởng Cục An ninh Liên bang Vladimir Vladimirovich Putin. Hôm nay tôi đã quyết định giải tán Chính phủ Sergei Vadimovich Stepasin. Tôi đã căn cứ vào Hiến pháp thỉnh cầu Duma quốc gia phê chuẩn Putin giữ chức Thủ tướng Chính phủ Liên bang Nga.

Tôi tin tưởng Putin trên chức vụ cao cấp đó có thể mang lại lợi ích rất lớn cho quốc gia, người Nga cũng có thể đánh giá công tác và cung cách đối xử của Putin, tôi cũng mong đến tháng 3/2000 (bầu cử tổng thống) được đến trạm bỏ phiếu để làm việc lựa chọn của mình, tất cả mọi người có thể tin tưởng vào Putin. Tôi cho rằng Putin có đủ thời gian để tự thể hiện.

Tôi rất hiểu Putin khi làm Phó Thị trưởng thứ nhất Saint Petersburg, tôi đã chú ý quan sát. Một năm nay chúng tôi đã kề vai sát cánh công tác bên nhau. Trên mọi chức vụ, Putin đều rất mạnh dạn và kiên định trong công tác và đạt kết quả tốt. Vladimir Vladimirovich có kinh nghiệm công tác quốc vụ rất phong phú.

Thủ tướng Chính phủ là một công việc nặng nề, là một thử thách to lớn, tôi tin tưởng Putin có thể gánh vác được, người Nga sẽ ủng hộ Putin. Tôi cũng tỏ lòng cảm ơn đối với công tác rất tốt của Sergei Vadimovich, đã thành công trong việc xây dựng một nội các có sức mạnh, duy trì được tình hình chính trị và kinh tế quốc gia ổn định. Tôi tin tưởng Sergei Vadimovich sẽ ủng hộ người bạn và làm người kế thừa mình.

Nước Nga đang bước vào một giai đoạn chính trị mới. Một năm sau vị tổng thống Nga đầu tiên trong lịch sử nước ta sẽ bàn giao chính quyền cho tổng thống mới đắc cử. Các công dân Nga tôn kính, dù thế nào đi nữa người đó sẽ là vị tổng thống giành thắng lợi trong cuộc bầu cử trong sạch và trung thực của mọi người.

Xin cảm ơn.

Như vậy, nhân dân Nga lại có một người lãnh đạo mới. Putin lúc này là nhân vật có vai vế trên chính trường Nga, rất nhiều người từ lâu đã dự đoán Putin sẽ trở thành “người đứng đầu” Chính phủ mới, nhưng uy tín trong xã hội chưa cao. Sau khi bài phát biểu của Yeltsin được truyền đi, phóng viên báo “Độc lập Nga” tổ chức một cuộc phỏng vấn trên đường phố

Mátxcova về vấn đề giải tán Chính phủ Stepasin, Putin lên thay Thủ tướng.

Một thương gia tên là Nina Anisenko nói: “Tôi không biết Putin. Tại sao chúng tôi lại phải bầu người do Yeltsin tiến cử. Tôi cho rằng mọi người sẽ không bầu cho ông ta”.

Một thợ nguội tên là Alekxei Phumin nói: “Yeltsin gọi ai là người kế thừa đối với tôi chẳng có nghĩa lý gì. Putin là ai. Tôi không biết. Tôi chẳng biết gì việc quốc gia đại sự. Nay gọi người này, mai gọi người khác kế thừa, tôi thấy chẳng có gì khác nhau, lương cũng chẳng vì thế mà được tăng”.

Một viên chức tên là Maria Khulakova nói: “Bất kể Putin là ai, 2 tháng sau anh ta sẽ bị cách chức, cũng giống như Stepasin mà thôi”.

Một vị giáo sư tên là Igor Tanhin nói: “Tôi không thấy Putin và Stepasin có gì khác nhau. Tôi nghĩ, giá cả ở Mátxcova sẽ tăng, đồng đôla cũng lên giá. Putin không làm được Tổng thống, mọi người trong nước chẳng ai biết được ông ta”.

Xem ra dân chúng Nga đối với việc thay đổi Chính phủ và thủ tướng như đèn cù của Yeltsin đã chẳng còn coi là lạ nữa, nhưng đối với địa vị của V. Putin bỗng nhiên tăng vọt, đã gây chấn động rất lớn trong giới thông tin đại chúng và trên chính trường Nga. Có một kiểu nói được thêu dệt rất nhiều là “KGB lại trỗi dậy”, “Ngành tình báo bí mật là con đường cao tốc thông đến chức vị cao trong điện Kremlin”.

Cách nói này có sức thuyết phục nhất định và ngoài bản thân Putin đã có gần 20 năm công tác trong ngành tình báo ở trong và ngoài nước, mới đầu là KGB của Liên Xô trước đây, sau này trở thành Cục trưởng Cục An ninh Liên bang Nga, trước Putin còn có 2 vị trùm tình báo, đều là thủ tướng, một vị là Sergei Stepasin mới bị cách chức một tuần, đã từng là người phụ trách Cục An ninh Liên bang; một vị khác là tiền nhiệm của Stepasin, nguyên Bộ trưởng Ngoại giao Evgheni Primakov, đã từng chủ trì công tác của ngành tình báo đối ngoại.

Không những thế, sau khi giữ chức Thủ tướng, Primakov còn đưa nhiều quan chức tình báo bí mật trước đây vào giữ các chức vụ lãnh đạo cao cấp trong các ngành nghề của Nhà nước và thông tin đại chúng.

Văn phòng Tổng thống nơi tụ hội các trợ lý cao cấp của Tổng thống đã từng do quan chức cao cấp KGB Nikolai Bonchiutcha chủ trì, một quan chức KGB khác là Makhlov cũng từng giữ trọng trách này.

Quan chức tình báo đối ngoại trước đây Boritx Ivanov từng được bổ nhiệm làm người phụ trách đầu tiên của Phòng Thông tin báo chí điện Kremlin.

Primakov bổ nhiệm cấp phó cơ quan tình báo trước đây của ông ta là Iuri Chubakov giữ

chức Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ, bổ nhiệm một quan chức của bộ máy tình báo đối ngoại trước đây Valeri Kanchelov làm người lãnh đạo ngành công nghiệp quân sự an ninh.

Phương tiện thông tin của Nga giải thích việc Yeltsin bổ nhiệm những nhân viên của bộ máy tình báo bí mật giữ các chức vụ mấu chốt, đó là phương pháp để kéo “những người đáng tin cậy” đến với mình trong thời kỳ chính quyền Yeltsin ngày càng suy yếu lung lay.

Những nhân viên tình báo cũ còn được bổ nhiệm làm người phụ trách các xí nghiệp và các ngành có nguồn tài chính quan trọng, tuy rằng một số sau đó đã bị thay thế.

Grigori Rabota là một cấp phó khác trong bộ máy tình báo của Primakov được bổ nhiệm làm người phụ trách Công ty Xuất nhập khẩu Khí tài Kỹ thuật và Vũ khí Nga là công ty vũ khí chủ yếu của Nga, cho đến đầu tháng 8/1999 thì bị thay thế bởi một quan chức có quan hệ mật thiết với Tachiana Chiasenko, con gái của Yeltsin.

Ngành thông tin Nga cũng không nằm ngoài lệ này, Iuri Khbarade người phát ngôn của bộ máy tình báo bí mật trước đây trở thành Phó Giám đốc Thông tấn xã TASS của Nga, trùm phản gián Kosuliakov hoá thân thành người phụ trách bộ phận phục vụ thông tin Đài Truyền hình và Đài Phát thanh công cộng Nga.

Tuy trong cuộc cải cách Chính phủ sau đó, những quan chức của bộ máy tình báo bí mật được Primakov hoặc Stepasin bổ nhiệm có một số bị bãi chức, nhưng họ tiếp tục tìm việc làm trong ngành an ninh, các xí nghiệp Nga hoặc ngân hàng tư nhân.

Do Yeltsin đã tuyên bố ông ta chọn Putin trùm tình báo trước đây làm ứng cử viên tham gia tranh cử tổng thống năm 2000 của điện Kremlin, nên Putin có hy vọng từ vị trí Thủ tướng hiện nay, bước lên ngôi báu tổng thống, Nhưng dân chúng Nga tỏ thái độ thờ ơ với việc Yeltsin chọn ai làm người thừa kế cũng có cái lý riêng, trên chính trường Nga đang bị lung lay, Yeltsin đang không ngừng tìm kiếm vật đối trọng.

Do nền kinh tế Nga vẫn không thoát khỏi đáy vực, nhân dân bất mãn với hiện trạng, bắt đầu nuối tiếc đời sống trước đây. Cho nên ảnh hưởng của Đảng Cộng sản Nga do Diuganov lãnh đạo ngày càng lớn. Yeltsin vẫn bám giữ Chính phủ cánh hữu, đang phải tập trung vào vấn đề phát triển kinh tế quốc gia, giải quyết mâu thuẫn dân tộc, lại còn phải đối phó không ngừng với Duma do cánh tả chiếm thế áp đảo, làm cho thời cuộc chính trị Nga lại bước vào một thời kỳ xáo động.

Yeltsin cảm thấy uy quyền của mình bị thách thức, ngày 7/9/1998, trước khi Duma quốc gia họp hội nghị toàn thể, liền triệu tập hội nghị bàn tròn có Tổng thống, quyền Thủ tướng, Bí thư Hội đồng An ninh, đại biểu Thượng và Hạ viện, Thị trưởng Mátxcova và lãnh đạo công đoàn

tham gia, nhưng các bên không thống nhất được ý kiến với ứng viên thủ tướng, đề nghị Duma quốc gia phê chuẩn, đồng thời để cho Chính phủ mới có 6-8 tháng “thử việc”. Duma cương quyết chống lại sức ép của Tổng thống, trong vòng bỏ phiếu lần thứ hai tại Hội nghị toàn thể Duma quốc gia tiến hành trong đêm đó, một lần nữa lại phủ quyết chức danh Thủ tướng của Cheknomukdin do Tổng thống Yeltsin đưa ra. Tình hình càng trở lên phức tạp, Yeltsin lại đe dọa, nếu lần thứ 3 mà người ông ta đưa ra không được phê chuẩn, ông ta sẽ thừa hành quyền lực Hiến pháp cho phép, giải tán Duma. Cuộc khủng hoảng Chính phủ của Nga xem ra càng nghiêm trọng. Ngày 10/9, tình hình đột nhiên dịu xuống, Tổng thống Nga Yeltsin đề cử quyền Bộ trưởng Ngoại giao Primakov làm Thủ tướng Chính phủ lên Duma quốc gia. Đó là sự lựa chọn của Yeltsin trong hai ngày suy tính, sau cuộc bỏ phiếu vòng hai của Duma quốc gia ngày 7/9, phủ quyết đề nghị của Yeltsin đưa Checnomukdin lên làm Thủ tướng.

Duma quốc gia sau cuộc biểu quyết vòng hai đang đợi Yeltsin đưa tên ứng viên thủ tướng lần thứ ba, Ngày 8/9, Yeltsin gặp quyền Thủ tướng Cheknomukdin và Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống Iumaxép, ngày 9/9 lại thương lượng với Cheknomukdin và quyền Bộ trưởng Ngoại giao Primakov, ngày 10/9 gặp Cheknomukdin và Primakov, sau đó mới đưa ra quyết định đưa tên Primakov.

Tiếp đó tại Hội nghị đặc biệt của Duma quốc gia đã ra quyết định, chiều ngày 11 sẽ họp hội nghị toàn thể, thông qua vấn đề đưa Primakov làm Thủ tướng.

Trong các nhân vật quan trọng của nhiều Chính phủ Nga, Bộ trưởng Ngoại giao Primakov là người được hoan nghênh và đánh giá tốt. Tổng thống Yeltsin nói Primakov là “Một nhà hoạt động quốc vụ có kinh nghiệm phong phú, thành thạo công tác tổ chức có con mắt nhìn xa trông rộng và thành thực, chính trực”. Ngay cả đến Giulinovxki Chủ tịch Đảng Dân chủ Tự do, con người soi mói, cũng nói Primakov “còn khá hơn Kovalev Bộ trưởng Ngoại giao trước đây”.

Evgheni Primakov sinh tháng 10/1929, hơn Yeltsin 2 tuổi. Yeltsin vốn thích người trẻ, nhưng lại trọng dụng Primakov. Tại sao? Primakov tốt nghiệp chuyên ngành Kinh tế Học viện Phương Đông Mátxcova, đạt học vị Tiến sĩ Kinh tế. Đáng lý ra ông nên tìm con đường phát triển về mặt kinh tế. Không ngờ ông lại gắn bó với công tác thông tin báo chí. Sau khi rời đại học Mátxcova, ông làm biên tập cho Đài Phát thanh quốc gia, sau làm phóng viên báo "Pravda" thường trú tại Trung Đông. Năm 1970 bắt đầu chuyên tâm nghiên cứu vấn đề quốc tế và giữ chức Viện trưởng Viện Nghiên cứu Quan hệ quốc tế và Kinh tế thế giới thuộc Viện Khoa học Liên Xô. Ông còn là Viện sĩ Viện Khoa học Nga và Liên Xô.

Primakov có những thành quả học tập phong phú, nhưng ông không phải loại thư sinh “mũ ni che tai”. Từ năm 1995 đến cuối năm 1991, khi Liên Xô giải thể, ông vẫn là đảng viên Đảng

Cộng sản Liên Xô. Gorbachov rất khen ngợi học thức và tài năng của ông. Năm 1985 sau khi Gorbachov lên nắm quyền, Primakov rất khen ngợi học thức và tài năng của ông. Năm 1985 khi Gorbachov lên ngôi nắm quyền, Primakov được thăng tiến liên tục; năm 1986 trúng cử Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô, năm 1988 trúng cử Nghị sĩ, năm 1989 vào Bộ Chính trị, trong năm được bầu làm Chủ tịch Viện Liên minh Xô Viết tối cao, năm 1990 là thành viên Hội đồng Tổng thống Liên Xô, tiếp đó làm đặc sứ của Tổng thống hoà giải cuộc khủng hoảng vùng Vịnh. Tháng 9/1991 được bổ nhiệm làm Phó Chủ tịch thứ nhất KGB, phụ trách công tác tình báo đối ngoại. Primakov từ Tiến sĩ đến Viện sĩ, từ phóng viên đến chuyên gia vấn đề quốc tế, từ Nghị sĩ đến Chủ tịch Viện liên minh, từ đảng viên Đảng Cộng sản Liên Xô đến Ủy viên dự khuyết Bộ Chính trị, từ thành viên Hội đồng Tổng thống đến Đặc sứ của Tổng thống, lần lượt qua các lĩnh vực Thông tin, Học thuật, Chính trị và lĩnh vực Ngoại giao, Điện báo, một con người lịch lãm trong các nhân vật chính trị quan trọng của Nga. Trong từng lĩnh vực mà ông đã trải qua ông đều bộc lộ tài hoa tuyệt vời, tác phong chắc chắn. Chả trách sau khi Liên Xô giải thể, Yeltsin đã phá lệ giao cho vị “lão thần tiền triều” tuổi ngoại lục tuần giữ chức Cục trưởng Cục Tình báo đối ngoại của Nga.

Trên cương vị Cục trưởng Cục Tình báo đối ngoại, Primakov làm được 4 năm với thành tích tuyệt vời. Ngày 9/1/1996, Yeltsin bổ nhiệm ông làm Bộ trưởng Ngoại giao thay cho Kovalev từ chức trước đó 4 ngày, lúc này Primakov đã 66 tuổi. Quyết định này của Yeltsin được các bên hoan nghênh. Bộ Ngoại giao gọi Primakov là “ứng viên tốt nhất” vào chức Bộ trưởng Ngoại giao, đại biểu Duma quốc gia nói ông “hoàn toàn xứng đáng với chức vụ đó”. Primakov sau khi giữ chức đã không hổ thẹn với sứ mệnh được giao, ông tích cực thực hiện “ngoại giao toàn phương vị”, đặt “ngoại giao phương Đông” và ‘ngoại giao Phương Tây” vào cùng vị trí quan trọng như nhau. Primakov kiên quyết phản đối mở rộng NATO sang phía Đông, nhấn mạnh “không thể làm ngơ chờ đợi” trước thế hung hăng của phương Tây, phải tìm một thế cân bằng lực lượng, để bảo vệ lợi ích quốc gia duy trì địa vị nước lớn của Nga.

Các nhà quan sát cho rằng, sau khi Primakov ra làm Bộ trưởng Ngoại giao Nga, những chỉ trích của Nghị viện Nga đối với Bộ Ngoại giao giảm hẳn. Trong tình hình Yeltsin bị bệnh lâu dài không quán xuyến được công việc, công tác ngoại giao của Nga vẫn tiến triển tốt, hoàn toàn nhờ vào vị Bộ trưởng Ngoại giao tài năng Primakov.

Quyết định đề danh Primakov làm Thủ tướng của Tổng thống Yeltsin thực tế là một sự thỏa hiệp với Duma, Primakov có quan hệ tốt với Duma, Selednirov Chủ tịch Duma quốc gia hoan nghênh quyết định của Tổng thống, ông nói Hạ Nghị viện do Đảng Đối lập chi phối sẽ phê chuẩn Primakov làm Thủ tướng. Selednirov đảng viên Đảng Cộng sản nói: “Đó là quyết định rất hợp tình hợp lý, đương nhiên Primakov sẽ được Duma quốc gia ủng hộ”.

Khi nhận được thư đề danh chính thức của Yeltsin, Duma quốc gia sẽ phải biểu quyết trong thời hạn một tuần. Nhưng những người lãnh đạo của nhiều phái trong Duma quốc gia nói, ngay ngày mai Duma quốc gia sẽ biểu quyết người được đề cử làm Thủ tướng.

Những người lãnh đạo Duma cũng hiểu rõ nếu lại phủ quyết Primakov, tất sẽ phải tự động giải tán, tổ chức bầu cử Quốc hội mới.

Primakov cũng hiểu rất rõ, cơ hội vượt qua cửa ải của ông rất cao, vì Quốc hội do Đảng Cộng sản Nga chiếm đa số, trong danh sách 5 ứng viên có thể được chấp nhận do Đảng Cộng sản Nga trình lên Tổng thống trong tuần, có tên của Primakov.

Primakov từng là Ủy viên Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Liên Xô. Tuy đi theo Yeltsin, nhưng ông ta cũng được sự ủng hộ của phái Yabloko, được các phần tử theo chủ nghĩa dân tộc yêu mến. Schoev, Chủ tịch Hội đồng Liên bang Thượng Nghị viện Nga cũng hoan nghênh quyết định của Tổng thống. Ông nói: “Quyết định này phù hợp với ý muốn của mọi người”.

Diuganov, lãnh tụ của Đảng Cộng sản Nga cũng tỏ ra hoan nghênh, ông cho rằng Primakov sẽ được sự ủng hộ của Duma. Ông nói với phóng viên: “Tôi cho rằng Duma quốc gia sẽ kiên quyết ủng hộ Primakov.”

Nhưng những người phê phán ông nói, còn có điểm chưa hay là Primakov thiếu kinh nghiệm về mặt kinh tế, đang lúc nước nhà rơi vào khủng hoảng nặng nề, đồng rúp mất giá, giá cả tăng vọt, quốc gia đang cần chính là nhân tài kinh tế.

Primakov cũng hiểu rõ Yeltsin chọn mình, không phải vì có thâm niên công tác, tài năng tuyệt vời, quan điểm chính trị trung dung, các phe phái đều có thể chấp nhận mà thực tại là do không còn cách lựa chọn nào khác. Ngay đến Yeltsin trong lời phát biểu truyền hình sau đó cũng thừa nhận “Chọn lựa Primakov là kết quả của sự thỏa hiệp”. Nói cách khác Yeltsin hy sinh

Checnomukdin thay vào bằng Primakov, chủ yếu là để tránh cuộc khủng hoảng giữa lập hiến với chính quyền, không liên quan gì đến việc thoát khỏi khủng hoảng kinh tế trước mắt. Yeltsin không muốn nói rõ là Primakov yếu thế không có mưu đồ chính trị, tương đối dễ chế ngự. Nếu không thế cương vị tổng thống của ông ngày càng không có nền tảng dân chủ, sẽ gặp rất nhiều phiền phức. Điều đáng nói là, cho đến nay Primakov là vị nguyên lão tiền triều duy nhất còn hoạt động trên vũ đài chính trị (ê kíp chính trị của Gorbachov, trừ ông ra, còn tất cả đều đã trở thành cát bụi của lịch sử), đủ thấy ông có một trí tuệ chính trị khác thường và có khả năng xử lý tình huống. Chỉ có điều vũ đài hoạt động của ông trên cơ bản không tách rời tình báo và ngoại giao, đó cũng là nguyên nhân mà có người dự đoán ông sẽ là thủ tướng chết non, vì đối với công việc kinh tế, cơ bản ông là mù tịt.

Tháng 12/1995, Đảng Cộng sản Nga chiếm đa số ghế trong Quốc hội, Primakov con người được Đảng Cộng sản cho là cùng chí hướng giữ chức Bộ trưởng Ngoại giao. Vị Bộ trưởng Ngoại giao tiền nhiệm thuộc phái thân phương Tây nổi tiếng, cũng là một chủ tướng cải cách cấp tiến bị thay thế bằng Primakov, đương nhiên các quốc gia phương Tây không thích, cho nên Primakov không giành được sự tín nhiệm của các quốc gia này trong một thời gian dài. Nhưng về sau với sự nhanh nhạy, linh hoạt, chắc chắn của mình ông dần dần giành được sự thông cảm của các đồng nghiệp phương Tây, thậm chí giành được tình bạn của Olbrai Bộ trưởng Ngoại giao Mỹ.

Kinh nghiệm ngoại giao không đủ cho khả năng trị quốc, khi Quốc hội thông qua với đa số áp đảo bổ nhiệm ông làm Thủ tướng, ông đã kêu gọi toàn xã hội này đoàn kết lại, cùng vượt qua thời kỳ khó khăn và ông còn đảm bảo trả hết “tất cả các khoản nợ”, Chính phủ “phải bắt tay vào việc điều tiết chế độ sự vụ kinh tế”. Nhưng, Diuganov lãnh tụ Đảng Cộng sản Nga tuyên bố trước khi biểu quyết, chỉ cho ông hai tháng để cứu vãn nền kinh tế Nga đang đối mặt với sự suy sụp, nếu không...

Thời gian 2 tháng để cứu vãn một xã hội to lớn rách như tổ đĩa, ngay cả thượng đế cũng vì tất làm nổi.

Nhưng Primakov đã làm được, với thời gian 2 tháng ngắn ngủi, không những đã sơ bộ ổn định được tình hình trong và ngoài nước, ông trở thành nhân vật có thực quyền nặng ký ở Nga. Sau khi giữ chức Thủ tướng, Primakov đã được sự chấp nhận rộng rãi của xã hội và ở các vùng, tầng lớp chính trị cấp trên, đồng thời cũng do Tổng thống thường xuyên ốm đau nên quyền hành chấp chính quốc gia đã có thay đổi rõ rệt.

Duma quốc gia đã phê chuẩn một cách thuận lợi để danh Thủ tướng Primakov của Tổng thống, điều hòa được mâu thuẫn giữa Duma và điện Kremlin. Primakov nắm các lực lượng chính trị trong xã hội. Các đảng phái chủ yếu trong Duma có đại biểu tham gia Chính phủ nên giữa Duma và Chính phủ bình an vô sự. Những biện pháp kinh tế của Chính phủ đã phản ánh lợi ích của phái tả trong Duma, nên phái tả không những không phản đối Chính phủ, mà còn tỏ ra ủng hộ Chính phủ trong một chừng mực nhất định. Cái gọi là “Đảng chính quyền” của phe trung hữu cũng biểu thị không phải là đối lập. Cho nên thủ tướng mới không những được Tổng thống tin tưởng, mà cũng được các lực lượng chính trị chủ yếu của xã hội ủng hộ và sống chung.

Tuy lực lượng chính trị các phái phê phán chính sách kinh tế của ông có khác nhau, nhưng trừ thế lực cực hữu, các phái đều thừa nhận người mà có thể cân bằng thế lực các phái hiện nay trở thành người “giơ mặt chịu báng” cho Yeltsin, ngoài Primakov không còn ai khác. Kirienko,

vị Thủ tướng tiền nhiệm tuy không tán thành chính sách của Primakov, nhưng cũng phải thừa nhận tình hình chính trị của Nga được ổn định lại, không thể phủ nhận công của Primakov. Ngay cả đến Yavlinsky trước đây vẫn hay moi móc chính sách của Primakov, cũng phải ca ngợi vai trò đột xuất của Primakov giải quyết cuộc khủng hoảng chính trị và ổn định thời cuộc. Còn Primakov thì vẫn nhấn mạnh ông không dự định ứng cử Tổng thống, nên tránh được nhiều phiền phức có thể xảy ra do tranh chức Tổng thống kỳ tới với một số nhân vật chính trị hàng đầu.

Ổn định tình hình địa phương là một trong những nhiệm vụ chủ yếu trong công tác của Chính phủ mới. Trong tình thế Tổng thống yếu một khủng hoảng kinh tế nặng nề, muốn tránh được xu thế “ly tâm”, Primakov coi những người lãnh đạo các chủ thể trong Liên bang là những nhân vật mấu chốt ổn định, ông tranh thủ giao lưu với những người lãnh đạo địa phương, việc sắp xếp nhân sự trong Chính phủ cũng coi trọng ý kiến của những người lãnh đạo địa phương, hứa giao quyền tự chủ kinh tế và quản lý cho địa phương, đồng ý để địa phương được hưởng nhiều ưu đãi về thuế. Ông mời Gutsov Chủ tịch Bang Leningrad, con người rất có ảnh hưởng giữ chức Phó Thủ tướng thứ nhất Chính phủ và tổ chức thành lập Đoàn Chủ tịch Chính phủ, để cho 8 vị lãnh đạo vùng tham gia vào những quyết sách của Chính phủ, nên được sự tín nhiệm của những người lãnh đạo vùng. Thậm chí một số người lãnh đạo vùng còn biểu thị ủng hộ Primakov ra tranh của Tổng thống khóa tới. Ổn định tình hình cũng là trọng điểm công tác của Chính phủ mới. Tuy cuộc thăm dò ý kiến dân chúng vào hạ tuần tháng 9 cho thấy số ủng hộ Primakov đã đạt 32%, mức căng thẳng xã hội đã giảm. Nhưng ngày 7/10, mâu thuẫn xã hội lại căng thẳng, khắp nơi trong toàn nước Nga đã nổ ra những hoạt động kháng nghị quy mô lớn, đó là thử thách nghiêm trọng sau khi Primakov lên làm Thủ tướng. Theo đánh giá của một số người, có đến hơn 20 triệu người tham gia những hoạt động kháng nghị lần này. Primakov tuy phản đối hoạt động kháng nghị này, nhưng để tránh cho sự việc mở rộng, trong nhiều trường hợp ông vẫn thành khẩn bày tỏ sự thông cảm với những nỗi khổ của người kháng nghị, kêu gọi những người tổ chức cuộc kháng nghị cùng ghé vai với Chính phủ. Hành động của ông đã có tác dụng lớn trong việc hoá giải sự phẫn nộ của quần chúng. Primakov còn chỉ đạo các ngành hữu quan nhanh chóng điều động ngân quỹ phát 2 tháng lương cho quân đội, phát bù một phần tiền lương, tiền hưu trí và trợ cấp học bổng còn nợ đọng. Theo nguồn tin chính thức ước đoán, toàn quốc chỉ có một triệu người tham gia hoạt động kháng nghị. Do nhà cầm quyền áp dụng biện pháp chặt trong lòng ngoài nên đã tránh được mâu thuẫn quá căng. Hoạt động kháng nghị đã dịu lại với phương thức văn minh, không xảy ra những hành vi quá khích và xáo động lớn.

Khi Primakov lên làm Thủ tướng, mọi người đều cho rằng ông là một Thủ tướng quá độ, thậm chí có người còn cả quyết Chính phủ mới chỉ tồn tại 4 đến 6 tuần. Nhưng 3 tháng đã trôi

qua, công việc của Primakov không có gì trục trặc lớn, các bên bắt đầu hy vọng ở ông. Mọi người tuy không trông mong ông có thể lập nên kỳ tích có hiệu quả ngay, nhưng đa số tin ông có khả năng làm cho quốc gia thoát khỏi hỗn loạn. Cuộc thăm dò ý kiến dân chúng, chứng tỏ tỷ lệ ủng hộ Primakov đang lên theo đường thẳng, thậm chí còn vượt cả mấy nhà chính trị tham gia tranh cử Tổng thống, chứng tỏ ông đã được dân chúng chấp nhận.

Sức khoẻ của Yeltsin ngày càng suy yếu, trong tình hình không thể làm việc bình thường, thực tế Primakov đã thực hiện chức vụ như một Phó Tổng thống. Khi Primakov thành lập nội các, Tổng thống giao cho ông quyền lực lớn hơn nhiều so với mấy đời Thủ tướng trước. Thậm chí Primakov có thể nhúng tay vào công việc của những ngành sức mạnh mà trước đây hoàn toàn do Tổng thống quản, phối hợp hiệp đồng công tác của những ngành này.

Primakov không những được quyền quyết sách kinh tế mà các đời Thủ tướng trước có mơ cũng chẳng được, có quyền lực chủ trì công việc Chính phủ, mà còn được quyền thay mặt Tổng thống giải quyết các vấn đề đối nội, đối ngoại.

Trên trường quốc tế, các quốc gia khu vực khối SNG, vùng biển Baltic đều ca ngợi Primakov và đặt rất nhiều hy vọng vào ông. Ngay cả các Chính phủ phương Tây đối với Chính phủ của Primakov trước nay vẫn giữ thái độ dè dặt cũng đã phải chấp nhận hiện thực, coi Primakov là phái thực quyền của Nga và giao dịch với ông.

Từ khi Primakov bắt đầu chủ trì công việc Chính phủ, ông đã nhấn mạnh phải tiếp tục cải cách làm kinh tế thị trường hướng vào xã hội. Về mặt quyết sách kinh tế, ông có quyền tự chủ lớn hơn các vị tiền nhiệm.

Primakov đề xuất, phải căn cứ vào tình hình của đất nước Nga để tiến hành cải cách kinh tế, tăng cường kiểm sát Nhà nước. Muốn xoay vần được tình hình kinh tế Nga đang tụt dốc nghiêm trọng, Chính phủ do Primakov lãnh đạo đã áp dụng những biện pháp chủ yếu sau: Nhà nước cấp vốn giúp đỡ các xí nghiệp và ngành sản xuất có hiệu quả kinh tế cao, đồng vốn quay vòng nhanh, nâng đỡ các xí nghiệp ngành khoa học kỹ thuật cao kiểu tập trung chất xám, và các xí nghiệp của ngành chế tạo máy có thể sản xuất ra sản phẩm có khả năng cạnh tranh, tổ chức lại ngành ngân hàng, bảo hộ những ngân hàng trọng điểm có tiền đồ phát triển, cung cấp cho họ vốn vay ổn định, sát nhập hoặc cho phá sản những ngân hàng vận hành không tốt, hoàn thiện quy chế thuế, chia giai đoạn hạ thuế suất của thuế giá trị gia tăng giảm thuế suất cao nhất của thuế lợi nhuận hiện hành từ 35% xuống 30% điều chỉnh cơ cấu xuất khẩu, không lấy xuất khẩu nhiên liệu, nguyên liệu làm chính nữa; ổn định hối suất của đồng rúp, ngăn chặn lạm phát.

Nguyên tắc của Primakov là phát triển công nghiệp quốc nội, nhưng không bế quan che

chấn; thu hút mạnh mẽ đầu tư của nước ngoài, nhưng không dựa vào vay vốn để sống qua ngày; học tập kinh nghiệm có ích của nước khác, nhưng không thể làm theo yêu cầu của họ.

Những biện pháp và nỗ lực nói trên của Primakov có thể nói chỉ mới thành công bước đầu. Khủng hoảng kinh tế sơ bộ được giải quyết, có hy vọng ngăn chặn được xu thế tụt dốc nhanh của nền kinh tế Nga.

Matxliukov Phó Thủ tướng thứ nhất Chính phủ Nga khi phân tích tình hình kinh tế Nga đã nói, xu thế suy giảm tổng giá trị sản lượng quốc dân Nga sẽ bị chặn đứng, kinh tế nửa cuối năm 1999 sẽ tăng chút ít.

Thậm chí theo kết quả điều tra ý kiến của nhân dân, Primakov trong cuộc bầu cử Tổng thống tương lai sẽ đứng trong hàng ngũ những người có khả năng thắng cử gồm: Ruzkov, Lebed, Diuganov. Mà Primakov sẽ có thế lực rất lớn, sẽ giành được trên 20% phiếu bầu.

Có vẻ như tiền đồ của Primakov rất sáng sủa, nhưng trong đấu trường chính trị nước Nga, tất cả đều có thể thay đổi.

Ngày 7/4, Yeltsin nói bóng gió rằng: “Trong giai đoạn này, Primakov rất có tác dụng đối với chúng ta”, “nhưng sau này ra sao, chúng ta phải chờ xem đã”

Lời phát biểu này lập tức khiến người ta nghi ngờ về việc Yeltsin sẽ bãi chức Thủ tướng của Primakov.

Điều này có nghĩa là sự chia rẽ không ngừng giữa Yeltsin - một người đầy bệnh tật với Primakov - một người mà địa vị đang không ngừng đi lên lần đầu tiên đã được chứng thực công khai. Có người phỏng đoán rằng, Primakov đang nhắm vào ngôi báu Tổng thống.

Tin tức từ điện Kremlin về việc Yeltsin sẽ nhanh chóng thay thế Primakov bằng Cheknomukdin hoặc Tshubai lan truyền khắp Mátxcova.

Còn có nguồn tin nói rằng, Yeltsin đã gặp Cheknomukdin.

Cùng ngày, một Đài Truyền hình độc lập đã thông báo, có người đã thấy xe của Tshubai đỗ trước phòng làm việc của Tổng thống.

Thông qua các thuộc hạ thân tín để ngầm thông báo khả năng có thể bãi chức để giữ cân bằng lực lượng giữa các phe phái là một thủ pháp thường dùng của Yeltsin.

Yeltsin sẽ phải đối mặt với cuộc họp của Duma quốc gia dự tính vào ngày 15/4 để đối chất với sai lầm của mình. Các nhà phân tích nói rằng Yeltsin yêu cầu Primakov lợi dụng ảnh hưởng của mình để ngăn trở hành động vạch tội của Quốc hội

Nhưng đối với Primakov mà nói việc đó quả là rất khó khăn, bởi vì ông ta chỉ dựa vào sự

ủng hộ của phái tả, phái phản đối, mà phái này lại lấy việc phản đối Yeltsin làm cơ sở để giành lấy sự ủng hộ cho mình.

Một cuộc đấu tranh quyền lực mới

Đến ngày 27/4, Yeltsin bắt đầu hành động. Trước tiên, ông tiến hành điều chỉnh nhân sự của Chính phủ, bãi chức của Kustov và đưa Stepasin làm Phó Thủ tướng thứ nhất, Yeltsin đã lựa chọn một thứ chiến thuật để buộc Primakov phải xa rời vũ đài chính trị. Yeltsin đã để cho một vài phó thủ tướng trung thành với Kremlin từ đó từng bước gạt ông này ra khỏi “Nhà Trắng” của Nga.

Tuy nhiên, Tổng thống bắt đầu loại bỏ Primakov lại không phải từ Matxliukov - thành viên Đảng Cộng sản Nga phụ trách chính sách kinh tế, mà bắt đầu ra tay từ Kustov, người quản lý chính sách khu vực và quan hệ với các quốc gia SNG. Bản thân ông Kustov không ngờ mình bị thất sủng, vì ông ta vừa mới gặp Tổng thống, Tổng thống không hề nhắc tới chuyện bãi chức, ông ta chỉ nghe các phóng viên nói điều này. Theo lời những quan chức cao cấp điện Kremlin, ông này bị bãi chức không chỉ vì việc đã làm hỏng chính sách khu vực, mà còn vì ông này luôn cố gắng thuyết phục giành những điều có lợi cho Leningrad - quê hương của mình. Kustov còn mắc một sai lầm nghiêm trọng là: Công khai phê bình mệnh lệnh từ chức của ông Sculatov, từ đó có biểu hiện không trung thành với Tổng thống. Khả năng đó không phải là lập trường nguyên tắc của ông ta, mà chỉ là trong khi nói chuyện bình thường với cánh phóng viên đã không biết giữ gìn lời nói, nhưng nói gì đi nữa cũng không bù đắp lại được.

Bản thân việc từ chức của Kustov cũng không thể làm cho Primakov quá lo lắng. Trước đó một tháng, ông ta đã có dự kiến để Kustov và Kulek cùng từ chức. Nhưng ông lại hy vọng sẽ tiến hành việc này trong tình trạng không phải chịu áp lực của điện Kremlin, do đó ông đã đẩy lùi thời gian từ chức của hai người đó. Nay Primakov không thể không tuân theo chủ trương của Yeltsin bắt đầu thực hiện loại bỏ một số những người đang giữ các chức vụ trong nội các của mình. Khi Yeltsin và Primakov gặp nhau, Yeltsin mới thông báo cho ông ta biết việc bãi chức đối với Kustov.

Đối với Primakov, việc địa vị của Stepasin được nâng cao rất nguy hiểm. Sau khi Bộ trưởng Nội vụ - một bộ trưởng rất có năng lực lãnh đạo lên làm Phó Thủ tướng thứ nhất quản lý một số công việc như vấn đề Kapkaz hay là tăng cường thêm công tác của SNG, người lãnh đạo khu vực cũng chẳng quan trọng gì. Điều chủ yếu là Primakov đã có người kế tục thiết thực. Căn cứ vào Hiến pháp, một khi thủ tướng từ chức, quyền thủ tướng sẽ thực thi chức năng thủ tướng. Mà trong vòng hai tháng, Tổng thống cũng không cần phải đưa người được lựa chọn sẽ làm thủ

tướng để Duma quốc gia phê chuẩn. Nếu như Primakov bị mất chức thì Stepasin có thể chủ trì công việc của Chính phủ trong hai tháng mà không cần phải đạt được sự đồng ý của số đông phái tả trong Duma quốc gia. Trước đó một tháng, Văn phòng Tổng thống đã thảo luận vấn đề đưa Stepasin lên làm Thủ tướng, đó không phải là ngẫu nhiên. Ngày mà Stepasin lên làm Thủ tướng xem ra đã đến gần.

Vào hồi 11h33' ngày 12/5, Đài Truyền hình quốc gia Nga đột nhiên ngừng phát chương trình “Thế giới động vật” và tuyên bố: “Mười phút trước đây, Văn phòng Báo chí Phủ Tổng thống đã phát đi bản tuyến bố của Tổng thống Nga Yeltsin nói rằng, Tổng thống đã cách chức Thủ tướng Chính phủ của Primakov”

Tuyên bố của Tổng thống nêu rõ, ông đã quyết định đưa Stepasin - Phó Thủ tướng thứ nhất kiêm Bộ trưởng Nội vụ lên làm quyền Thủ tướng và đưa tên ông này vào danh sách lựa chọn làm Thủ tướng. Yeltsin nhấn mạnh rằng, Stepasin đã hoàn thành xuất sắc mọi công tác trong Chính phủ và cơ quan bảo vệ pháp luật. Việc đề cử ông làm Thủ tướng đã được Primakov ủng hộ.

Trong tuyên bố này, Tổng thống Yeltsin nói, Primakov đảm nhận chức vụ Thủ tướng trong thời kỳ khó khăn của cuộc khủng hoảng nghiêm trọng của nước Nga, các lực lượng Chính phủ đều ủng hộ vai trò Thủ tướng của ông. Chính phủ của ông đã hoàn thành “nhiệm vụ chiến thuật” “nhưng tình hình kinh tế của Nga vẫn chưa được cải thiện, vấn đề chiến lược kinh tế vẫn được chưa giải quyết”.

Trong cuộc họp Chính phủ lần cuối ngay trong ngày hôm đó, Primakov nói: “Tôi cho rằng, Chính phủ của chúng ta biến thành màu hồng cũng chẳng sao”. Ông cảm ơn nội các cùng ông “làm việc hữu hảo, hợp tác giành được nhiều thành quả”.

Primakov nói: “Chúng ta đã mang hết khả năng và quyền hạn của mình, tôi cho rằng đã làm rất tốt công việc của mình”. Ông nhấn mạnh, chúng ta đã ngăn chặn được nạn lạm phát gay gắt đã dự kiến có thể xảy ra. Tỷ suất giữa đồng rúp và đồng đô la 50/1 như ngày hôm nay cũng không ngoài dự kiến”.

Ông nói: “Về kinh tế vĩ mô, chúng ta đã xoay chuyển được cục diện xuất hiện sau ngày 17/8 năm ngoái. Dù là trên phương diện kinh tế hay xã hội. Số người bãi công đã giảm đi rất nhiều, điều đó nói lên hình thái xã hội cũng đã được khống chế”. Ông nói rằng, đã xây dựng được kế hoạch phát triển năm 2000. Các ngành đã thông qua kế hoạch này, kế hoạch này đã được các chuyên gia trong tổ chức tiền tệ quốc tế thẩm định, họ cho rằng, trong điều kiện trước mắt, đó là điều rất lạc quan. “Tôi sẽ giao kế hoạch lại cho Stepasin, tôi nghĩ, kế hoạch này sẽ hữu dụng đối với ông ấy”. Primakov còn nói: “Cảm giác của tôi hiện nay đã khá hơn nhiều và có thể hoàn

toàn yên tâm". Cảm thấy ngạc nhiên trước quyết định này của Yeltsin chính là Chủ tịch Duma quốc gia Nga Genadi Selednikov. Sau khi xảy ra sự việc này, ông ta nhớ lại đã nghe trong điện thoại giọng nói của Yeltsin nói rằng tân Thủ tướng sẽ là Nikola Aseneko - ông chủ Bộ Đường sắt chẳng có danh tiếng.

Sau khi nghe điện thoại, Selednikov nói: "Hôm nay, tai tôi nghe rất chính xác, đường dây điện thoại cũng không có vấn đề gì, âm thanh cũng rất rõ, cái tên mà Tổng thống nói với tôi là Aseneko".

Ông nhớ lại: "Nhưng một lúc sau, Yeltsin đã bổ nhiệm Bộ trưởng Nội vụ Stepasin vào chức vụ này. Từ lúc đó, trên thực tế, Nga có hai vị Thủ tướng: một là Stepasin vừa được bổ nhiệm và một là Asenenko - Phó Thủ tướng chưa được nhận chức Thủ tướng. Hai vị này tranh nhau gây ảnh hưởng đối với chức vụ Bộ trưởng quan trọng của Chính phủ, mà tất cả cũng chỉ là một bộ phận của cuộc tranh chấp với quy mô ngày càng lớn đối với tiền bạc và quyền lực trong đêm tuyển cử của Quốc hội Nga và Tổng thống Yeltsin. Ngoài ra, kết quả mơ hồ này đã khiến cho nhiều người giữ thái độ phủ định đối với Yeltsin, dường như càng ngày ông ta càng nóng nảy, khó nắm bắt, dễ bị tác động từ bên ngoài".

Genadi dùng một câu nói cũ hình dung trạng thái hỗn loạn của Nga để trách móc rằng : "Trong thời gian một tuần của Tổng thống có tới bảy ngày thứ sáu".

Genadi cho rằng, khi Yeltsin tuyên bố bãi chức Thủ tướng của Primakov, ông nói ông mong muốn có thể có biện pháp cải cách mạnh mẽ hơn. Nhưng sự ra đi của Primakov lại không mang lại kết quả bất ngờ như vậy. Một số người chịu ơn điện Kremlin, gồm một số trợ thủ của Tổng thống như Tachiana Chiasenko và Boritx Beredovxki những người được coi là trong "gia tộc", đã không để lỡ thời cơ đưa người thân vào trong cơ cấu Chính phủ nơi có nhiều "lộc" nhất. Những người này ủng hộ Asenenko.

Nhưng họ đang tranh chấp với một nhóm người do Anatoni Tshubai cầm đầu. Tshubai là người sáng lập ra phong trào tư hữu hoá của Nga. Nay là ông chủ của Công ty Điện lực lũng đoạn, ông ta có một đường dây gây ảnh hưởng riêng trong vòng quay của Yeltsin.

Cố vấn chính trị Igor Bunkin nói: "Đây là kiểu Chính phủ hai đầu, là cuộc đấu tranh giữa hai dân tộc".

Một lần nữa, Boritx Beredovxki lại xuất hiện với vai trò của một người có quyền lực. Trong thời gian 8 tháng tại chức của Primakov, ông này đã bị điều tra bởi vụ án giao dịch tiền tệ, thậm chí đã có lệnh bắt, nhưng sau đó đã thu hồi lại.

Khi được hỏi về sự biến động nhân sự gần đây nhất của điện Kremlin, ông ta nói thẳng ra

rằng: “Giữa tập đoàn thương mại có thể lực mạnh mẽ và tập đoàn chính trị đang tồn tại sự đấu tranh với nhau. Tôi tham gia cuộc đấu tranh này”.

Các nhà chính trị nói rằng, Asenenko suýt nữa được làm Thủ tướng đã phản ánh trong dự kiến của thành viên “gia tộc” Beredovxki trong đó bao gồm cả Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống Yeltsin trước đây Valentin Iumasev và Chủ nhiệm hiện nay Alekxand Vorosin và Beredovxki có quan hệ khăng khít với nhau. Cuộc đấu tranh quyền lực mới nhất tại Kremlin đã làm cho công chúng Nga nhận ra một bộ mặt mới - Roman Abulamovich đối tác buôn bán của Beredovxki và chính ông này đã khống chế Công ty Dầu lửa Nga, Công ty Dầu lửa Xibir, có tin nói rằng, cả hai ông này cùng khống chế công ty trên. Vị thương nhân dầu mỏ 33 tuổi này mấy năm gần đây luôn tránh sự chú ý của công chúng. Người ta nói rằng, sự gia tăng ảnh hưởng của ông ta hiện nay đối với người trong êkip của Yeltsin đã vượt qua cả Beredovxki, nhưng Beredovxki không đồng ý với cách nói này.

Điều khiến nhiều nhà phân tích cảm thấy ngạc nhiên là Beredovxki và những người cùng phe phái với ông ta đẩy mạnh tốc độ khống chế cơ cấu có nhiều tiền bạc nhất ở Nga. Những cơ cấu này bao gồm cả Công ty Xuất khẩu Vũ khí của Nga với mức doanh thu 25 tỷ USD một năm và cả hải quan Nga - cơ quan nắm tiền mặt lớn.

Valeri Xolovey - nhà phân tích chính trị của Quỹ Gorbachov nói: Mục đích của họ là khống chế sự lưu thông tiền tệ quan trọng của Chính phủ. Đây là sự đảm bảo cho lợi ích tiền tệ của họ và để phục vụ cho nhu cầu tích lũy kinh phí.

“Chiếc bánh mì này càng nhỏ đi, ý tôi muốn nói là, tài sản quốc gia ngày càng ít đi, mà người ăn bánh lại không hề giảm. Họ bắt đầu chen lấn xô đẩy, mở rộng địa bàn của mình”.

Do đó, Asenenko lập tức nắm lấy quyền khống chế Công ty Xuất khẩu nguyên liệu, Công ty Công nghiệp Quân sự và các công ty công nghiệp lớn của Nga. Vikto Khaleoznuik được nhận chức Bộ trưởng Nhiên liệu và động lực mới đã nhanh chóng phục hồi định mức từng bị huỷ bỏ của Công ty Dầu lửa Xibir của Beredovxki, làm cho công ty này có khả năng mua được dầu mỏ của Iraq trong kế hoạch của Liên Hợp Quốc. Khaleoznuik còn cho rằng, làm Bộ trưởng, ông ta có thể tiếp quản 37,5% cổ phần Nhà nước trong Công ty Khí đốt thiên nhiên của Nga.

Đối với cơ cấu tiền tệ tư doanh của Nga mà nói, quản lý nhà nước với kim ngạch rất lớn trong các lĩnh vực quốc phòng, nhiên liệu và giao thông vận tải cũng thường có lợi nhuận rất lớn. Chính phủ sẽ định đoạt việc gửi tiền vào Ngân hàng mà mình ưa thích, những ngân hàng này có thể dùng số tiền đó để kinh doanh.

Trong cuộc đấu tranh dành quyền lực gần đây, Tshubai đã đứng ra diễn một vai.. Khi Yeltsin

định bổ nhiệm Asenenko, ông ta vội vã tới chỗ Yeltsin, làm cho Tổng thống tin tưởng Stepasin hơn. Tshubai thường xuyên ca ngợi ông này một cách thái quá và cố gắng đấu tranh để giữ lại một số nhân vật trung gian của phái cải cách trong Chính phủ mới như Mikhail Chatonov. Tshubai muốn giữ ông này ở chức Bộ trưởng Tài chính nhưng vẫn chưa toại nguyện.

Duma quốc gia muốn gây áp lực với Yeltsin, đã chuẩn bị một loạt vấn đề chất vấn Tổng thống, hiện nay Yeltsin đã giải tán Chính phủ, Duma lập tức triển khai tấn công ngay, Chủ tịch Duma Xeleznikov cho rằng, bãi miễn chức Thủ tướng của Primakov "là một sai lầm lớn nhất, nghiêm trọng nhất mà Yeltsin phạm phải trong thời gian gần đây". Và biểu thị phủ quyết việc đề cử tân Thủ tướng của ông ta.

Một cuộc đấu tranh quyền lực mới lại nổ ra.

Lúc đó, Putin vốn là Thư ký Hội đồng An ninh Liên bang kiêm Cục trưởng Cục An ninh Liên bang đã thay đổi, hạ thấp giọng điệu và sự thần bí của một "giáo chủ áo chùng thâm", ngày 13 đã đột ngột tuyên bố với giới báo chí rằng, nếu Duma quốc gia không đồng ý việc Yeltsin bổ nhiệm ông Stepasin làm Thủ tướng, cũng không đồng ý việc Yeltsin đề cử ông Asenenko - Bộ trưởng Bộ Giao thông Vận tải là ứng cử viên thứ hai lên giữ chức Thủ tướng, thì Yeltsin sẽ phải tuyên bố giải tán Duma, và sau 3 tháng sẽ tiến hành bầu cử Duma trước thời hạn. Putin là người lãnh đạo các ngành có sức mạnh, lúc ấy ông ta đại diện cho Yeltsin phát biểu lời tuyên bố này, một mặt nói rõ địa vị của ông ta trong mặt trận của Yeltsin, mặt khác, ông ta là người luôn có tác phong cứng rắn, lại luôn làm cho người khác không thể không nghe lời ông ta.

Duma quốc gia cũng không cam chịu, chuẩn bị sử dụng quyền lực Hiến pháp để tiến hành luận tội Tổng thống. Như vậy, Duma quốc gia có thể tạm thời hủy bỏ một số quyền lực của Tổng thống, nếu như Duma đưa ra một bản cáo trạng phản đối Yeltsin trình lên Viện Kiểm sát tối cao và Tòa án tối cao, thì hai cơ quan này nhất thiết phải tiến hành bỏ phiếu biểu quyết ở Duma và sau khi cự tuyệt tiếp nhận kiến nghị của Yeltsin rồi sẽ tiến hành điều tra những điều buộc tội đó của Duma.

Yeltsin - con người đầy mưu mẹo trên vũ đài chính trị Nga đứng trước tình hình bị Duma công kích này đã loại bỏ ngay Primakov, trên thực tế, cuộc đấu đá này rất có khả năng đưa nước Nga lún sâu vào sự hỗn loạn trong màn kịch chính trị đầy bão táp này. Kết quả đúng như mong muốn của Yeltsin, một lần nữa ông ta đã thoát ra khỏi cuộc khủng hoảng chính trị. Chiều ngày 15/5, các thành viên Duma quốc gia Nga tiến hành bỏ phiếu quyết việc có nên đưa Yeltsin ra truy tố hay không, kết quả được Duma chính thức công bố như sau: Ủng hộ việc lên án Yeltsin phạm tội giải thể Liên Xô được 239 phiếu, 73 phiếu phản đối; 263 ủng hộ việc lên án

Yeltsin phạm tội gây ra vụ thảm sát tại Mátxcova mùa thu năm 1993, 60 phiếu phản đối; 241 phiếu ủng hộ việc lên án ông ta mắc tội làm suy yếu quân đội Nga, 77 phiếu phản đối; 283 phiếu lên án Yeltsin phạm tội gây ra chiến tranh tại Chechnya, 60 phiếu phản đối; 238 phiếu lên án ông ta phạm tội làm nguy hại chủng tộc nhân dân Nga, 88 phiếu phản đối. Nhưng số phiếu lên án 5 tội của Yeltsin đều không đủ số phiếu có hiệu lực mỗi lần là 300 phiếu, do đó Duma quốc gia Nga phủ quyết bản án đối với Yeltsin.

Ngày 19, cục diện chính trị nước Nga đang đi theo hướng khó có thể dự đoán được một lần nữa lại xuất hiện sự thay đổi mang đầy kịch tính theo đường hướng cũ. Trong lần biểu quyết đầu tiên của Duma quốc gia tiến hành trong ngày hôm đó đối với người được đề cử lên làm Thủ tướng của Yeltsin, Stepasin đã "qua cửa ải" một cách thuận lợi với 297 phiếu ủng hộ, 55 phiếu phản đối và 14 phiếu trắng. Kết quả lần này đã làm cho điều mà trước đó mọi người lo lắng là cuộc "quyết đấu" để đưa người lên làm Thủ tướng giữa Yeltsin và phái tả phản đối của Nga đã biến thành số 0, hóa giải được cục diện căng thẳng trước mắt trong chính trường nước Nga.

Xem xét từ tình hình lúc đó, hành động của Duma quốc gia Nga đối với Stepasin đã giải tỏa được cục diện trên chính trường nước Nga do việc Primakov bị bãi chức gây ra, thế nhưng điều này chỉ được lý giải là thời gian tạm thời hòa hoãn của chiêu "cuối cùng" của Tổng thống Yeltsin với phái đối lập mà thôi. Bởi vì phái tả đối lập và Tổng thống Yeltsin còn có sự chia rẽ căn bản trên rất nhiều vấn đề quan trọng, và thời gian bầu cử Duma cũng đang đến gần, hai bên đều có thể lại xảy ra một cuộc xung đột ác liệt mới.

NHẬN CHỨC LÚC NGUY NAN, PUTIN NẮM QUYỀN CHÍNH PHỦ

Ngày 11/8, Putin bị đột nhiên đẩy lên vũ đài chính trị nước Nga do quyết định Yeltsin. Thứ ký báo chí Tổng thống là Yakuskin trong cuộc họp báo thông báo lệnh này đã giải thích: "Vladimir Putin là Thủ tướng mới trong giai đoạn mới của sự phát triển của chính trị nước Nga, có nghĩa vụ đoàn kết các giới trong xã hội cùng nhau nỗ lực trước khi bầu cử Duma quốc gia", ông ta còn nói rằng: "Đó chính là nhiệm vụ chủ yếu của Putin mà Tổng thống đã giao phó".

Yakuskin còn chỉ ra rằng, trong bài phát biểu trên truyền hình, Tổng thống Nga Yeltsin nói, Nga đã trải qua một giai đoạn đặc biệt trong sự phát triển của nền chính trị, hiện nay đang bước vào giai đoạn mới. Ông còn nhấn mạnh là rất "hiếu" Putin và đã sớm bắt đầu chú ý tới công việc của ông. "Putin lãnh đạo Ủy ban An ninh Nga, một cơ cấu quản lý đồng bộ không phải chỉ một hai ngày. Trước đó, ông đã công tác tại Văn phòng Tổng thống và nhận chức Cục trưởng An ninh Liên bang. Những kinh nghiệm công tác của ông đã làm cho Tổng thống tin tưởng, Putin sẽ không phải xấu hổ khi nhận sứ mạng này".

Yakuskin cũng phủ nhận trong bài phát biểu trên truyền hình, Yeltsin không hề nói rằng Putin là "người kế tục" của mình. Đồng thời ông ta cũng khẳng định: "Tổng thống không phê phán gì Stepasin, đó cũng chẳng phải ngẫu nhiên".

Yakuskin chỉ ra rằng: "Stepasin đảm nhận chức vụ Thủ tướng trong tình hình cực kỳ phức tạp, là thời điểm Duma quốc gia Nga đang trực tiếp thảo luận đối với những vấn đề quan trọng của Tổng thống Nga. Tổng thống Liên bang Nga cho rằng, giai đoạn công tác này của Stepasin rất xuất sắc, đã thực hiện thành công việc ổn định nền chính trị, kinh tế trong nước. Điều Tổng thống không hài lòng là một số người rất có danh tiếng trước khi bầu cử Duma quốc gia, họ đã phân phát bản tuyên bố gây chia rẽ xã hội Nga. Putin cần đoàn kết toàn thể xã hội, không cho phép xã hội xuất hiện sự chia rẽ. Tổng thống Yeltsin hiểu rất rõ rằng, con đường đi tới ghế tổng thống của Putin là vô cùng gian khổ. Cho đến nay, sự hiểu biết về ông ta của mọi người ít hơn nhiều so với các nhà chính trị và hoạt động xã hội khác của Nga".

Nhưng Yeltsin hy vọng rằng, trước khi tiến hành bầu cử, Putin có thể để mọi người bắt đầu bàn luận về ông ta, cũng giống như các công dân Nga đã tín nhiệm mình.

Putin là "một nhà chính trị trong thời kỳ mới xuất hiện trong khoảng 10 năm lại đây, ông có thể đoàn kết toàn xã hội. Ông ta được sinh ra để làm việc này trong sự nảy sinh hàng loạt

những biến đổi quan trọng gần đây ở nước Nga". Yakuskin cho rằng Tổng thống Yeltsin nhận thức được tất cả chúng ta đang sống trước một năm đầy gian khổ, Putin cũng không phải là ngoại lệ. Ông ta nhất định khắc phục được những cảm giác không tín nhiệm nảy sinh một cách tự nhiên của mọi người.

Yakuskin đã phát biểu trong cuộc họp báo rằng, Thủ tướng Nga trước mắt không phải là một chuyên gia kinh tế đang vướng vào những điều vụn vặt, mà cần phải là một nhà chính trị biết phối hợp nhịp nhàng với các chuyên gia để xây dựng các kế hoạch. Ông nói: "Là một thủ tướng, Putin cần phải giải thích một cách cặn kẽ đường lối tiến hành. Quá trình công tác trước đây của Putin cũng đã thể hiện tài năng quản lý hơn người của ông ta".

Yakuskin tin tưởng rằng, Thủ tướng Putin sẽ thuận buồm xuôi gió. Putin đã tự mình thể hiện là "một người rất kiên cường". Ông không chỉ một lần thể hiện tính nguyên tắc và kiên định của mình.

Yakuskin còn đưa ra nhận định, ngày hôm nay, Yeltsin đã quyết định thay đổi thủ tướng Nga để không thể xảy ra "xung đột nghiêm trọng" với Duma quốc gia Nga.

Tổng thống Yeltsin hôm nay bãi chức của Stepasin và quyết định để Putin là Thủ tướng Nga không phải là tự phát. "Tổng thống không phải làm việc trong môi trường chân không". Hằng ngày, ông ta đều phải bố trí rất nhiều cuộc gặp gỡ. Tổng thống thường xuyên nhận được rất nhiều thông tin, quyết định mà ông ban hành hôm nay đã được suy nghĩ rất lâu rồi.

Lời phát biểu của Yakuskin thể hiện cách nhìn nhận của Yeltsin. Mặc dù tiếng tăm của Putin lúc ấy chưa cao, nhưng những người hiểu rõ điện Kremlin lại cho rằng, Putin hoàn toàn có thể trở thành người "có bàn tay sắt". Thậm chí có người còn cho rằng, ông ta muốn trở thành một nguyên thủ quốc gia qua bầu cử hợp pháp là tương đối khó khăn. Thông qua ban hành tình trạng khẩn cấp và thủ tiêu việc tuyển cử của Tổng thống để trở thành nhà độc tài sẽ thích hợp với ông ta hơn. Ví dụ như tờ Thương Tín của Nga ngày 10/8 đăng bài "Người kế tục" chỉ rõ: "Hôm qua, điện Kremlin đã đưa ra con bài cuối cùng. Yeltsin đã để Stepasin và Chính phủ của ông ta từ chức, trong bài phát biểu trên truyền hình, Tổng thống đã nhắc tới tên người giữ vị trí tổng thống trong năm 2000. Putin được coi là người kế thừa do các quan chức chỉ định. Putin lập tức tuyên bố chuẩn bị cạnh tranh trong cuộc bầu cử tổng thống. Sự ủng hộ của Yeltsin liệu có giúp gì cho ông ta hay không vẫn còn chưa rõ. Bởi vì hiện nay, Putin chẳng qua mới chỉ là người trong danh sách được đề cử thủ tướng. Trước mắt, Duma quốc gia nhất thiết phải phê chuẩn chức thủ tướng...".

Có người đã sớm dự đoán Stepasin sẽ mất chức. Bản báo thứ bảy tuần trước đã phỏng đoán rằng Stepasin từ chức sẽ đồng thời với sự kiện Tổng thống ra lệnh định thời gian bầu cử Quốc

hội. Lời phỏng đoán của bản báo cơ bản là đúng, nhưng chỉ sai ở một điểm là 2 sự kiện này phát sinh trong ngày 9/8 chứ không phải ngày 19/8. Việc Stepasin từ chức là có liên quan đến bầu cử.

Tổng thống đã giao cho Stepasin một nhiệm vụ. Đó là đảm bảo cho cuộc bầu cử được tiến hành bình thường. Đương nhiên không phải là giao cho Ủy ban Bầu cử Trung ương mà là giao cho Thủ tướng thực hiện nhiệm vụ này, Hành động của Thủ tướng cần phải phù hợp với lợi ích của đảng cầm quyền. Trong khi đó, hành động của ông Stepasin lại không phù hợp với lợi ích của đảng cầm quyền.

Cơn ác mộng của những người trong điện Kremlin đã ứng nghiệm: Phong trào “Tổ quốc” đã liên kết với phong trào “Toàn nước Nga”. Stepasin không thể ngăn chặn sự liên kết của 2 đảng này, ngày 3/8, khi Chủ nhiệm Văn phòng Tổng thống Nga chơi bài ngựa với những người lãnh đạo của phong trào “Toàn nước Nga” muốn đưa Stepasin sang điện Kremlin để xây dựng củng cố liên minh, đột nhiên Stepasin không phối hợp nữa và bày tỏ không muốn tham gia bất cứ một liên minh nào. Khi vào trận lại đào tẩu là không thể tha thứ được. Điện Kremlin đã trừng phạt ông ta mà không đợi đến ngày 19/8, Tổng thống đã ký sắc lệnh về ngày bầu cử, chính thức khởi động tiến trình tranh cử, vậy là vai trò thủ tướng trong thời gian ngắn ngủi của Stepasin đã kết thúc.

Có thể nói rằng, ngay từ ngày 5/8, điện Kremlin đã muốn Stepasin từ chức. Theo những tin tức mà bản báo nhận được, trước ngày 5/8 có người đã nhận lệnh khởi thảo đề cương bài nói chuyện trên truyền hình của Tổng thống. Tuyên bố bãi chức dự kiến vào tối ngày 5/8. Nhưng theo sự giải thích của các quan chức điện Kremlin là do “nguyên nhân về mặt kỹ thuật” nên việc đó được lui lại. Cái gọi là “nguyên nhân về mặt kỹ thuật” chính là Stepasin có cuộc hội kiến với Tổng thống, nghe nói sau khi gặp Stepasin Yeltsin đã có chút do dự. Ngày hôm đó, Tshubai - Tổng Giám đốc Công ty cổ phần Hệ thống Điện lực Thống nhất Nga cũng đến điện Kremlin, kiên quyết phản đối việc Stepasin từ chức và nói rằng việc điều chỉnh nhân sự trước khi diễn ra bầu cử sẽ ảnh hưởng đến tín nhiệm đối với chính quyền hiện nay của cử tri. Tshubai còn khuyên các nhà chiến lược điện Kremlin rằng, phương Tây vừa trả lời ông ta dành cho Nga một ngân khoản mới, lúc này nếu để Stepasin từ chức thì chẳng khác nào nhổ vào mặt những người phương Tây.

“Những nhà lãnh đạo khu vực cảm thấy phẫn nộ đối với những thân tín của Tổng thống chỉ trong vòng một năm rưỡi mà đã thay đổi 5 vị thủ tướng. Đây cũng không phải là một luận cứ cuối cùng phản đối việc ngày 5/8 để cho Stepasin từ chức. Đối với tất cả những kết luận này, lời biện bạch của các thân cận với Tổng thống chỉ là “năng lực của Stepasin kém”. Việc thuyết

phục Yeltsin kéo dài thời gian trong 3 ngày. Theo các quan chức điện Kremlin, trong quá trình thuyết phục Yeltsin, sự việc phát sinh gần đây ở bắc Kapkaz đã có tác dụng rất quan trọng.

“Nếu thay một người cũng có thể lực như vậy vào chức vụ thủ tướng của “Nhà Trắng Nga” thì khả năng là Nga sẽ thay đổi lập trường trong chiến tranh Kapkaz. Stepasin phản đối việc lấy lý do quân sự để thi hành tình trạng khẩn cấp ở Nga. Trước một ngày, khi nói chuyện trên Đài Truyền hình Nga, Yeltsin đã nói cần phải tuân thủ thời hạn pháp định của cuộc bầu cử tổng thống. Putin cũng từng nói không có lý do gì để thi hành tình trạng khẩn cấp.

“Nhưng xét về mặt lý thuyết vẫn rất có khả năng thi hành tình trạng khẩn cấp, đến nay vẫn chưa tìm ra được lý do thích hợp hơn so với việc phát sinh cuộc chiến ở Kapkaz. Điều may mắn là cuộc chiến tranh mới đã không còn nhằm vào những người theo chủ nghĩa phân lập ở Chechnya nữa mà là nhằm vào ý đồ vũ trang của việc xây dựng các quốc gia Islan trên lãnh thổ Nga, không chỉ có thể ở Chechnya và Dagextan, thậm chí không chỉ ở Kapkaz đều có thể tìm thấy những người mong muốn để tình trạng này cứ phát triển như vậy.

Cần phải nói rằng, nếu thay Stepasin bằng Putin cũng không phải là để thay đổi chính sách kinh tế Nga. Sau khi ký kết hiệp định với tổ chức tiền tệ quốc tế, chính sách kinh tế đã được xác định. Đúng như lời phát biểu trong ngày hôm qua của đặc sứ Alekxand Liphit của 7 nước công nghiệp với Tổng thống, việc Stepasin từ chức không ảnh hưởng gì tới mối quan hệ giữa Mátxcova với tổ chức tiền tệ quốc tế và các nước chủ nợ. Vì sự điều chỉnh thành viên nội các mà để Thủ tướng từ chức cũng là điều không đáng có. Stepasin vốn chỉ là một người trong nội các. Ngày hôm qua, trong khi đọc diễn văn báo cáo từ các thành viên Chính phủ. Stepasin đã chế giễu ngài Phó Thủ tướng thứ nhất Asenenko lần cuối, điều đó không phải là không có nguyên nhân.

Cùng với việc từ chức của Stepasin và việc thăng chức của Putin, Nga có khả năng tăng cường chính sách đối nội của mình. Điện Kremlin đã sớm thảo luận những biện pháp khắc nghiệt nhất, trực tiếp dẫn đến việc thi hành tình trạng khẩn cấp và thủ tiêu bầu cử tổng thống. Các nhà chiến lược điện Kremlin cho rằng Putin càng thích hợp với vai trò kẻ độc tài hơn là người thừa kế. Muốn trở thành nguyên thủ quốc gia qua bầu cử hợp pháp là điều tương đối khó so với Putin. Nếu như tiến hành tình trạng khẩn cấp và thủ tiêu bầu cử tổng thống, Putin có khả năng trở thành quyền Tổng thống mãi mãi, việc Yeltsin từ chức trước hay sau khi hết nhiệm kỳ đều trở nên không cần thiết.

Thế nhưng cũng có khả năng không thể thực hiện được tình trạng khẩn cấp. Những người thân tín điện Kremlin cho rằng, Putin hoàn toàn có thể trở thành người thực hiện "phương pháp bàn tay thép". Do vậy, quyền Thủ tướng gần đây đã quyết định sử dụng một loạt biện

pháp cực kỳ nghiêm ngặt, ví dụ như tiến hành bắt bớ trên quy mô lớn, công khai tiến hành xét xử và thủ tiêu tổ chức cấp tiến...

Việc Yeltsin thay đổi Chính phủ đã gặp phải sự chống đối của lãnh tụ Đảng Cộng sản Nga Diuganov. Phóng viên Khamakin của báo "Độc Lập" đã phỏng vấn ông về việc này.

Khamakin hỏi một cách thẳng thắn:

- Ngài đánh giá thế nào về việc Chính phủ của Stepasin bị giải tán?

Diuganov trả lời rất tức giận:

- Chính sách mà Yeltsin vạch ra đã xuất hiện một nguy cơ. Trước đây không lâu, Stepasin đã tới thăm Mỹ, Crumk và Balkans với tư cách là một Thủ tướng của nước lớn. Ông cũng đã thị sát nhiều khu vực và đưa ra nhiều lời hứa, đề xuất kiến nghị, cũng ra nhiều chỉ thị. Ông ta vừa mới ở Dagextan, nay bỗng nhiên bị đổ. Đây là điều rất không nghiêm túc, động thái này ngầm báo cho toàn thế giới rằng, đó không phải là quyết định của một người mất phương hướng, mà chính là ông ta đã hoàn toàn bị người khác khống chế rồi.

Vấn đề không phải là ở Stepasin, ông ta là một thủ tướng mềm yếu, về vấn đề này chúng ta không chỉ nói tới một lần, mà ở chỗ những sự thay đổi liên miên chẳng có chút đạo lý nào, thay đi đổi lại cũng đủ làm cho quốc gia rơi vào bờ vực của tai họa. Nay lại đưa Putin lên làm Thủ tướng, tôi cảm thấy chẳng có khác gì nhau cả, những người này cũng một giuộc với nhau, cả quan điểm chính trị cũng vậy. Stepasin và Putin đều xuất xứ từ các cơ quan sức mạnh, thiếu kinh nghiệm quản lý kinh tế. Nếu Yeltsin còn là người nắm quyền lực thì đất nước sẽ lộn xộn hơn nữa.

Tôi cho rằng, Quốc hội Liên bang cần phải lập tức sửa lại Hiến pháp, để phân lại rạch ròi quyền hạn của cơ quan quyền lực, ngăn chặn những hành động bất chấp luật pháp của một cá nhân, một kẻ chuyên chế với những hành vi không thể nào lường trước được, những hành vi điên khùng và hoàn toàn không giống một chút nào với vị tổng thống của một quốc gia có hiến pháp.

Khamakin hỏi tiếp:

- Trong lần đối kháng chính trị gần đây, điện Kremlin đã chiến thắng phái đối lập, giành được thắng lợi rõ ràng: Giải tán được Chính phủ "màu hồng" khiến cho những sự chỉ trích bị thất bại, nội các được tổ chức theo kiểu "gia tộc" đã được phê chuẩn. Sự thất bại của phái đối lập là không thể tránh khỏi.

Diuganov trả lời:

- Đây không phải là nêu vấn đề ra mà là một kết luận. Tôi cho rằng, đây là một kết luận sai hoàn toàn. Đất nước đang bị tàn phá nặng nề. Điện Kremlin xưa nay là đại diện cho quốc gia, một nước lớn, đại diện cho chính quyền. Hiện nay nó đại biểu cho sự phản bội, phá hoại, là rượu thịt và băng hoại đạo đức. Do đó, trong một đất nước có tới 20 triệu người thất nghiệp, 15 triệu người vô gia cư, 50 triệu người bị đói rét, thì việc nói điện Kremlin thắng ai không chỉ là vô đạo đức mà còn là phạm tội.

Địa vị của phái đối lập được củng cố, về sau càng được củng cố hơn. Phái đối lập hoàn toàn có khả năng chiếm đa số trong Duma và Hội đồng Liên bang. Do đó, Yeltsin bất chấp Hiến pháp, hằng ngày đều bận rộn vào việc xây dựng bè phái. Đó là sự chà đạp thô bạo đối với pháp chế. Họ muốn lợi dụng thủ đoạn hành chính để giữ chính quyền, cài người vào để tiếp tục thực hiện chính sách của họ.

Nhưng ý đồ này sẽ thất bại. Tôi tin rằng, những lực lượng trong sạch có thể khống chế được bọn người điên khùng này. Mục đích của lũ người này chỉ có hai điều: Thứ nhất là trốn tránh trách nhiệm, thay đổi kiểm sát trưởng, đánh đổ hệ thống bảo vệ luật pháp, ra những chỉ thị về cơ bản là không hợp pháp... Thứ hai là giành giật những nơi béo bở, giành lấy nguồn tài nguyên cuối cùng, giống như Công ty cổ phần Công nghiệp Khí thiên nhiên, Đường sắt, Công ty cổ phần Hệ thống Điện lực thống nhất và Hệ thống Thông tin liên lạc... Ngoài hai điểm này ra, họ chẳng có ý đồ nào khác.

Lời nói của Diuganov làm cho bầu không khí chính trị Nga căng lên, liệu có thể xảy ra một cuộc khủng hoảng chính trị mới không? Liệu Putin có thể qua được cửa ải thông qua Duma quốc gia không? Liệu có thể lại là một sự xuống thang của điện Kremlin không?

Sau đó, quyền Thủ tướng Putin bắt đầu chủ động tấn công, triển khai một cuộc tuyên truyền rộng lớn. Ngày 15/8, trong buổi trả lời phỏng vấn mục tin tức buổi tối của Đài Truyền hình Nga, Putin đã ca ngợi cuộc gặp gỡ của ông ta với các nhà lãnh đạo Thượng nghị viện và Duma quốc gia là rất "mang tính xây dựng". Ông nói rằng: "Tất cả mọi người đều hiểu rất rõ tình cảnh mà Nhà nước đang phải đối mặt".

Quyền Thủ tướng cho rằng, trong cuộc gặp này, hai bên đã tiến hành "trao đổi một cách tích cực", thảo luận các vấn đề quốc tế, cục diện chính trị trong nước và tình hình hình Kapkaz. Các nhà lãnh đạo Nghị viện rất quan tâm tới "những chính sách mà Chính phủ sẽ xác lập như thế nào trong những vấn đề nêu trên". Putin cho rằng, những cuộc đối thoại sau này "cũng sẽ mang tính xây dựng".

Phóng viên hỏi rằng, sau khi Duma quốc gia phê chuẩn ông làm Thủ tướng, liệu ông có sự thay đổi đối với thành viên Chính phủ hay không? Putin trả lời, ông "không chuẩn bị làm như

vậy". Ông nói: "Trong cuộc gặp với quan chức hành chính khu vực Xibir tại Hội nghị Hiệp hội Xibir, tôi đã cảm thấy rằng, không nhất thiết phải làm như vậy" và "Giữa các khu vực, các bộ và các ngành chủ quản đã hình thành một số mối liên kết. Sau khi người mới lên nắm chính quyền, tất cả những điều này trong một mức độ tương đối lớn nếu không bị phá hoại thì cũng bị buộc ngừng lại". Quyền Thủ tướng cho rằng sẽ giữ lại những người trong Chính phủ và những người đã từng là cộng sự của Stepasin càng nhiều càng tốt. Putin nhấn mạnh: "Cho dù nội các này là những người mà tôi từng lựa chọn cùng ông ta, tôi rất đồng tình với "Phong trào Nga". Ông cho rằng đây là một lực lượng chính trị nghiêm túc trong phái trung tả.

Nhưng từ khi Putin vào làm việc ở Văn phòng Tổng thống Nga đến nay, phong trào này đã ngừng những công tác tích cực". Ông còn tiết lộ: "Phong trào nước Nga của chúng ta đã loại bỏ tổ chức khu vực được thành lập ở Saint Petersburg. Từ đó đến nay chưa hề làm được một việc gì tích cực cả".

Trong khi trả lời vấn đề cơ quan chấp hành quyền lực sẽ làm thế nào để giám sát bầu cử Nghị viện sắp tới và phòng chống tội phạm hình sự xâm nhập vào Duma quốc gia, quyền Thủ tướng đã nhấn mạnh trước tiên cần phải chặt chẽ tài khoản của những người được đưa ra để bầu.

Putin nói, trong thời kỳ còn công tác ở Cục An ninh Liên bang, "chúng tôi đã nghiên cứu một cách cẩn thận khả năng để cho cơ quan bảo vệ pháp luật tham gia giải quyết vấn đề này". Ông còn tiết lộ Ủy ban Bầu cử Trung ương và Ủy ban Bầu cử cấp địa phương đã "yêu cầu Bộ Nội vụ và Cục An ninh Liên bang tham gia giám sát nguồn tiền bầu cử này". Các ủy viên ủy ban này phải triển khai công tác ở khắp các địa phương, giám sát chặt chẽ việc sử dụng tiền bạc của người ra tranh cử.

Cùng với thời gian tổ chức Hội nghị Duma đến gần, cuộc mặc cả của hai bên càng gay gắt. Ngày 16/8, trong khi Duma quốc gia đang thảo luận vấn đề có bổ nhiệm ông làm Thủ tướng hay không, quyền Thủ tướng Putin đã đích thân tới và tự mình giải thích chính sách của Chính phủ. Sau những lời xã giao, ông ta bình tĩnh nói:

Thứ nhất, hiện nay điều mà tất cả chúng ta cùng quan tâm là tính ổn định và đáng tin cậy của chính quyền. Chính phủ càng không nên nhắc lại cái có là chúng ta phải vứt bỏ vấn đề chiến lược mà Nhà nước ta đang phải đối mặt. Do đó, trên nguyên tắc, Tổng thống Yeltsin đồng ý giữ lại phần lớn các vị bộ trưởng ở nguyên vị trí cũ. Nhưng, tôi cũng đã công khai nói rằng ở một mức độ rất lớn, tôi và Stepasin đã cùng nhau lựa chọn tối ưu nội các này.

Thứ hai, một trong những nhiệm vụ chủ yếu của Chính phủ là phải giữ được trật tự bình thường của đất nước, tiến hành bầu cử trung thực và công bằng, dù đó là cuộc bầu cử Duma

hay Tổng thống. Tôi cho rằng, dù cho Chính phủ này do ai tổ chức nên, đó đều là một trong những nhiệm vụ chủ yếu trong lĩnh vực chính trị của nó. Bầu cử là một cuộc đấu tranh giành quyền lực, nhưng không phải là cuộc đấu tranh chống đất nước. Về vấn đề này chúng ta cần phải làm thật tốt, cần phải có cộng đồng trách nhiệm. Tôi muốn cảnh báo tất cả những ai tham gia tranh cử rằng: Trong phạm vi quyền hạn của mình, Chính phủ đang ngăn chặn bất kỳ hành vi phạm pháp nào.

Thứ ba, đối với chúng ta mà nói, vấn đề quan trọng nhất là cuộc sống của nhân dân. Không thể yêu cầu mọi người tín nhiệm mà lại coi nhẹ lợi ích thực tế và nhu cầu hằng ngày của họ. Ngày mai là ngày 17/8, nhân dân đã phải trả cái giá quá lớn cho quyết định vào năm ngoái của Chính phủ. Vấn đề đặt ra trước mắt chúng ta hiện nay là phải phục hồi thu nhập của nhân dân và kích thích mức độ lớn nhất sức mua của nhân dân. Về mặt này, ta phải hành động ngay lập tức, chớ có phạm phải những sai lầm trước đây. Hiệu ứng trong thời gian ngắn ngủi của việc đồng rúp bị mất giá đã biến mất, gần đây xuất hiện những tín hiệu mới khiến tình hình bắc Kapkaz xấu đi, vấn đề nguồn năng lượng và vụ thu hoạch mùa thu. Tất cả những điều đó nói lên rằng thể chế quản lý không thông suốt, cơ chế nhà nước của ta rất lỏng lẻo. Không được thoả mãn với con số thu thuế tăng lên, tình trạng này đang tồn tại trước mắt, nhưng bất kỳ quốc gia phát triển nào đều không phải như vậy. Ở các quốc gia phát triển 85% ngân khố nhà nước là dựa vào thu thuế từ các xí nghiệp, chỉ 15% là thu thuế từ các công dân. Chớ nên quy kết chính sách thu thuế thành một khẩu hiệu đều đưa hết lên trên và hết lo lắng. Ở đây, tôi muốn nói với các thành viên Duma quốc gia đáng kính rằng pháp luật nước ta vẫn gây trở ngại tới việc phát huy tinh thần chủ động và chí tiến thủ của mọi người. Nhân tài của nước Nga đã sớm được các nước phương Tây lôi kéo, có thể là do trong nước không sử dụng thoả đáng. Chúng ta đã để mất đi những người cần thiết nhất cho nhu cầu của chúng ta. Trước khi thảo luận ngân sách năm 2000, cần phải xem xét từ góc độ này, để khởi thảo dự toán. Từ phương diện này, tìm ra khả năng mới bổ sung nhân tài khoa học, văn hoá và giáo dục cho nước ta.

Bây giờ nói về một số mặt ưu tiên rất quan trọng trong kinh tế. Chính sách kinh tế của Chính phủ trong nhiệm kỳ này trên một mức độ rất lớn là sự kế tục chính sách của Chính phủ nhiệm kỳ trước. Tôi công nhận tiếp tục thực hiện sự cải cách chỉ là cơ chế cải thiện đời sống nhân dân - đời sống của những công dân bình thường. Tôi cho rằng, chúng ta cần đoạn tuyệt với cách làm trước đây. Hiện nay, Nhà nước vẫn phải tiến hành cải cách để trong nước không còn người nghèo. Rất đáng tiếc, nhiệm vụ này ngày càng phức tạp thêm. Không thể tồn tại một nhà nước giàu mạnh với cư dân nghèo khổ được. Do đó, trong tháng 10, chúng ta phải dốc toàn lực để thanh toán nợ lương hưu. Sau đó bắt đầu từng bước nâng cao khoản này. Chúng ta còn phải tranh thủ và trả lương kịp thời cho công nhân viên chức hưởng lương từ ngân sách. Phục hồi và

tăng cường thực lực quốc phòng sẽ là một nhiệm vụ cơ bản của Chính phủ. Nhiệm vụ này chưa bao giờ lại quan trọng như hôm nay. Nếu như không ủng hộ quân đội ta cả về vật chất lẫn tinh thần, không phục hồi được danh tiếng và thể diện của những người lính phục vụ tổ quốc thì không có cách nào phục hồi và tăng cường được thực lực quân đội. Chúng ta nhất thiết phải cùng nhau làm cho người lính được xã hội tôn trọng. Chúng ta phải lấy công tác có hiệu quả của các tập đoàn giới công nghiệp và giới quân sự để quan tâm sâu sắc tới quân đội. Do đó, tôi cho rằng giải toả các khoản nợ đối với dự toán của các xí nghiệp quốc phòng là đúng. Điều mà tôi nhắc tới trước tiên là do dự toán cấp vốn cho các xí nghiệp quốc phòng không đủ mà sinh ra số nợ này. Chúng ta phải cố gắng thực hiện quyết định này, tranh thủ để không gây tổn thất cho kinh tế, cũng như không làm cho nợ nần tiếp tục tăng.

An toàn thực phẩm cũng là một nhiệm vụ ưu tiên quan trọng. Chúng ta phải tích cực giúp đỡ ngành nông nghiệp, suy cho cùng cũng chính là giúp đỡ hàng triệu nông dân. Điều mà họ quan tâm nhất là cung cấp những sản phẩm chất lượng cao cho nước nhà. Một phần GDP vẫn đang nằm trong tay những tổ chức kinh tế ma, tình hình này là không thể nào chịu nổi. Nguyên nhân của nó đương nhiên là do một số cơ quan hữu quan của Nhà nước không làm đến nơi đến chốn. Nhiều khi cũng chính vì vậy mà một số nhà sản xuất vô đạo đức phát tài, làm cho một số người này có cơ hội lừa bịp các cơ quan quyền lực và gây áp lực cho các cơ quan này để hại công lợi tư. Kết quả của nó là hiện tượng tội phạm đã ăn sâu vào kinh tế nước nhà, tình hình này thật vô cùng nguy hiểm. Trong cuộc đấu tranh với những hiện tượng này, Chính phủ phải huy động tất cả các lực lượng hiện có.

Chúng ta còn cần phải kết hợp dự toán đã thông qua với tình hình thẩm định các dự án luật có liên quan đến lĩnh vực này để thảo luận nhiều lần chính sách kinh tế Chính phủ. Nhưng chỉ có nằm trong cơ chế quản lý nhà nước thống nhất, không một địa phương nào làm khác đi và công tác của cơ quan quyền lực các cấp đều phải phục tùng một mục tiêu: Các địa phương phải ủng hộ sự thống nhất và hoàn chỉnh đất nước và luật thị trường thì chính sách này mới thực sự có kết quả. Tôi rất tôn trọng sự tự chủ của các khu vực. Tôi cho rằng, đây là con đường quang minh chính đại để phát triển liên bang này. Nhưng những hiện tượng mang tính vô nguyên tắc và chông chéo tiêu chuẩn của các chủ thể đối với Liên bang là rất nguy hiểm, không thể tiếp thu và rất có hại.

Những quy tắc và sự bình đẳng của các định ước chủ thể Liên bang cần phải lấy mối liên hệ giữa Chính phủ Trung ương và cơ quan quyền lực địa phương làm cơ sở. Trong khi gặp gỡ các nghị sĩ, chúng tôi đã nói tới vấn đề này. Quyết định của Trung ương đối với chính sách mà mỗi chủ thể Liên bang không nên áp đặt mà nên tùy theo tình hình kinh tế thực tế của chủ thể Liên bang. Kỷ luật kinh tế, chế độ pháp luật thống nhất và có trách nhiệm với nhau chính là ba bộ

phận cấu thành quan trọng nhất của chính sách dân tộc nước ta.

Tôi đặc biệt nói đến vấn đề bắc Kapkaz. Một năm nay, tình hình ở khu vực này xấu đi. Tất cả chúng ta đều nhìn thấy các nước cộng hoà như Chechnya, bắc Osetchia, Inguxtan, Kara Khayitomxk... đều là những mắt xích trong cả chuỗi dài. Những xung đột vốn có chưa được giải quyết tất nhiên sẽ dẫn tới những xung đột mới. Dagetxtan chính là một vấn đề. Trong Uỷ ban Liên bang, tôi đã nói rất cặn kẽ về tình thế của Dagetxtan rồi. Người lãnh đạo khu vực đang chờ đợi các cơ quan thực thi pháp luật cần áp dụng các biện pháp nghiêm khắc để đối phó với các phần tử khủng bố. Đã thảo luận đến khả năng tiến hành tình trạng khẩn cấp ở nơi đó.

Hôm nay, từ sáng đến giờ, chúng ta cũng đã bàn kỹ về vấn đề này. Cũng có người trong số các ngài yêu cầu nhanh chóng dựa vào biện pháp tình trạng khẩn cấp để giải quyết vấn đề này. Tôi cho rằng, không cần phải áp dụng biện pháp cực đoan này chúng ta cũng có thể làm dịu xung đột và loại trừ tận gốc xung đột, cần phải làm như vậy. Chúng ta hãy để Hội đồng Liên bang thi hành chế độ luật pháp đặc biệt ở những "điểm nóng" này.

Tôi cũng muốn ngay lập tức chú ý đáp ứng lời thỉnh cầu của tôi để Viện Kiểm sát phân tích tình hình mà chúng ta gặp phải hôm nay. Chúng ta hãy nhanh chóng căn cứ vào luật pháp hiện hành để hành động.

Chúng ta không chỉ đấu tranh với chủ nghĩa khủng bố mà còn phải loại trừ tận gốc nguyên nhân kinh tế xã hội của hiện tượng này. Gần đây, Uỷ ban về bắc Kapkaz nước ta đã bắt đầu hoạt động. Uỷ ban này phụ trách giải quyết một loạt vấn đề bao gồm cả quân sự, chính trị và kinh tế xã hội.

Sự toàn vẹn lãnh thổ Nga không thể là vấn đề đưa ra thảo luận, mà cũng không phải là vấn đề đem ra bàn bạc định giá hoặc tiến hành khủng bố với những kẻ xâm hại sự toàn vẹn lãnh thổ. Chúng ta sẽ động viên tất cả những biện pháp hiện có của mình để hành động một cách nghiêm túc.

Lại nói về chính sách đối ngoại của nước ta, chính sách này vẫn không hề thay đổi, đó là quyền lực của tổng thống, Chính phủ không hề ảnh hưởng gì tới chính sách đó. Xuất phát từ một số phương diện dưới đây, tôi muốn nói thêm về vấn đề này.

Thứ nhất, những nỗ lực ngoại giao của nước ta cuối cùng phải giành thắng lợi, nếu có thể nói được như vậy. Các quan chức ngoại giao cần nhớ rằng, kết quả của họ trước tiên là phải tạo điều kiện thuận lợi để chiếm lĩnh thị trường bên ngoài cho các xí nghiệp trong nước.

Thứ hai, bảo vệ lợi ích của Nga ở nước ngoài là nhiệm vụ ưu tiên. Chúng ta không có quyền cho phép người khác chà đạp lên quyền lợi của công dân nước ta và coi họ như những công dân

loại hai. Vì vậy, chúng ta có thể áp dụng mọi biện pháp ngoại giao truyền thống tới biện pháp mậu dịch kinh tế nghiêm khắc. Tất cả mọi người cần nhớ rằng, bài xích nước Nga là việc không thể làm được và cũng không có kết quả gì.

Nhiệm vụ của chính sách đối ngoại là nâng cao uy tín của nước Nga. Nếu không làm như vậy, chúng ta vừa không bảo vệ được công dân nước mình, vừa không thể giúp được ngành xuất khẩu nước ta. Do đó, từ nay về sau, chúng ta phải tích cực tham gia gìn giữ hòa bình và hành động, tham gia hoạt động các tổ chức khu vực và quốc tế.

Mặc dù đang tồn tại rất nhiều điều phỏng đoán đối với Putin, nhưng ông ta đã qua được cửa ải Duma quốc gia một cách thuận lợi.

Với 233 phiếu thuận trong lần biểu quyết thứ nhất, Duma quốc gia Nga đã thông qua chấp nhận việc đề cử Putin làm Thủ tướng của Tổng thống Nga Yeltsin. Chính phủ Putin cũng là chính phủ thứ ba trong năm 1999 của Nga chính thức bước lên vũ đài. Cuộc vận động bầu cử của Putin xem ra đã thành công, trên thực tế, trước khi Duma biểu quyết thông qua, việc này đã được biết trước. Sau hai cuộc thương thuyết con thoi của Putin với Đảng đoàn Nghị sĩ và đoàn Nghị sĩ, các đảng phái như "Nước Nga - ngôi nhà chung của chúng ta", "Khu vực Nga" và Đảng Tự do dân chủ đều biểu thị rõ ràng sự ủng hộ đối với Putin. Mà trước khi biểu quyết, Đảng Cộng sản Nga và tập đoàn Yabloko với thái độ không rõ ràng cũng đã đều giao "quyền lựa chọn" cho bản thân các nghị sĩ, điều này trên thực tế cũng là sự bật đèn xanh cho Putin vượt qua cửa ải.

Phiếu tuy đã bỏ rồi, những suy nghĩ trong lòng người bỏ phiếu lại không giống nhau. Trong buổi trả lời phỏng vấn của đại diện toàn quyền Duma quốc gia Nga, ông Kochenkov, Tổng thống Nga nói rằng, hôm nay Duma quốc gia bỏ phiếu bầu Putin làm Thủ tướng Nga "trong một mức độ nào đó nói lên rằng, phiếu mà các nghị sĩ bầu không phải là phiếu bầu cho Putin mà khả năng phiếu này là để bảo toàn việc tham gia bầu cử trên vị trí là những nghị sĩ của Duma quốc gia".

Ông nói, các nghị sĩ đã tính toán rất chi li. "Tôi biết rằng giữa các nhà lãnh đạo Đảng, đoàn Nghị viện đã có một hiệp định khó khăn - ai bỏ bao nhiêu phiếu mới có thể đạt được sự cân bằng tối thiểu". "Dự đoán của chúng ta là nếu Putin giành được đủ số phiếu chỉ trong một lần thì sự cân bằng này sẽ ở mức độ thấp nhất". Điều này nói lên có rất ít nghị sĩ ưa thích nhân vật Putin, họ không hiểu ông ta lắm, trên thực tế, họ chỉ biết ông ta gặp gỡ Đảng đoàn các Nghị sĩ mà thôi. Nhưng về mặt tổng thể mà nói, "thái độ với ông ta là tích cực".

Nhưng các quan chức địa phương lại rất hoan nghênh, Thống đốc bang Tomxk, Chủ tịch Hội Liên hợp khu vực ở Xibir Victo Khrexu sau khi Duma thông qua việc bầu Putin làm Thủ tướng

đã bình luận: "Vladimir Putin có đầy đủ các tố chất cần thiết để trở thành một thủ tướng ưu tú của Nga".

Khretxu nói: "Putin nắm được tất cả các điều kiện mà các khu vực dựa vào đó để sinh tồn, đang làm rõ mối quan hệ giữa các dự toán và ông cũng không hề quên các Hiệp nghị". Để chứng minh, ông ta đã nêu một ví dụ: Thứ sáu tuần trước, khi tham gia Hội nghị Văn phòng Liên hợp "Hiệp nghị Xibir", Putin đã đồng ý dành cho thành phố này một quy chế khoa học và giáo dục, đặc biệt ngày hôm sau ông đã ký những quyết định có liên quan.

Khretxu nói đùa rằng những người tham gia Hội nghị "Hiệp hội Xibir" là một điềm báo cho sự trường thọ về chính trị. Ông mỉm cười nói: "Trong tất cả các thủ tướng Nga, chỉ có Checnomodin đã từng tham gia hội nghị này, mà chính ông là người giữ chức vụ trên vũ đài chính trị thời gian lâu nhất. Điều đó có nghĩa là Putin - người đã từng tham gia hội nghị này cũng có thể giữ vị trí lâu dài trong Chính phủ.

Thị trưởng Saint Petersburg Yakovlev rất hài lòng với việc Duma quốc gia chỉ một lần bỏ phiếu đã thông qua việc bổ nhiệm Putin làm Thủ tướng. Chủ nhiệm Văn phòng Báo chí của Thị trưởng nói rằng trước bầu cử một tuần, Thị trưởng Saint Petersburg cũng đã nói kết quả bầu cử thủ tướng như vậy. Lời tiên đoán của ông ta đã thành sự thực.

Khi nói về thủ tướng mới, Thị trưởng đã nhấn mạnh Putin có kinh nghiệm công tác thực tế ở các khu vực cụ thể. Putin đã từng là phó thị trưởng Saint Petersburg. Ông đánh giá cao tố chất nghiệp vụ của thủ tướng mới: "Từ trước tới nay ông chưa hề gây xung đột với ai và hành động rất chặt chẽ, cẩn thận". Ngày 17/8, Thị trưởng Saint Petersburg đã tổ chức gặp gỡ với thủ tướng mới theo kế hoạch.

Những nhà lãnh đạo "phong trào nước Nga - ngôi nhà chung của chúng ta" và Đảng Tự do dân chủ trong Duma quốc gia Nga cũng hài lòng với kết quả phiếu bầu thủ tướng mới của Duma quốc gia, đồng thời cũng tính tới khả năng vào ngày 19/12 sẽ đồng thời bầu cử cả Duma quốc gia và tổng thống.

Luzkov cho rằng việc Duma ủng hộ bỏ phiếu bầu Putin làm Thủ tướng nói lên rằng, tình hình có khả năng phát triển theo hướng ổn định. "Hiện nay, biên giới giữa Chechnya và Dagextan đang phát sinh đối kháng, các công dân của chúng ta đang đứng trước sự hy sinh, tình hình kinh tế và xã hội ngày càng nghiêm trọng, nhất thiết phải giải quyết vấn đề xây dựng một thể chế quản lý nhà nước có hiệu quả, do đó Nhà nước cần phải có một vị thủ tướng hợp pháp đã được Quốc hội phê chuẩn". Ông còn cho rằng, sứ mệnh này không nghi ngờ gì nữa, đó là một nhân tố tích cực.

Người lãnh đạo Đoàn Nghị sĩ Nông nghiệp Nikola Khalitonov cho rằng kết quả bỏ phiếu ngày hôm nay thể hiện mọi người đã tín nhiệm Putin, nhưng ông cũng tỏ vẻ hoài nghi Chính phủ nhiệm kỳ này chỉ có thể làm việc đến khi bầu cử nghị viện. Người lãnh đạo Đảng đoàn Nghị sĩ "khu vực Nga" Molotov nói: "Hiện nay, việc chúng ta cần phải làm là hãy bỏ phiếu cho Putin, mọi việc khác hãy quên đi và cần tích cực làm việc".

Ông còn nói rằng: "Sự thực là chúng ta chẳng có gì để thảo luận. Chúng ta không biết kế hoạch của Putin, chúng ta không thể tìm hiểu con người Putin, chúng ta cũng không biết liệu ông ta làm việc tốt hơn hay xấu hơn so với Stepasin".

Lời phát biểu của ông đại diện cho ý kiến của nhiều người trong Duma, các nghị sĩ đều không muốn làm ảnh hưởng tới công tác chuẩn bị để tiến hành bầu cử vào ngày 19/12 của họ. Nếu như trong lần bỏ phiếu thứ ba mà Putin vẫn bị phủ quyết thì có khả năng tiến hành cuộc tuyển cử mới. Điều này có lẽ sẽ không làm thay đổi gì nhiều lắm đối với thời gian tuyển cử đã định, nhưng hình như không có nghị sĩ nào muốn bỏ lỡ cơ hội lợi dụng quyền hạn tổng bầu cử. Các nghị sĩ còn nhận thức rằng, dù gì đi chăng nữa, họ cũng chẳng có cách nào để gây ảnh hưởng việc bỏ phiếu bầu vị thủ tướng mới mà Yeltsin đã lựa chọn.

Cách nhìn nhận của các nghị sĩ mỗi người mỗi khác, nhưng qua đó có thể thấy rằng, việc bước qua cửa ải một cách thuận lợi của Putin không có nghĩa là cục diện chính trị Nga đã có sự thay đổi lớn lao, hàm chứa trong đó chỉ là chậm lại khủng hoảng Chính phủ mới dẫn tới xu thế nguy hiểm của việc biến động cục diện chính trị.

Trước tiên, điều đó không nói lên chính trị Nga đã đi vào thế ổn định, cũng không nói được mâu thuẫn giữa một lực lượng chính trị nào đó đối với Tổng thống Yeltsin đã có sự hòa hoãn. Mọi người đều biết rằng, lực lượng cánh tả đứng đầu là Đảng Cộng sản Nga vẫn cứ là phái đối lập chủ yếu của Tổng thống Yeltsin, nhưng tình hình hiện nay đã thay đổi. Cùng với sự nhanh chóng đi lên của lực lượng trung tả mà đại biểu là phong trào "Tổ quốc", Tổng thống Yeltsin đã lún sâu vào hoàn cảnh bị động của "cuộc chiến hai mặt". Đặc biệt là sự liên hợp của phong trào "Tổ quốc" với phong trào "Toàn Nga" đã trở thành một cuộc tổng tuyển cử tương lai của Tổng thống Yeltsin. Để xoay chuyển cục diện bất lợi này, Yeltsin mới giải tán Chính phủ Stepasin, Putin lên làm Thủ tướng cũng không thể làm cho tình thế cuộc tổng tuyển cử thay đổi về căn bản, cũng không thể hóa giải được mâu thuẫn giữa Tổng thống với lực lượng phái trung và phái phản đối cánh tả. Do đó, cùng với việc từng bước triển khai cuộc vận động tổng tuyển cử Duma và Tổng thống, xu thế cuộc đấu tranh trên chính trường Nga ngày càng diễn ra ác liệt là điều khó tránh khỏi.

Mặt khác, việc bước qua cửa ải một cách thuận lợi của Putin cho thấy lực lượng chính trị các

phe phái đã không thể bị vướng vào "vấn đề chiến thuật" đã lặp đi lặp lại của Chính phủ, mà là tập trung sự chú ý vào "mục tiêu chiến lược" của cuộc tổng tuyển cử bầu Duma và tổng thống. Trước mắt, việc tranh thủ để giành thắng lợi trong cuộc tổng tuyển cử này đã trở thành "đại sự hàng đầu" của các lực lượng chính trị, các phe phái. Phản ứng đầu tiên sau khi nhận được tin Yeltsin cử Putin vào chức vụ Thủ tướng Nga của Chủ tịch Duma quốc gia Seleznikov là "để đảm bảo cho bầu cử Duma đúng thời gian đã quy định, nếu như ngày mai bỏ phiếu, tôi sẽ bỏ một phiếu cho Putin". Lời nói của ông trên thực tế tiêu biểu cho nhận thức chung của đa số lực lượng chính trị Nga. Tóm lại việc Putin được Duma biểu quyết thông qua lần thứ nhất chỉ có thể xem là cuộc khủng hoảng Chính phủ mới tạm thời kết thúc, nhưng cùng với bầu cử Duma và Tổng thống đang tới gần, giữa các lực lượng chính trị của các phe phái sẽ lại triển khai cuộc đấu tranh và so tài ngày càng ác liệt hơn.

Các quốc gia khác nhìn nhận việc Putin lên làm Thủ tướng mới như thế nào?

Ngày 16/8, bản tin thời sự Nhật Bản đã phát đi bài viết nhan đề: "Duma quốc gia Nga phê chuẩn thủ tướng mới...", nêu lên rằng:

"Đối với Tổng thống Nga Yeltsin - vị lãnh đạo chính trị chuyên quyền luôn thay đổi thủ tướng và giữ thái độ đối địch với Duma quốc gia cho rằng sở dĩ chỉ thông qua một lần đã phê chuẩn Putin làm Thủ tướng, chẳng qua chỉ là các phe phái muốn tránh sự đối chọi không cần thiết với Chính phủ, dốc sức vào việc chuẩn bị cho bầu cử Duma vào cuối năm".

Căn cứ vào quy định của Hiến pháp, nếu Duma quốc gia ba lần còn quy định thêm, trong tình hình đó, thời gian bầu cử sẽ được tiến hành vào ngày chủ nhật tuần đầu tiên sau 3 tháng kể từ ngày bị giải tán. Suy nghĩ cặn kẽ hơn sẽ thấy rằng nếu như lại thông qua hai lần bỏ phiếu bầu thủ tướng nữa thì ngay trong cuối tháng đó giải tán Duma, cuộc bầu cử sẽ được tiến hành vào cuối tháng 11, điều này cũng không lệch mấy so với thời gian bầu cử được dự định lúc đầu vào 19/12.

Nhưng nếu Duma bị giải tán, các phe phái nhất thiết trong vòng 3 tháng phải bãi bỏ đặc quyền tranh cử của nghị sĩ. Các phe phái hình như đều cho rằng nếu như nhất trí tiến hành bầu cử trong cùng một thời gian, duy trì các điều kiện có lợi là thượng sách, mà không muốn mạo hiểm bởi những rủi ro của việc bị giải tán.

Phái cộng sản lớn nhất trong Duma chống lại thế lực Tổng thống, kể từ khi bị "thất bại" trong cuộc bỏ phiếu bất tín nhiệm Tổng thống vào tháng 5 đã mất đi cơ hội tiến công Chính phủ, đây cũng là một nhân tố quan trọng. Có thể nói rằng, lần phê chuẩn Thủ tướng mới của Duma quốc gia này một lần nữa lại bộc lộ sự thiếu khả năng khống chế đối với Chính phủ".

Kênh thời sự này còn phát đi một bài khác với nhan đề: "Vị Tổng thống càng ngày càng bị cô lập", trong đó có đoạn:

"Duma quốc gia chỉ một lần biểu quyết đã dễ dàng thông qua việc bổ nhiệm Putin làm Thủ tướng. Đây là một phản ứng không mấy vui vẻ của dư luận và nghị viện đối với một tổng thống luôn thay đổi thủ tướng. Đối với Tổng thống Yeltsin mà nói, điều này còn cách tương đối xa sự thắng lợi về mặt chính trị.

"Ngược lại, đối với những hành vi chuyên chế, độc đoán của một vị tổng thống không cần nêu rõ lý do đã cách chức thủ tướng trước, phái cải cách cũng đã đề ra yêu cầu phải sửa đổi Hiến pháp để hạn chế bớt quyền lực quá rộng lớn của tổng thống. Sự cô lập của phe cánh tổng thống càng ngày càng rõ ràng".

"Hãy cứ cho rằng, đối mặt với cuộc bầu cử Duma quốc gia vào tháng 12, Tổng thống Yeltsin đã lấy Putin - người đã từng là Cục trưởng Cục An ninh Liên bang làm Thủ tướng, xây dựng lại thể chế, để phản kích lại phái tả và phái trung lập đang chiếm ưu thế. "Nhưng, chớ có hy vọng vào Thị trưởng Mátxcova Ruzkov trong địa vị tổng thống nhiệm kỳ sau sẽ xây dựng một liên minh tuyển cử của thể lực trung gian. Mà theo chỗ được biết, vị thị trưởng này đã tranh thủ được Primakov, vị thủ tướng trước đã duy trì được sự ủng hộ mạnh mẽ. Đảng Cộng sản, một thế lực lớn nhất trong Duma quốc gia cũng sẽ lấy sự hỗn loạn trong kinh tế làm bối cảnh để thu hút số phiếu bầu của người bất mãn với Yeltsin, mưu đồ giành thắng lợi trong cuộc bầu cử Duma quốc gia và sửa đổi Hiến pháp".

"Tổng thống Yeltsin không có một đảng chấp chính của riêng mình, mà do chịu ảnh hưởng của làn cách chức thủ tướng này, chính đảng của phái cải cách mà Yeltsin dựa vào không nghi ngờ gì nữa cần phải tiếp tục chiến đấu gian khổ. Nếu như trong cuộc bầu cử Duma quốc gia mà thế lực của phái cải cách bị hạ thấp thì mục tiêu thực hiện "Putin trở thành tổng thống" trong cuộc bầu cử tổng thống vào mùa hè năm tới sẽ trở nên ngày càng xa vời".

Trong chính giới cũng đã xuất hiện sự lo lắng: Tổng thống Yeltsin lấy tình hình Kapkaz căng thẳng để làm cái cớ nhằm gây hành động khác thường mưu đồ làm chậm cuộc bầu cử. Sự ra đời của nội các Putin cũng có khả năng trở thành sự bắt đầu hỗn loạn cục diện nước Nga.

Hãng tin của Pháp phân tích rằng: "Sự sắp đặt của tổng thống Nga thật là mạo hiểm". Hãng tin còn nói: "Các nhà phân tích chính trị hôm nay nói rằng, Tổng thống Nga Yeltsin chỉ trong vòng 17 tháng đã thay tới vị Thủ tướng thứ năm thật là mạo hiểm, hành động này của ông ta đều nhằm duy trì những lợi ích của những kẻ theo đuôi ông ta chứ không phải lợi ích quốc gia.

Các nhà phân tích nói rằng, Vladimir Putin - người phụ trách an ninh quốc gia KGB của thời

đại Liên Xô, bầu ông ta làm quyền Thủ tướng chỉ làm tăng lên khả năng áp dụng các biện pháp "vi phạm Hiến pháp", điều này có khả năng phá hoại cuộc bầu cử Nghị viện dự định tiến hành vào ngày 19/12.

Đồng thời với việc này, cục diện căng thẳng về chính trị nước Nga ngày càng gia tăng. Tập đoàn mới rất mạnh mẽ do Thị trưởng Mátxcova - người rất được dân chúng hoan nghênh và những nhà lãnh đạo khác lập ra khó có thể xử lý được xung đột mới phát sinh ở bắc Kapkaz. Sự phát triển của động thái này rất có thể thúc đẩy Nga tuyên bố thi hành tình trạng khẩn cấp.

Các nhà phê bình luận ra rằng, quyết định của Yeltsin chịu ảnh hưởng của người trong "gia tộc" - tức là những người "tâm phúc" của ông ta. Họ nói rằng, trong số đó bao gồm cả con gái của Yeltsin là Tachiana Chiaslenko, Chủ nhiệm Văn phòng Vorodin, nhà tài phiệt Beredovxki và Abulamovic. Động cơ chủ yếu của những người này là đảm bảo cho Nga có một người kế cận có thể làm cho họ miễn bị khởi tố. Makharenko thuộc Trung tâm Nghiên cứu Chính trị Nga nói: "Stepasin hiển nhiên không thể làm cho những lực lượng ủng hộ chính quyền Yeltsin đoàn kết nhất trí trước khi bầu cử Nghị viện, cũng không thể hiện được nó có năng lực bảo vệ cho lợi ích của Yeltsin và những người tâm phúc của ông ta.

Ngày 10/8, báo Bưu điện Washington của Mỹ với hàng tit lớn viết rằng: "Các nhà phân tích đánh giá nhân sự trong điện Kremlin càng làm cho nước Mỹ thất vọng", toàn văn như sau: Chỉ trước đây hai tuần, Thủ tướng Nga lúc đó là Stepasin trong một bữa tiệc tại khách sạn sang trọng Wylat ở Washington khi đứng trước những đại diện thuộc giới công nghiệp Mỹ đã trả lời về vấn đề Chính phủ của ông liệu có muốn thi hành một phán quyết đối với một công ty rất có quyền thế của Nga hay không.

Stepasin nói, ông không hề chịu ơn một tập đoàn xí nghiệp nào - những người mang danh là những nhà chấp chính hàng đầu có quan hệ rất mật thiết với Yeltsin. Sau đó, ông ta cười mà nói rằng, ông hy vọng những lời nói này của ông ta không mạo phạm những tập đoàn thăm nước ngoài trở về chưa kịp làm gì thì ngày hôm qua, Tổng thống Yeltsin đã bãi chức ông. Chuyến viếng thăm này của ông được coi là dịp đầu tiên để ông làm quen với Tổng thống Mỹ Clinton, Phó Tổng thống Al Gore và những thành viên cao cấp khác của Chính phủ Clinton. Hôm qua, trong một cuộc họp báo được Nghị viện tổ chức, một nhà báo kiến nghị, cơ cấu hai nước liên hợp giải quyết khủng hoảng được gọi là Ủy ban A.Go - Checnomukdin hiện nay đã trải qua bốn đời thủ tướng nên gọi nó là Ủy ban A.Go - "Điền vào chỗ trống Ital".

Đa số những nhà báo cho rằng màn kịch tranh nhau ghế thượng tầng Chính phủ Nga làm căng thẳng thêm vấn đề các nhà quyết sách ngoại giao Mỹ phải làm quen với ban lãnh đạo mềm yếu. Vì luôn kiên quyết ủng hộ Yeltsin mà Mỹ phải chịu mạo hiểm. Nhưng hiện thực đang

phơi bày trước mắt là: Yeltsin càng trở nên tráo trở, mà xem ra ông ta cũng không đủ sức để giải quyết vấn đề xác định người kế tục ông ta.

Thomas Graham - chuyên viên nghiên cứu cao cấp của Hiệp hội Quỹ Hòa bình Quốc tế Khanaki nói rằng: "Trước khi nhân sự nước Nga thay đổi, bạn rất khó làm được việc gì. Đây không phải là vấn đề công việc ngoại giao mà điện Kremlin tập trung vào mà chính là đang tập trung vào vấn đề sinh tồn của chính trị và một tập đoàn nhỏ".

Nhưng việc chuyển giao quyền lực của Nga cũng như sự nghi hoặc về quyền lực trước mắt đều khiến cho người ta lo lắng. Graham nói rằng, những người ra ứng cử chủ yếu trong cuộc bầu cử tổng thống năm tới là "một đảng viên cộng sản, một gián điệp cao thủ, và một thị trưởng tham ô thối nát". Giáo sư học viện Venxuli Gotman nói: "Sau 8 năm, Nga phát động cải cách, hãy để cho chúng ta xem cuối cùng giải quyết được vấn đề gì, xem ra vẫn chưa thấy điều gì tốt đẹp nhất, chẳng có ai làm việc đúng đắn cả". Về phía các quan chức, Chính phủ Clinton đang rất bình tĩnh xử lý việc Stepasin bị bãi chức.

Người phát ngôn của Quốc hội Mỹ nói rằng: "Tôi cho rằng, chúng ta không nên quá coi trọng việc này. Nước Mỹ sẽ tiếp tục thúc đẩy việc khống chế quân sự và cải cách kinh tế. Người đứng đầu chính phủ thực sự phải thường xuyên thay đổi. Nhưng, giữa các chính phủ phải tiến hành hợp tác trên các vấn đề mang tính thực tiễn và cùng nhau quan tâm. Đúng như một câu châm ngôn nổi tiếng: Mỗi nước phải hành động căn cứ vào lợi ích của nước mình chứ không phải theo ý muốn của người khác. Các quan chức chính phủ khác cũng cho rằng việc Stepasin bị bãi chức, họ không cảm thấy bất ngờ.

Theo một trợ lý Nhà Trắng, điều họ quan tâm là mục tiêu cụ thể, chứ không phải quan tâm ai lên ai xuống ở Kremlin". Họ mong muốn hợp tác có hiệu quả với Putin - người kết tục Stepasin. Tháng 6 năm nay, Putin gặp Phó Quốc vụ khanh Mỹ Talbott đã góp phần giải quyết cuộc khủng hoảng xảy ra khi quân đội Nga tiến vào sân bay Pritxtina ở Kosovo. Ông đã nói chuyện điện thoại với Bogó - Cố vấn An ninh quốc gia Mỹ sau Hội nghị Thượng đỉnh tổ chức vào trung tuần tháng 6 giữa Clinton và Yeltsin. Trong thời gian Stepasin thăm Washington gần đây, hai bên tuyên bố Putin và Bogó sẽ bắt tay vào giải quyết tranh chấp về một số vụ gián điệp Nga gây ra tại Mỹ.

Một quan chức Quốc vụ viện nhận xét: "Ông ta rất thông minh, ép người khác có tình có lý, song liệu ông ta có được sự ủng hộ của mọi người trong tuyển cử hoặc về chính trị hay không thì còn phải chờ xem. Putin nhậm chức trong tình hình xung đột không ngừng gia tăng giữa quân đội Nga và miền Nam nước Nga với quân du kích Islam của Dagextan, một tỉnh tiếp giáp với Chechnya ly khai. Các quan chức Mỹ lo lắng, cuộc chiến này đã dự báo tái diễn cuộc xung

đột Chechnya đẫm máu".

Robin nói: "Chúng ta đang theo dõi chặt chẽ tình hình ở đó, rõ ràng Dagextan là một vùng cực kỳ nhạy cảm. Tình hình đó vô cùng phức tạp. Sự bùng nổ xung đột kiểu như Chechnya cùng những hành động của Yeltsin khiến các chuyên gia về vấn đề Nga phê phán Chính phủ Clinton. Họ nói, Chính phủ Clinton đã quá mạo hiểm để ủng hộ cá nhân Yeltsin.

Giáo sư Graham của Học viện Wensli cho rằng do sai lầm này, lợi ích của Mỹ trong tương lai sẽ bị phương hại, dù Yetlsin có giữ lời hứa trong nhiều vấn đề then chốt. "Đáng lẽ ngay từ đầu Mỹ phải áp dụng chính sách cứng rắn". Điều này ít ra cũng có thể xem xét ngay từ khi Yeltsin quyết định nã pháo vào tòa nhà Quốc hội năm 1993. Ông nói: "Chúng ta đã mất đi niềm tin". Một quan chức Mỹ bác lại, ngoài việc ủng hộ Yeltsin ra không còn cách lựa chọn nào khác. "Ông ấy là Tổng thống của một quốc gia. Không cần chúng ta phải can thiệp nhỏ nhặt vào việc chính trị của Nga".

CON THUYỀN NGƯỢC DÒNG - PUTIN CHÈO CHỐNG ĐƯỢC BAO LÂU

Putin khi nhậm chức hiểu rất rõ vấn đề phải đối mặt với Chính phủ mới là vô cùng gay cấn, ngoài việc phải ngăn chặn sự phát triển của thế lực cánh tả trong cuộc tuyển cử ở Duma quốc gia và bầu tổng thống, còn một vấn đề quan trọng nữa là tình hình ở bắc Kapkaz, ở đó đã bùng nổ cuộc khủng hoảng nghiêm trọng nhất của vùng này kể từ sau chiến tranh Chechnya năm 1994.

Từ ngày 2/8, hơn 200 phần tử vũ trang bất hợp pháp từ Chechnya đã xâm nhập vào các làng hẻo lánh vùng biên giới phía nam Dagextan và đã đọ súng với lính biên phòng Nga tại địa phương.

Bởi vậy, người ta có lý do tin rằng nhiệm vụ chủ yếu trước mắt của Putin về cơ bản vẫn là phần việc thời ông ta làm cục trưởng Cục An ninh Liên bang. Chủ yếu giải quyết hai nhiệm vụ: ổn định tình hình ở vùng núi Dagextan và khu vực giáp ranh với Chechnya bằng một sự hy sinh nhỏ nhất, trước ngày bầu cử Nghị viện và bầu tổng thống phải đoàn kết được các quan chức hành chính của địa phương xung quanh Yeltsin. Putin tiếp nhận hai vấn đề này từ tay của Stepasin. Đây có thể là điểm chí mạng mà Stepasin bị Yeltsin bãi chức, điện Kremlin chỉ trích ông ta tỏ ra mềm tay đối với tình hình Dagextan và không muốn liên hiệp với các quan chức

hành chính khác để chống lại phong trào "Tổ quốc" của Luzkov.

Theo điện Kremlin, Putin cần phải cứng rắn, cho dù vừa qua ông ta không biểu hiện rõ, nhưng bây giờ phải lập tức chứng minh cho mọi người thấy rõ điểm này. Việc đuổi các phần tử vũ trang Chechnya ra khỏi các làng ở Dagextan không những trợ giúp Putin tạo dựng được một hình tượng thủ tướng cứng rắn đồng thời còn nâng cao uy tín của ông trong quân đội. Điều này vô cùng quan trọng trước ngày bầu cử, ngoài việc có thể lấy thêm được lá phiếu của quân đội (họ sẽ nhất trí bỏ phiếu bầu) còn tăng thêm nhân tố ổn định cho tình hình chính trị đang lộn xộn trước tháng 12/1999 và tháng 6/2000.

Putin đã quyết định lợi dụng cơ hội này. Việc quan trọng đầu tiên mà ông ta làm sau khi nhậm chức quyền Thủ tướng là triệu tập Hội nghị An ninh về vấn đề Dagextan, hội nghị đã vạch kế hoạch và được Yeltsin phê chuẩn. Putin nói ổn định tình hình Dagextan cần 1 tuần rưỡi đến 2 tuần, đó là thời hạn ngắn ngủi. Phương án này đầy mạo hiểm đối với Putin. Nếu hành động thất bại, hoặc quân đội Liên bang hy sinh nhiều, mà phía Chechnya hy sinh ít, sẽ phải có người chịu trách nhiệm. Tổng Tham mưu trưởng Khvatisnin không đáng chịu tội, sau khi thực thi thuận lợi phương án Nga giải quyết hòa bình vấn đề Nam Tư, sau khi thành công mỹ mãn trong việc đưa quân vào đó, Kremlin không dám động đến ông ta, sợ mất lòng quân đội.

Bộ trưởng Nội vụ Grusailo cũng không đáng kết tội, trong sự kiện này ông ta không phải là nhân vật trọng yếu, tiến hành một hành động quân sự quy mô lớn không phải là việc của cảnh sát. Như vậy người có thể đương đầu hứng tội chỉ còn lại Thủ tướng Putin. Có lẽ đây là lần đầu tiên và cũng là lần cuối cùng trên cương vị thủ tướng ông ta thể hiện rõ sức mạnh của mình, nhất là sau khi hành động quân sự thất bại, chủ nghĩa Hồi giáo cực đoan lan tràn đến các vùng khác của Dagextan thì sẽ càng như vậy.

Còn một nhiệm vụ nữa mà Putin tiếp nhận từ Stepasin là phải đoàn kết thống đốc các khu vực xung quanh mình để đối chọi với liên minh của Luzkov. Không đợi Nghị viện phê chuẩn chức vụ của mình, Putin đã tiến hành hoạt động một cách tích cực. Tối 12/8, ông ta đi thăm Tomsk. Ngày hôm sau tham dự Hội nghị Liên minh khu vực "Hiệp định Xiberi" được tổ chức tại đó, vỏ bọc bên ngoài hành động của ông ta là thảo luận dự án năm 2000, nhưng mục đích chính là nhằm tiếp xúc riêng với các quan chức hành chính của Xiberi.

Mong muốn trong vòng 2-3 tháng làm suy yếu lực lượng của Luzkov, bởi vậy Putin phải làm việc khẩn trương, song trong thời điểm này Luzkov cũng không để lãng phí thời gian. "Ngôi nhà của chúng ta - nước Nga" không muốn gia nhập liên minh Tshubai - Ditov, một số quan chức hành chính sẽ gia nhập phong trào Cheknomukdin, như vậy nhiệm vụ của Putin xem ra không đơn giản chút nào.

Những thuộc hạ trong ngành an ninh của Putin và bạn bè sẽ hết sức giúp đỡ vị tân Thủ tướng này. Trong Hội đồng An ninh Liên bang có Cục An ninh Hiến pháp, nó phụ trách công việc tuyển cử của Liên bang, có lẽ gần đây đã tung ra những tài liệu đen có liên quan đến Luzkov, phong trào “Tổ quốc”, những người lãnh đạo nước Cộng hoà trong “toàn Nga” và Đảng Cộng sản. Nếu Putin muốn trở thành người kế tục Yeltsin thì phải hoàn toàn chiếm được cảm tình của điện Kremlin, trong vòng mấy tháng ông ta phải giải quyết được hai vấn đề quan trọng nêu trên. Một khi thất bại sẽ phải tìm được người thay ông ta làm thủ tướng, hoặc tìm người có thể đối trọng với Luzkov trong bầu cử tổng thống, trong băng đạn của điện Kremlin còn có Lebed, Cheknomukdin và Stepasin.

Putin đã không phụ lòng mong đợi của Yeltsin đối với ông ta, mở đầu là vấn đề bắc Kapkaz đã thể hiện rõ sức mạnh của nhân vật thép.

Ngày 10/8, vừa trở thành quyền Thủ tướng Putin đã cùng Tổng thống Yeltsin và một số nhà lãnh đạo các ngành hữu quan tiến hành thảo luận tình hình Dagextan. Tiếp sau đó quyền Thủ tướng Putin chủ trì Hội nghị Ủy ban Hành động Liên bang Nga chống chủ nghĩa khủng bố. Trong hội nghị, ông bày tỏ quan điểm không thể nhún nhường trước hành động chà đạp pháp luật và chủ nghĩa khủng bố đang xuất hiện ở vùng Kapkaz, phải có biện pháp chỉnh đốn trật tự và kỷ cương ở đó. Ông nói, những nhà lãnh đạo của Nga đã trao nhiệm vụ cho cơ quan quyền lực Liên bang và địa phương triệt tận gốc sự hỗn loạn ở đó. Putin tuyên bố với các cơ quan thông tấn rằng: "Trong các phần tử vũ trang hoạt động ở Dagextan có phần tử vũ trang Chechnya, để lập lại trật tự ở Dagextan, Chính phủ Nga đã lập một phương án hoàn chỉnh được Tổng thống Yeltsin phê chuẩn, đồng thời tuyên bố thành lập Bộ Tư lệnh quân sự khôi phục trật tự ở Dagextan.

Cùng ngày, máy bay trực thăng vũ trang không quân Nga đã tiến công mãnh liệt vào các phần tử vũ trang bất hợp pháp đóng trên các làng của nước cộng hòa Dagetxan. Người phát ngôn của không quân Nga nói rằng máy bay đã cất cánh 78 lần, với sự phối hợp của pháo mặt đất, đã tiến hành công kích các phần tử vũ trang, sử dụng tên lửa oanh tạc vào cứ điểm của phiến quân.

Song, đến thời điểm hiện tại, nhà đương cục Nga vẫn chưa thể xác định được số thương vong chính xác của các phần tử ly khai. Trong 10 ngày tấn công, quân Nga có 6 người chết, nhiều người bị thương. Ngoài ra, 2 máy bay trực thăng bị các phần tử ly khai bắn hỏng, trong số nhân viên tổ lái gặp nạn có Trung đoàn phó Trung đoàn trực thăng 487, anh hùng Nga Namov. Ngày 11, quân Nga lại một lần nữa triển khai hoạt động quân sự quy mô lớn đối với các phần tử ly khai. Theo Thứ trưởng Bộ Nội vụ Nga thì: “Quân Nga có 10 người chết, 27 người

bị thương và giành lại một bộ phận làng mạc bị các phần tử vũ trang chiếm lĩnh từ trước đó". Nga tung vào lữ đoàn mô tô 132 và tiểu đoàn bộ binh 102 Bộ Nội vụ.

Bước sang tháng 11, Putin tiến hành một loạt hành động quyết đoán khiến cho uy tín của Chính phủ mới ngày một lên cao. Phải chăng địa vị của Putin đã vững chắc? Rất nhiều người vẫn giữ quan điểm phủ định.

Đặc biệt tháng 11, Yeltsin đột nhiên bỏ dở kỳ nghỉ ở Sochi bất ngờ trở lại điện Kremlin, càng là bằng chứng cho nhiều người bàn tán, trong đó có Viện trưởng Viện Quỹ chính sách Nga Viacheslav Nikonov. Ngày 6/11 báo Lao Động đăng bài viết của ông ta nhan đề: "Hành động của Yeltsin thâm thuý khôn lường" nêu rõ: "Uy tín của Vladimir Putin lên rất nhanh, xem ra ông hầu như không có lý do phải lo lắng. Ông là thủ tướng duy nhất của Chính phủ, là người kế thừa tổng thống do chính Yeltsin nói ra trong dịp bổ nhiệm thủ tướng, vả lại từ trước tới nay chưa hề có sự hoài nghi nào. Cho dù các nhà phân tích đã bình luận xôn xao từ lâu rằng thủ tướng sẽ bị bãi chức ngay thôi, nhưng bề ngoài hầu như không có dấu hiệu đó. Tôi chỉ xin nhắc một câu, trước khi bãi miễn chức vụ của Krienko, Primakov hoặc Stepasin, giới thông tấn báo chí cho rằng điện Kremlin hoặc Beredovxki khổng chế và trực tiếp công kích họ, luôn xảy ra xung đột giữa Thủ tướng với người phát ngôn của gia tộc trong Chính phủ, với Văn phòng Tổng thống, còn bây giờ tất cả đều không còn nữa. Bất luận báo chí của quốc gia hay của bọn trù mạt phiệt đều chỉ nói tốt cho Putin, trong Chính phủ cũng là một vùng êm ả, Văn phòng Tổng thống ngại ca không biết mặt cho nội các Thủ tướng. Nhiều chuyên gia nhận định trong bối cảnh này nếu nói rằng Putin thất sủng thì đó là "một thủ đoạn che đậy".

Ngoài ra, điều mà điện Kremlin thật sự cần là một người kế thừa có thể bảo vệ được lợi ích của nhân vật hiện đương quyền và tháng 6 sang năm vẫn đủ khả năng giữ họ lại trên vũ đài chính trị. Putin đã chứng minh ông ta có đủ khả năng được sự yêu mến của đa số dân sẽ bầu cho ông, và mọi người cũng bắt đầu thực sự nhận ra ông đủ khả năng vượt xa trong cuộc vận động bầu cử tổng thống sắp tới. Vừa nhận chức thủ tướng lại có thể trở thành nhân vật như tổng thống nhanh vậy sao? Chỉ có Thượng đế mới biết. Bởi vậy có nên mạo hiểm một lần nữa thay thủ tướng không? Còn một điểm cuối cùng, nếu lại một lần nữa thay thủ tướng (trong vòng một năm rưỡi lần lượt thay tới 6 vị thủ tướng) sẽ khiến điện Kremlin trở thành trò cười trước dư luận thế giới và dư luận nước Nga.

Bởi vậy, nếu chỉ nhìn theo logic bề ngoài thì Kremlin không có lý do để hất bỏ Putin. Nhưng nếu nghĩ sâu một chút thì lý do vẫn cứ có thể tìm được. Trong tình hình hiện tại đồng quyền dị lợi, nếu tôi ở vào vị trí tổng thống, bất luận thế nào tôi cũng không bãi chức Putin. Ông là một con chim sẻ đầy sức sống trong tay tổng thống, còn hơn chim thần nhà trời có giỏi cũng không

tài nào bắt được nó.

Có điều chúng ta đều biết điện Kremlin thường làm những việc mang tính phi lý, phế truất Cheknomukdin, Kirinenkô, Primacốp, Stepasin về lý trí không ai giải thích được, song vẫn cứ xảy ra, hơn nữa nó hoàn toàn phù hợp với phong cách kiểu Bezantin của ngài Tổng thống”.

Đích thực, thái độ cứng rắn của Chính phủ Putin trong vấn đề Kapkaz dẫn đến tình hình xấu đi trong quan hệ giữa Nga với các nước phương Tây. Các nước phương Tây do Mỹ đứng đầu có sự chỉ trích nhẹ hành động quân sự của Nga tại bắc Kapkaz. Đối với áp lực của phương Tây, Putin hoặc không che dấu, hoặc phản đối. Đi đôi với việc đó, Mỹ yêu cầu sửa đổi “Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo”, đàm phán 2 ngày với Nga, Putin cũng không hề e ngại chọi lại “đề nghị sửa đổi” mà Mỹ đưa ra, đồng thời ngay hôm đó cùng Trung Quốc, Belarus trao cho LHQ “Dự thảo nghị quyết về việc bảo vệ và tuân thủ” (Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo), nghị quyết này đã được thông qua với số phiếu đa số áp đảo tại Ủy ban Giải trừ quân bị và An ninh quốc tế của Đại hội đồng LHQ. Ngoài ra Nga còn phóng thành công “tên lửa chống tên lửa đánh chặn tầm gần”. Mỹ rất bức tức trước hàng loạt việc làm của Nga, gọi Nga là kẻ “bé xé ra to” trên nhiều vấn đề, đồng thời đe dọa Mỹ sẽ rút khỏi “hiệp ước chống tên lửa đạn đạo”. Dư luận Nga so sánh cảnh tượng Nga-Mỹ đối đầu là “ngày càng giống chiến tranh lạnh”, còn Bộ trưởng ngoại giao Nga thì nói thẳng ra rằng “chiến tranh lạnh phục hồi là điều có thể”.

Đặc biệt là sau khi Putin lại phái sư đoàn quân tinh nhuệ tiêu trừ phiến quân Chechnya xâm nhập Dagextan, truy đuổi đến tận sào huyệt, bao vây diệt quân chủ lực phỉ ngay trên đất Chechnya. Hành động của quân Nga ở Chechnya được sự ủng hộ rộng rãi của xã hội Nga, cũng được nhiều quốc gia trên thế giới thông cảm, bởi lẽ “Chechnya đã trở thành căn cứ của những phần tử khủng bố quốc tế, bọn khủng bố không bị tiêu diệt thì nước Nga không được yên, thế giới cũng mất an ninh”.

Tuy nhiên, trước đó không lâu Mỹ và các nước phương Tây đã oanh tạc Nam Tư, lúc này lại bắt đầu phê phán hành động của quân Nga ở Chechnya. Quốc vụ khanh của Mỹ Albright cho rằng hành động quân sự của Nga ở Chechnya “là điểm chẳng lành, Mỹ quan tâm theo dõi”. Hội nghị Thượng đỉnh “Liên minh châu Âu - Nga” được triệu tập trước đó với chủ đề về kinh tế cũng đột nhiên biến thành “cuộc hội thảo” lên án hành động quân sự của Nga ở Chechnya. Trong Hội nghị hoà bình Trung đông ở Oslo, Tổng thống Mỹ Clinton gặp Thủ tướng Nga Putin, ông ta nghiêm giọng yêu cầu Chính phủ Nga lập tức đình chỉ “bạo lực” ở Chechnya. Trước đó ông ta còn gọi hành động chống khủng bố của Nga là “xung đột chủng tộc”, thậm chí có một số chính trị gia phương Tây gọi hành động quân sự của Nga là tàn sát những người vô tội, là “xâm lược”. Đối mặt với các phản ứng trên, Putin trong buổi tiếp Thủ tướng Thổ Nhĩ Kỳ đã nhấn

manh: “Hành động quân sự của quân đội Liên bang Nga ở Chechnya là một bộ phận của Liên bang Nga, hành động của quân Nga ở Chechnya là để khôi phục lại trật tự pháp luật ở đó, là để tiêu diệt bọn thổ phỉ”, “từ xâm lược dùng để chỉ hành động quân sự của một nước đối với một quốc gia có chủ quyền, hành động quân sự của quân Nga tiêu diệt chủ nghĩa khủng bố không hề có bất kỳ mưu đồ chính trị nào”. Điều khiến cho Nga bức tức là một số chính trị gia của Mỹ coi hành động của quân Nga ở Chechnya là “phân biệt chủng tộc”. Dư luận Nga bình luận NATO do Mỹ đứng đầu chính là lấy cớ “để thanh lọc chủng tộc Serbia Kosovo” để oanh tạc dã man đối với Nam Tư - một quốc gia có chủ quyền, bây giờ nói hành động của quân Nga cũng là “thanh lọc chủng tộc” rõ ràng là xúc phạm trắng trợn đối với Nga. Chủ tịch Duma Nga vạch rõ vấn đề Chechnya thuần túy thuộc về nội bộ của Nga. NATO do Mỹ đứng đầu không có quyền can thiệp. Về vấn đề “Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo” có sửa hay không sửa, Nga - Mỹ không chỉ giới hạn trong lời lẽ mà hai bên đều đã có hành động. Ngày 5/11, sau khi Ủy ban An ninh quốc tế khóa 54 đã thông qua nghị quyết “bảo vệ và tuân thủ” (Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo) , Thứ trưởng bộ quốc phòng Mỹ Slokom nói, nếu cuối cùng Mỹ không thuyết phục được Nga đồng ý sửa đổi “Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo”, phía Mỹ sẽ đặt hệ thống phòng ngừa tên lửa quốc gia, Chính phủ Mỹ sẽ tính đến việc rút khỏi hiệp ước này. Trước đó Mỹ đã phóng thử thành công một tên lửa đánh chặn.

Trước sức ép công kích của Mỹ, Nga không hề nao núng. Ngày 2/11, Nga phóng thành công tên lửa chống tên lửa đánh chặn tầm gần. Trước đó Nga còn nhiều lần phóng thử tên lửa chiến lược vượt đại châu, Phó Thủ tướng Chính phủ Nga Klebanov tuyên bố nếu Mỹ rút khỏi “Hiệp ước chống tên lửa đạn đạo”, bộ đội phòng không Nga vẫn có đầy đủ khả năng và kỹ thuật để bảo vệ Tổ quốc. Đối mặt với sự uy hiếp của Mỹ, Tham mưu phó thứ nhất quân Nga - Đại tướng Manilov nói: “Nếu bị vũ lực uy hiếp, Nga có thể sử dụng vũ khí hạt nhân trước”. Dư luận Nga bình luận về tình hình đối đầu Nga - Mỹ thì cho rằng cách nói của Ngoại trưởng Ivanov về “phục hồi chiến tranh lạnh” không phải là làn gió thổi vào chỗ trống.

Ngày 24/11, các thành viên Chính phủ Nga tổ chức chúc mừng 100 ngày Putin chính thức nhậm chức Thủ tướng Chính phủ, nhưng tại đó lại không thấy cảnh tượng hân hoan vui vẻ. Nghe nói các quan chức Chính phủ quyết định không tổ chức to vì 2 nguyên nhân: Hôm đó Thủ tướng Putin bận báo cáo tình hình kinh tế đất nước ở Duma quốc gia, tổ chức mừng không đúng lúc e sẽ bị trích của các Nghị viện, Putin vốn là người không thích các hình thức huyên náo.

Putin đã trở thành chính trị gia nổi danh của Nga. Trong nhân dân Nga đang lưu truyền một câu ngạn ngữ: Không phải chức vị khiến con người vinh dự, mà con người làm cho chức vị quan trọng. Danh tiếng của Putin trong nhân dân lên cao không phải ông là thủ tướng, mà là

thành tích chính trị trên cương vị thủ tướng của ông đã thu hút ánh mắt của công chúng về phía mình. Trong thăm dò ý dân được hỏi: “Ông có tán thành việc làm của Thủ tướng Putin không?”, số người trả lời khẳng định chiếm 76%. Ngày 21/11, trong một điều tra dư luận nhan đề “Nếu hôm nay bầu tổng thống, ngài bầu ai?”, số phiếu bầu Putin đạt tới 42%. Có một tờ báo đã khẳng định Putin là “Thủ tướng thép”.

Không còn nghi ngờ, vấn đề Chechnya là việc lớn hàng đầu mà Chính phủ Nga phải giải quyết, vấn đề này giải quyết tốt xấu ra sao sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển kinh tế và bầu cử tổng thống. Có nhà bình luận cho rằng, trước khi Putin lên nắm quyền, vấn đề Chechnya đã từng là quả cân của các chính trị gia, các nhà lãnh đạo quân sự và các lãnh tụ dân tộc địa phương giành giật vốn chính trị cho mình, đồng thời cũng là đầu mối để công kích địch thủ, thoái thác trách nhiệm trong tình hình đó vấn đề Chechnya diễn biến càng thêm phức tạp trở thành “bệnh tim” khó xử lý của chính quyền. Putin sau khi lên nắm quyền đã gánh lấy toàn bộ trách nhiệm của vấn đề Chechnya. Nếu ông không có lập trường cứng rắn, quyết sách dứt khoát về vấn đề này thì hôm nay đây, Chính phủ Nga còn đứng trước nhiều vấn đề khó khăn hơn. Ngoài vấn đề Chechnya còn xuất hiện vấn đề Dagextan, vấn đề Ingus, các toà nhà bị đánh bom như ở Mátxcova có thể không chỉ có 4 mà là còn nhiều hơn, số thương vong của quân Nga trong chiến dịch tiểu phỉ ở Chechnya sẽ tăng lên, dòng người tị nạn sẽ gây ra sự chú ý nhiều hơn của thế giới. Bởi vậy, thái độ kiên quyết của Putin trong vấn đề Chechnya được giới quân sự tán thưởng và được trên 90% dân chúng ủng hộ.

Có người cho rằng, Putin ngoài thắng lợi trên chiến trường ra, thành tích về các lĩnh vực khác không rõ nét. Thậm chí có người lại Putin là “quân phiệt” không hiểu kinh tế cũng không nắm được kinh tế. Putin rất bất bình về những lời nói đó, trên truyền hình, ông đặt câu hỏi: Nếu Chính phủ không nắm được kinh tế thì làm sao sản lượng công nghiệp tăng 7,5%, ai đã cải thiện được đáng kể hiện tượng nợ kéo dài? Ai giúp cho tiền lương của người về hưu được tăng lên? Công tâm mà nói, nền kinh tế của Nga gần đây có chuyển biến tốt lên, theo tài liệu Chính phủ công bố hệ số lưu thông hàng hoá năm 1999 là 30%, giá trị tổng sản lượng quốc nội tăng 1,5%-2%, khoản nợ lương người nghỉ hưu giảm đi, tháng 10 trợ cấp cho mỗi người nghỉ hưu 50 rúp. Putin nói: “Tiền không nhiều, nhưng chúng ta nhất định phải làm được”. Ngoài ra cân đối giá trị tiền hàng, Chính phủ quyết định từ tháng 11 nâng 15% lương cho người về hưu, từ tháng 2 sang năm nâng tiếp 12%.

Tháng 12/1999, tuyển cử Duma quốc gia Nga, tháng 3/2000, bầu tổng thống. Trước ngày bầu cử, Putin tỏ rõ khả năng đích thực. Có người nói, ở nước Nga chỉ cần lên chức thủ tướng, sự ủng hộ sẽ tăng lên, trước ngày bầu cử ai thi hành chính sách cứng rắn, người đó được ủng hộ cao hơn. Về hai phương diện này, Putin đều chiếm thế thượng phong. Liên minh Thống nhất

mới thành lập đã biểu thị hoàn toàn ủng hộ Putin tranh cử tổng thống. Sự ủng hộ của những người lãnh đạo liên minh “Tổ quốc toàn Nga” Primakov và Luzkov, đối thủ tranh cử của Putin thì xuống thấp, điều đó dẫn đến tình hình bầu cử có lợi cho Putin. Bên cạnh đó, có người quy tình hình có lợi ấy thuộc điện Kremlin. Họ cho rằng chiến lược của điện Kremlin phàm là những chuyện chỉ trích người, chuyện tình hình phát triển bất lợi đều do điện Kremlin giải quyết còn Putin chỉ trình diễn ở góc độ chính diện cố gắng tránh xảy ra xung đột trực tiếp với các cá nhân và đoàn thể, cho nên gần đây rất ít người tìm được lý do phê bình ông ta. Hiện tại, sự ủng hộ Putin vẫn tiếp tục tăng cao, song điều đó không có nghĩa là cuộc bầu cử tổng thống đã được định đoạt. Có ý kiến phân tích, tình hình cụ thể sau tuyển cử Duma quốc gia và sự ủng hộ Putin sau tháng 2 sang năm mới là cơ sở để phán đoán được cuộc bầu cử tổng thống. Nếu lúc đó Tổng thống Yeltsin vẫn ủng hộ ông ta, công chúng vẫn thật tâm bầu ông ta, lúc đó ông ta mới có thể thật sự biến giấc mộng tổng thống thành hiện thực.

Hầu hết mọi người cho rằng thành tích chính trị của Putin rõ nét, tình hình phát triển trong tương lai cũng vô cùng có lợi cho ông. Với cương lĩnh kinh tế của ông, có thể bước tiếp sau sẽ hình thành một khiếm khuyết nào đó về tính cách cá nhân của Putin khi làm một chính trị gia, mà cũng có thể được khắc phục trong bước đi sau.

Thành tích chính trị của Putin đã được Tổng thống Yeltsin tán thưởng. Ngày 14/11, Yeltsin tỏ ý nhận định chọn Thủ tướng Chính phủ Liên bang Nga Putin để bầu nguyên thủ quốc gia là chính xác. Yeltsin nói: chỉ có Putin “có thể làm được tổng thống đưa nước Nga tiến lên. Bởi vậy trước đây và hiện nay tôi đều ủng hộ ông ra làm tổng thống, tôi không chỉ ủng hộ, mà lòng tin của tôi đã tăng lên theo thời gian. Mọi người có thể thấy mọi việc ông đã làm: có lý, thông minh, mạnh mẽ”.

Nhưng sự tán thưởng của Yeltsin chưa thể chứng minh hoàn toàn tiền đồ của Putin. Bởi vì Yeltsin là một nhân vật biến hoá vô cùng. Người ta nhớ rất rõ, trong thời gian một năm rưỡi từ tháng 3/1998 đến tháng 8/1999, ông ta 4 lần thay thủ tướng Chính phủ khiến mọi người không lường kịp. Thí dụ: Yeltsin “sủng ái” Stepasin, thời gian chấp chính vừa được 3 tháng, không có giải thích Yeltsin hạ bệ ông ta khỏi chiếc ghế thủ tướng, thay vào bằng Putin.

Nhưng khi sự ủng hộ Putin ngày một lên cao, có dấu hiệu chứng tỏ Putin vẫn có khả năng bị hạ bệ làm “con cừu thế tội”. Thứ nhất là chiến tranh Chechnya không thể tốc chiến tốc thắng. Ngay từ đầu Putin xuất quân trấn áp bọn khủng bố vũ trang Chechnya, ông ta cho rằng chỉ cần “thời gian từ 1 tuần rưỡi đến 2 tuần là có thể giải quyết được vấn đề. Cho đến nay đã hơn 2 tháng vẫn chưa giành được thắng lợi cuối cùng, dân thường bị thương vong. Ông ta không thể không suy nghĩ nhiều hơn vị trí của mình trong lịch sử từ nay về sau.

Thứ hai là quan hệ với các nước phương Tây đứng đầu là Mỹ xấu đi. Tổng thống Mỹ Clinton chỉ trích Nga “dùng vũ lực không phân biệt đối với dân thường, không tuân thủ công ước Geneva”, yêu cầu Nga đình chỉ hành động quân sự, giải quyết vấn đề Chechnya thông qua đàm phán chính trị. Tổng thống Nga Yeltsin phản đối Mỹ không có quyền chỉ trích Nga tiêu diệt bọn thổ phỉ, tín đồ lưu vong và bọn khủng bố trên lãnh thổ của mình, ông nói: “một khi trong biên giới nước ta vẫn còn bọn khủng bố, chúng ta sẽ không ngừng hành động quân sự”. Điều này chứng tỏ, sau chiến tranh Kosovo quan hệ hoà hoãn với các nước phương Tây lại một lần nữa nảy sinh mâu thuẫn gay gắt.

Thứ ba là bất lực trong biện pháp giải quyết vấn đề kinh tế trong nước, Putin với 47 tuổi đời, xuất thân từ ngành an ninh tình báo quốc gia, kinh tế là một lĩnh vực mới đối với ông, ông hiểu biết về nó còn quá ít. Nhân vật quan trọng trong ngành kinh tế được ông bổ nhiệm cũng rất ít, coi ông là “Thủ tướng trách nhiệm hữu hạn”. Có người còn cho rằng ngoài thắng lợi trên chiến trường, thành tích của ông Putin trên các lĩnh vực khác không rõ nét, thậm chí có người gọi ông Putin là “quân phiệt”, không hiểu kinh tế cũng không nắm được kinh tế, bởi vậy nguy cơ của nền kinh tế Nga vẫn như cũ. Gánh nặng chi trả hiện chủ yếu dựa vào ngân sách và lượng sự trữ ngoại hối vàng có hạn trong Ngân hàng Trung ương.

Thứ tư là Yeltsin và “gia tộc” từ nay về sau có khống chế được Putin không, điều đó vẫn chưa đảm bảo chắc 100%. Người được bầu làm thủ tướng Nga thường là thay đi đổi lại, nguyên nhân chủ yếu là người kế tục Yeltsin không được tuyển chọn tốt. Trước đây do Putin luôn trung thành vô hạn đối với trên, cứng rắn khác thường đối với dưới, trầm lặng ít lời, đã được lòng Yeltsin. Sau khi Putin lên nắm quyền, khi mà lòng tin trong dân chúng không ngừng lên cao, ông đã công khai tỏ ý quyết tâm ra tranh cử tổng thống năm 2000. Lúc đó, người ta bàn tán về một quy luật là: Một khi Yeltsin hoặc “gia tộc” của ông ta bắt đầu lo lắng, triển vọng của người kế tục mà họ đã chọn vượt qua Yeltsin thì người đó sẽ mau mau hạ cánh xuống đường băng.

Ở Nga, làn sóng phản đối Yeltsin không dứt. Ngày 7 /11, nhân dịp kỷ niệm 82 năm Cách mạng Tháng Mười, mọi người giương cao biểu ngữ “Yeltsin là kẻ thù”. Từ lâu Yeltsin vì lợi ích thiết thân của mình đã tính đến người kế thừa ông ta phải đảm bảo được an toàn cho bản thân, gia tộc và những người thân tín khác. Đó là điều kiện đầu tiên, liệu Putin có làm được điều đó không?

Ở Nga đã có tin đồn Thủ tướng có thể bị bãi chức. Bởi vậy ngày 9/11, Sapdulasulov - Phó Chủ nhiệm thứ nhất Văn phòng Tổng thống Nga bác bỏ tin đồn về việc Putin có thể bị hạ bệ. Ông ta nói:

“Đây chỉ là sự bàn tán vô có, lời đồn đại về việc thủ tướng Chính phủ có thể bị hạ bệ là cố ý nặn ra xuất phát từ mục đích chính trị của một số người”.

Khoảng thời gian bầu tổng thống Nga ngày một gần lại, liệu chiếc ghế thủ tướng của Putin có ngồi được vững đến ngày giắc mộng tổng thống của ông trở thành hiện thực không? Tất cả vẫn còn là ẩn số.

VỊ TỔNG TƯ LỆNH TIỂU PHỈ - PUTIN TRONG CHIẾN TRANH CHECHNYA

Oán hận tích tụ của lịch sử đã ủ men cho chén rượu đắng Chechnya khiến cho Nga nhốt đi thì tiếu, nuốt vào chẳng trôi. Trước những hành động điên cuồng của những phần tử ly khai dân tộc, trước sự phong toả và kìm hãm của các thế lực phương Tây, Putin mới nhậm chức sẽ lựa chọn sao đây? “Được ăn cả, ngã về không”, Putin đã chọn chiến tranh, chọn sự đối kháng với thế lực phương Tây. Vận mệnh trong cuộc chiến tranh Chechnya của Putin, vị “Tổng Tư lệnh tiểu phỉ” này sẽ ra sao?

Chechnya độc lập, cái nút chết trong lòng người lính Nga

Một ngày hạ tuần tháng 10/1999, trong một lễ duyệt quân của căn cứ không quân Mozdok ở Kapkaz của Nga, trước các sĩ quan chỉ huy cao cấp của Nga tiến công Chechnya, Thủ tướng mới nhậm chức Putin nâng cao chén rượu.

Putin nghiêm nghị nói: “Tôi đề nghị mọi người cạn chén vì thắng lợi giành được trong cuộc đấu tranh của Nga với bọn ly khai vũ trang ở Chechnya, vì nền hòa bình lâu dài được thực hiện ở vùng Kapkaz đã chịu bao giày xéo của chiến tranh”.

Nhưng khi 15 vị tướng tá nâng cốc chuẩn bị làm một hơi cạn thì Putin lại đặt mạnh cốc rượu xuống tỏ vẻ quan trọng nói: “Các bạn, khi mọi việc kết thúc triệt để, trên mảnh đất này không còn bọn ly khai nữa, tôi sẽ uống chén rượu này”.

Thấy thái độ Putin cứng rắn, các vị tướng tin tưởng ông chân thành. Một sĩ quan có mặt lúc đó nói: “Nghe ông Putin nói vậy, chúng tôi biết rằng ông đứng về phía chúng tôi. Đây là một lá phiếu tín nhiệm chân chính”.

Tướng Vladimir Samanov, chỉ huy quân đội Nga ở Kapkaz nói: “Vladimir Vladimirovich hiện là hình ảnh của rất nhiều người theo đuổi. Tôi không nghi ngờ về điều đó, mà sẽ đi đầu. Nga bị người ta chê cười, đi ăn xin kẻ khác, tất cả những điều đó người Nga đã nếm đủ”. Samanov đã nói với phóng viên Đài Truyền hình quốc gia Nga, nếu lệnh cho quân đội ngừng tiến công Chechnya thì ông sẽ từ chức. Ông nói: “Tôi sẽ bỏ quân hàm, rời khỏi quân đội làm dân thường. Tôi không muốn phục vụ một quân đội như thế này nữa”. Tổng Tham mưu trưởng quân đội vũ trang Nga Anatoli Khvatsnin cũng lên tiếng, nếu ra lệnh ngừng bắn, ông sẽ cùng với các tướng khác từ chức.

Các vị tướng này có biểu hiện đôi chút bị kích động là điều có thể hiểu được, đối với họ Chechnya là một chữ có tính kích thích mãnh liệt, Chechnya đem lại cho nước này nguy cơ quá nhiều, quá lâu rồi! Bi kịch chiến tranh Chechnya 1994-1996 đã để lại trong họ dấu ấn quá sâu sắc.

Nước Cộng hòa Chechnya

Diện tích khoảng 1,7 vạn km², phía nam là dãy núi cao khó qua lại, có một đoạn ngắn giáp với Gruzia, biên giới còn lại tiếp giáp với Inguts, bắc Osetchia, vùng biên khu Stavropon và Dagextan. Theo tài liệu mới nhất dân số nước Cộng hòa Chechnya là 32 vạn, trong đó dân tộc Nga chiếm 2 vạn. Thủ phủ Groznui được phát triển lên từ cơ sở thành Groznui xây dựng từ năm 1918, dân số 15 vạn. Nước Cộng hòa Chechnya có tổng số 5 thành phố và 448 làng. 5 thành phố là Groznui, Gudekmek, Sali, Urusmantan và Acgon. Nước này chia thành 15 khu hành chính.

Cộng hòa Chechnya thành lập ngày 30/11/1922 trên cơ sở là khu tự trị Chechnya. Ngày 15/1/1934, khu tự trị Chechnya sáp nhập với khu tự trị Inguts. Ngày 5/12/1936 đổi thành nước Cộng hòa tự trị Chechnya - Inguts thuộc Liên bang Nga. Ngày 1/11/1991 Dudaev tuyên bố thành lập nước Cộng hòa Chechnya - nhà nước chủ quyền, quyết định này bị Đại hội Đại biểu nhân dân Nga lần thứ 5 coi là phi pháp.

Vào thế kỷ 19, vị tướng quân nổi tiếng của nước Nga Alesei Yelmonov đã từng nói một câu như thế này: Gọi Chechnya là “sào huyệt phỉ” cũng không quá. Cho dù bấy lâu nay người ta không để ý đến nó, song cũng có một số ít người tìm hiểu hàm ý đích thực của câu nói đó. Ngày nay, sau hơn 150 năm chúng ta có thể dám chắc mà nói rằng, điều mà vị tướng quân, nhà hoạt động chính trị sáng suốt Yelmonov chỉ ra không phải là nói nhân dân Chechnya, mà là hệ thống chính quyền địa phương Chechnya và kết cấu xã hội mà nó xây dựng lúc đó.

Tổ tiên của người Chechnya là người Inguts từ xa xưa đã sống ở vùng núi giữa sườn núi bắc Kapkaz với thượng lưu sông Salo Acgong.

Về nguồn gốc của từ “người Chechnya” cũng có nhiều cách nói khác nhau. Nguồn gốc chính xác nhất của từ này là “đại Chechnya” - tên gọi của làng này, rồi dần dần lưu truyền về sau. Người Chechnya tự gọi mình là những người “bà con thường dân”. Trong sử sách nước Nga, những ghi chép sớm nhất về người Chechnya là hiệp ước xác lập vào năm 1708 giữa Aiukhan của Kanmet với Pito Aprasin thân tín của Pie Đại đế.

Sự hình thành và phát triển của dân tộc Chechnya đã trải qua bao sự cọ xát. Thế kỷ 13, bị

người Tacta Mông Cổ huỷ diệt, cuối thế kỷ 14 lại bị quân Timua giày xéo. Đến thế kỷ 15-16, sau khi nước Kimrtangan giải thể, người Chechnya mới bắt đầu di cư từ miền núi về đồng bằng. Tiến trình này rõ nét nhất từ cuối thế kỷ 18 đến đầu thế kỷ 19. Thế kỷ 16-19 đạo Islam bắt đầu truyền bá ở Chechnya và Inguts láng giềng. Nền kinh tế tự nhiên tự cung tự cấp và nền sản xuất thấp đã duy trì thời gian dài thể chế tộc trưởng, thị tộc và kích thích phương thức mưu sinh kiểu bôn ba, cướp các thực phẩm của các vùng phụ cận phát triển. Người Chechnya coi “phương thức tác nghiệp” này như là một điều hãnh diện.

Chính quyền Nga hoàng không cần biết đến sự sinh tồn của loại người đó trên mảnh đất đoạt từ tay Ba Tư và Thổ Nhĩ Kỳ này. Ban đầu, cuộc đấu tranh chinh phục Chechnya tự do đã vấp phải sự chống chọi ngoan cường của dân miền núi, trong cuộc chiến tranh Kapkaz kéo dài gần nửa thế kỷ (1817-1864) sự chống đối vẫn không ngừng. Cuộc chiến tranh này gây cho nhân dân Chechnya những tổn thất nặng nề. Kết quả cũng đã xuất hiện một số lãnh tụ dân tộc miền núi, nhất là Giáo trưởng Samin, nhận thức được cuộc chiến tranh vô bổ, phải giao hảo với Nga.

Sau khi bình định Kapkaz, Chính phủ Nga hoàng về cơ bản giữ thái độ bao dung đối với chế độ truyền thống địa phương và phong tục miền núi. Cả vùng Kapkaz dần dần hội nhập vào nền kinh tế Nga, điều này xúc tiến nền kinh tế và văn hoá Chechnya phát triển, khiến cho công nghiệp và tầng lớp trí thức dân tộc này được nảy nở. Năm 1893 Chechnya khoan được giếng dầu đầu tiên, từ đó đặt cơ sở cho sự phát triển của nền công nghiệp dầu lửa. Đến năm 1914, lượng dầu khai thác của Chechnya chiếm 18% tổng sản lượng dầu lửa khai thác của Nga. Đầu những năm 90 của thế kỷ trước, đường sắt Vladi Kapkaz xuyên qua Chechnya được xây dựng.

Cách mạng Tháng Mười và nội chiến kết thúc, Chính phủ Liên Xô bắt đầu áp dụng chính sách bảo hộ đối với dân miền núi, khiến họ đối kháng với Kozac Nga “phản động”, để các làng mạc của Kozac thuộc về dân miền núi cai quản.

Những năm 20-30, do tập thể hoá và hạn chế quyền bầu cử của nông dân giàu có, vùng bắc Kapkaz bắt đầu xuất hiện hành động chống lại Chính quyền Xô viết.

Năm 1992 Nazmotkin Ksinski, Giáo trưởng ở Chechnya và Dagextan, lãnh đạo người Chechnya và Inguts khởi nghĩa. Năm 1922-1924 Quân khu bắc Kapkaz và Tổng cục Bảo vệ An ninh Chính trị Nhà nước thuộc Uỷ ban Nhà nước Liên Xô đã hành động nhưng không thành công. Tháng 8, 9 năm 1925, dưới sự chỉ huy của Ubolevich, Tư lệnh Quân khu bắc Kapkaz đã sử dụng biện pháp trấn áp quy mô lớn. Sau đó còn hành động nhiều lần nữa ở Chechnya: tháng 12/1929, tháng 3, 4/1930 và tháng 3, 4/1932. Năm 1936, tình hình mới yên trở lại, cho đến tháng 9/1938, Chechnya-Inguts thỉnh thoảng có phỉ hoạt động.

Trong thời kỳ chiến tranh vệ quốc, vùng này thành lập một đảng có tên gọi là “Đảng đặc biệt anh em Kapkaz” - một tổ chức bí mật, còn có mối liên hệ với quân Đức. Năm 1941-1943, sau một loạt hành động quân sự, đảng này bị tiêu diệt. Tháng 2/1944, theo quyết định số 5073 do Ủy ban Quốc phòng ra ngày 31/1/1944, 38,7 vạn người Chechnya và 9,1 vạn người Inguts bị đưa đến Kazacxtan, Trung Á và Xiberia.

Đến cuối những năm 80, tình hình chính trị xã hội ở Chechnya bắt đầu lên đến đỉnh điểm. Thời gian này không chỉ riêng có Chechnya công khai đưa ra yêu cầu chủ nghĩa dân tộc và khẩu hiệu ly khai.

Tháng 11/1990, được sự đồng ý của Đảng ủy Xô Viết Chechnya - Inguts và Xô Viết Tối cao Liên Xô lúc đó, cho thành lập Đại hội toàn quốc người Chechnya, đại hội nhanh chóng biến thành một tổ chức chính trị, chẳng bao lâu sau bãi bỏ ban lãnh đạo.

Tháng 6/1991, Đại hội Đại biểu lần thứ 2 của Đại hội toàn quốc người Chechnya đã bầu Thiếu tướng Dudaev, người Chechnya, Sư trưởng một sư đoàn không quân, làm Chủ tịch Ủy ban. Thực ra, trước đó Chechnya đã khẩn trương xây dựng cơ cấu chính quyền chủ nghĩa dân tộc ly khai đối lập với Trung ương. Đầu tháng 9, các phần tử vũ trang dùng vũ lực chiếm toà nhà làm việc của chính quyền. Được người lãnh đạo nghị viện Nga đồng ý, họ đã thành lập Ủy ban Tối cao lâm thời gồm một số đại biểu Xô Viết Tối cao Chechnya - Inguts và Đại hội toàn quốc người Chechnya. Xô Viết tối cao Nga cho rằng Ủy ban này là cơ quan quyền lực tối cao hợp pháp của Chechnya.

Ba tuần lễ sau, Ban chấp hành Đại hội toàn quốc người Chechnya tự động thông qua quyết định về việc giải tán Ủy ban Tối cao lâm thời và tập trung toàn bộ quyền lực về mình. Ngày 27/10 tổ chức bầu tổng thống và Nghị viện của nước Cộng hòa Chechnya dưới sự giám sát nghiêm ngặt của các phần tử vũ trang, tổng số chỉ có 10-12% cử tri đi bầu.

Ngày 1/11/1991, Tổng thống mới được bầu Dudaev bất chấp quy định của Hiến pháp Nga đã thành lập nước Cộng hòa Chechnya quốc gia có chủ quyền. Đồng thời dùng vũ lực tước đoạt các nhà làm việc của Xô Viết Tối cao nước cộng hòa và cơ quan bảo vệ pháp luật, làm một số quan chức tử vong. Họ đánh chiếm kho quân sự, tước đoạt khoảng 8,6 vạn khẩu súng, 15 vạn lựu đạn, 260 máy bay và 100 bộ thiết bị kỹ thuật thiết giáp. Nhờ đó mà trong thời gian rất ngắn Dudaev đã tổ chức được đội quân "quốc dân" trang bị hoàn thiện. Chechnya trở thành nơi ẩn dật của bọn tội phạm địa phương và bọn khủng bố dân tộc. Chúng cưỡng bức nhân dân Chechnya chấp nhận hệ thống chính quyền, tham gia vào các hoạt động quân sự quốc tế, buôn lậu và tiền tệ phi pháp.

Năm 1994-1996, Chính phủ Nga bị sức ép tình hình, đã áp dụng một loạt các biện pháp vũ

lực mong lập lại trật tự ở nước Cộng hòa Chechnya trở về quỹ đạo của Hiến pháp. Sự ngoan cố của bọn theo chủ nghĩa ly khai đã dẫn đến xung đột vũ trang quyết liệt, lần này do chuẩn bị không đầy đủ, quyết tâm của người lãnh đạo chính trị không kiên quyết làm kéo dài cuộc chiến tranh khiến quân Nga tổn thất nặng nề. Theo thống kê, có hơn 4.000 binh sĩ Nga thiệt mạng trong cuộc chiến đấu ở Chechnya, gần 1 vạn người bị thương, 300 người mất tích.

Ngày 27/5/1996 tại điện Kremlin Mátxcova, Chính phủ Nga và đoàn đại biểu có vũ trang bất hợp pháp Chechnya đã đạt được một hiệp định ngừng mọi hành động quân sự ở Chechnya, ngày hôm sau Tổng thống Yeltsin vội vàng đến ngay Chechnya thị sát và phát biểu về việc giải quyết vấn đề Chechnya, nhấn mạnh kế hoạch hòa bình giải quyết nguy cơ. Đến đây, tình hình căng thẳng ở Chechnya sau gần một năm rưỡi đã có chuyển biến. Nhưng Basaep mới nắm chức tổng tư lệnh vũ trang bất hợp pháp là một tên cuồng tín trong bọn người theo chủ nghĩa ly khai ở Chechnya, chính quyền Nga lo rằng “bầy rắn không đầu” Chechnya sẽ càng rối loạn hơn.

Bị tổn thất nặng nề, quân Nga hận Dudaev đến xương tuỷ, chỉ muốn xoá sổ luôn hắn, và thế là liên tục 5 lần bắn tên lửa vào Dudaev (4 lần trước đều không đạt hiệu quả). Lần này tên lửa bắn theo tần số sóng điện thoại di động Dudaev sử dụng liên lạc với các sĩ quan chỉ huy quân đội dưới quyền hắn, loại tên lửa tự hành “không đối đất” này có thể tìm mục tiêu theo sóng vô tuyến điện, sau khi trinh sát báo cáo Dudaev bắt đầu gọi điện, tốp không quân liền cất cánh từ căn cứ gần đó phóng tên lửa về hướng phát ra sóng vô tuyến điện, 4 lần trước, trước khi tên lửa đến được mục tiêu Dudaev đã ngừng nói chuyện, tên lửa rơi chỗ khác. Tuy vậy, lần này Dudaev không thoát khỏi số mệnh bi thảm, đặc công Nga với kế sách tỉ mỉ đã dùng biện pháp khoa học kỹ thuật cao hạ thủ được Dudaev.

Tối 21/4, tại một nơi vắng vẻ cách thành phố Groznui 30 km về phía nam, Dudaev dùng điện thoại di động nói chuyện với sứ giả hòa bình giữa Chechnya ở Nga đã bị nhóm hành động đặc công phát hiện và lập tức xác định được vị trí của Dudaev, báo số liệu chuẩn xác cho đơn vị không quân trực 24/24 giờ liên tục chờ lệnh, máy bay chiến đấu Nga lập tức phóng tên lửa và tên lửa tự hành, Dudaev đã biến thành tro bụi.

Lúc đó, trên vũ đài chính trị Chechnya nổi lên mấy nhân vật: Chakaev vì được sự “quan tâm đặc biệt” của Kremlin trở thành người lãnh đạo Chính phủ Chechnya, trong tư tưởng không thể thiếu nhân tố thân Mátxcova, bị bọn phản loạn Chechnya gọi là bù nhìn của Mátxcova. Bởi vậy ông ta muốn giữ một khoảng cách nhất định với Mátxcova, hơn thế có lúc còn phê bình tư lệnh quân Nga xử lý chưa thỏa đáng trong một số hành động quân sự. Andabiev từng là người kiên định ủng hộ độc lập cho Chechnya. Do Dudaev đã bỏ mạng nên đã trở thành tổng thống “đương nhiên”, tuy vậy ông ta chuyển hướng, bất ngờ hội ngộ với Mátxcova và ký kết hiệp định.

Maxkhadov là tướng lĩnh cao cấp Chechnya đã ký hiệp định với Nga ngày 30/7/1995, mặc dù sau đó hiệp định không được thực hiện, nhưng Mátxcova vẫn không thừa nhận kỹ xảo đấu tranh của ông ta, cho rằng ông là một viên tư lệnh phiến quân ôn hòa nhất về chính trị và bằng lòng hợp tác.

Basaev, Tư lệnh chiến trường Chechnya mới 31 tuổi, tháng 6/1996 làm nên “sự kiện con tin Bukinnovxkh” kinh động thế giới, đưa đến đàm phán hòa bình sau đó, ông ta có ảnh hưởng lớn ở Chechnya, là tên cuồng tín trong bọn theo chủ nghĩa ly khai Chechnya, nổi tiếng về hoạt động khủng bố.

Về một ý nghĩa nhất định nào đó, tình hình Chechnya phát triển tùy thuộc bởi thái độ chính trị của những nhân vật kể trên. Hiệp định đình chiến Chechnya tuy đã ký kết, trong đó không đề cập đến vấn đề địa vị của Chechnya trong Liên bang Nga, mà vấn đề này chính là tiêu điểm chia rẽ Chính phủ Liên bang Nga với lực lượng vũ trang của phái chống đối Chechnya, là hội chứng của vấn đề Chechnya, phái chống đối Chechnya nhất quán yêu cầu Chechnya hoàn toàn “Độc lập”, Chính phủ Liên bang lại quyết không nhượng bộ về nguyên tắc là sự toàn vẹn lãnh thổ.

Điều này đã làm cho tiền đề tự trị cao độ của Chechnya là Chechnya phải tồn tại trên bản đồ của Liên bang Nga, bởi vậy trước khi phái chống đối Chechnya chưa chịu từ bỏ lập trường độc lập, nguy cơ Chechnya vẫn chưa thể giải quyết triệt để, mặt khác mọi người còn ngại ngừng trước uy quyền và ảnh hưởng của Andabiev, có dấu hiệu chứng tỏ nội bộ đội ngũ chống đối Chechnya thiếu nhất trí. Bộ Tổng Tham mưu Nga cho hay Matxkhadov và Basaev đều từ chối ủng hộ hiệp định hòa bình, họ dự định “tiếp tục chiến đấu với quân đội Liên bang đến thắng lợi cuối cùng”.

Dư luận cho rằng, hiệp nghị được ký kết đưa đến sự phân hoá trong nội bộ vũ trang Chechnya. Basaev, đầu sỏ bọn vũ trang Chechnya, ra tuyên bố: “Không ai được trao quyền cho Andabiev đàm phán với Nga”, Chính phủ Chechnya tỏ ra hết sức bất bình trước việc Mátxcova đưa ra đàm phán giữa chính phủ hợp pháp của nước cộng hòa với lực lượng vũ trang bất hợp pháp, người đứng đầu nước cộng hòa ông Trápkáep cho rằng hiệp nghị phải được ký kết giữa Nga với chính phủ hợp pháp Chechnya, bọn thổ phỉ phải bị đưa ra toà án, đương nhiên không có quyền ký hiệp định.

Sáng sớm ngày 1/6, sau vài giờ ngừng bắn toàn diện được thực hiện giữa hai bên Nga - Chechnya, Tổng Tham mưu trưởng vũ trang Chechnya, Matxkhadov dẫn một đội chiến đấu hơn 150 tên tập kích vào làng Sali ở phía nam Chechnya, bắt 26 quân nhân của Bộ Nội vụ Nga, sau đó không lâu tại thủ phủ Groznui của Chechnya lại xảy ra nổ bom, làm chết 4 binh sĩ Nga,

bị thương 5 người, sau sự việc xảy ra, hai bên Nga - Chechnya đã đối thoại ngay, lực lượng vũ trang Chechnya rút khỏi làng Sali nhưng binh sĩ Nga bị bắt không được thả.

Tướng Samanov chỉ huy quân Nga cho rằng sự kiện làng Sali về toàn cục đã phản ánh tình hình phức tạp tại biên giới Chechnya, một mặt ngày 1/6 bắt đầu thời gian ngừng bắn, mặt khác một bộ phận vũ trang Chechnya tiếp tục đối kháng với quân đội liên bang, khả năng khiến hiệp định Mátxcova bị huỷ bỏ, phía Chechnya không ổn định, quân Nga tạm thời ngừng rút quân.

Ngày 6/8, bọn vũ trang ly khai Chechnya đánh lén vào thủ đô Groznui của Chechnya, kịch chiến với quân đội Liên bang. Đây là cuộc xung đột kịch liệt nhất xảy ra từ khi Chính phủ Nga ký hiệp định ngừng bắn với lực lượng vũ trang ly khai Chechnya từ tháng 5 đến nay. Lần xung đột này khiến tình hình Chechnya lại xấu thêm.

Theo báo chí, 6 giờ ngày 6/8, khoảng 300 tên vũ trang ly khai được trang bị tốt, tuân theo lệnh của thủ lĩnh Andabiev tập kích vào kho hàng hóa của nhà ga và 6 khu nhà làm việc của Chính phủ ở Groznui, sau đó triển khai chiến đấu tại trung tâm, toà nhà chính phủ của nước cộng hòa, Bộ Nội vụ, Cục An ninh, mục tiêu pháo kích của chúng là toà nhà chính phủ ở trung tâm thành phố, toà nhà này bị phá huỷ hầu như hoàn toàn. Cùng ngày, bọn ly khai Chechnya còn tập kích vào Acgong và Gudekmet ở phía đông Groznui, chiếm đóng Gudekmet. Ngày 7/8, ngoài toà nhà chính phủ, Cục An ninh và Bộ Nội vụ còn nằm trong tay quân Nga, trung tâm thành phố Groznui bị bọn chống chính phủ khống chế. Ngày 12/8, chiến sự ở Groznui vẫn tiếp diễn, quân đội Liên bang bị chết trận hơn 200 người, bị thương hơn 800 người.

Sau sự kiện, Thủ tướng Nga Cheknomukdin lập tức gọi điện cho Mikhailov, Trưởng đoàn đại biểu Liên bang đang đàm phán với phái đối lập Chechnya tại Groznui và trao đổi ý kiến với Tổng thống Yelsin về tình hình Chechnya. Ông ta cũng mạn đàm với Lebed, Thư ký Hội đồng An ninh phụ trách vấn đề an ninh. Ngày 9/8, Tổng thống Yelsin ra tuyên bố về tình hình xấu đi ở Chechnya. Ông ta chỉ trích hành động của lực lượng vũ trang ly khai của Chechnya ở Groznui, đồng thời ông ta tỏ ý từ nay về sau vẫn áp dụng phương pháp đàm phán hòa bình để giải quyết vấn đề Chechnya, nhưng quyết không cho phép “dùng ngôn từ giả tạo đàm phán với chính quyền Liên bang”. Ngày 10/8, Yelsin nhận chức Bí thư Hội đồng An ninh Liên bang Nga, Lebed, Trợ lý An ninh quốc gia của Tổng thống thay mặt Tổng thống ở Chechnya. Ngày 11-12, Lebed chớp nhoáng đến Groznui thảo ra một kế hoạch có 3 nội dung: Hội nghị An ninh đánh giá tình hình Chechnya, các ngành chủ quản Liên bang cung cấp vật chất kỹ thuật bảo đảm, Bộ Tổng Tham mưu quân đội Nga phụ trách khống chế quân đội Liên bang. Ngày 11, Thủ tướng Nga Cheknomukdin đề xuất thi hành tình trạng khẩn cấp từ 2-3 ngày.

Về nguyên nhân của lần tập kích này, người phát ngôn của lực lượng chống đối Chechnya

nói: "Mục đích tấn công của họ là nhằm phá hoại đàm phán, tiến tới cản trở tiến trình giải quyết vấn đề Chechnya trước khi Tổng thống Yelsin làm lễ nhận chức, phải "thể hiện lực lượng vũ trang của phái chống đối, chứng minh chúng ta không phải là một quần thể chia rẽ, mà là một tổ chức có chỉ huy và chiến lược thống nhất, có thể bắt Nga phải mưu cầu hòa bình, lật đổ Chính phủ Chakaev thân Nga".

Lebed đi lại 5 lần giữa Mátxcova và Chechnya, nhiều lần đàm phán với Matxkhadốp - Tham mưu trưởng lực lượng vũ trang bất hợp pháp Chechnya. Ngày 30/8 đã ký hiệp định Khaxaviut tuyên bố gác vấn đề độc lập của Chechnya 5 năm nữa, quân đội Nga rút khỏi Chechnya.

Do hiệp định Khaxaviut quy định, "Vấn đề độc lập của Chechnya" để lùi đến năm 2001 giải quyết. Nhưng trước sau Chechnya vẫn không từ bỏ chủ trương độc lập của nó. Tháng 1/1997, sau khi Matxkhadov được bầu làm Tổng thống nước cộng hoà này, Chechnya coi việc "xây dựng quan hệ ngoại giao" với điện Kremlin là một trong những nhiệm vụ hàng đầu, vẫn kiên trì Chechnya là quốc gia độc lập, quan hệ với Nga được xây dựng trên cơ sở chuẩn mực của luật pháp quốc tế. Còn Liên bang Nga thì cho rằng, trong hiệp định hòa bình hai bên đã đồng ý "gác lại" vấn đề độc lập của Chechnya, vì vậy trước hết phải giải quyết tốt vấn đề kinh tế xã hội của Chechnya với tiền đề "nước Cộng hoà Chechnya là một trong 89 chủ thể hành chính của Liên bang Nga". Năm 1997, Yelsin và Matxkhadốp đã 2 lần hội ngộ, nhưng cuộc đàm phán song phương như "người điếc đối thoại", quan hệ chính trị Nga - Chechnya chẳng hề tiến triển. Yelsin chuẩn bị thăm Chechnya lần nữa, nhưng Matxkhadov thì coi cuộc viếng thăm của Yelsin là "phải tuân thủ nghiêm ngặt tập quán trong quan hệ giữa các quốc gia" và các chuẩn mực ngoại giao được công nhận, chứ không phải viếng thăm mang "tính thị sát".

Về chính trị, nhà cầm quyền Chechnya nắm quyền chủ động, còn Liên bang Nga thì ở vào thế bị động. Tháng 5/1996, Nga - Chechnya đã ký kết điều ước về hòa bình và trên nguyên tắc bình đẳng với nhau, đặt cơ sở luật pháp thực hiện hoà bình ở Chechnya, đánh dấu quan hệ Nga - Chechnya bước vào giai đoạn mới. Hơn nữa, điều ước này còn quy định hai bên sẽ "được xây dựng trên cơ sở chuẩn mực của luật pháp quốc tế và quốc gia bình đẳng", điều này mâu thuẫn với lập trường mà Nga duy trì "Chechnya là một bộ phận của Liên bang Nga", cho Chechnya với thân phận "quốc gia độc lập" làm bạn với Nga, chôn vùi đi những hiểm hoạ tiềm ẩn. Matxkhadov lợi dụng triệt để quyền lực chính trị tự chủ, thành lập chính phủ phái cứng rắn, vẫn coi tội phạm chiến tranh Basaev là Thủ tướng Chính phủ Chechnya. Chính phủ Nga dù tỏ ra bất bình kịch liệt, nhưng cũng không còn cách nào khác. Về kinh tế, Nga công trên lưng một bao quá nặng, hai chính phủ Nga - Chechnya đã ký hàng loạt hiệp nghị hợp tác kinh tế, trong đó bao gồm khôi phục các biện pháp bảo đảm đời sống của các điểm dân cư Chechnya, cấp phát tiền hưu và tiền lương, khôi phục các hạng mục kinh tế quốc dân... Chính phủ Nga còn đổ của cho

các đặc khu kinh tế của Chechnya, thực hiện chính sách ưu đãi đặc biệt, mở lại đường hàng không, đường sắt và đường bộ, giúp cho dầu lửa của vùng Chechnya và việc cung ứng dầu lửa trở lại trong tay nhà cầm quyền Chechnya. Chính phủ Nga bỏ vốn cứu vãn nền kinh tế Chechnya đầy khó khăn. Chechnya yêu cầu Nga bồi thường tổn thất chiến tranh lên tới 260 tỷ đôla. Đến nay Nga đã bỏ ra 142 triệu đôla vào việc xây dựng lại nền công nghiệp cho Chechnya.

Không chỉ có thế, năm 1997 Matxkhadow tuyên bố, tiếng Chechnya dần dần phải chiếm địa vị thay tiếng Nga, lấy người Nga làm đối tượng tiến hành đại “thanh lý” đối với tất cả các cơ quan, “thay đổi có tính căn bản đối với Chính phủ”, bước sang năm mới 1998, Chechnya bắt đầu dùng chứng minh thư mới, thực hiện tiền hàng mới và thay đổi biển xe ô tô... đồng thời tăng cường quan hệ kinh tế với Bắc Kavkaz. Hiện nay Chính phủ Chechnya phấn đấu cho hai mục tiêu, một là cố gắng ký hiệp định với các nước ngoài Kavkaz, nhằm giảm bớt sự ỷ lại đối với Nga, hai là đàm phán về các hạng mục mà Chechnya không thể thực thi, cố gắng về mặt tâm lý không thoát khỏi ảnh hưởng đối với Nga. Cuối năm 1997 Phó Thủ tướng Chechnya Chakaev thăm Gruzia, hai bên thảo luận vấn đề phát huy tác dụng của con đường bộ Tbilisi - Grozny, con đường này có thể giúp Chechnya vòng qua Nga mà liên hệ với bên ngoài, từ đó phá vỡ sự phong tỏa của Nga. Điều này có ý nghĩa chiến lược. Chechnya còn ra sức mở rộng quan hệ với Azerbaijan hai bên đã thảo luận vấn đề gia công tổng hợp dầu lửa của Chechnya và gia công từng phần dầu lửa của Kasbi.

Chính quyền Chechnya để tranh thủ độc lập, đã yêu cầu sự giúp đỡ của phương Tây và Islam nhiều hơn. Khi bầu cử Tổng thống Chechnya, Matxkhadow đã nhận tiền viện trợ 35 vạn USD của Hội đồng An ninh châu Âu. Năm 1997, Matxkhadow lần lượt đi thăm các nước Thổ Nhĩ Kỳ, Gruzia, Balan, Mỹ..., ông ta một mặt tích cực mời thương gia các nước đầu tư vào Chechnya, mặt khác mong muốn các nước đó lên tiếng ủng hộ về chính trị đối với Chechnya. Ông ta nói: “Nếu Nga không là nước đầu tiên công nhận Chechnya, thì các nước khác có thể công nhận trước”.

Ngày 25/1/1997, sau khi đơn vị quân đội cuối cùng của Liên bang Nga rút khỏi Chechnya, Chechnya khôi phục lại cục diện của tháng 12/1994 trước khi quân Nga tiến công. Để đối phó với phái cứng rắn trong nội bộ Chechnya và “đề phòng kẻ địch xâm nhập từ bên ngoài”, Matxkhadow giải tán đội bảo vệ Tổng thống do Dudaev thành lập và tổ chức lại đội bảo vệ quốc dân Chechnya, đội bảo vệ Tổng thống, đội bảo vệ Islam và quân chính quy... Theo dự tính của các chuyên gia, đội quân này có khoảng hai vạn người. Đội bảo vệ Tổng thống, người chỉ huy là Tankhadow, dưới quyền là một tiểu đoàn lính dù mạnh, một tiểu đoàn bộ binh mô tô, một đại đội nghi thức và một đại đội kỵ binh, tổng cộng khoảng 2.000 người, những lực lượng vũ trang khác bao gồm quân đội ở trạng thái sẵn sàng chiến đấu (1.500 người), quân đội đang chinh

biên các cấp (1,5 vạn người), trong đó bao gồm các đơn vị do Basep chỉ huy như tiểu đoàn dù mạnh Apukhain, tiểu đoàn Mutslin của Basaev, binh đoàn đặc chủng của Kláep, trung đoàn chống tăng, binh đoàn bộ binh mô tô số 1 và số 2, trung đoàn bộ binh số 3, trung đoàn bộ binh sơn cước của Ansanukháep, hai tiểu đoàn công trình và hai tiểu đoàn thông tin.

Chechnya bầu ra Nghị viện mới phục vụ cho lợi ích của tập đoàn thống trị tối cao, ngoài ra, theo mệnh lệnh của Matxkhadov đã thành lập pháp viện giáo pháp Islam tối cao. Pháp viện này ngay từ đầu mới ra đời đã có quyền lực lập pháp tối cao ở Chechnya, đây cũng là chủ định giữ nó với nghị viện tất sẽ không ngừng xung đột. Ngày 3/2 cùng năm đó Matxkhadov phát biểu trên truyền hình, tuyên bố Chechnya thực hiện toàn diện chế độ giáo pháp Islam.

Sự hình thành phái đối lập vũ trang mà người lãnh đạo là các sĩ quan chỉ huy cũ Dudaev Basaev, Islapiép... khiến cho tình hình chính trị của Chechnya càng thêm bẽ bối. Sắc lệnh giải tán tất cả lực lượng vũ trang bất hợp pháp mà Tổng thống Chechnya công bố trở thành một trang văn rỗng. Điều đó cũng chứng tỏ, các quan chức Groznui căn bản không có khả năng đáp lại sự khiêu chiến của các sĩ quan chỉ huy ngoài mặt trận.

Thực hiện chế độ giáo pháp Islam cũng không thể làm tiêu tan được sự xung đột giữa nhà cầm quyền với các phe phái đối lập. Kết quả đã xuất hiện hai Ủy ban quốc vụ, một do Basaev lãnh đạo, còn một do Matxkhadov lãnh đạo. Chính vì vậy mới xảy ra việc sĩ quan chỉ huy chiến trận Basaev tự ra chủ trương, chỉ huy bọn thổ phỉ Chechnya xâm nhập Daghetxtan giúp các phần tử độc lập Daghetxtan vũ trang phản loạn. Matxkhadov cố sức muốn cùng chúng vạch rõ biên giới, song không làm được, cuối cùng mới vờ đến quân đội Liên bang Nga đi quét sào huyệt và ngọn lửa chiến tranh lại một lần nữa bùng cháy trên đất Chechnya. Và lần này quân đội Liên bang Nga vào là đã được sự chuẩn bị.

Tập kích đường không vào bọn phi nổi loạn, Putin tỏ thái độ cứng rắn.

Khi cuộc tiểu phỉ ở đã sắp kết thúc, Thủ tướng Chính phủ Nga, Putin bắt đầu chuẩn bị một kế hoạch mạnh dạn - lợi dụng thời cơ có lợi là những hành động khủng bố mà bọn thổ phỉ Chechnya đã làm như “bắt cóc, buôn lậu, nổ bom” không được lòng người cả trong và ngoài nước, triệt để cắt bỏ cái ung nhọt này ở Bắc Kapkaz. Ngày 14/9/1999, trong cuộc họp Duma triệu tập lần đầu tiên, Putin nêu ra một kế hoạch điều chỉnh tình hình Chechnya: thứ nhất, áp dụng biện pháp cách ly nghiêm ngặt tạm thời với các vùng biên giới giáp ranh Chechnya, nhưng Chechnya vẫn là bộ phận hợp thành của Liên bang Nga. Bất kỳ hành vi nào làm tổn hại đến sự toàn vẹn lãnh thổ Nga đều bị coi là hành vi phi pháp. Thứ hai, phải xem xét lại một cách đúng đắn đối với tình hình chấp hành “Hiệp định Khaxaviut”. Bọn theo chủ nghĩa ly khai đơn

phương lợi dụng sơ đồ hiệp định giải quyết vấn đề vị trí của Chechnya đạt được năm 1996 để thực hiện phân chia đất nước. Thứ ba, triệt để tiêu diệt bọn phỉ vũ trang trong biên giới Daghetxtan. Ban lãnh đạo Chechnya phải chuyển giao bọn phỉ trong biên giới Chechnya cho phía Nga, nếu không Nga sẽ vượt qua biên giới Chechnya tiêu diệt chúng. Thứ tư, đề nghị những người Chechnya có uy tín do buộc phải sống ở nước ngoài hợp thành cơ cấu đại biểu hợp pháp của nước Cộng hoà Chechnya ở Nga. Cuối cùng Putin nhấn mạnh, chỉ có thực các giải pháp đó, mới có thể thảo luận vấn đề địa vị kinh tế chính trị của Chechnya trong tương lai, điều đó chứng tỏ lập trường cứng rắn của Putin trong vấn đề Chechnya.

Tiếp sau đó, Putin bắt đầu chuẩn bị dư luận cho mục đích này, ông công khai bày tỏ trong mọi trường hợp, vụ nổ bom của bọn tội phạm xảy ra ở Mátxcova gần đây được sự hỗ trợ của Chechnya, Putin nói: “kẻ nổ bom hai toà nhà công sở ở Mátxcova đang ẩn nấp ở Chechnya, được phần tử cực đoan Chechnya ủng hộ. Nga yêu cầu Chechnya phải đem nộp tên đó”.

Sau cuộc tiếp kiến Thủ tướng Ireland ông Putin cũng nói: “Bọn khủng bố chắc chắn ẩn náu ở Chechnya và được các phần tử cực đoan giúp đỡ”. Ông nói: “Chúng ta sẵn sàng đòi giới lãnh đạo của nước cộng hòa này đem nộp tội phạm”. Lời nói của Putin có căn cứ, có một tên không rõ lai lịch gọi điện cho thông tấn xã Nga - TASS nói: khủng bố xảy ra ở Nga là một tổ chức vũ trang của Daghetxtan thực hiện, và cảnh cáo sẽ còn đánh bom nữa. Người gọi điện có giọng Kapkaz nói rằng đó là sự cảnh cáo đối với quân Nga, để họ ngừng hành động tiến công vào sào huyệt phỉ ở Daghetxtan. Người đó còn nói: “Mặc dù vậy, Nga vẫn tiếp tục oanh tạc vào dân thường, giết hại vô số phụ nữ và trẻ em ở Khamachi”. Hắn đe dọa: “Chúng tôi tuyên bố, mỗi một trái bom của Nga sẽ không phải là không có phản ứng ngược lại. Không có một trẻ em hoặc một phụ nữ nào phải chết mà không được trả thù. Cái chết sẽ tiếp theo cái chết”.

Ngày 18/9, quân đội Liên bang Nga đóng ở Daghetxtan lần đầu tiên thừa nhận tối hôm trước họ đã oanh tạc “căn cứ máy bay chiến đấu của đạo giáo Islam ở Chechnya”.

Trước đó, chỉ có Chính quyền Chechnya thông báo các vụ oanh tạc. Từ đầu tháng 9 bắt đầu bị oanh tạc tới tấp. Nhà cầm quyền Chechnya nói, các vùng bị oanh tạc có trên 200 dân thường bị chết.

Ngày 17/9 có 6 đợt oanh tạc, ít nhất làm 3 người chết, 3 người khác bị thương.

Quan chức Chechnya nói, sáng hôm qua một số làng bị hai đợt pháo kích trong đó có một số làng sát biên giới Daghetxtan. Ibrahimov nói với nhà báo: “Theo tình báo, Tư lệnh Chechnya đã ấn định thời gian và địa điểm, chuẩn bị tiến hành một hành động quân sự mới”.

Vùng tiến công theo kế hoạch của Chechnya là Khaxaviut, Kitsria, Babaiut, Chumada. Những

địa điểm này đều ở vùng biên giới Chechnya.

Ibrahimov tuyên bố, quân đội Liên bang Nga tuy biết tin sớm về cuộc tiến công, họ cũng đã chuẩn bị chu đáo cho cuộc tiến công này.

Thủ tướng Nga Putin ngay sau đó đã cho biết Nga sẽ oanh tạc với quy mô lớn vào trận địa của lực lượng vũ trang ly khai Chechnya.

Cũng cùng lúc đó, nhân viên điều tra của Nga xác định thủ lĩnh tổ chức khủng bố đã gây ra một loạt vụ nổ bom ở Nga. Các vụ đánh bom xảy ra trong vòng gần hai tuần lễ ở Nga đã làm chết gần 300 người.

Cảnh sát tiết lộ Kchiashev là đầu sỏ tổ chức khủng bố đã gây ra các cuộc đánh bom ở Matxcova. Nhân viên điều tra nói, tên người Chechnya này 29 tuổi, sinh ra ở khu tự trị Karakhali Sesk. Mấy ngày trước đó, nhân viên điều tra đã tìm cách truy bắt một tội phạm dùng hộ chiếu của người khác. Chủ nhân hộ chiếu là Laipnov đã chết cách đó hơn một năm. Kchiashev thuê một phòng tầng trệt của hai nhà công sở bị đánh bom ở Matxcova, cùng với người giúp việc là Saikakov - một người đàn ông Uzbek cùng gây án.

Do vậy, công chúng Nga phẫn nộ, Putin té nước theo mưa, bắt đầu tranh thủ sự ủng hộ của nghị viện, thông qua kế hoạch đối phó phiến quân Chechnya gây ra các vụ đánh bom.

Thủ tướng Putin sau khi triệu tập họp kín với một số uỷ viên Nghị viện Liên bang (Thượng viện), đa số ủng hộ việc áp dụng biện pháp cứng rắn đối phó với sự tập kích của Chechnya.

Đối mặt với kế hoạch của Nga, Chechnya kêu gọi quốc tế phản đối “hành vi xâm lược” của Nga đối với nhân dân họ. Chechnya cảnh cáo rằng họ sẽ dùng mọi biện pháp phòng vệ. Mặt khác, cảnh sát đã bắt giữ hai tên tội phạm Chechnya là Dakhkistrokov 32 tuổi và Sadiev (40 tuổi), hiện đang bị tù tại Lcutovo chờ xét hỏi. Kết quả hóa nghiệm cho thấy, tay của Dakhkistrokov có dính thuốc nổ. Cảnh sát còn tìm thấy trong nhà Sadiev có thuốc nổ cùng loại và một khẩu súng ngắn. Một tên đồng bọn khác của bọn chúng là Khchiaev cùng học một trường. Bọn chúng cuối năm ngoái gia nhập tiểu đoàn huấn luyện của Chechnya do viên tư lệnh Khatav tổ chức. Khatav là một trong số lãnh tụ gần đây đã lãnh đạo bọn phản loạn ở Daghetxtan.

Đài Truyền hình NTV dẫn lời của cơ quan hành pháp nói Khchiaev và đồng bọn đã xâm nhập vào Nga một tuần trước khi nổ ra bạo động ở Daghetxtan, nhưng chúng đã đặt thuốc nổ từ trước.

Các nhân viên điều tra của cảnh sát nói, chủ mưu vạch kế hoạch này rất có tổ chức. Chúng dùng hộ chiếu giả, vận chuyển số lớn thuốc nổ bằng tàu thủy đến các nơi của Nga, đặt kíp hẹn

giờ, thuê phòng ở các toà nhà được chọn làm mục tiêu. Thông tấn xã ở Tass dẫn lời Bộ trưởng Nội vụ Rusailo nói, quân đội Nga trong cuộc điều tra chống khủng đã thu tổng số 74 quả bom.

Rusailo nói ông ta hài lòng về kết quả thu được. Ông bổ sung thêm trong khi cần quét cũng đã bắt được 2.200 tên “tội phạm”. Lúc này, Putin đã giành được chủ động về chính trị, dân chúng Nga phần nộ cực độ đối với hoạt động khủng bố được Chechnya tiếp tay.

Để được sự ủng hộ hơn nữa của quốc tế, Ngoại trưởng Nga Ivanov tối 18 đã phát biểu tại hội nghị trù bị cho cuộc họp ngoại trưởng 8 nước Ottawa: “Vấn đề chủ nghĩa khủng bố quốc tế là một sự kiện khiêu chiến nguy hiểm đối với thế giới, phải có biện pháp khẩn cấp tập thể ngăn chặn chủ nghĩa khủng bố lan tràn”. Hoạt động diễn đàn triển khai ngay sau đó của Ivanov đã có những tiến triển. Ông bày tỏ với phóng viên, trong đàm phán “chúng ta đã thương lượng, đề nghị tổ chức gặp gỡ Bộ trưởng Ngoại giao “tám nước lớn” trong thời gian gần nhất nhằm thảo luận về sự thách thức có tính toàn cầu đối với thế giới và tìm sách lược đối phó với sự thách thức đó”.

Đối với sự chỉ trích của Nga, phía Chechnya ra sức phủ nhận, ngày 19/9 họ cho rằng họ không có quan hệ gì đối với các vụ đánh bom liên tiếp xảy ra gần đây ở các nơi của Nga, và nói rằng do nội bộ Nga dẫn đến các vụ khủng bố xảy ra nhiều như vậy, chỉ trích Nga mượn có tuyên chiến với Chechnya.

Cùng lúc đó, không quân Nga liên tục oanh tạc các mục tiêu khả nghi của quân du kích trong biên giới Chechnya, và triển khai một đợt oanh tạc mạnh nhất trong tháng 8. Nhiều làng mạc trong biên giới Chechnya bị bắn phá chưa kịp sửa đã lại bị đánh. Chính phủ Chechnya nói rằng hơn 200 dân các làng bỏ mạng trong các cuộc oanh tạc gần đây. Mátxcova phủ nhận việc họ ném bom dân thường, nói rằng máy bay nhằm đúng cứ điểm của quân du kích ly khai, nếu như có bom lạc thì đó là sự chẳng may vô tình.

Tổng thống Chechnya Matkhadoev bày tỏ, chủ nghĩa khủng bố không phải là chính sách của nhà nước Chechnya. Ông chỉ trích đó là Nga có ý tuyên chiến với Chechnya.

Chechnya và Daghetxtan đã thực sự thành chiến trường. Ngày 19/9, phiến quân đóng trại tại vùng biên giới giáp ranh Chechnya và Daghetxtan sau 24 giờ bị đánh thiệt hại nặng, 4 khu doanh trại, 5 cứ điểm và 21 xe ô tô bị không quân Nga phá hủy, khoảng 140 tên phi bị chết.

Trung tâm thông tin tạm thời của quân đội Liên bang cho rằng tấn công có tính phòng ngừa vào căn cứ và khu tập kết của bọn vũ trang là đã làm thất bại kế hoạch của chúng một lần nữa xâm nhập Daghetxtan.

Cùng lúc đó, khoảng 2.000 tên vũ trang ly khai tập kết ở vùng biên giới Chechnya giáp với

Stavropon. Chúng củng cố quân sự, đào hào, xây dựng điểm phóng tên lửa kiên cố.

Đối mặt với tình hình này, tổ chức hành chính khu biên cương Stavropon áp dụng hàng loạt biện pháp an ninh tương ứng. Pháo binh và vũ khí thiết giáp của cảnh sát và đội bảo vệ của vùng biên cương chốt giữ ở khu biên giới Stavropon - Chechnya được tăng cường thêm. Đội tuần tra biên giới được máy bay yểm trợ. Hệ thống thông tin liên lạc giữa đội bảo vệ các làng dọc theo biên cương cũng được hoàn thiện hơn. Điện đài trước đây sử dụng bị bọn vũ trang Chechnya cắt đứt thì được thay thế bằng điện đài đời mới.

Ngày 21/9 Thủ tướng Nga Putin khi trả lời phỏng vấn của Đài Truyền hình Nga, đã nói thêm về chính sách Chechnya của ông. Ông nhận xét tình hình Chechnya và hoạt động của bọn khủng bố trên lãnh thổ Nga, phân tích bối cảnh đó, đề ra nhiệm vụ chính của chính của Chính phủ và xã hội.

Phóng viên hỏi thẳng: "Tất cả phát sinh từ đâu?"

Putin trả lời: "Đây là vấn đề nhiều mặt phức tạp! Tôi cho rằng trước hết phải chú ý đến những sự kiện xảy ra trong lịch sử cận đại của nước ta.

Chúng ta hãy nghĩ lại những sự kiện xảy ra khi Liên Xô giải thể và sau đó. Sau khi Liên Xô giải thể tình trạng phân lập dân tộc cao. Đặc biệt là thế lực ở nước Cộng hoà Chechnya vốn mang tính ly khai mạnh mẽ. Nga và Chechnya đã tiến hành đàm phán lâu dài không thu được kết quả tích cực. Quân đội Nga vào Chechnya, các nơi phản ứng kịch liệt về điều này, ở Chechnya, trên toàn thế giới, điều chủ yếu nhất là ngay cả ở nhiều nơi của Nga người ta cũng coi đây là dã tâm đế quốc của người lãnh đạo nước Nga.

Vậy làm thế đúng hay sai, hãy không đánh giá về điều đó. Bây giờ chúng ta cũng không thảo luận động cơ của nó là gì. Tôi cho rằng, ở thời điểm đó tất cả các biện pháp hoà bình không phải là đã dùng hết. Tôi xin nhắc lại, ai đúng ai sai chúng ta hãy tạm không kết luận vội.

Tôi chỉ muốn nhắc mọi người chú ý: Tất cả sự việc đều phát sinh trong tình hình quân sự bất lợi, kế hoạch hành động quân sự thiếu chu đáo và gây ra thương vong nặng nề".

Trong bối cảnh như vậy mà ký hiệp định Khaxaviut, nghiêm chỉnh mà nói, từ góc độ pháp luật, đó căn bản không phải là hiệp định bởi vì nó vượt ra ngoài phạm vi quy định của pháp luật Nga, đó là nghĩa vụ một bên là Trung ương Liên bang, một bên là nước Cộng hoà Chechnya đều phải đảm nhận về mặt đạo lý. Rõ ràng người khởi thảo và ký kết văn kiện này muốn đạt được mục đích hoàn toàn khiến người ta có thể lý giải: ngừng chiến tranh để tránh chết chóc nhiều hơn.

Tình hình mấy năm gần đây chứng tỏ không nên xem nhẹ kinh nghiệm quốc tế của hoạt

động chống khủng bố, có nghĩa là sau khi ký hiệp định Khaxaviut cần phải vận dụng kinh nghiệm quốc tế như thế nào. Ở đây tất cả đều tự nhiên diễn biến. Quân đội Liên bang một lèo rút tất cả. Không củng cố trận địa đáng lẽ phải củng cố, thậm chí không đòi thả tù binh và trao trả thi thể.

Lúc này tình hình gì đã xảy ra ở Chechnya? Mặc dù Nga đứng về luật pháp không thừa nhận địa vị quốc gia độc lập của nó, nhưng trên thực tế nó bắt đầu xây dựng cơ cấu quyền lực cho mình độc lập. Quân đội Nga đã rút toàn bộ ra khỏi Chechnya, cơ cấu quyền lực và cơ cấu quản lý của Liên bang nga ở đó đều đã bị giải tán, trên lãnh thổ Chechnya không còn cơ quan bảo vệ luật pháp nga. Chechnya bắt đầu xây dựng cơ cấu quyền lực của mình. Bầu Tổng thống Matxkhadow, ông ta vốn là sĩ quân đội Liên Xô. Chính vì vậy dân nước cộng hoà đã bầu ông làm Tổng thống. Nhân đây cũng nêu thêm, bây giờ muốn đàm phán thì chỉ có thể đàm phán với ông ta.

Sau đây trên đất Chechnya sẽ như thế nào? Lập tức sẽ bùng nổ cuộc đấu tranh quyền lực. Chechnya trên thực tế chia năm xẻ bảy, xuất hiện cục diện quân phiệt cát cứ, gọi họ là những sĩ quan chỉ huy chiến trận. Số người này bắt đầu theo đuổi hoạt động tội phạm kinh tế. Một số nhà máy đã khôi phục sản xuất ma túy, bắt đầu in ấn đôla giả, bắt giữ con tin, trộm cắp súc vật...

Nga áp dụng biện pháp gì đối với tình trạng này? Không có, không hề có một chút biện pháp nào. Chúng ta làm cái gì ở đó cũng không ra hồn. Vì sao vậy? Đó là hội chứng tổng hợp sự thất bại của chiến tranh. Có người sợ mất địa vị của mình, có người sợ cản trở sinh mệnh chính trị của mình, có người lo lắng cho tính mệnh chính trị của mình, có người lo lắng cho tính mạng của mình, có người lo lắng cho tính mạng của mình, sợ khủng bố. Đương nhiên vẫn còn cảnh sát hại người Nga ở Chechnya, nhưng việc làm này không còn hứng thú nữa, chủ yếu là vì kinh tế đã cạn, không còn gặt hái được gì ở người Nga nữa, họ cũng nghèo như người Chechnya vậy, tôi nói đây là bà con Chechnya.

Điều đó chính là đường lối không nhìn xa trông rộng. Những người cho rằng không nên thiết lập biên giới bây giờ lại nêu ra vấn đề vòng vèo? Tại sao bọn phỉ lại có thể đi lại qua biên giới. Khi bọn phỉ hoạt động trong biên giới các chủ thể khác của Nga, bị truy kích nhưng cứ đến đường biên với Chechnya, quân đội Nga chỉ còn biết quay đầu, không thể tiến thêm, vì theo hiệp định Khaxaviut thì phải duy trì địa vị của Chechnya.

Tình trạng đó được duy trì trong thời gian rất lâu, chúng ta muốn làm gì cũng không hay, những người ngoài thì lại thấy rất rõ. Trên lãnh thổ Liên bang Nga xuất hiện phi địa không ai quản, trên thực tế đây là một vùng đất phản loạn, nó rất dễ bị khống chế, người ta rất dễ lợi

dụng tính đối chọi của nó để hoàn thành những toán tính chính trị. Thế là đã sản sinh cách nghĩ lợi dụng Chechnya, giống như sử dụng con dao găm Kapkaz để cắt miếng bơ Nga. Tôi nói đây là cái gì? là cách nghĩ thành lập quốc gia chính trị thần quyền trên lãnh thổ nước cộng hoà Chechnya và một số nước cộng hoà ở bắc Kapkaz.

Mục đích của họ rất đơn giản, đầu tiên là xuất phát từ ý nghĩ về mặt kinh tế: Nằm trong tay mình vùng đất này của thế giới, cũng như tất cả tài nguyên khoáng sản của một vùng ở Nga. Chính vì mục tiêu đó mà bao nhiêu tiền bạc, vũ khí chảy vào Chechnya, sĩ quan huấn luyện nước ngoài và lính đánh thuê bắt đầu đặt chân vào đây. Chính vì mục đích đó, bắt đầu mượn có xây dựng đội quân chính qui của nước cộng hoà để tổ chức bọn phỉ, huấn luyện chúng, trong đó bao gồm cả việc nước ngoài huấn luyện.

Sự phát triển của hình thái đại thể là như vậy, tôi hoàn toàn tin tưởng chính từ quá trình phát triển này khiến bọn theo chủ nghĩa cực đoan và một số người ở nước ngoài không chút e dè cho rằng liên bang Nga cực kỳ mềm yếu, thời kỳ chuyển sang xâm lược công khai đã đến rồi.”

Phóng viên lại hỏi:

- “Ngài đánh giá thế nào về sự việc xảy ra ở Daghetxtan ?”

Putin trả lời:

- Tôi cho rằng, chính do cảm thấy chính quyền Nga mềm yếu bất lực, bọn phỉ mới có hành động khủng bố quốc tế một cách trực tiếp đối với Nga. Đối với chúng tôi, lãnh thổ không thành vấn đề, không ai có thể mang lãnh thổ đem đi chỗ khác được. Vấn đề là an ninh cho nhân dân. Chúng tôi đang tranh thủ sự bảo đảm quốc tế cho nền an ninh đó. Nếu điều này được viết trong hiệp ước với Nga thì có thể lại bàn về vấn đề này.

- Bộ trưởng Quốc phòng của ngài có thể nói về kế hoạch hành động của Nga. Nói đến việc tổ chức những hành động phá hoại. Nghe nói đã có lệnh đặc biệt phát xuống người chỉ huy...?

- Số lãnh đạo tư tưởng không thông, nhiều lần họ kiên quyết đòi làm như vậy, nhưng tôi phản đối. Chechnya xưa nay không đánh nhau trên đất người khác. Mặc dầu lần này, Nga lại muốn rửa nhục. Có nghĩa là, muốn đánh nhau. Chúng tôi đã quen rồi. Đáng tiếc là lại có hàng vạn binh lính chết, dù đó binh lính chúng tôi hay binh lính Nga.

Cũng ngày đó, Thủ tướng Chính phủ Nga Putin đã tiếp phóng viên chương trình “Gương sáng” của Đài Truyền hình Nga đến phỏng vấn.

Khi đạo diễn chương trình hỏi vị lãnh đạo Nga có kế hoạch gì đối với Chechnya sau này, Thủ tướng Nga đã nhấn mạnh:

“Chechnya là lãnh thổ của Liên bang Nga”. Putin nói thế có nghĩa là “lực lượng vũ trang của chúng ta hoạt động trên lãnh thổ của mình, được sự đồng ý của người lãnh đạo chính trị quốc gia, của Thủ tướng Liên bang Nga, muốn điều động thế nào thì điều động”. Theo Thủ tướng Nga cho biết: “Giai đoạn đầu chúng tôi sẽ xây dựng khu vực an ninh không chỉ bó hẹp ở những khu vực hiện nay quân đội Liên bang đang đóng, mà sẽ xây dựng ở cả những khu vực khác”.

Putin nhấn mạnh, không những phải tiêu diệt tất cả bọn thổ phỉ vũ trang Chechnya, càng phải “xoá bỏ mọi điều kiện mà chúng có thể trỗi dậy”. Cho nên sẽ sử dụng mọi biện pháp có thể, cả quân sự và chính trị. Putin nói: “Chúng tôi sẽ cố gắng hạn chế thương vong ở Chechnya”. Ông nói đó là thực chất phương châm chỉ đạo của Tổng thống và Thủ tướng đối với lực lượng vũ trang Nga tại Chechnya.

Thủ tướng bổ sung: “Hiện nay chiến sự đang tiến hành, mà đã là chiến tranh, tất sẽ có thương vong. Đương nhiên rất đáng tiếc là sau này vẫn còn có thương vong. Nhưng tôi xin nhắc lại, dù sử dụng chiến lược nào, chúng tôi cũng cố gắng giảm thương vong tới mức tối thiểu”.

Putin chỉ rõ, hành động của quân đội Liên bang bao trùm 4 khu vực, đều giáp với Chechnya, đó là biên khu Stavropon, Dagetxan, nước Cộng hoà Ingut và nước Cộng hoà Bắc Osetchia. Giữa Nga và Chechnya với những khu vực này đã xây dựng các khu vực an ninh.

Putin nói, chiến sự ở Chechnya đối với tình trạng kinh tế tài chính của quốc gia “về nguyên tắc không có ảnh hưởng gì”. Nhưng ông cho biết “chúng ta phải tăng thêm tiền đề bảo đảm cho hoạt động của quân đội”. Ông còn nói: “Nếu cho rằng chúng ta chỉ giới hạn trong phạm vi ngân sách trước đây là có thể tiêu diệt được bọn thổ phỉ thì thật là hoang đường và buồn cười”. Đồng thời ông còn nhấn mạnh: “Chúng ta không xâm phạm bất cứ ai, sự việc xảy ra ở Chechnya trên một chừng mực nhất định là ngoài dự kiến của chúng ta, mặc dù chúng ta có biết sự việc xảy ra ở Chechnya đang được tiến hành như thế nào”. Putin tỏ ý lấy làm tiếc về việc người lãnh đạo Chechnya “đã không ngăn chặn được bọn phỉ”, “bây giờ buộc chúng tôi phải có biện pháp để lập lại trật tự”.

Putin nói, như vậy là phải rót thêm tiền, nhưng khoản tiền này sẽ được điều chỉnh từ các khoản thu ngoại ngạch, “chúng ta trông mong vào khoản tiền này, tin rằng cùng với sự tăng trưởng kinh tế, chúng ta sẽ có khoản tiền này”.

Thủ tướng Putin nhấn mạnh: “Dù thế nào đi nữa, chúng ta không biến nền kinh tế của chúng ta thành nền kinh tế quân sự hoặc nền kinh tế quân sự hóa. Nhưng trước sau quốc phòng vẫn là mặt ưu tiên phát triển của chúng ta. Trong dự đoán nó vẫn chiếm hàng đầu. Để xây dựng quốc phòng chúng ta đã chi rất nhiều tiền.

Nên đối với khoản tiền đã cấp phát có thể phân phối lại”. Đồng thời Putin cũng nói, lực lượng hạt nhân chiến lược sẽ không bị cắt giảm kinh phí.

Cùng dự phỏng vấn với Putin còn có Nguyên soái Sergeiev Bộ trưởng Quốc phòng. Nguyên soái Sergeiev nói: "Những người Chechnya chân chính yêu cầu giúp họ giải phóng khỏi bàn tay bọn thổ phỉ Groznui. Chúng ta giúp họ. Ở Chechnya có bọn thổ phỉ, cũng có những người Chechnya chân chính".

Ông nhấn mạnh, bây giờ mục tiêu chủ yếu của bộ chỉ huy chiến dịch thực hiện hành động chiến đấu “không phải là thời gian, mà là không bị tổn thất”. Ông nói, một ngày đêm gần đây chúng ta không có tổn thất. “Nhưng ngày hôm trước, chúng ta đã mất ba quân nhân”.

Theo cách nói của Sergeiev, hao binh tổn tướng là do chúng ta không cấp đủ kinh phí cho huấn luyện chiến đấu trong thời bình, đó là những tổn thất vô lý. Ông nói: “Hành động của chúng ta không làm đúng theo quy định, động tác của người lái và kỹ thuật viên cơ giới không thành thạo. Những cái đó dẫn đến việc không chú ý trong thao tác phương tiện vận tải, đạn dược, nên số thương vong do chủ quan, sơ suất chiếm trên 40%”.

Khi nói đến kế hoạch tác chiến tại Chechnya của quân đội Liên bang từ nay về sau, ông nói trước hết “phải xây dựng những khu vực an ninh đáng tin cậy”. Ông nhấn mạnh: “Sử dụng phương thức này, bố trí quân đội với mật độ như thế là để ngăn chặn có hiệu quả bọn thổ phỉ luồn vào những vùng đã giải phóng Dagetxan, Osetchia, Ingut và một số khu vực khác của Nga. Đó là nhiệm vụ chủ yếu của chúng ta, từ đó tạo điều kiện tiêu diệt bọn thổ phỉ trên toàn đất Chechnya”.

Khi nói đến những vùng ở Chechnya đã được giải phóng, ông nói: “Ở những nơi này phải sắp xếp đời sống nhân dân cho tốt. Quân đội sẽ trực tiếp tham gia vào công tác này, vì trong thời kỳ quá độ, trên thực tế những nơi này không có cơ quan quyền lực. Ở những nơi này sẽ thành lập bộ máy quyền lực trên cơ sở của hệ thống văn phòng đại diện quân đội, hệ thống này sẽ giải quyết vấn đề về mặt đời sống và xã hội. Cư dân ở những vùng này chủ yếu là đàn bà, trẻ con, người già và đàn ông trung niên. Yêu cầu chủ yếu của họ là cung cấp cho họ một số quần áo trẻ con và kẹo bánh, các trẻ nhỏ đã 4 năm nay không nhìn thấy viên kẹo”. Phải cung cấp dầu ma-zút phục vụ cho việc gieo trồng vụ đông. Phải có những đảm bảo cho người về hưu, “từ năm 1996, dù là người về hưu hay cựu chiến binh đều không được lĩnh đồng tiền nào”.

Sergeiev nói, ở những vùng đã giải phóng, một tuần lễ nay không còn nghe thấy tiếng súng. Từ khi quân đội Liên bang Nga từ miền Bắc tiến vào Chechnya, con sông Chiolek đã trở thành giới tuyến giữa lực lượng vũ trang Chechnya với quân đội Liên bang Nga. Lực lượng vũ trang Chechnya chủ yếu tập kết ở khu vực phía nam sông Chiolek. Quân đội Liên bang Nga không

vượt sông Chiolek, mà từ nước Cộng hoà Bắc Osetchia của Liên bang Nga tiến vào vùng tây nam Chechnya.

Ngày 12/10, Thủ tướng Nga Putin tuyên bố, Nga sẽ mở rộng thêm khu vực an ninh của nước Cộng hoà Chechnya và không loại trừ khả năng phái quân đội tấn công thủ phủ Groznui. Cho đến ngày này, phía Nga vẫn chưa hề có phản ứng gì đối với kế hoạch hoà bình do Matxkhadov đưa ra.

Thủ tướng Putin và Bộ trưởng Quốc phòng Sergeiev sau lần trao đổi buổi sáng đã biểu thị, Nga không loại trừ khả năng đưa quân tiến đánh Groznui thủ phủ của Chechnya, giải phóng Chechnya ra khỏi tay những phần tử vũ trang ly khai. Putin còn nói, mục tiêu cuối cùng của nhà cầm quyền Nga là tiêu diệt hoàn toàn tất cả bọn thổ phỉ trên đất Chechnya. Để đạt được mục tiêu đó, Thủ tướng Nga sẽ sử dụng mọi thủ đoạn. Putin cho biết, trước mắt những khu vực an ninh mà Nga xây dựng ở bắc sông Chiolek sẽ được mở rộng.

Sergeiev khẳng định, Nga sẽ có những bảo đảm chắc chắn, không cho những phần tử vũ trang xâm nhập vào khu vực an ninh.

Những phần tử vũ trang Chechnya tuyên bố, trong đợt phản kích vào miền Trung ở Chechnya, họ đã đánh lui được quân Nga làm cho quân Nga bị thương vong nặng. Nhưng tư lệnh quân Nga cho biết những ngày gần đây không có chiến sự xảy ra ở miền Trung, hiện nay vùng này vẫn nằm trong tầm kiểm soát của quân Nga.

Khi nói đến việc Basaev đe doạ sẽ tăng cường hoạt động khủng bố ở Nga, Putin nói: “Đối với bọn phỉ không có gì khác, chúng sẽ tiếp tục bị trấn áp và tiêu diệt”. Nhiệm vụ cơ quan quyền lực Liên bang và Thủ tướng vẫn là “tiêu diệt thổ phỉ, làm cho bọn khủng bố không còn đất sống trên bất cứ vùng nào của nước Nga”. Ông nói: “Chúng muốn dùng khủng bố gây hỗn loạn trong dân chúng, gây sức ép với Tổng thống và Thủ tướng Chính phủ, bằng cả cách thông qua dư luận thế giới để gây sức ép, khiến chúng ta phải ngừng hành động cương quyết tại Kapkaz. Để chúng có thể nấp trong hang mà mài lại nanh vuốt, đánh chúng ta một lần nữa. Nhất định điều đó không thể xảy ra”.

Khi đánh giá sự việc xảy ra ở Kapkaz. Putin nói: “Hành động của Thủ tướng ở Bắc Kapkaz, là điều mà bọn phỉ không ngờ. Mới đầu bọn trùm thổ phỉ đuổi dân chúng khỏi Chechnya, là muốn tạo giả tượng có vi phạm về nhân đạo, đồng thời gây ra sức ép dư luận từ phương Tây. Chính vì thế một mặt họ đề nghị đàm phán với chúng ta, một mặt lại kêu gào Nga có hành động khủng bố mới”. Đối với việc cầu hòa của Matxkhadov, Putin hiểu rất rõ, sau khi ông và Igo Sergeiev tuyên bố quân đội Nga vẫn chuẩn bị đánh chiếm Groznui, thì lập tức Atxlam Matxkhadov đưa ra kế hoạch giải quyết hoà bình vấn đề Chechnya, đó không phải là ngẫu nhiên.

Được sự uỷ nhiệm của Putin, Nghị sĩ Duma quốc gia của Chechnya Ibrahim Xulaimanov đã tới Chechnya, Hội nghị với những người lưu vong Chechnya được Putin ủng hộ và Thủ tướng gần đây sẽ bắt đầu tiến hành công tác tại Chechnya. Điều này có nghĩa là, nếu việc giải phóng Groznui có lợi cho Putin thì sẽ sớm là giành lấy Groznui từ tay bọn thổ phỉ.

Putin cho rằng kế hoạch mà Matxkhadov đưa ra biểu thị sự tuyệt vọng. Ví dụ, ông ta đưa ra điều kiện phải lập tức ngừng ngay cuộc chiến, ngừng pháo kích và ném bom, rút hết quân Nga ra khỏi Chechnya. Nghĩa là phía Groznui là không cho phép xây dựng trên lãnh thổ Chechnya và cấm “bất kỳ một cơ sở quân sự, trung tâm huấn luyện và vũ trang phi pháp nào”, bản thân ông Matxkhadov trên danh nghĩa nhân dân Chechnya “tuyên bố sẽ chiến đấu với chủ nghĩa cực đoan vũ trang với bất kỳ hình thức nào”. Matxkhadov cho rằng có thể trong tình hình do lực lượng cảnh sát đặc biệt giám sát Chechnya thì hành nghĩa vụ mà Nga và quân đội có sự tham gia của Chechnya sẽ lại chiến đấu chống lại chủ nghĩa khủng bố trên khu vực biên giới của mấy nước Bắc Kapkaz.

Chờ khi quân đội Liên bang bước đầu nắm quyền chủ động, Putin sẽ bắt đầu phản ứng với Matxkhadov. Ông dứt khoát từ chối kế hoạch hoà bình của Matxkhadov, ông nói: “Trước tiên hãy giao nộp những kẻ chủ mưu đánh bom ở Dagetxan và Matxcova rồi sau đó mới có thể đàm phán một cách toàn diện”. Putin cho rằng Matxkhadov không chịu cắt đứt mối quan hệ với bọn thổ phỉ, bao gồm cả quan hệ với Basaev (chính hắn vừa mới đây còn đe dọa sẽ tiến hành các cuộc khủng bố mới ở Nga). Ông ta đã đi vào con đường chết. Putin một lần nữa ám chỉ rằng, Matxcova và cả giới lãnh đạo Chechnya, những người được coi là đồng minh của Nga để thảo luận vấn đề Chechnya bên lề cuộc đàm phán. Putin nói, trong cuộc đấu tranh với nọc độc của chủ nghĩa khủng bố, hãy mở rộng khu phòng dịch ra.

Cùng lúc đó, quân đội Liên bang Nga đã dùng máy bay và trọng pháo tấn công vào các điểm tập kết và trang bị của các phần tử vũ trang trên các khu vực khác nhau của Chechnya. Sở chỉ huy, căn cứ và kho tàng của các phần tử vũ trang ly khai và cả các giếng dầu cách Groznui 30 km đều bị phá huỷ.

Vị Tổng Tư lệnh tiểu phỉ

Bộ trưởng Quốc phòng Nga đã nói với phóng viên rằng nhiệm vụ chủ yếu xây dựng khu an toàn ở Chechnya “sắp hoàn thành”. Mục tiêu cuối cùng của quân đội Liên bang Nga tại Chechnya không chỉ là xây dựng khu vực an ninh mà còn phải tiêu diệt bọn phỉ có vũ trang. Chỉ có tiêu diệt hết bọn chúng, làm cho chúng không bao giờ có điều kiện ngóc đầu dậy được nữa thì mới hoàn thành nhiệm vụ.

Sergeiev nói: “Cục diện ở Chechnya đã được khống chế, nhiệm vụ của giai đoạn một xây dựng khu vực an ninh đã hoàn thành”. Đồng thời ông cho biết “quân đội Liên bang còn phải đứng trước rất nhiều vấn đề phức tạp”.

Sergeiev nói với các phóng viên, quân đội Nga không chỉ dừng lại trên khu vực dọc bờ sông Chiolek - Chechnya. Họ sẽ không dừng lại mà đang tiếp tục hoàn thành nhiệm vụ tiêu diệt các phần tử khủng bố và bọn phỉ có vũ trang trong biên giới Chechnya. Ông nói: “Quân đội sẽ ở lại đó để ổn định tình hình...”. Lực lượng vũ trang Chechnya âm mưu ngăn cản cuộc tiến công toàn diện vào lãnh thổ Chechnya của quân đội Liên bang. Theo lời của Sergeiev “xung đột vũ trang vẫn tiếp diễn, đặc biệt là ở khu vực phía tây Chechnya. Các phần tử vũ trang đã sử dụng những thủ đoạn vô cùng đê tiện, trước tiên là tiến hành các hoạt động phá hoại”.

Sergeiev nói, Bộ Quốc phòng đang phối hợp với các ngành sức mạnh khác áp dụng hàng loạt các biện pháp dự phòng, phòng ngừa khả năng xảy ra các hành động khủng bố, đặc biệt là ở khu vực Bắc Kapkaz - nơi tiếp giáp với Chechnya. “Chúng ta không được coi nhẹ sự khống chế của một bộ phận tổ chức nên cuộc chiến tranh này”. Ông nói, quân đội Liên bang Nga còn phải đối mặt với sự xung đột càng nghiêm trọng hơn với bọn phỉ có vũ trang”. Sergeiev nói rõ rằng một đội quân của các phần tử vũ trang do Basaev lãnh đạo đang bị bao vây ở khu căn cứ Klaconxu “nơi đó đang đánh nhau rất ác liệt”, các phần tử vũ trang bị “tổn thất nặng nề”...

Để ngăn cản cuộc tấn công của quân đội Liên bang Nga vào Chechnya, quân ly khai đã áp dụng sách lược “tích cực phòng ngự”. Họ tổ chức thành từng tổ, mỗi tổ 5-6 người mai phục ở những trận địa đã được chuẩn bị chu đáo để tập kích rồi sau đó rút lui. Khi rút lui, chúng thường xuyên gài mìn trên những đoạn đường mà quân Nga sẽ hành quân qua.

Nhà lãnh đạo các phần tử vũ trang Chechnya đang chuẩn bị triển khai các hoạt động khủng bố với quy mô lớn trong lãnh thổ Nga. Salman Laduev đang chuẩn bị phá hoại các lò phản ứng hạt nhân. Vì lẽ đó mà phải tổ chức một đội biệt động 15 người do Slav đứng ra tổ chức. Basaev chú trọng xây dựng tổ hành động khủng bố là phụ nữ, chuẩn bị tiến hành các hành động khủng bố ở phía nam của Nga.

Khả năng có thể tới 25.000 phần tử vũ trang Chechnya đang chống lại quân Nga. Trong số này, không ít kẻ mới chỉ 16-18 tuổi. Phó Thư ký Ủy ban an ninh Nga Vaxiliev cho rằng Chechnya đã lấy đi một lượng lớn dầu mỏ của Nga. “Matxkhadov không thể khống chế cục diện này được”. Theo tài liệu của Bộ Nội vụ Liên bang, 90% lượng dầu mà nước cộng hòa này khai thác bị bán ra nước ngoài một cách phi pháp. Theo thống kê của các chuyên gia, điều này sẽ đem lại khoảng 800-900 triệu USD thu nhập cho các phần tử khủng bố. 12 vạn tấn dầu của Azerbaijan (trên đường ống dẫn từ Bacu đi qua) đã “biến mất” ở Chechnya.

Theo tài liệu của Bộ Nội vụ Nga, buôn bán các chất ma túy là một nguồn thu khác của bọn phi Chechnya, lợi nhuận từ khoản này mỗi năm chừng một tỷ USD. Lượng heroin, các chất gây nghiện khác đến từ Chechnya đã làm tổn thất mà xã hội Nga phải gánh chịu lên đến mức nguy hiểm.

Vaxiliev nói, tập đoàn tội phạm quốc tế đã lợi dụng

Chechnya để đưa vào Nga lượng USD giả rất lớn. Hiện nay, Bộ Nội vụ Nga đang điều tra hơn một chục vụ án loại này. Khoảng 1/3 số đôla giả thu được trong năm 1999 được tuồn vào từ Chechnya. Phần lớn số tiền giả không phải được sản xuất tại Chechnya mà là được chuyển về từ Thổ Nhĩ Kỳ, Iran và các nước khác nữa. Chechnya cũng bắt đầu sản xuất tiền giả tại các xưởng in tiền bí mật ở Groznui và một vài khu vực khác, trong đó đa số xưởng phi pháp này đã bị không quân Nga tiêu diệt.

Bắt cóc tổng tiền cũng là một nguồn thu nhập của bọn phi, mỗi năm chúng thu từ khoản này khoảng hàng chục triệu USD. Năm 1999 tại Bắc Kapkaz có 278 người bị bắt cóc. Theo tài liệu của Bộ Nội vụ, tại Chechnya, có khoảng trên 60 tập đoàn tội phạm hoạt động trên lĩnh vực này với tổng số hơn 2.000 tên. Trước đó, đã phá được 37 vụ án, bắt được 130 tên. Trong 5 năm trước, có 1.289 người bị bắt cóc, trong đó có 63 người nước ngoài.

Mấy tháng gần đây, Chính phủ Nga đã không thể chịu đựng được trước các sự kiện bi thảm. Các phần tử khủng bố đã tấn công Daghetxtan, láng giềng của Chechnya, đánh bom các khu dân cư tại Matxcova, Volgadonxk. Hoạt động khủng bố này đã làm cho hàng trăm người chết và tàn phế.

Putin muốn cho mọi người cả trong và ngoài nước tin rằng không thể nào để tiếp tục xảy ra như vậy được nữa, Matxcova sẽ áp dụng biện pháp kiên quyết để lập lại trật tự và tiêu diệt các phần tử khủng bố ở Chechnya, đây cũng là yêu cầu lợi ích quốc gia của Nga.

Cùng lúc đó, Matxkhadov cũng không từ bỏ các nỗ lực ngoại giao, chính trị. Ông ta đã hoạt động khắp nơi trên thế giới, tuyên truyền rằng cuộc xung đột Bắc Kapkaz lần này có tính chất quốc tế. Ông ta kêu gọi Liên minh châu Âu, Nghị viện châu Âu, thậm chí cả NATO, yêu cầu “dựa vào luật pháp quốc tế” để can thiệp quân sự vào cuộc xung đột giữa Cộng hòa Chechnya và Liên bang Nga.

Matxkhadov dùng hành động để nói lên rằng ông ta ủng hộ nguyện vọng của các phần tử ly khai Chechnya yêu cầu tách ra khỏi Liên bang Nga và tuyên bố Chechnya là một quốc gia độc lập. Các đời chính phủ Chechnya đều cố gắng không ngừng đòi độc lập, giành được sự thừa nhận của quốc tế. Tổng thống đầu tiên của Chechnya, Tướng không quân của Liên Xô trước đây

Dudaev là người đầu tiên bắt đầu cuộc chiến chính trị này. Năm 1991, ông ta đã từng biểu thị, sẽ bằng mọi cách nỗ lực để giành được sự công nhận của quốc tế.

Trong lần đoàn đại biểu Nghị viện Chechnya thăm nước cộng hòa vùng Ban tích của Liên Xô trước đây, ý đồ giành độc lập của các phần tử ly khai Chechnya đã gặp thất bại. Mọi người đều biết, trong mỗi quốc gia vùng biển Ban Tích, có một số thế lực chính trị có ảnh hưởng tương đối đã đồng tình với chính quyền hiện nay ở Chechnya. Nhưng Latvia và Litva lại xem các nghị sĩ của Chechnya như là đại biểu của một chủ thể Liên bang Nga, ngay từ đầu đã cương quyết từ chối bàn về vấn đề địa vị của Chechnya. Estonia lại cự tuyệt không cho đoàn đại biểu này nhập cảnh. Những hoạt động ở Mỹ và Anh của Matxkhadow cũng chẳng kết quả gì. Ông ta đặt rất nhiều hy vọng vào chuyến thăm Mỹ lần thứ hai vào tháng 8 năm 1998. Trước khi bắt đầu chuyến thăm, các quan chức Groznui đã tuyên bố Matxkhadow sẽ tiến hành hội đàm với Tổng thống Mỹ Bill Clinton và Quốc vụ khanh nước Mỹ, Matxkhadow được coi là người lãnh đạo của một chủ thể Liên bang Nga đi thăm không chính thức Mỹ. Nhà lãnh đạo này lại chỉ được gặp các nhân viên công tác thuộc Nghị viện Mỹ mà thôi.

Hai năm gần đây, nhà lãnh đạo Chechnya này đã đưa ra cho 21 quốc gia kiến nghị về xây dựng quan hệ ngoại giao, nhưng chỉ có duy nhất phong trào “Taliban” của Afghanistan là trả lời mà thôi. Ngay cả các phần tử Taliban chuyên khủng bố này cũng quyết định tạm thời huỷ bỏ bước đi này. Ít nhất là cuộc đàm phán với Afghanistan dự định tổ chức ở Groznui để bàn về “bước đột phá đã giành được sau thời gian chờ đợi lâu trong quan hệ ngoại giao” đã bị ngừng lại.

Mặc dù phần lớn chính phủ các nước và các tổ chức quốc tế tán thành việc duy trì sự toàn vẹn lãnh thổ của Nga, lên án bọn khủng bố Chechnya tấn công trộm nước láng giềng Daghetxtan và hoạt động khủng bố ở Matxcova... nhưng Matxkhadow vẫn muốn đi ngược lại trào lưu lịch sử, tiếp tục trình diễn màn kịch ly khai hòng tìm kiếm sự độc lập cho Chechnya. Nhưng, liệu có chính phủ nước nào để cho một phần tử khủng bố mặc lễ phục xuất hiện trên đất nước mình?

Sau đó, Putin lại tuyên bố, nhiệm vụ chủ yếu của Chính phủ Nga tại Chechnya là khôi phục lại cuộc sống bình thường tại đó. Ngày 17 tháng 10, khi trả lời phỏng vấn chương trình “Tấm gương” của Đài truyền hình Nga, ông nói: “Tại nước Cộng hoà Chechnya, chúng tôi sẽ hồi lại việc học tập ở các trường học, các bệnh viện được mở cửa lại, bắt đầu phát lương, trả phụ cấp và lương hưu”. Đó chính là những công việc cần phải làm của người đại diện Liên bang Nga tại Cộng hoà Chechnya - ông Nikola Kotman. Ông này sẽ phụ trách vấn đề an ninh và cả vấn đề kinh tế xã hội của Chechnya. Putin nói: “Tất cả các khoản tiền của Liên bang sẽ thông qua để

đưa tới Chechnya. Chúng ta tin rằng ông ta sẽ mang số tiền đó đưa tới tận tay những người cần được nhận nó". Putin nói, trong khoảng thời gian 3 năm rưỡi tới 4 năm trước, hằng tháng, Chính phủ Nga đều chuyển một khoản ngân sách đến Chechnya dùng để trả lương và lương thực. Nhưng, những người dân bình thường ở Chechnya chưa bao giờ nhận được một xu nào cả. Hiện nay, người đại diện Chính phủ Nga tại Chechnya sẽ phụ trách phân phối số tiền này, như vậy có thể cải thiện được tình hình.

Người đứng đầu Chính phủ Nga Putin cho biết, ông "tuyệt đối không đồng ý" với quan điểm của một số người muốn đưa những sự việc xảy ra tại Chechnya biến thành thảm họa nhân đạo. Cái mà người dân tránh không chỉ những hành động chiến tranh, mà chủ yếu là tránh đi những điều kiện không có cách nào để sinh tồn mà họ phải đối mặt trong mấy năm gần đây - đó là những điều kiện vô cùng khốn khó và họ thường xuyên phải sợ hãi. Mọi người chạy khỏi Chechnya "đến chỗ chúng tôi, những khu vực khác nhau của Nga để tìm sự bảo vệ, mong chờ sự giúp đỡ của Chính phủ Nga". Putin nói tiếp: "Chúng tôi đã xây dựng một kế hoạch thật rõ ràng để giúp đỡ những người này. Chúng tôi sẽ giúp đỡ họ và bây giờ chúng tôi đã làm như vậy. Chính phủ có đủ sức người và sức của để giải quyết vấn đề này".

Cùng với việc triển khai một loạt đòn tiến công chính trị, quân Nga vẫn tiến lên không ngừng, ngày 18/10, quân Nga củng cố trận địa cách Groznui 18-20 km. Họ đã chiếm lĩnh hoàn toàn các điểm cao chiến lược và khống chế toàn bộ các con đường dẫn tới Chechnya, cá biệt có những đơn vị trinh sát đã đến cách Groznui chỉ 5-6 km. Cho đến trung tuần tháng 10, quân đội Liên bang Nga tại Chechnya đã hy sinh 178 người, bị thương 400 người, còn tổn thất phía các phần tử ly khai vào khoảng 2.500 người.

Cùng ngày, tin tức tốt lành từ tiền phương truyền về làm nức lòng mọi người. Thiếu tướng Vladimir Sanmanov Quân đoàn trưởng Quân đoàn Lục quân Nga khi nói chuyện với nhân dân Chechnya trên Đài Truyền hình ORT Nga đã khẳng định, quân Nga đã bao vây Basaev - một trong những tên đầu sỏ chủ yếu của phe quân Chechnya. Ông ta nói: Basaev đang bị khốn đốn tại một ngôi làng cách Groznui khoảng 37 dặm Anh về phía tây bắc. Thiếu tướng nói: "Căn cứ vào những tin tức tình báo chúng tôi nắm được, chúng tôi đã bao vây chặt Basaev. Y đang điên cuồng như một con chó dại".

Cho tới lúc đó, quân Nga đã tiến gần đến thủ phủ của Chechnya, sau khi quân Nga tiến công và chiếm được một điểm quan trọng nằm ở phía bắc Groznui 20 km, chuẩn bị triển khai tấn công Chechnya giai đoạn hai, tập kết lực lượng và tăng cường các trận địa ở gần sông Chiolek, tạo áp lực lớn đối với thủ phủ của nước cộng hòa - nơi quân ly khai đang bị bao vây, quân Chính phủ Nga đánh nhau ác liệt với khoảng 200 quân Chechnya, đã sử dụng máy bay và pháo

xe tăng bắn tập trung dày đặc làm cho quân Chechnya phải lùi dần về sau dãy núi Tenxkaia, quân Nga lại tiếp tục khống chế dọc theo dãy núi. Tướng quân Sanmanov, chỉ huy quân đoàn 58 tiến công khu vực này đã không có bình luận gì về việc có tiến công toàn diện thủ phủ Chechnya không. Ông nói với hãng thông tấn Nga: “Bản thân Groznui không phải là mục tiêu, nếu nhận được lệnh đánh chiếm thành phố này, chúng tôi sẽ tiến công”. Ngay cả thượng cấp của ông ta, Tổng tư lệnh quân đội Liên bang ở Bắc Kavkaz cũng hết sức nhỏ nhẹ: “Điều đó chẳng có ý nghĩa gì cả, chúng tôi không cần nó... cần biết rằng chiến thuật của chúng tôi hoàn toàn là một việc khác”.

Thông tấn Nga nói, quân đội Liên bang cũng đã khống chế được con đường nối liền Groznui với Ingush. Vị tổng tư lệnh này còn nói rằng Matxcova chẳng vội vã gì chiếm nước cộng hòa này. Ông nói thêm: “Chúng tôi không vội, quân đội tấn công theo kế hoạch, sẽ không có chuyện áp dụng những chiến thuật thiếu suy nghĩ kiểu như kỵ binh cứ mang giáo xông lên”.

Nga có tấn công Groznui hay lại trở thành vấn đề mà mọi người quan tâm, bàn bạc. Ngày 20/10, Thượng tướng Manilov, Phó Tổng tham mưu trưởng thứ nhất lực lượng vũ trang Nga nói, chúng tôi sẽ giải phóng Groznui và các điểm cư dân khác từ tay quân khủng bố, các phần tử vũ trang ly khai sẽ bị tiêu diệt. Đây là tuyên bố đầu tiên rằng quân Nga sẽ giải phóng hoàn toàn Chechnya.

Ông nói, quân đội Liên bang sẽ “sử dụng mọi biện pháp để tiêu diệt các phần tử khủng bố. Để làm việc này, nếu cần chúng tôi sẽ tiến hành thiết quân luật trên toàn lãnh thổ Chechnya”. Nhưng ông nhấn mạnh rằng sẽ không tiến hành tác chiến chính diện bằng chủ lực đối với các phần tử khủng bố để giảm tối đa thương vong cho quân đội Liên bang và nhân dân.

Ông nói, quá trình giải phóng Chechnya không chỉ bao gồm mặt quân sự và kỹ thuật quân sự mà còn bao gồm cả các yếu tố chính trị, kinh tế xã hội và thông tin.

Cùng ngày, Thủ tướng Nga Putin trong khi đi thị sát quân Nga tại các khu vực mà Chechnya khống chế đã nói, quân Nga sẽ chiến đấu đến cùng.

Trong khi mọi người suy đoán quân Nga đang vạch kế hoạch tác chiến trên bộ để tấn công Groznui thì bất ngờ, Putin đã đến tận phía bắc Chechnya. Putin đã nói với dân sở tại: “Chúng tôi sẽ quyết định vấn đề Chechnya thông qua bỏ phiếu. Nhưng chỉ có làm được việc này trong bối cảnh bọn phỉ bị tiêu diệt mà thôi”. Trước thế áp đảo của quân đội Liên bang Nga, các phần tử vũ trang Chechnya đang khẩn trương xây dựng tuyến phòng thủ liên hoàn ở Groznui, trên một số ngôi nhà và đường phố đã xây dựng các công sự chiến đấu. Một số cơ cấu và tổ chức đã bắt đầu sơ tán từ Groznui tới các vùng núi.

Tư lệnh cảnh vệ Groznui của Chechnya Munaep phán đoán: “Tôi cho rằng, quân đội Liên bang Nga trong cuối tháng 10 sẽ tiến vào Groznui, nhưng chúng tôi sẽ không bó tay giao thành phố cho họ. Hiện này, lực lượng và tiền bạc của chúng tôi dùng vào việc phòng thủ Groznui nhiều hơn tháng 1 năm 1995”.

Trước những lời nói này, quân Nga lập tức trả lời ngay, tối 21/10 quân Nga bắn tên lửa vào dinh Tổng thống Chechnya ở trung tâm Groznui, suýt nữa thì bắn trúng. Năm quả tên lửa đã phát nổ ở khu chợ gần dinh Tổng thống giết chết 10 người. Rất may, Tổng thống Chechnya lúc ấy không có mặt trong dinh. Nơi tên lửa nổ chỉ cách dinh Tổng thống 10-40m, lúc đó, có khoảng 200 người đang mua bán trong chợ.

Cùng lúc đó, quân Nga càng áp sát Groznui - thủ phủ của Chechnya.

Hãng tin Nga Itar Tass dẫn lời một quan chức Nga cho biết, máy bay chiến đấu Nga ngay từ sáng sớm đã ném bom ngoại vi Groznui, quân đội Liên bang cũng đã bố trí trận địa cách Groznui 12-14 km.

Quân Nga thông báo cho Itar Tass rằng máy bay chiến đấu Nga đã oanh tạc khu vực đông bắc và tây bắc Groznui, quân Nga cũng đã pháo kích phía nam Chechnya - nơi nghi có cứ điểm của quân khủng bố.

Cùng lúc đó, số lượng quân Nga đã vượt qua sông Chiolek và củng cố trận địa ở bờ nam sông. Dòng sông này là dải phân cách giữa khu vực mà quân Nga khống chế ở phía bắc Chechnya với các khu vực khác của Chechnya.

Hôm qua, sĩ quan Bộ Tổng tham mưu Chechnya nói, cuộc không kích vào sáng sớm của Nga đã làm 56 người thiệt mạng, 200 người bị thương.

Ngày 23/10, Tổng tham mưu trưởng Quân đội Chechnya tuyên bố, hôm trước, tên lửa laser mà quân Nga bắn từ Daghetxtan sang Groznui thủ phủ Chechnya đã làm ít nhất 137 người chết và 260 người bị thương. Đây là một sự kiện đẫm máu nhất kể từ khi Nga đưa quân vào Chechnya.

Tổng tham mưu trưởng quân đội Chechnya nói với phóng viên thông tấn Pháp rằng những người tận mắt nhìn thấy sự việc này ở đặc khu Notraiut của Daghetxtan gần phía đông nam Chechnya cho biết, trước khi xảy ra tiếng nổ từ Groznui truyền tới, họ đã tận mắt nhìn thấy 5 quả tên lửa có dẫn đường bay thấp qua nơi họ ở. Năm quả tên lửa này đã bắn trúng Groznui và các vùng lân cận. Tên lửa đã bắn trúng một khu chợ ở trung tâm Groznui, một ngôi nhà và một công trình kiến trúc bỏ không.

Hai quả khác đã bắn trúng Kalinilnovxki và Olimpitski thuộc ngoại ô Groznui. Các chuyên

gia quân sự đã chứng nhận điều đó.

Ở Matxcova, các quan chức Nga đã phủ nhận việc pháo kích và không kích Groznui, thế nhưng họ thừa nhận đã triển khai “hành động đặc biệt” đối với Groznui nhằm tiêu diệt những vụ mua bán vũ khí trái phép tại đó. Phía Nga nói rằng, cái mà họ phá huỷ là chợ mua bán vũ khí của Chechnya.

Người phát ngôn của quân đội Nga tại Bắc Kapkaz nói: “Hành động này do một đơn vị quân đội thực hiện... đã phá huỷ một cái chợ và những vũ khí, quân dụng và các vụ mua bán ngay tại chỗ”.

Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Nga nói: “Ngày hôm nay, chúng ta không oanh tạc dinh thự của Matxkhadov, trung tâm Groznui và các vùng phụ cận khác”.

Đồng thời với việc mặt trận chính không ngừng tiến lên. Phía tây liên quân đóng ở Bắc Kapkaz của Nga đã tiến vào Ingut giáp biên giới Chechnya và khống chế vùng biên giới, đặt rất nhiều trạm gác trên các con đường Ingut - Chechnya. Trước đó, mọi vấn đề an ninh xã hội ở khu vực này đều do người của Bộ Nội vụ Ingut phụ trách biên giới giữa Ingut và Chechnya đã bị đóng hoàn toàn. Khu an toàn sẽ do ba phòng tuyến tổ chức thành, nhiệm vụ chủ yếu của nó là phòng chống bọn phỉ vũ trang và các phần tử khủng bố theo chủ nghĩa Hồi giáo cực đoan từ Chechnya xâm nhập vào Ingut và các khu vực khác của Nga.

Ngày 24/10, Cục An ninh Liên bang nói, họ đã điều tra rõ các phần tử khủng bố và bọn phỉ đã trà trộn vào số dân chạy tránh nạn từ Chechnya sang Ingut. Tin tức tình báo cho hay, Basaev và Khata trước mắt có ý đồ hoạt động khủng bố và phá hoại ở Matxcova, Saint Petersburg và các chủ thể khác của Liên bang Nga.

Phòng tin tức lâm thời thuộc tập đoàn quân phía đông của quân Nga cũng đã thông báo: Những kẻ cầm đầu bọn phỉ vũ trang Chechnya một lần nữa tuyên bố rằng chúng đang chuẩn bị tiến hành khủng bố và phá hoại với quy mô lớn các lò phản ứng hạt nhân và các thiết bị tổng hợp nhiên liệu năng lượng đối với Liên bang Nga.

Đồng thời, mặc dù bị thất bại thảm hại, các phần tử vũ trang vẫn tích cực điều động binh lực, chuẩn bị phát động một cuộc chiến mới.

Ngày 25/10, bộ đội tiền phương thuộc lực lượng tuyến phía đông và phía bắc của Liên bang Nga tiếp tục tiến công sâu vào Chechnya, có những đơn vị đã tiến đến nơi chỉ cách Groznui 8 km, từ trên ngọn núi Chiolek đã có thể nhìn thấy sân bay Groznui. Phó Tư lệnh đơn vị liên hợp trung ương Bielousov nói, nhiệm vụ của quân đội là phong tỏa Groznui. Tư lệnh Kadansev bổ sung thêm, chiến thuật của quân đội Liên bang vẫn là lợi dụng không quân và pháo binh để

tiến công kẻ địch, sau đó lục quân mới tiến đánh. Trước mắt, quân Bộ Nội vụ đã chiếm lĩnh được thêm Chiolek.

Đồng thời quân Nga còn tiết lộ, trên chiến trường Chechnya, có cả phần tử vũ trang của một số nước khác cùng tham gia, Cục thông tin Bộ Quốc phòng Nga nói, gần đây có tới gần 400 tên lính đánh thuê người Anbani và Pakixtan gia nhập đội ngũ bọn phỉ và còn 500 người đang chuẩn bị từ Afghanistan xâm nhập vào Chechnya.

Nhưng với quân Nga, những thắng lợi liên tiếp trên chiến trường vẫn tồn tại những điều lo âu, đó chính là những tổn thất to lớn và kéo dài của chiến tranh. Đúng như lời của một nhà chính trị người Nga nói “chiến tranh dễ bắt đầu, nhưng thật khó kết thúc”. Khi giao chiến, nhất thiết phải xác định mục tiêu, đạt được mục tiêu đã có thể xác nhận giành thắng lợi.

Họ cho rằng, mục tiêu mà quân Nga tuyên bố khi mở chiến dịch ở Chechnya là tiêu diệt chủ nghĩa khủng bố vũ trang, làm cho chúng không có đường nào chạy thoát. Nói cách khác, chiến tranh là cần phải tiêu diệt sạch các phần tử khủng bố hoặc buộc chúng phải đầu hàng. Nhưng vì gần đây rất khó có thể nghĩ rằng chúng sẽ đầu hàng, cho nên cần phải tiêu diệt cả vài vạn phần tử ly khai - những người được phần lớn số cư dân ở lại ủng hộ. Như vậy cần phải có sự chuẩn bị để tiến hành chiến tranh du kích trong vài năm và phải biến những khu vực thanh trừng các phần tử vũ trang thành khu vực quân quản.

Phương án muốn nhanh chóng kết thúc chiến tranh lại yêu cầu phải sử dụng bộ binh với quy mô lớn, bởi vì máy bay và trọng pháo không có cách nào mở các cuộc tấn công mang tính quyết định đối với những phần tử khủng bố đang phân tán mỏng ra trong toàn bộ Chechnya. Nếu như muốn nhanh chóng kết thúc chiến dịch này, tất nhiên phải một lần nữa tiến hành cuộc chiến bằng bộ binh.

Do vậy, chỉ đơn thuần bằng nỗ lực quân sự có thể phải tiến hành một cuộc chiến tranh lâu dài, hoặc là tạo ra một tổn thất khó có thể chịu đựng nổi. Do vậy cần phải tìm giải pháp chính trị. Nếu như có thể đàm phán một cách khéo léo, đàm phán không phải là cách đầu hàng, mà là một thủ đoạn để giảm thương vong tới mức thấp nhất. Nhưng, đàm phán với ai đây? Bắt giữ đặc sứ của Chechnya tại Matxcova, đưa ra điều kiện đối thoại hiển nhiên là không chấp nhận được. Người Chechnya vẫn chưa thể coi chính phủ lưu vong Chechnya được điện Kremlin thừa nhận là chính phủ hợp pháp, bởi vì hiệp nghị đối với người Chechnya thực tế chẳng có ý nghĩa gì lắm.

Từ đó có thể thấy rằng nhất thiết phải có một chủ thể đàm phán mới, chủ thể này trong con mắt người dân Chechnya và trung ương Liên bang đều phải mang tính hợp pháp. Chủ thể này phải thông qua bầu cử mới có được. Vậy ai đi bầu? Bầu như thế nào? Đương nhiên là phải do

nhân dân Chechnya bầu, nhưng hiện nay phần lớn số người ở tuổi bầu cử lại không có ở Chechnya, nhưng họ có đầy đủ quyền lợi hợp pháp của người cử tri và được quyền ứng cử vào cơ quan nhà nước Chechnya. Trong cuộc tuyển cử Duma quốc gia Nga có thể lập khu vực bầu cử Chechnya ở ngoài các khu vực khác và lập khu vực bầu cử ở những nơi có nhiều cử tri sống, những khu vực này có thể là những trại lánh nạn ở xa quê hương, ở những thành phố lớn có số đông người Chechnya chạy tới đó, hoặc là ở những khu vực do quân đội Liên bang kiểm soát.

Còn một vấn đề nữa là: Trong chiến tranh, bất kỳ một cách làm để tiết kiệm tiền bạc nào cũng đều tạo ra những hy sinh lớn hơn, đặc biệt là sự hy sinh của người lính. Nếu như không có tiền và vật chất kỹ thuật bảo đảm thì sẽ không có sự mở đầu tốt đẹp. Do đó không thể tính toán quá chi ly đối với hệ thống vũ khí có độ chính xác cao, mặc dù cần phải trả một cái giá rất đắt.

Cần phải trả tiền đầy đủ cho những người lính được trưng dụng ra chiến trường. Cần phải cấp phát lương bổng và chế độ ăn uống cho binh lính theo lời hứa của thủ tướng, việc này xem ra còn nhiều vấn đề và đương nhiên có ảnh hưởng đến trạng thái tâm lý của quân đội. Vì vậy, cần phải nhanh chóng xác định vấn đề đãi ngộ đối với những người tham chiến ở Chechnya.

Nhưng, nếu không tiết kiệm kinh phí, thì khoản tiền này chắc chắn là một gánh nặng không nhỏ đối với nền kinh tế Nga. Đã có chuyên gia ở Nga cho rằng khoản chi phí khổng lồ trong cuộc chiến tại Chechnya đã chôn vùi nốt những hy vọng cuối cùng của sự tăng trưởng kinh tế Nga.

Một phóng viên Nga đã có được một tin từ Bộ Tài chính Nga rằng hình như tất cả mọi nguồn thu nhập ngoại ngạch (ước khoảng 50-80 tỷ rúp) đều bị ném cả vào cuộc chiến tranh này. Một vị thứ trưởng tài chính Nga đã phát biểu trong một cuộc họp gần đây rằng, năm 2000, ngoài ngân sách quốc phòng đã được quy định trong dự toán cuối năm trước ra, còn phải chi thêm 26 tỷ rúp. Đến cuối năm, chỉ nguyên việc xây dựng “khu an toàn” đã phải cần hơn 7 tỷ rúp, mà Bộ Quốc phòng lại yêu cầu nhiều hơn, khoảng 15-20 tỷ rúp. Theo đánh giá của các chuyên gia, để xây dựng bức “màn sắt” ở Chechnya, ngân sách đã phải chi ra 45 tỷ rúp.

Nhưng chi phí cho chiến tranh ngày càng cao hơn. Chi phí cho các hoạt động quân sự ít nhất cũng cao gấp hai lần chi phí xây dựng “khu an toàn”. Điều này cuối cùng sẽ phá hoại sự phát triển kinh tế nước nhà, chôn vùi hẳn hy vọng cuối cùng về tăng trưởng kinh tế của Nga.

Bộ Tổng tham mưu phản bác lại những lời nói trên, theo họ những con số đưa ra ở trên đã bị tăng lên nhiều lần. Theo lời của Thượng tướng Manilốp, Phó Tổng tham mưu thứ nhất thì những hành động quân sự trong vòng nửa tháng ở Daghetxtan chỉ tiêu tốn hai tỷ rúp chứ không phải là hai tỷ USD như các nhà báo nói. Các chuyên gia hàng không cho hay, máy bay chiến đấu SU 25 mỗi lần xuất kích chỉ tiêu tốn bằng 1/6 số tiền 60 vạn rúp mà báo chí đưa ra;

còn SU 24 - loại máy bay ném bom chỉ hết 20 vạn rúp, máy bay trực thăng hết 15 vạn rúp chứ không phải là 35 vạn rúp.

Điều mà họ thấy bức bối nhất là bài báo về “giá tiền của các loại vũ khí quân dụng”. Một viên đạn giá 8 rúp, một quả đạn pháo lớn 6.000 rúp, một viên đạn xe tăng 7.000 rúp. Tất cả những con số mà báo đưa ra đều sai. Họ nói rằng giá này là giá thị trường tự do hiện nay, nhưng phần lớn số đạn được đều sản xuất từ thời còn tồn tại Liên Xô, giá đạn được lúc ấy không đáng kể.

Hiện nay, số đạn loại này tồn tại rất nhiều, cũng không có nơi để. Việc bảo quản, tiêu phòng và các biện pháp an toàn khác cũng như phương thức sử dụng tiên tiến đòi hỏi phải chi một khoản tiền lớn. Không có đạn được thì sẽ chẳng có vấn đề này. Cho nên, tiêu hao bớt đi một phần “tử thần gỉ sắt” này có lẽ là một biện pháp tốt đối với quân đội.

Nhưng dù nói gì chẳng nữa, hành động tiêu phí ở Bắc Kapkaz vẫn cần phải một lượng tiền lớn. Mỗi tháng chi phí ngoài hạn ngạch lên tới 4 tỷ rúp.

Thời gian và tiền bạc đối với cuộc chiến Chechnya là một vấn đề quan trọng để làm phức tạp hoá thêm vấn đề Chechnya và cũng là vấn đề bắt buộc Chính phủ Nga phải xử lý cẩn thận.

Theo phân tích của các chuyên gia Nga, sự giải thể của Liên Xô trước đây không chỉ dẫn tới những thay đổi căn bản về không gian địa lý, chính trị, mà còn làm cho một loạt các khu vực trước đây của Liên Xô cũ xuất hiện hiện tượng quyền lực trống rỗng. Hậu quả của nó là các thế lực của chủ nghĩa phân liệt ngóc đầu dậy, về điểm này biểu hiện rõ nhất ở khu vực Bắc Kapkaz. Khu vực giàu có về năng lượng và các tài nguyên khác này đã biến thành vũ đài của sự tranh cướp ác liệt của một số quốc gia; họ lợi dụng sự khó khăn trước mắt của Nga, âm mưu làm cho khu vực Bắc Kapkaz tách khỏi nước Nga, đưa nó vào phạm vi kiểm soát của mình.

Ủng hộ độc lập của Chechnya có lợi cho ai đây? Những ai mong muốn Chechnya tách khỏi nước Nga?

Bắc Kapkaz là khu vực chiến lược quan trọng, rất nhiều nước hy vọng đưa Chechnya vào tầm khống chế của mình, trong đó bao gồm Mỹ, một số nước châu Âu và các nước A-Rập. Đối với những quốc gia này, Chechnya là một công cụ để họ thực hiện các mục tiêu riêng của mỗi nước. Cũng chính vì lẽ đó, Tổng thống Chechnya Matxkhadov, phần tử khủng bố Basaev và các nhà lãnh đạo khác của Chechnya đã lập tức trở mặt, trở thành tín đồ của giáo phái.

Nhân tố dầu mỏ cũng không thể coi nhẹ, ở khu vực Bắc Kapkaz, lợi ích dầu mỏ của nhiều nước đan xen vào nhau. Các nước xuất khẩu dầu mỏ Ả Rập không muốn dầu mỏ ở Caxipia xuất hiện trên thị trường thế giới, vì như vậy sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng tới lợi nhuận siêu ngạch của họ, nhưng họ không có cách ngăn chặn nổi dòng chảy của thứ “vàng đen” này. Do đó, họ

hình như đã nhận thức được rằng có thể thực hiện được một mục tiêu nhỏ hơn, nhưng cũng rất quan trọng, đó là giảm bớt lượng dầu mỏ ở đây, làm cho nó chỉ có một con đường vận chuyển duy nhất. Để làm được việc này, chỉ cần không để đường ống dẫn dầu từ Baku của Chechnya đến Tân Rosik hoạt động bình thường là có thể đạt được mục đích. Nhưng, nếu như Chechnya bị Nga khống chế thì chắc chắn không có cách nào thực hiện được mục tiêu sau này.

Nếu Chechnya luôn ở trạng thái lộn xộn, bọn phi có thể tùy ý làm gì cũng được thì chẳng cần nói làm gì nữa. Bọn này có thể làm tê liệt đường ống dẫn dầu, trước mắt thực tế đã là như vậy. Dầu mỏ vận chuyển từ Baku thường xuyên bị rò rỉ, bọn thổ phi liên tục cướp đi, buộc Matxcova phải ngừng vận hành hệ thống dẫn dầu này và tính toán đến việc xây dựng một đường ống dẫn khác vòng qua Chechnya. Nhưng như vậy phải mất rất nhiều thời gian, điều này có lợi cho các nước xuất khẩu nhiên liệu Omxuki.

Tuyến ống dẫn dầu từ Baku đến Tân Rosik ngừng vận chuyển cũng có lợi cho Thổ Nhĩ Kỳ. Vì như vậy, nguồn dầu mỏ chủ yếu từ Caxipia sẽ được vận chuyển tới Chieyikhal (một cảng nằm trên bờ biển Đen của Thổ Nhĩ Kỳ).

Không còn nghi ngờ gì nữa, Chechnya độc lập sẽ có lợi cho các thế lực muốn từng bước làm suy yếu nước Nga, như vậy sẽ làm Nga không thể tham gia và giải quyết các vấn đề quan trọng của châu Âu và thế giới. Ở đây trước tiên bao gồm Mỹ và các quốc gia NATO. Họ vẫn lo lắng trước một nước Nga lớn và có tiềm lực quân sự vững mạnh. Các quan chức Washington không thể công khai ủng hộ các phần tử theo chủ nghĩa ly khai Groznui, nhưng rất hiển nhiên, việc gạt Nga ra khỏi khu vực Kapkaz là điều có lợi cho Mỹ. Các nhà chiến lược bên kia bờ đại dương cho rằng một nước Chechnya độc lập có thể gây thêm áp lực cho Daghetxtan, bởi vì nước cộng hòa này có thể cung cấp con đường thông với Địa Trung Hải. Hạn chế được Nga trong vấn đề này là điều mơ ước của họ. “Mũi tên bắn ra không quay trở lại”, cho dù còn rất nhiều khó khăn, Putin đã không còn đường lui nữa.

Ngày 26/10, cuộc chiến đấu ác liệt nhất từ trước đến nay đã lại bùng nổ ở Chechnya, xe tăng và bộ binh Nga đã lập phòng tuyến chiến đấu với quân Chechnya ở biên giới Groznui, trọng pháo của Nga đã bắn phá dữ dội thủ phủ Chechnya. Cuộc chiến đấu ác liệt xảy ra trên khu vực ngoại ô phía bắc cách Groznui chừng 4 km. Ở phía đông thành phố cũng xảy ra nhiều cuộc chiến đấu.

Theo báo cáo, một số lính trinh sát của Nga đã lạng lế tiến vào ngoại ô Groznui và treo giải thưởng một triệu USD nếu ai bắt hoặc giết được lãnh tụ đầu sỏ của phiến quân Basaev.

Các tay súng bắn tỉa Chechnya cũng thường xuyên tấn công quân Nga, giết chết 81 binh sĩ Nga. Tổng thống Ingut đã thừa nhận, quân Chechnya đã tập kích vào trận địa quân Nga. Ngay

từ rất sớm, Bộ Quốc phòng Nga đã phủ nhận nguồn tin nói rằng quân phản loạn Chechnya đã đi ngang qua khu vực này, cùng trong ngày hôm đó quân đội Liên bang đã kiểm soát được một số vùng như Schipunoda, Atramatsnoxt, Cachiront, Xakochri... đều là những điểm dân cư tập trung đông đúc nằm ngay sát vùng ngoại ô Gumes.

Ngày 27/10, qua bản tin hàng ngày, Bộ Quốc phòng Nga tuyên bố, miền đất Chechnya bị bọn lực lượng vũ trang chiếm cứ đã bị chia cắt làm ba phần. Vùng đất do Basaev kiểm soát nằm gần kề Tatghikixtan Klaev ở mạn tây bắc, Catapu chiếm phần đất gần Inkosan.

Bọn phiến quân đã cấu trúc một trận địa phòng ngự hình vòng cung xung quanh Groznui, cải tạo đường phố và nhà cửa, Bộ trưởng Quốc phòng Nga đã nói với phóng viên rằng nhiệm vụ chủ yếu xây dựng khu an toàn ở Chechnya “sắp hoàn thành”. Mục tiêu cuối cùng của quân đội Liên bang Nga tại Chechnya không chỉ là xây dựng khu vực an ninh mà còn phải tiêu diệt bọn phi có vũ trang. Chỉ có tiêu diệt hết bọn chúng, làm cho chúng không bao giờ có điều kiện ngóc đầu dậy được nữa thì mới hoàn thành nhiệm vụ. Sergeiev nói: “Cục diện ở Chechnya đã được khống chế, nhiệm vụ của giai đoạn một xây dựng khu vực an ninh đã hoàn thành”. Đồng thời ông cho biết “quân đội Liên bang còn phải đứng trước rất nhiều vấn đề phức tạp”.

Sergeiev nói với các phóng viên rằng quân đội Nga không chỉ dừng lại trên khu vực dọc bờ sông Chiolek - Chechnya. Họ sẽ không dừng lại mà đang tiếp tục hoàn thành nhiệm vụ tiêu diệt các phần tử khủng bố và bọn phi có vũ trang trong biên giới Chechnya. Ông nói: “Quân đội sẽ ở lại đó để ổn định tình hình...”. Lực lượng vũ trang Chechnya âm mưu ngăn cản cuộc tiến công toàn diện vào lãnh thổ Chechnya của quân đội Liên bang. Theo lời của Sergeiev “xung đột vũ trang vẫn tiếp diễn, đặc biệt là ở khu vực phía tây Chechnya. Các phần tử vũ trang đã sử dụng những thủ đoạn vô cùng dâm tặc, trước tiên là tiến hành các hoạt động phá hoại”.

Sergeiev nói, Bộ Quốc phòng đang phối hợp với các ngành sức mạnh khác áp dụng hàng loạt các biện pháp dự phòng, phòng ngừa khả năng xảy ra các hành động khủng bố, đặc biệt là ở khu vực bắc Kapkaz - nơi tiếp giáp với Chechnya. “Chúng ta không được coi nhẹ sự khống chế của một bộ phận tổ chức nên cuộc chiến tranh này”. Ông nói, quân đội Liên bang Nga còn phải đối mặt với sự xung đột càng nghiêm trọng hơn với bọn phi có vũ trang”. Sergeiev nói rõ rằng một đội quân của các phần tử vũ trang do Basaev lãnh đạo đang bị bao vây ở khu căn cứ Klačonxu “nơi đó đang đánh nhau rất ác liệt”, các phần tử vũ trang bị “tổn thất nặng nề”...

Để ngăn cản cuộc tấn công của quân đội Liên bang Nga vào Chechnya, quân ly khai đã áp dụng sách lược “tích cực phòng ngự”. Họ tổ chức thành từng tổ, mỗi tổ 5-6 người mai phục ở những trận địa đã được chuẩn bị chu đáo để tập kích rồi sau đó rút lui. Khi rút lui, chúng thường xuyên gài mìn trên những đoạn đường mà quân Nga sẽ hành quân qua.

Nhà lãnh đạo các phần tử vũ trang Chechnya đang chuẩn bị triển khai các hoạt động khủng bố với quy mô lớn trong lãnh thổ Nga. Salman Laduev đang chuẩn bị phá hoại các lò phản ứng hạt nhân. Vì lẽ đó mà phải tổ chức một đội biệt động 15 người do Slav đứng ra tổ chức. Basaev chú trọng xây dựng tổ hành động khủng bố là phụ nữ, chuẩn bị tiến hành các hành động khủng bố ở phía nam của Nga.

Khả năng có thể tới 25.000 phần tử vũ trang Chechnya đang chống lại quân Nga. Trong số này, không ít kẻ mới chỉ 16-18 tuổi. Ngày 13/10, sĩ quan chỉ huy Chechnya đã nói với phóng viên: “Quân đội của tôi không bị đánh bại, mặc dù quân Nga tiếp tục không kích Chechnya, nhưng quân đội Chechnya quyết không phụ lòng mong mỏi của nhân dân, cần phải chống lại quân Nga và quân Nga cuối cùng cũng sẽ phải ngồi vào bàn đàm phán”. Ông ta một lần nữa công khai biểu thị hy vọng đàm phán một cách hoà bình để giải quyết các vấn đề xung đột; ông ta còn hứa rằng, nếu quân Nga thực lòng muốn đàm phán hoà bình, bản thân ông ta sẽ xử lý các phần tử vũ trang. Nhưng, cùng lúc đó, Matxkhadow lại nói, quân đội của ông đã đẩy lùi quân Nga ở nhiều nơi. Một lần nữa ông biểu thị yêu cầu đối thoại trực tiếp với Tổng thống Nga Yeltsin. Ông ta cho rằng sớm muộn Yeltsin sẽ đồng ý tiến hành đàm phán.

Matxkhadow cho rằng sách lược trước mắt của Nga chính là thông qua các cuộc ném bom để cắt đứt đường cung cấp dầu lửa và điện cho Chechnya. Matxkhadow huyênh hoang rằng nếu mất điện mà trở thành một tai họa, chúng có thể khắc phục những khó khăn này.

Thủ tướng Nga Putin vẫn kiên quyết rằng chỉ sau khi Chính phủ Chechnya giao nộp các phần tử khủng bố đã gây ra hàng loạt các vụ đánh bom bên trong lãnh thổ Nga cho phía Nga thì Chính phủ Nga mới suy nghĩ tới vấn đề đàm phán hoà bình.

Lúc đó, ở các điểm dân cư như Groznui, Salivi Chieno... lực lượng vũ trang ly khai Chechnya đã tiến hành gia cố một số công trình kiến trúc, chuẩn bị để biến thành những trận địa cố thủ lâu dài. Một số cư dân địa phương cũng bị đưa đi xây dựng công sự. Một bộ phận phi vũ trang đã rút lui vào các vùng núi của Chechnya, ngay tại những nơi đó họ cũng lợi dụng địa hình núi non để xây dựng công sự; các phần tử vũ trang bị thương vong nặng nề, tất cả thương binh đều được chuyển về Bệnh viện số 9 Groznui, nơi đây chật ních người bệnh.

Cùng với sự leo thang của chiến sự, ảnh hưởng và uy tín của Matxkhadow ở Chechnya liên tục giảm xuống. Để tìm mọi cách củng cố địa vị của mình, Matxkhadow ra lệnh tăng cường xây dựng lực lượng lính đặc biệt, đội ngũ này do dân binh tổ chức nên, sẽ trở thành đội dự bị của cá nhân ông ta. Ông ta đã nhận nhiệm vụ phó thủ tướng để chỉ huy đội quân này.

Đồng thời, Matxkhadow đã uỷ thác cho Hiệp hội văn hoá Chechnya và Bắc Kapkaz đóng tại Thổ Nhĩ Kỳ vào ngày 15 tháng 10 phải truyền đạt một bản tuyên bố của Bộ Ngoại giao

Chechnya, nói rằng các nhà đương cục Chechnya yêu cầu đưa vấn đề độc lập của bán đảo Skandinavi và Kôôôô ra lời kêu gọi lực lượng gìn giữ hoà bình đóng ở các nước châu Âu và Liên Hợp Quốc hãy ngăn chặn hành động xâm lược của Nga. Khu vực xung quanh bị quét sạch, quân phi ở Groznui trở thành “cua trong rọ”.

Quân đội Nga sau khi tạo được thế trận bao vây nhiều tầng nhiều lớp đối với quân phiến loạn và tiếp tục siết chặt thông lọng. Ngày 12/11, chỉ cần một chiến dịch nhỏ là quân Nga chiếm được Guemes, thành phố lớn thứ nhì của Chechnya. Sau khi tiến vào thành phố, quân Nga lập tức mở cuộc càn quét để tiêu diệt sạch bọn tàn quân còn tản mát trong nội thành.

Cùng lúc chiến dịch giải phóng Guemes. Quân Nga tiếp tục xuất kích lực lượng máy bay chiến đấu tiến hành oanh kích thủ đô Groznui, nhằm tăng cường sức ép đối với thành phố này. Tổng số lần xuất kích của máy bay chiến đấu quân đội Nga là 180 phi vụ, được đánh giá là đợt không kích dữ dội ác liệt nhất kể từ đầu tháng 9 khi quân đội Nga khai chiến với Chechnya.

Bộ chỉ huy quân sự của Chechnya cho biết, đợt ném bom của không quân đã phá huỷ 5 ngôi nhà 9 tầng ở thủ đô Groznui, một quả bom đã rơi đúng vào hầm phòng không ở trung tâm thành phố làm 9 người chết trong đó có 7 bà già.

Một phóng viên của hãng UPI đã tận mắt chứng kiến nhiều tốp máy bay ném bom của quân Nga tiến hành oanh tạc nhiều giờ liền trên thành phố Ulusmatan nằm ở mạn phía nam cách Groznui 15 km.

Chính phủ Chechnya cho biết, những cuộc tập kích đường không của quân đội Nga đối với các vùng Ulusmatan và làng Ancakancara ở vùng ngoại ô phía tây Groznui đã gây thiệt hại làm chết 18 dân thường, 30 người bị thương, hành động tập kích đường không đã làm cho thêm nhiều người phải rời bỏ Chechnya, một người dân ở Ulusmatan phát biểu: “Họ đã giết hại rất nhiều người, ngày hôm qua nhiều trẻ em bị thiệt mạng”.

Đồng thời, bộ đội xe tăng thiết giáp của quân Nga cũng lợi dụng ban đêm, từ phía tây thâm nhập vào Chechnya chiếm giữ một ngã tư quan trọng trên tuyến đường bộ chủ yếu nối liền với thủ đô Groznui.

Nhà báo Maria Esmol người đang có mặt tại một điểm ở gần Salnov Vodoxk là một làng có tầm chiến lược quan trọng trên biên giới miền Tây, tiết lộ rằng sáng ngày hôm đó cô đã nhìn thấy cuộc tấn công mãnh liệt của nhiều máy bay chiến đấu, máy bay trực thăng và pháo lớn của quân Nga tấn công vào hai làng Pamott và Samasuki.

Esmol kể lại lời của một lính Nga ở trạm kiểm soát nói với cô rằng quân Nga đang mở cuộc truy quét quân phiến loạn ở khu vực này, trước mắt đang tập trung loại bỏ bọn phiến loạn đến

từ Salnov Vodoxk, còn ở miền Đông Chechnya thì quân đội Nga tuyên bố rằng đã hoàn thành 1/2 đợt truy quét lớn vào từng căn nhà ở thành phố lớn thứ nhì là Guemes.

Phóng viên Savoronov của tờ Thương Tín Nước Nga đã tận mắt chứng kiến cuộc càn quét của quân đội Nga đối với thành phố Guemes, nhà báo này mô tả: Nhằm giúp nhà báo khảo sát thành phố Guemes, quân Nga đã cung cấp cho anh một chiếc xe ca, nhãn hiệu Uran kiểu cũ. Chiếc xe cà khố này nằm lọt thỏm giữa đội hình xe quân sự, trên đường hành tiến có những cú xóc nảy người, càng gần đến thành phố cảnh tượng bày ra trước mắt làm cho người ta liên tưởng đến các cuộn phim thời sự về thể chiến thứ hai, hai bên vệ đường ngổn ngang xác xe ô tô xen lẫn với cây cối bị cháy đổ và bề bộn gạch đá, chốc chốc lại hiện ra các biển báo “chú ý có mìn”.

Trước đó mấy hôm, bọn phiến loạn vẫn lợi dụng những căn nhà của dân ở vùng ngoại vi thành phố chống trả một cách điên cuồng, sau đợt tập kích mãnh liệt bằng pháo lớn và máy bay, những ngôi nhà này hầu như bị san bằng thành đồng gạch vụn. Khi tiến gần đến khu vực trung tâm thành phố thỉnh thoảng nhìn thấy vài người xuất hiện trên phố, họ nhìn đoàn quân với ánh mắt kinh ngạc và tò mò, tuyệt nhiên không biểu lộ một thoáng niềm vui nào.

Cuộc mít-tinh tập hợp nhân dân dự định sẽ tiến hành vào hồi 3 giờ chiều. Đó là cơ hội để Bộ tư lệnh trả lời những vấn đề dân chúng trong thành phố quan tâm.

Chúng tôi bước lại gần một người Chechnya ăn vận quần áo thể thao, tay cầm máy bộ đàm có vẻ như đang ra lệnh cho ai đó, hỏi anh ta xem có chỗ nào ăn cơm trưa được không, anh ta bảo, hãy chờ anh một lát, sau mấy phút thì xuất hiện hai chàng trai trẻ, họ bảo chúng tôi đi theo họ, dọc đường được biết tôi là phóng viên làm việc và sinh sống ở miền Tátghikixtan, thì một người dẫn đường nói với tôi một câu mang ý nghĩa sâu xa: “Nếu gặp nhau vào một thời điểm khác, thì chắc chúng tôi sẽ có nhiều điều hỏi anh”.

Chúng tôi ăn cơm trong một căn nhà chật hẹp của dân. Khi bà chủ thu dọn bàn ăn, thì ông chủ Roslan giới thiệu với chúng tôi về tình hình trong thành phố trước khi quân Nga tiến vào bằng những sự kiện đã xảy ra trước đó, ngoài đội quân chiến đấu đặt dưới sự chỉ huy của trùm phỉ khét tiếng Roslan Gelaep ra, còn một số nhóm phỉ nhỏ lẻ khác hoạt động trong thành. Khi quân đội Nga áp sát uy hiếp Guemes, đặt thành phố trước nguy cơ bị huỷ diệt thì nhân dân địa phương mới bắt đầu đấu tranh thật sự với bọn thổ phỉ, người ta nô nức ghi tên gia nhập vào đội dân quân do anh em nhà Amataep đứng ra tổ chức, vì từ lâu họ đã bất bình với Matxkhadov rồi.

Có đến mấy tuần lễ, tổ chức dân quân đã tìm cách thuyết phục đội quân chiến đấu rời khỏi thành phố này. Hai bên vẫn xảy ra giao tranh, cuối cùng bọn thổ phỉ hiểu ra rằng họ không thể

cùng lúc tác chiến trên hai chiến tuyến nên đành phải rời bỏ thành phố, nhiều người đã bỏ mạng trong khi tìm cách đột phá vòng vây, tuy nhiên theo lời giới thiệu của Roslan, thì có thể vẫn còn một số tên phỉ lẫn lút trong thành phố.

Trong khi chúng tôi nói chuyện, thì bánh mì được bày ra bàn, còn có cháo yến mạch và một ít thịt, nghe nói, đây là chỗ thịt cuối cùng mà họ còn dành dụm được, loáng một cái chúng tôi đã ăn xong bữa và trở về khu trung tâm thành phố một cách trót lọt. Lúc này cuộc mít-tinh đã bắt đầu.

Có khoảng 200 người gồm đàn ông và đàn bà vây quanh vị đại diện của cơ quan chính quyền mới đang đứng giữa hội trường - vị Tư lệnh phòng thủ thành phố Guemes là Thiếu tướng Alexandre Storianov, tiếp đó là bài phát biểu ngắn gọn của thị trưởng mới xuất thân từ giáo viên Maria Kimidievna và tư lệnh tập đoàn quân miền Đông của quân đội Liên bang là Giennadi Fumenko, sau đó là giải đáp các câu hỏi của dân chúng. Những vấn đề nổi cộm mà nhân dân quan tâm là: Đến khi nào thì cung cấp lại hơi đốt điện? Đến khi nào thì mở lại trường học và bệnh viện? Cách giải quyết thất nghiệp ra sao? Storianov trả lời ngay tại chỗ: rất nhiều vấn đề phải do chính nhân dân địa phương tự mình giải quyết. Vào 9 giờ sáng mai, tôi sẽ vui lòng thu nhận tất cả mọi người muốn làm việc, trong đó đặc biệt cần thợ điện, thợ hơi đốt, bác sĩ, giáo viên, công nhân xây dựng. Chúng tôi chắc chắn sẽ xử lý tốt vấn đề trả thù lao, đương nhiên chúng tôi cũng không quên lớp người về hưu. Chúng tôi sẽ dần dần từng bước khôi phục lại cuộc sống bình thường, cũng giống như tất cả những miền đất đã được giải phóng khác. Chỉ cần vài ngày sau thì mạng lưới điện và hơi đốt sẽ được khôi phục. Vì chưa có giấy tờ tùy thân chính thức, chúng tôi sẽ cấp giấy chứng minh tạm thời để sau này cấp lại chứng minh thư công dân nước Nga. Tuy nhiên chúng tôi cũng xin cảnh báo rằng từ 6 giờ tối đến 8 giờ sáng hôm sau trong thành phố sẽ thực hiện giới nghiêm, ai vi phạm sẽ bị truy cứu nghiêm khắc, thậm chí có thể bị bắn bỏ tại chỗ.

Sau những lời nói nghiêm khắc đó, vị tướng đi đến trước cột cờ tạm dựng, hòa theo tiếng nhạc bài quốc ca Nga phát ra từ trong một chiếc xe thiết giáp của bộ đội thông tin đậu ngay gần đó, Thiếu tướng tự tay kéo ngọn cờ Nga lên, trong tiếng vỗ tay hoan hô của nhiều người.

Phần lớn những người vỗ tay là dân nói tiếng Nga, theo sự giới thiệu của phụ trách Cục di dân khu Guemes là ông Albeto Mezoev thì có khoảng 3.000 dân nói tiếng Nga sinh sống ở khu vực này. Tôi đến gần hai chị phụ nữ trông bề ngoài có vẻ như người Slavơ và đề nghị họ nói qua về bản thân. Một chị nói “từ khi lọt lòng mẹ chúng tôi đã sinh sống ở Guemes này rồi. Mồ mả bố mẹ tôi cũng ở đây. Trong vòng ba năm nay, khi không nhận được tiền lương, chúng tôi sống nhờ vào cách bán những vật dụng mà mình có. Những người dân hàng xóm thuộc dân tộc

Chechnya thỉnh thoảng tiếp tế cho chúng tôi bột mì hoặc một vài thứ khác, chúng tôi chung sống với nhau trong tình cảm bạn bè thân ái. Trước đây người Nga ở đây chiếm đến 90%, còn dân Chechnya đại đa số là người tốt. Tuy nhiên bọn thổ phỉ không hề phân biệt dân tộc nào, mấy năm gần đây bọn chúng ngang nhiên cướp của, giết người, chiếm đoạt nhà ở của người Nga làm cho cuộc sống ở đây trở nên đáng sợ. Ai có thể đi được đã bỏ đi cả, còn chúng tôi chẳng biết đi đâu con cái đều đã trưởng thành và đều sinh sống ở Nga, tuy nhiên nhà ở trở thành vấn đề nan giải. Cầu trời từ nay trở đi có thể sinh sống bình thường. Đường như hầu hết mọi người đều tỏ ra chán nản đối với vấn đề độc lập của Chechnya. Kẻ lớn tiếng hò hét về chuyện này nhất, thì đã sớm cuốn gọi, y như con chuột ta miếng mồi vớ được trốn đi nơi khác". Trong khi chúng tôi trao đổi, một số kẻ tò mò đã vây kín xung quanh mà phần đông họ là người Chechnya. Họ tỏ ra hoàn toàn tán đồng quan điểm của hai chị phụ nữ Nga, có người còn góp chuyện.

Khi trời chạng vạng tối, thì xuất hiện một đội quân do Thượng tá Giennadi Phumenco lữ đoàn trưởng đội cảnh vệ chỉ huy. Vị sĩ quan này cho biết "cuộc truy quét cho đến nay tạm thời chưa xảy ra đụng độ, tuy nhiên tình hình đã đổi khác, khi chiến dịch mới mở màn, thì chủ lực quân của chúng tôi là bộ đội cảnh vệ đặc nhiệm, tập kết ở vùng phía bắc thành phố, còn các mũi cơ động thì bắt đầu hành động từ phía nam thành phố. Sau khi cánh quân chủ lực vượt qua tuyến đường sắt thì các chiến sĩ phát hiện thấy một số ổ đề kháng được xây cất rất tinh vi, bọn phiến loạn ra đầu hàng không nhiều, vì rất nhiều tên đã khôn khéo cải trang thành thường dân ngay sau khi quân đội Nga xuất hiện rồi lẫn lút trong mọi ngõ ngách của thành phố. Trên đường tiến quân chúng tôi đã gỡ được bốn quả bom hẹn giờ do bọn thổ phỉ cài lại, có một quả được đặt ngay trên xe cam nhông của chúng tôi phát nổ làm hai chiến sĩ bị hy sinh. Có một số người rất đáng nghi, vài ngày nữa sẽ tiến hành rà soát lại, còn phải niêm phong tất cả các kho vũ khí bí mật do dân tố giác".

Cuối cùng chúng tôi đã đề cập với Tư lệnh cảnh vệ thành phố Storianov về vấn đề vũ khí trong tay dân binh, thì nhận được câu trả lời của ông: "Tôi cho rằng, những người tốt có vũ khí trong tay sẽ được thu hút vào lực lượng bảo vệ do thành phố tổ chức và một số khác sẽ vào làm việc ở cơ quan bảo vệ pháp luật địa phương sắp sửa thành lập".

Khi trời tối hẳn chúng tôi đi xe rời khỏi thành phố Guemes nhìn ra xa thấy nhiều chấm sáng, đó chính là những ánh lửa phát ra từ loại xe chạy bằng dầu Diezen của quân Nga - những người chẳng cần đánh chác gì nhiều mà chiếm được thành phố Guemes. Sự kiện thành phố lớn thứ hai Guemes không đánh mà đầu hàng là điều báo trước rằng ngày tận số của lực lượng vũ trang bất hợp pháp.

Ngày 20/11, nhân dân ở khu vực Akikhoit - Mantan chuẩn bị giao nộp vũ khí đạn dược cho quân đội Liên bang, để biểu thị lòng trung thành của họ với quân Nga.

Chính quyền khu cũng như các vị bô lão đã bày tỏ là dân chúng cũng sẵn sàng gia nhập đội quân do Kantamilov lãnh đạo để đánh nhau với quân phiến loạn Chechnya. Mặt khác, theo nguồn tin từ trung tâm thông tin của quân đội Liên bang Nga cho hay, cho dù Groznui cố tìm mọi cách để xoay chuyển tình thế, nhưng tư tưởng bất bình chống đối trong hàng ngũ lực lượng vũ trang của họ đang ngày càng tăng lên. Do sinh lực và trang bị của phần tử vũ trang bị tổn thất nặng nề nên đã lâm vào tình trạng thiếu đạn dược, lương thực, nước uống và thuốc chữa bệnh.

Cùng ngày hôm đó, một số nhân vật quan trọng sẽ đến Guemes để giải quyết những vấn đề hết sức cấp thiết về mặt đời sống xã hội, đó là Kosman đại diện toàn quyền của chính phủ Nga tại Chechnya, Tsubai Chủ tịch Hội đồng quản trị Công ty cổ phần hệ thống điện lực số 1 thống nhất toàn Nga. Atmat Codorov chức sắc cao cấp trong giáo hội Islam ở Chechnya.

Tính đến ngày 20/11, ở Chechnya đã có hơn 40 điểm dân cư vừa giải phóng hồi phục việc cung ứng điện, một số khu khác như Sakovxkaiavà Naon thì được cung cấp điện hạn chế theo thời gian. Tuy nhiên đó là một đóng góp đáng kể tạo điều kiện cho công việc khôi phục đô thị lớn thứ nhì Guemes.

Chiến sự phát triển đến bước đó, đã làm cho giới thông tin phương Tây phải thừa nhận rằng việc gây sức ép với Nga xung quanh vấn đề Chechnya đã không đạt được kết quả.

Mặc dù trong hội nghị thượng đỉnh của Hội đồng An ninh châu Âu, có nhiều vấn đề quốc tế quan trọng cần phải giải quyết, nhưng giới truyền thông phương Tây bắt buộc thừa nhận rằng, nhân vật chớp bu trong hội nghị này không ai khác là Tổng thống Yeltsin của Nga. Chương trình nghị sự chủ yếu chính là lập trường của Nga và phương án giải quyết của họ về vấn đề Chechnya. Giới truyền thông các nước khi bình luận về hội nghị thượng đỉnh Itxotambun đều tập trung vào một điểm nóng, đó là việc thúc ép Nga thay đổi thái độ cứng rắn đối với vấn đề Chechnya đã không đạt được kết quả. Tờ báo Tổng Hối của Đức đã bình luận rằng rất nhiều lời chỉ trích nhằm vào Nga trong vấn đề Chechnya đã không thể làm lay chuyển lập trường cứng rắn của họ ở vùng Bắc Kapkaz. Một tờ báo khác của Đức lại nói: “Đứng trước tình hình hết sức rối ren ở Chechnya thì biểu thị thái độ với Nga là biện pháp quá nhẹ nhàng”, báo này còn nói thêm Chechnya là cửa ngõ lớn ở phía đông châu Âu, tại đây đã xảy ra cuộc đối đầu nảy lửa giữa quyền lợi của Mỹ và Nga. Tờ báo Figaro của nước Pháp là quốc gia vẫn giữ thái độ trung lập của người quan sát thì viết: Mâu thuẫn chính yếu giữa Nga và Mỹ có liên quan chặt chẽ đến lợi ích kinh tế, vùng Bắc Kapkaz đã trở thành “con tin” để các nước siêu cường tranh chấp tài

nguyên giàu có đặc biệt là dầu mỏ ở vùng biển Kaspia.

Các nhà lãnh đạo một số nước phương Tây nhất trí chủ trương rằng cần phải đối thoại với Chechnya và mở đường cho việc cung cấp viện trợ nhân đạo. Tuy vậy, giới truyền thông ở các nước đó cũng phải thừa nhận rằng hiện chưa có nhiều cách thức gây sức ép với Nga, do đó chưa tạo được sức mạnh chế áp đối với Nga vì điều này, không những chỉ gây ảnh hưởng nghiêm trọng đối với nền an ninh của Nga và bóp chết “nền dân chủ còn non trẻ”, mà còn có khả năng đưa thế giới một lần nữa rơi vào thời kỳ chiến tranh lạnh. Còn như cuộc xung đột ở Chechnya nếu nhìn nhận từ một góc độ khác, có thể đánh giá rằng thế giới đang đứng trước ngưỡng cửa của thời kỳ chiến tranh lạnh mới, điều này chống lại luật pháp quốc tế, chống đối nhân quyền. Hầu như tất cả các báo phương Tây đều ít nhiều đề cập đến quan điểm này, nhưng sau khi được tin Nga không hề tỏ ra một chút nhượng bộ nào trong hội nghị Itxotambun, thì giới báo chí phương Tây đành cho rằng một chút thành tích của Paris, London và Washington chính là đưa được vấn đề Chechnya vào chương trình nghị sự của hội nghị thượng đỉnh.

Giới báo chí Mỹ nhìn chung đều giữ thái độ cứng rắn. Quan điểm của họ là, chính vấn đề này đã làm mất uy tín của tổ chức An ninh châu Âu. Tờ Thời Báo NewYork bình luận rằng tổ chức này tự đặt cho mình sứ mệnh bảo đảm việc xoá bỏ các mầm mống xung đột và là người bảo vệ nhân quyền.

Nhật Bản cũng không hề né tránh vấn đề này, mặc dù Nhật không hề là thành viên trong tổ chức An ninh châu Âu, nhưng Nhật là siêu cường kinh tế thứ hai trên thế giới, vì vậy ý kiến của Nhật cũng có sức nặng nhất định trên trường quốc tế. Chính kiến của Chính phủ Nhật là nhanh chóng giải quyết vấn đề lãnh thổ ở miền Bắc một cách có lợi nhất, mong mỗi sẽ ký được hiệp định trước đợt bầu cử tổng thống vào tháng 7 năm sau. Dư luận trong giới truyền thống Nhật Bản là đừng để một lần nữa rơi vào tình trạng chiến tranh lạnh, họ cho rằng xét về mặt nội chính và kinh tế thì Nga không thể chấm dứt được cuộc chiến tranh ở Chechnya được, tuy rằng quá trình cải cách dân chủ tiến triển chậm chạp, nhưng vẫn đang được tiến hành.

Ngày 21/11, một lần nữa quân đội Nga lại siết chặt thêm gọng kìm, áp sát vào Groznui, đồng thời Matxcova tuyên bố cự tuyệt mọi cuộc hoà giải.

Quân đội Liên bang Nga đã ép đến khoảng cách dưới 2 km với vùng ngoại vi Groznui, một sĩ quan Chechnya cho biết, giới lãnh đạo Chechnya vẫn sẵn sàng đối thoại mang tính xây dựng với nhà cầm quyền Matxcova.

Thủ tướng Nga Putin tuyên bố, trước khi quân đội Nga dẹp tan các phần tử phản loạn ở Chechnya, thì nhà đương cục Matxcova không thể tiến hành bất kỳ cuộc thương lượng nào với Chechnya cả. Sau khi xin ý kiến của Tổng thống Yeltsin, Putin trả lời phỏng vấn của đài truyền

hình ORT như sau: “Chúng tôi quyết không buông lỏng nhịp độ tiến công, chúng tôi sẽ tiếp tục đánh”. Yeltsin đã triệu tập một cuộc họp đặc biệt ở điện Kremlin gồm Putin, Ngoại trưởng Nga, Bộ trưởng Quốc phòng Nga và một số nhân vật cao cấp khác để trao đổi ý kiến về hội nghị thượng đỉnh do tổ chức An ninh châu Âu sắp sửa nhóm họp ở Ixtotambun. Lãnh tụ các nước phương Tây đã ra sức công kích Nga một lần nữa tung quân đội vào Chechnya.

Putin nói: “Hành động quân sự truy quét bọn khủng bố ở Chechnya của chúng tôi nhằm vào kẻ thù của chúng tôi là những phần tử khủng bố quốc tế, chúng tôi không thể tưởng tượng là mình lại có thể tiến hành mặc cả chính trị với bọn khủng bố quốc tế được”.

Giới quân sự ở Chechnya cho biết, quân đội Liên bang Nga đã áp sát vùng ngoại ô phía tây Groznui với cự ly bằng dàn hỏa tiễn nhiều ống phóng. Người phát ngôn của sở tổng chỉ huy quân đội Nga ở vùng Bắc Kapkaz không những đã thừa nhận nguồn tin đó mà còn cho biết thêm, trên đường rút lui vào thành phố Groznui, quân phiến loạn đã gài mìn vào các công trình xây dựng. Lần này quân đội Nga áp sát vào Groznui với cự ly gần nhất kể từ sau khi kết thúc cuộc chiến tranh Chechnya năm 1994-1996.

Giới quân sự Chechnya còn cho biết, quân Nga đã tiến gần sân bay quốc tế duy nhất ở vùng ngoại ô phía bắc thành phố Groznui không đầy hai cây số và họ đã bắt đầu bắn phá dữ dội vào vùng ngoại ô phía tây nam Groznui. Hiện nhà cầm quyền Chechnya đang khẩn trương huy động lực lượng dự bị ra chi viện cho tiền chiến tuyến.

Giới quân sự Chechnya cũng thừa nhận rằng đã bố trí xong trận địa phòng ngự gồm khoảng ba ngàn năm trăm lính trang bị tên lửa phòng không, súng phóng lựu, súng máy đại liên.

Ngày 24/11, giới quân sự Nga tiết lộ rằng trong bọn cầm đầu quân phiến loạn đang xảy ra mâu thuẫn gay gắt về vấn đề đánh giá tình hình và vạch kế hoạch đối phó với tình thế. Trong đó Basaev và Chatav kiên quyết yêu cầu áp dụng chiến thuật hoạt động khủng bố phá hoại, còn Matxkhadov và Udugov thì lại chủ trương dựa vào sự giúp đỡ và hỗ trợ của quốc tế, tức là giành thắng lợi bằng biện pháp chính trị.

Còn có nguồn tin nói rằng, bọn cầm đầu lực lượng thổ phỉ vũ trang ở Chechnya lại đặt nhiều hy vọng vào tầng lớp thiếu niên tuổi 15-16 tuổi, vì lứa tuổi này trở thành nguồn bổ sung chủ yếu cho lực lượng ly khai. Theo nguồn tin của giới quân sự Nga, bọn phiến loạn Chechnya đang khẩn trương xây dựng một hệ thống thông tin vệ tinh đồ sộ tại khu vực lãnh thổ Gruzia nhằm hiệp đồng quân sự giữa các nhóm phỉ. Sở dĩ họ chọn địa điểm này vì nó nằm ngay gần Chechnya, nhưng quân đội Nga lại không thể sử dụng tên lửa để uy hiếp hoặc có các hành động quân sự tương tự khác để huỷ diệt nó. Bộ Ngoại giao Nga đã thông báo tình hình này cho Bộ Ngoại giao Gruzia.

Đến lúc này Putin cho rằng thời cơ đã chín muồi và đề nghị đặc xá có điều kiện đối với một số phần tử phản loạn Chechnya. Trong bài trả lời phỏng vấn nhân dịp 100 ngày ông nhận chức trên truyền hình, ông nói “khi cần thì chúng ta sẽ yêu cầu hạ nghị viện phê chuẩn lệnh đặc xá”. Ông nói: “Đối với những người không tàn sát thường dân một cách bừa bãi, thì không trở thành mục tiêu truy quét”. Khi được hỏi về vấn đề quân đội Nga có mở cuộc tấn công cuối cùng vào Groznui thủ phủ của Chechnya hay không, ông trả lời rằng mọi chuyện sẽ tùy theo tình hình để xác định khả năng đều có thể lựa chọn, nhưng tốt nhất là để chính những người ở đó hiểu rằng họ cần phải hạ vũ khí” vì thực tế là Groznui đã bị quân đội Nga bao vây đến 80% rồi.

Ông bày tỏ: “Dân chúng ở Groznui đã trở thành lá chắn che chở cho quân phiến loạn, vậy thì nhân dân nên tìm cách đi khỏi thành phố và chúng tôi sẵn sàng hoan nghênh họ và sẽ cung cấp sự giúp đỡ cần thiết cho họ”.

Có điều ông cũng cảnh báo: “Nếu như (ở trong thành phố Groznui) còn có căn cứ và kho chứa vũ khí của quân phiến loạn, thì chúng tôi sẽ không còn cách lựa chọn nào khác ngoài việc huỷ diệt nó”.

Putin là con người đã nói là làm. Pháo binh Nga được bố trí ở các vùng Alkhaklut đã liên tục mấy ngày phóng tên lửa vào thủ phủ Groznui của Chechnya biến nhiều khu vực của Groznui thành biển lửa.

Một thị trấn quan trọng cách Groznui 20 km là Ulso Mantan cũng bị quân Nga pháo kích dữ dội. Tổng tư lệnh tiền phương của quân đội vũ trang Chechnya là Samali Basaev trong khi trả lời phỏng vấn đài truyền hình Groznui vào ngày 26 đã nói: “Lực lượng vũ trang Chechnya đang chuẩn bị một cuộc tổng phản công quân đội Nga, Basaev cho biết cuộc chiến ở Chechnya đã bước sang giai đoạn quyết định, “điều kiện chín muồi cho phép” đến lúc quân đội Chechnya và quân đội Nga mở cuộc giao tranh trên mặt đất, quân vũ trang Chechnya sẽ triệt để lợi dụng địa thế do địa hình phức tạp cản trở quân đội Nga triển khai bộ đội cơ giới, để phản công mạnh mẽ vào quân Nga.

Ngày 27/11, Tổng Tham mưu phó thứ nhất lực lượng vũ trang, Thượng tướng Manilov tuyên bố rằng không hề có kế hoạch về một cuộc tấn công chính diện quy mô lớn vào Groznui như mọi người dự đoán, nhưng nhất định sẽ giải phóng Groznui, việc giải phóng Groznui hiện đang được tiến hành và sẽ theo đúng kế hoạch và giành thắng lợi theo thời gian dự định. Hiện quân đội Nga đang vạch kế hoạch tác chiến tỉ mỉ cho giai đoạn 3 rồi trình kế hoạch đó lên Tổng thống phê chuẩn.

Cùng ngày quân Nga xuất kích máy bay, pháo hạng nặng đồng loạt tấn công vào các cứ điểm

quân phiến loạn nằm trong 35 khu vực trong đó có cả thành phố Groznui. Quân đội Liên bang đang tích cực chuẩn bị để triển khai hành động trong điều kiện địa hình đồi núi phức tạp, tiến hành điều chỉnh từng phần trong quân đội, củng cố trận địa đồng thời tăng cường trinh sát.

Trung tâm thông tin của Bộ Quốc phòng Nga tuyên bố, có bốn người cầm đầu quân ly khai Chechnya là: Amadaev, Abuev, Mutaibov và Uvaixt (nguyên là thị trưởng thành phố Guemes) chuẩn bị hạ vũ khí. Rất nhiều người cầm đầu các nhóm quân đã nhận ra rằng họ không còn lối thoát, tiếp tục kháng cự chỉ là vô ích, do đó họ sẵn sàng chấm dứt mọi hoạt động.

Tuy nhiên, người ta cũng nhận thấy rằng, tính đến thời điểm đó, lực lượng vũ trang ly khai Chechnya đã bắt giữ 56 người nước ngoài làm con tin, trong đó có 12 người nước ngoài không thuộc Liên Xô cũ. Bắt giữ con tin trở thành nguồn thu nhập chủ yếu của lực lượng vũ trang ly khai.

Ngày 28/11, xe tăng và bộ binh Nga dưới sự yểm trợ của máy bay chiến đấu, nỗ lực cắt đứt tuyến tiếp tế cuối cùng giữa Groznui nối liền với các khu vực khác thuộc Chechnya mà phiến quân đang chiếm giữ, mở cuộc chiến đầu kéo dài mấy tiếng đồng hồ với khoảng 500 tên ngoan cố và cuối cùng đã giành được quyền kiểm soát đối với tuyến đường nối liền Groznui với Ulus - Mantan. Ngày 1/12, thành phố Alkon nằm cách Groznui về phía đông khoảng 10 km bị bao vây. Theo Bộ trưởng Quốc phòng Nga cho biết, quân Liên bang cần khống chế thành phố này trong vòng 2-3 ngày. Igor Sergeiev còn nói thêm với các nhà báo, các biện pháp áp dụng đối với Chechnya sẽ kết thúc trong vòng 1-3 tháng tới. Trong trận đánh này, trong 9 xác chết được đưa đến vị trí đóng quân của trung đoàn cường kích đường không của quân đội Liên bang, có ba xác lính đánh thuê là người Ả rập, từ dáng vẻ bề ngoài của thi thể cũng như tiền tệ họ đem theo đã chứng minh điều này.

Bộ đội Liên bang tiếp tục bao vây Groznui, trong vòng một ngày đêm vừa qua đã tiến hành tập kích 50 điểm mà bọn phiến quân đang đồn trú.

Đại diện toàn quyền về Chechnya của Chính phủ Nga Kosmal tuyên bố Guemes thành phố lớn thứ nhì sắp tới sẽ trở thành thủ phủ mới của Chechnya.

Đến ngày 4/12, Tư lệnh cụm tập đoàn liên hợp quân đội vùng Bắc Kapkaz, Thượng tướng Kadalsev tuyên bố "Tính đến ngày hôm đó, quân đội Liên bang đã hoàn thành chiến dịch bao vây Groznui".

Như vậy giải phóng Groznui chỉ còn là vấn đề thời gian.

Nhổ cỏ tận gốc - trận quyết chiến cuối cùng của Putin

Ngày 6/12, một lần nữa máy bay chiến đấu của không quân Nga lại bay vào vùng trời thành phố Groznui. Lần này họ không ném bom mà là ném truyền đơn, nội dung truyền đơn không phải là tài liệu tuyên truyền tâm lý chiến mà là thông điệp “dọn sạch thành phố” do Bộ chỉ huy quân sự Nga công bố.

Nội dung của truyền đơn đề cập: Nếu cư dân của thành phố không chịu rời bỏ thành phố trước ngày 11 theo hành lang an toàn qua thôn “1 tháng 5”, thì sẽ bị coi là “phần tử khủng bố” và sẽ bị tiêu diệt.

Kể từ ngày 1/11 khi quân Nga tiến quân vào Chechnya, thì đây là lần đầu họ ra “thông điệp tối hậu”. Một nhà báo có mặt ở Groznui nói, đại bộ phận dân thường Chechnya không có cách gì rời khỏi thành phố Groznui đã bị quân Nga bao vây.

Trong đêm của ngày hôm trước Groznui đã phải chịu đựng 60 quả bom của quân Nga. Đài Truyền hình độc lập Nga đưa tin một số bể dầu lớn đã bị hoả lực quân Nga phá huỷ gây ra các đám cháy trên một số vùng thuộc Groznui.

Quan chức Chechnya cho biết, vẫn còn gần 5 vạn người ở lại trong thành phố. Nhưng sĩ quan chỉ huy quân Nga lại tuyên bố rằng hầu như toàn bộ thành phố Groznui đã bị lính Chechnya chiếm giữ. Bản thân quan chức của Chechnya cũng thừa nhận, trong đêm hôm đó đã có thêm 400 lính Chechnya tăng viện cho Groznui.

Từ mọi phía quân Nga ngày càng áp sát Groznui, có điều vì không muốn khống chế hành lang Ulus - Matan ở mạn Tây Nam Groznui nên quân Nga đã đụng độ với lực lượng vũ trang Chechnya. Vì hai làng Ulus và Mantan trở thành lối thoát duy nhất từ Groznui ra bên ngoài.

Vì lo ngại rằng quân đội của mình sẽ phải chịu tổn thất lớn, cho nên bộ chỉ huy quân đội Nga vẫn không chịu mở chiến dịch quy mô lớn trên mặt đất, tuy nhiên, cùng với việc quân Nga siết chặt vòng vây đối với Groznui, thì những trận chiến ngày càng ác liệt, đặt quân Nga vào tình thế phải mạo hiểm chấp nhận thương vong nặng nề hơn.

Ngoài ra, quân Nga cũng chưa thử đánh chiếm đại bản doanh của quân du kích Chechnya đặt tại một vùng núi phía nam, do quân Nga đã chiếm được phần lớn đường đất Chechnya, hơn nữa đã phong toả những căn cứ chiến lược quan trọng, khiến cho lực lượng vũ trang Chechnya phải từng bước điều chỉnh chiến thuật, bắt đầu áp dụng cách đánh du kích để đối phó với quân Nga. Đó là một bước ngoặt nguy hiểm khi quân Nga đang cố gắng tránh khả năng đánh gần.

Sau khi được đọc những tờ truyền đơn mang tính cảnh báo của quân đội Nga, nhiều cư dân thành phố Chechnya bắt đầu rời khỏi thành phố theo tuyến đường Gradski ở miền Tây Chechnya. Một số người di tản khỏi Groznui khác thì yêu cầu người Nga kéo dài thêm thời hạn

trong thông điệp cuối cùng. Do rất nhiều truyền đơn của quân Nga ném xuống vì thời tiết xấu đã bị gió thổi bạt hết, nên khá nhiều dân trong thành phố Groznui không hề được đọc bản truyền đơn mang tính cảnh báo này của quân Nga. Mặt khác, Tổng thống Mỹ Clinton đã đưa ra những lời chỉ trích gay gắt nhất đối với Nga trong vấn đề chính sách đối với Chechnya. Nhân bài diễn thuyết về nhân quyền tại Nhà Trắng Clinton nói, thông điệp tối hậu của Nga đe dọa tính mạng dân thường Chechnya. Ông cho rằng, Nga sẽ phải trả giá đắt cho hành động đó của mình, hành động đó chỉ tô đậm thêm chủ nghĩa cực đoan và hạ thấp vị thế quốc tế của Matxcova.

Trong một bản tuyên bố, Ngoại trưởng các nước thuộc Liên minh châu Âu cũng cực lực lên án Nga, và họ đang xem xét chuyện từ chối cùng Nga ký một số hiệp định hợp tác, Thư ký tổ chức An ninh châu Âu là ông Volbayk sắp sửa tiến hành cuộc đi thăm Chechnya với sự đồng ý của Nga, cũng hết sức can ngăn Nga chớ nên thực hiện hành động đã nêu trong thông điệp cuối cùng. Bộ trưởng Ngoại giao Anh là Robin Kook đã nói: “Nếu như Nga không tôn trọng những nguyên tắc nhân đạo cơ bản nhất thì phương Tây sẽ không tiếp tục giúp đỡ Nga nữa”, ông nói tiếp, ngoại trừ việc Nga giải tỏa uy hiếp, nếu không thì ông hy vọng rằng tại Hội nghị cấp cao Chính phủ các nước Liên minh châu Âu sẽ nhóm họp vào ngày 10 đến 11/12 tại Hensinki sẽ phải “cân nhắc” lại vấn đề viện trợ kinh tế Nga.

Trước đó, ông Kook đã triệu tập Đại sứ Nga Iuri Pukin đến Bộ Ngoại giao, nhằm tăng cường sức ép ngoại giao đối với Matxcova.

Tổng thống Pháp Jacque Chirac cho thông điệp cuối cùng của Nga là điều “không ai có thể chấp nhận được”, ông nói thêm biện pháp duy nhất để giải quyết vấn đề Chechnya là thông qua con đường chính trị. Lời nói đó được ông Chirac phát biểu trong cuộc hội đàm với Tổng thống Ucraina Leonit Cusma, ông kêu gọi “Hãy nhanh chóng bắt tay đối thoại”.

Thủ tướng Italia, ông Marxim Daraima cũng nghiêm khắc phê bình Nga về cuộc chiến Chechnya, theo ông thì phải chấm dứt ngay “cuộc chiến tranh khủng khiếp và không thể chấp nhận được” này.

Tại Cairo, Lãnh tụ tín đồ Mutsim và đạo Itslam Aicập Mufuti Seck Vasailio viết bài kêu gọi các quốc gia theo đạo Islam tẩy chay Nga để trả thù cho những hành động của Nga tại Chechnya.

Trong thời gian đoàn đại biểu tổ chức Hội nghị Islam do Iran đứng đầu rời khỏi Matxcova để đi thị sát vùng Bắc Kapkaz đang bị chiến tranh dày xéo, thì Bộ trưởng Ngoại giao Iran Caman Caraxi cảnh cáo rằng hành động bạo lực ở Chechnya đã gây tâm trạng “không yên” trong các quốc gia hồi giáo.

Tổng Thư ký khối NATO George Robertson cũng cảnh cáo Nga: Việc Nga đe dọa tàn sát dân thường ở Groznui “là điều không thể chấp nhận được”, ông thúc giục Nga nghe theo lời kêu gọi hãy biết ghìm nén làm theo yêu cầu của dư luận quốc tế.

Cho dù phương Tây đã đưa ra lời chỉ trích gay gắt, nhưng ngày 7/12 Thủ tướng Nga vẫn nhắc lại, ngoại trừ trường hợp Chechnya chịu giao nộp kẻ cầm quyền hiếu chiến đã chỉ huy quân xâm phạm lãnh thổ Nga, nếu không thì phía Nga sẽ không có ý định cùng với người Chechnya tìm tòi giải pháp chính trị. Viên sĩ quan chỉ huy quân đội Nga ở vùng Bắc Kapkaz Kadaksev cho rằng quân Nga ra thời hạn cho dân thường Chechnya sơ tán khỏi Groznui chính là lời khuyến cáo đầy thiện chí. Nhằm vào lời tuyên bố của Tổng thống Clinton ở Washington rằng Nga sẽ phải trả giá đắt cho hành động tuyên bố bản thông điệp cuối cùng đối với nhân dân Groznui, Thủ tướng Nga Putin nói, ông không nắm được “nội dung cụ thể” của bản thông điệp đó. đồng thời Putin cũng nhấn mạnh rằng ông "rất hiểu sự lo lắng của dư luận kể cả của nước Mỹ về chủ nghĩa nhân đạo đối với người Chechnya”.

"Điều tôi muốn đặc biệt nhấn mạnh ở đây là, tuyệt nhiên không phải là sự xâm lược được phát động do khiêu khích. Bottrikh có mấy làng bị chiếm đóng. Mới đầu thì thấy không có ý nghĩa gì. Nhưng nếu chúng ta kết hợp với việc xem xét một chiến lược chính trị quốc gia độc lập được xây dựng với hai phía tựa giáp biển mà tôi vừa đề cập ở trên, thì thấy ý chính là ở chỗ đó. Đương nhiên các vụ việc xảy ra sau đó bất luận như thế nào cũng là điều bọn khủng bố quốc tế không lường hết. Chúng không thể ngờ Nga còn có thể thực hiện đòn mạnh mẽ khiến chúng tổn thương nặng nề. Bất luận là bọn khủng bố quốc tế hay là những người cứng rắn ở nước ngoài đều không ngờ đến đòn trừng phạt lại là như vậy”.

Phóng viên hỏi:

“Ngài có cho rằng các vụ đánh bom xảy ra ở Dagetxan cùng với Matxcova và Volgadonxk có liên quan với nhau không?

Putin trả lời:

“Tất nhiên có liên quan. Đó là điều không nghi ngờ. Đó là một nhóm nhỏ bọn khủng bố quốc tế hòng dọa nạt nhân dân, tạo ra sự hoảng loạn, khiến những người lãnh đạo chính trị quốc gia bó tay. Đó là tội ác do giở hết các thủ đoạn mà không làm gì được. Đúng vậy, ý đồ của chúng là gây ra đổ máu, nhưng chúng không đạt được. Những người này phải bị tiêu diệt, không thể có một kết cục nào khác. Tôi xin nhắc lại: bài học chống khủng bố quốc tế đã chứng minh rằng một khi ta co lại, bọn xâm lược sẽ quay đầu trở lại, thì thương vong sẽ nặng hơn. Chúng ta không có cách lựa chọn. Đương nhiên chúng ta phải tăng cường công tác của cơ quan bảo vệ pháp luật. Chúng ta phải cố gắng hết sức để ngăn chặn xảy ra thương vong mới, nhưng ngoài

con đường đấu tranh với bọn khủng bố ra chúng ta không còn có sự lựa chọn nào khác”.

Phóng viên lại hỏi:

“Ai sẽ chịu trách nhiệm chủ yếu gánh nặng đấu tranh với bọn khủng bố? Trung ương Liên bang hay là địa phương gánh?”.

Putin trả lời:

“Sự thật đây là vấn đề then chốt, có thể nói then chốt là then chốt. Bởi vì có thể nói, nếu chỉ dựa vào các nhân viên công tác cơ quan của Liên bang thì không thể hoàn thành được nhiệm vụ này. Căn cứ địa của nhóm vũ trang tác chiến ở Dagetxan phải mất nhiều năm mới xây dựng lên được. Căn cứ địa của bọn khủng bố ẩn náu hoạt động ở các thành phố, vùng biên cương và châu lý trong biên giới Liên bang Nga, cũng mất nhiều năm mới tạo dựng được, chúng đều bỏ nhiều công mới có được. Cơ quan bảo vệ luật pháp ngăn chặn thành công nhiều sự kiện, cũng có những việc không ngăn chặn được. Vấn đề không phải ở chỗ trách nhiệm ai chịu, mà vấn đề ở chỗ phòng ngừa sự kiện đó lại tái phát, chỉ có phối hợp hành động mới làm được việc đó”.

Phóng viên hỏi tiếp:

“Trong tình hình nghiêm trọng hiện nay, ngài cho điều gì là quan trọng nhất?”.

Putin đáp:

“Tôi cho rằng điều quan trọng nhất là đoàn kết xã hội. Chúng ta đang xây dựng một nhà nước dân chủ mới. Chúng ta không chỉ có quyền mà chúng ta còn có trách nhiệm triển khai tranh luận nhiều vấn đề liên quan đến phương hướng ưu tiên phát triển. Trong tranh luận tìm ra chân lý, song chúng ta không có quyền không đoàn kết xung quanh nhiệm vụ trung tâm. Nhiệm vụ trung tâm là bảo vệ công dân của chúng ta để họ không bị bọn khủng bố làm hại, bảo vệ sự toàn vẹn của đất nước chúng ta. Chỉ cần chúng ta đoàn kết lại, chúng ta nhất định hoàn thành được nhiệm vụ.

“Cùng thời gian này, quân Nga một mặt vừa tiếp tục không kích căn cứ địa của phần tử vũ trang Chechnya, mặt khác sau khi tàn quân phỉ bị tiêu diệt ở Dagetxan đã thiết lập mấy phòng tuyến dọc theo ranh giới hành chính với Chechnya. Bố trí bộ đội bảo vệ và cảnh sát ở phòng tuyến thứ nhất, bố trí quân đội ở phòng tuyến thứ hai và phòng tuyến thứ ba, nếu bọn phỉ phá vỡ vòng tuyến thứ nhất, quân đội sẽ bước vào chiến đấu. Phó Tổng tham mưu trưởng thứ nhất Valeri Manilốp còn ngầm tỏ ý, không loại trừ khả năng Bộ Quốc phòng thực thi hành động mặt đất ở Chechnya”.

Tổng thống Chechnya Matxkhadov ra sức biện minh rằng mình không có quan hệ với bọn khủng bố, đồng thời tích cực tìm sự giúp đỡ của thế giới bên ngoài.

Tối 21/9, Tổng thống Bắc Osetchi là Chasosev, Tổng thống Ingut Oset và Tổng thống Chechnya Matxkhadow tổ chức gặp gỡ ở thủ phủ mới Magad của Ingut. Ba bên thảo luận tình hình của khu vực này, đặc biệt là vấn đề cơ quan bảo vệ pháp luật ở vùng biên giới hiệp tác với nhau để ngăn chặn các phần tử khủng bố từ Chechnya xâm nhập vào các nước cộng hoà khác. Điều này do Oset tiết lộ khi phát biểu trên Đài Truyền hình Độc lập.

Tổng thống Ingut nói: “Chúng tôi cho rằng Tổng thống Yeltsin cần phải gặp gỡ ngay Matxkhadow. Matxkhadow chuẩn bị khi gặp gỡ sẽ đưa ra một loạt kiến nghị nhằm ổn định tình hình vùng này, trong đó bao gồm thành lập nhóm hành động hợp tác chống lại hành vi trộm cướp”. Ôxép cho rằng cuộc gặp gỡ các nhà lãnh đạo vùng bắc Kapkaz từ 27 đến ngày 28/9 có thể được coi là giai đoạn quá độ cho lần gặp gỡ này.

Ôxép nói Matxkhadow cảnh cáo bọn khủng bố từ Chechnya xâm nhập vào Dagetxan. Matxkhadow nói không hề có qua lại với kẻ tổ chức khủng bố ở Matxcova, Volgrad và các thành phố khác. Điều đó Putin không để mắt, liên tục trong ba ngày 23, 24, 25/9 đã lệnh cho quân Nga tập kích Groznui và một nhà máy lọc dầu phía tây nam làm 6 người chết. Ngoài ra còn hai người bị quân Nga bắn chết ở nơi khác.

Ngày 24, 4 máy bay công kích SU 25 bắn hơn 10 quả tên lửa vào đài truyền hình của căn cứ quân sự Khamkhara. Căn cứ quân sự này đã đổi thành tổng bộ cảnh sát. Cảnh sát Chechnya nói, vụ tập kích làm ba người chết, 20 người bị thương, 10 ngôi nhà bị phá huỷ. Ngoài ra, tên lửa của quân Nga bắn vào một xe ô tô ở làng Xamatski làm 8 người chết. Làng Xamatski cách Groznui 50 km về phía tây.

Ngày 25, cuộc tập kích làm 10 người chết, phá huỷ trung tâm thông tin và thiết bị của trong biên giới nước cộng hoà chủ trương độc lập.

Phủ Tổng thống Chechnya cho hay có 12 chiếc máy bay phản lực Nga hồi 8h30, phá huỷ tháp quay truyền hình và trung tâm khống chế điện thoại di động, làm chết 10 người, 25 người bị thương, đưa tổng số người bị thương vong trong ba ngày bắn phá lên tới 41 người.

Tư lệnh không quân Nga Konukov nói với phóng viên, để tiêu diệt phần tử vũ trang, không quân Nga sẽ tiếp tục đánh vào mục tiêu trong biên giới Chechnya. Vì tư lệnh này cho rằng, để hoàn thành nhiệm vụ này chưa cần đến không quân chiến lược, chỉ mới sử dụng đến vũ khí có độ chính xác cao, bao gồm tên lửa điều khiển laser và bom. Ông ta nói, cho đến lúc này không quân Nga chưa bị tổn thất chiếc máy bay nào. Đây là lần đầu tiên quân Nga tập kích đường không vào thủ phủ Chechnya kể từ sau khi kết thúc cuộc chiến tranh đẫm máu ở Chechnya 1994 đến năm 1996.

Ngày 26, cùng với tiếng bom oanh tạc của máy bay Nga, Bộ trưởng Quốc phòng Nga Sergeiєv cảnh cáo rằng quân Nga đã trì hoãn kế hoạch tiến công mặt đất đối với Chechnya. Ông nói: “Chúng tôi đã trì hoãn nhiều kế hoạch hành động mặt đất, để xem tình hình cụ thể, mục tiêu chủ yếu của chúng tôi là tiêu diệt bọn thổ phỉ”.

Đó là lần đầu Nga tuyên bố tiến công mặt đất, nhiều dấu hiệu chứng tỏ xung đột vũ trang ở Chechnya đang diễn biến thành một cuộc chiến tranh toàn diện.

Vượt biên giới tiểu phỉ, Putin kiên quyết xuất quân Thủ tướng Nga Putin đạo diễn ra sao đây trước cuộc chiến tranh Chechnya sắp xảy ra là cả một bài toán, khi phải đối mặt trước một số người nghi ngờ hành động vũ trang đang tiến hành ở Chechnya liệu có giành được thắng lợi hay không, Putin tỏ ra kiên quyết “chúng ta nhất định sẽ tiêu diệt bọn khủng bố ngay tại căn cứ địa của chúng”. Song ông Putin cũng tỏ ý, bây giờ vẫn chưa vội tiêu diệt các phần tử khủng bố và các phần tử vũ trang nước ngoài, mà phải thiết kế một chiến thuật đánh chắc chắn, áp dụng biện pháp tiệm tiến từng bước quét sạch sào huyệt của chúng. Putin cho rằng để tránh thương vong về người sẽ không sử dụng quá nhiều phương thức đánh mạnh. Đồng thời ông tuyên bố sẵn sàng đàm phán với Tổng thống Chechnya Matxkhadow, nhưng đưa ra yêu cầu Matxkhadow phải giao nộp vô điều kiện bọn khủng bố quốc tế và tỏ lòng thông cảm đối với thương vong gây ra cho dân thường.

Đối với màn khói Putin đưa ra, Tổng thống Chechnya lập tức phản ứng. Ngày 26/9, phía Chechnya tuyên bố, để tránh cuộc chiến tranh quy mô lớn, Tổng thống Chechnya Matxkhadow muốn tiến hành đối thoại chính trị một cách xây dựng ban lãnh đạo Nga. Matxkhadow mong muốn còn hy vọng thông qua biện pháp ngoại giao để giải quyết vấn đề hoà bình và vấn đề quan hệ Nga - Chechnya. Điều đó do Bí thư về báo chí của Tổng thống Chechnya Apumut Limov nói với phóng viên. Ông ta nói Matxkhadow tin tưởng “nhân dân Chechnya và nhân dân Nga đều không mong muốn xảy ra một cuộc chiến tranh”. Đồng thời Matxkhadow kêu gọi quốc tế cử quan sát viên đến Chechnya, Matxkhadow bày tỏ: “Chính quyền Chechnya sẽ bảo đảm an toàn cho các quan sát viên quốc tế ở Chechnya”.

Ngày 27/9, Tổng thống Chechnya Matxkhadow lại ra lời kêu gọi gửi công chúng Chechnya. Ông nói “Để bảo đảm trật tự cuộc sống của công dân, ông sẵn sàng tiến hành bất kỳ đối thoại chính trị nào với người lãnh đạo của Nga”.

Matxkhadow chỉ trích tình báo Nga làm cho sự cố gắng của lãnh đạo Chechnya về vấn đề này nhiều lần bỏ lỡ. Nhưng ông bảo đảm sẽ không tiếc bất cứ giá nào để tránh xảy ra cuộc chiến tranh quy mô lớn ở Chechnya. Cùng ngày, trước lời kêu gọi của Matxkhadow, Thủ tướng Liên bang Nga Putin sau buổi gặp Tổng thống tại điện Kremlin, ông đã nói với phóng viên rằng công

tác trù bị cho cuộc gặp gỡ giữa Yeltsin với Tổng thống Chechnya Matxkhadov không hề bị đình lại, song cuộc gặp gỡ chỉ có thể được tiến hành “trong trường hợp Tổng thống Nga thấy cần và cuộc gặp phải có lợi cho Nga”.

Cùng thời gian đó, áp lực quân sự không ngừng gia tăng, ngày 27/9 không quân Nga lại xuất kích hơn 50 lần gồm máy bay oanh tạc SU 24 và máy bay cường kích SU 25, đã oanh tạc vào kho đạn dược và kho nhiên liệu nhà máy lọc dầu, căn cứ của bọn khủng bố trên toàn tuyến biên giới Chechnya. Ngoài ra Nga còn bắn phá một số mục tiêu ở thủ phủ Groznui và Gudekmet của Chechnya.

Bộ trưởng Quốc phòng Nga Sergeiev nói, quân đội Liên bang Nga sẽ triệt để tiêu diệt bọn thổ phỉ Chechnya. Phía quân đội tuyên bố, quân đoàn 58 của Nga đã sẵn sàng, chỉ cần Matxcơva ra lệnh là tiến công Chechnya.

Nhưng cũng có chuyên gia Nga cho rằng chiến thuật Nga tiến công Chechnya bằng đường không khó có hiệu quả. Họ nhận định, do mục đích cuộc chiến tranh và tình hình chính trị Chechnya hoàn toàn khác với tình hình của NATO ở Kosovo, cho nên áp dụng cùng một biện pháp, cũng khó đạt hiệu quả. Giống như ở Kosovo, mục tiêu công kích của không quân Nga là những trang bị cơ sở chủ yếu tại chỗ: Trung tâm thông tin, sân bay, đường quốc lộ, cầu cống, giếng dầu và nhà máy lọc dầu. Ở Kosovo, mục tiêu của chiến tranh là ép Tổng thống ở Milosevich phải ngừng trấn áp bọn theo chủ nghĩa ly khai. Còn ở Chechnya, mục đích bắn phá của không quân Nga là muốn phá huỷ căn cứ của bọn phản loạn cắt đứt tuyến tiếp viện và thông tin liên lạc, đặc biệt là phá huỷ đài phát thanh truyền hình.

Các nhà phân tích cho rằng mục tiêu chiến lược của Nga là khiến bọn phản loạn không còn cách gì gây lại các hành động khủng bố mới đối với Nga.

Tướng Konukov chỉ huy không quân Nga cuối tuần tuyên bố, trong các ngày 3/8 đến ngày 27/9, Nga đã huy động 1.700 lần chiếc máy bay để bắn phá, phá huỷ 30 cầu cống, 250 km đường của Chechnya.

Tướng Konukov đưa cho các phóng viên xem tấm ảnh chụp từ máy bay. Từ trên cao có thể nhìn thấy mục tiêu bị máy bay SU 25 bắn phá. Trong cuộc họp phóng viên còn chiếu phim do máy bay mang máy quay phim được.

Học giả chính trị Nga Ivan Saplaichuk nói với phóng viên báo “Thời đại” Nga: “Nga từng nghiêm khắc phê phán những việc làm của Nato ở Kosovo, nhưng nay họ cũng sử dụng đúng biện pháp đó ở Chechnya”. Đồng sự của ông là Balanovxki thì nói: “Suy nghĩ của Nga khi áp dụng hành động quân sự ở Chechnya là cố hết sức để giảm nhẹ tổn thất, giống như NATO đã

làm ở Kosovo”. Nga dùng không quân đánh vào Chechnya còn có mục đích chính trị là kích sự bất hoà trong giới lãnh đạo quân sự Chechnya, cuối cùng để xây dựng lại ở Groznui một chính quyền có lợi cho Matxcova.

Balanovxki cho rằng nếu Nga không có máy bay và hệ thống vũ khí có tính năng tiên tiến như của NATO, thì cũng không thể bắn chính xác vào các mục tiêu đã định như NATO đã làm, vậy họ làm như thế là mạo hiểm.

Số dân thường Chechnya bị chết đã lên đến hàng trăm người. Chính quyền Chechnya cho rằng, sự tổn thất mà dân thường sẽ phải gánh chịu khiến cho tất cả người Chechnya một lần nữa đoàn kết chống lại Nga.

Ngày 28/9, tổng đại diện của nước Cộng hoà Chechnya tại Nga Manbech Vaxiakaev nói với phóng viên, phía quan chức Chechnya “chính xác là gần đây nhất Nga sẽ bắt đầu sử dụng hành động trên mặt đất”. Ông nói: “Theo sự phát triển của các vụ việc, Chechnya đang gấp rút chuẩn bị chiến tranh để chống xâm lược”.

Xem ra, phía Chechnya đã ý thức được rằng cuộc chiến tranh này khó tránh khỏi, bởi vì, đối với Chính phủ Nga, sau khi chiến tranh Chechnya kết thúc, trong vòng ba năm phải suy nghĩ làm thế nào đối phó với nước cộng hoà phản loạn này. Dù là điện Kremlin hay là Bộ Quốc phòng cũng đều không từ bỏ nỗ lực. Sau khi bọn phỉ ở Chechnya gây ra những sự kiện đổ máu, lại càng phải kiên định quyết tâm này.

Điều khiến người ta thấy kỳ lạ là, việc đàm luận trước tiên khả năng đánh điểm vào căn cứ của bọn vũ trang lại không phải là những quân nhân, mà là những người làm về tin tức thời sự. NATO bắn phá Nam Tư trong một thời gian ngắn với tổn thất nhỏ nhất đã bức Milosevich đồng ý để quân đội NATO vào Kosovo. Phía quân sự Nga công khai phê phán phương pháp tác chiến này. Tổng tham mưu trưởng Anatoli Khvasnin vào cuối tháng 3 còn quả quyết trang bị kỹ thuật quân sự và vũ khí của Nam Tư bị phá huỷ là không có, chủ yếu là dân thường bị chết.

Tuy nhiên, sau khi Vladimir Putin lãnh đạo chính phủ, tinh thần của quân đội thay đổi mạnh mẽ. Dưới sự lãnh đạo của ông, đã vạch ra một kế hoạch chuẩn bị giai đoạn đầu tiên công từ trên không phá huỷ hoàn toàn trang thiết bị quân sự và công nghiệp của Chechnya, sau đó tiến hành tấn công trên mặt đất. Đồng thời Bộ trưởng Quốc phòng Igo Sergeiev nêu rõ đã định ra mấy phương án, sẽ tùy theo tình hình diễn biến để quyết định thực hiện phương án nào.

Người Chechnya cũng không cam ngồi chờ chết. Ngày 26/9 Matxkhadov chủ trì hội nghị bộ tư lệnh tác chiến, phê chuẩn kế hoạch phòng ngự bí mật Groznui. Hôm sau, Chechnya tuyên bố tổng động viên, bắt dân thường đào chiến hào ở mọi nơi. Để sẵn sàng chiến đấu, họ đã tích trữ

thực phẩm, tất cả các hầm phòng không ở Groznui đều được sử dụng trở lại. Quan chức hải quan Dalaev nói, nếu quân đội liên bang vào Chechnya “sẽ không thể dễ dàng đến phủ tổng thống như hồi tháng 12/1994”. Ông ta nói, ngay từ biên giới sẽ gặp phải sự phản kích vũ trang vì nước cộng hoà đã tiến hành bố trí phòng ngự nhiều tầng nhiều lớp. Chính quyền Chechnya đồng thời mời quan sát viên quốc tế cho họ thấy kết quả oanh tạc của Nga.

Basaev và Khatav đồng thời huấn luyện mấy đội hành động lật đổ, những đội này sẽ thâm nhập sâu vào các vùng lân cận tiến hành hành động khủng bố để ngăn chặn oanh tạc. Theo các tài liệu trình sát bọn khủng bố có kế hoạch đóng giả quân đội liên bang, cho quân lái 10-15 ô tô quân sự về phía Makhachikara. Bọn khủng bố cố gắng bắt bớ người tối đa, khiến quân đội liên bang phải rút quân.

Tại Ingut, bọn khủng bố đã qua huấn luyện ở trại của Khatav đã bị bắt, chúng là công dân Nga Evphrunsev và Miroskin. Miroskin do có tội đang bị truy nã toàn liên bang, hiện dùng chứng minh thư mang tên khác.

Miroskin và Evphrunsev đã ở một tháng tại Osetchi Kapkaz thủ phủ của Bắc Osetchi. Nhiệm vụ của chúng là tiến hành trinh sát, chọn địa điểm để hoạt động khủng bố. Khi hoàn thành nhiệm vụ xong chúng trở về Chechnya, chúng bị bắt khi trên đường từ Ingut đến biên giới Chechnya.

Để chống bọn khủng bố thâm nhập, tất cả các biên giới hành chính với Chechnya đều bị khống chế nghiêm ngặt. Tại Ingut, Bắc Osetchia, Dagetxan và Stavropon tất cả các thành phố ở vùng biên cương đều áp dụng các biện pháp bảo đảm an ninh.

Như vậy, nếu chỉ dựa vào tiến công đường không thì không thể cắt đứt sự “thấm thấu” của bọn phản loạn vũ trang, đội biên phòng liên bang phải tiến hành cùng Bộ Quốc phòng và Bộ Nội vụ tranh thủ lập một vành đai “phòng dịch” xung quanh Chechnya, điều đó có nghĩa là quyết định phải xuất quân trên mặt đất.

Ngày 2/10, cuộc tiến công trên mặt đất mà hai bên đã “chờ đợi” lần cuối cùng đã đến. Mấy nghìn quân Nga và hơn 1.000 xe bọc thép ồ ạt tiến vào Chechnya. Quan chức hành chính địa phương Nonski là Nicolaev nói: “Quân đội Nga hình thành đội ngũ dài 80 km tối thứ năm tiến vào Nonski và Senskopski ở miền Bắc Chechnya”. Cùng lúc đó, quân Chechnya tiến hành đào chiến hào để ngăn cản bước tiến của Nga.

Tiếp sau đó, đội quân của Nga tiến sâu vào Chechnya 5 km và chiếm cứ một vùng phía bắc sông Chiolek.

Cùng ngày, một mũi quân khác theo hướng Ingitsechia tiến vào miền Tây Chechnya, còn

hướng chính tiến vào Bamut cách thủ phủ Groznui 30 km về phía tây nam.

Bộ Quốc phòng Nga ở Matxcova cự tuyệt thừa nhận hoặc phủ nhận việc điều binh có liên quan. Nhưng Putin nói, Nga cự tuyệt thừa nhận độc lập của Chechnya, bởi vậy có quyền đóng quân ở bất cứ nơi nào ở Chechnya để lòng bắt quân phản loạn ly khai Chechnya.

Đây là lần đầu tiên Nga tiến quân vào Chechnya kể từ khi chiến tranh Chechnya của Nga 1994 đến 1996 đến nay. Tổng thống Chechnya Matxkhadow tuy phủ nhận có liên hệ với hoạt động của bọn khủng bố, song từ lâu ông đã chiêu nạp tên quân phiệt nổi tiếng Basaev vào lực lượng vũ trang của mình, đồng thời uỷ nhiệm Basaev phụ trách tuyến phía đông giáp với Dagetxan. Sami Basaev nguyên là thủ tướng Chechnya, chính lực lượng vũ trang phản loạn của ông ta hồi tháng 8 và tháng 9 đã chiếm mấy làng của Dagetxan, mục đích là xây dựng một quốc gia độc lập trong một nước cộng hoà vùng Kapkaz. 34 tuổi, Basaev dũng mãnh thiện chiến, ông ta nổi danh trong thời kỳ chiến tranh Chechnya ở Bukinôpxơ năm 1995.

Trong cuộc bầu cử tổng thống, Basaev đã đành chịu thua Matxkhadow. Sau mấy tháng làm thủ tướng, ông ta gia nhập hàng ngũ phái chống đối của tổng thống. Nga vốn luôn quy các sự kiện bạo lực về cho Basaev và cho rằng ông ta được Matxkhadow ủng hộ, giờ đây càng có lý do cho rằng cử chỉ này của Matxkhadow là công nhiên khẳng định chủ nghĩa khủng bố.

Chiến tuyến của quân Nga không ngừng mở rộng, ngày 4/10 quân Nga đã vào Chechnya 10 km, thiết lập 3 lớp “An toàn khu”, cắt đứt mối liên hệ của quân phản loạn với bên ngoài.

Nhưng đến giờ này, quân Nga vẫn không thừa nhận kế hoạch của họ triển khai tiến công toàn diện. Người phát ngôn quân đội Nga nói, quân đội Nga tiến công không ngừng vào làng mạc Chechnya, có điều là căn cứ mà họ chiếm lĩnh thì ở gần làng mạc, họ cũng đã chiến đấu với quân phản loạn ở quy mô nhỏ. “Ngôn ngữ đối thoại với thổ phỉ rất đơn giản, chúng bắn hoặc khiêu khích chúng tôi, chúng tôi liền tiêu diệt chúng”. Ông ta nói: Nga đang tiếp tục tập kích đường không “chuẩn xác và chính xác” vào các mục tiêu của Chechnya.

Thông tấn xã Nga đưa tin, pháo binh Nga bắn phá vào miền Đông và miền Nam của Chechnya.

Tổng Tham mưu phó thứ nhất của lực lượng vũ trang Nga, Thượng tướng Manilov nhấn mạnh với giới báo chí: Quân đội Nga đang bố trí trong biên giới Chechnya, để đảm bảo cho việc xây dựng “An toàn khu” giữa các vùng của Chechnya với Nga. Vì vậy quân Nga đang chiếm lĩnh các cao điểm có ý nghĩa chiến lược và chiến thuật và xây dựng phòng tuyến, pháo binh và không quân cũng tiến hành pháo kích và không kích và các khu hầm luỹ của bọn vũ trang ly khai Chechnya.

Ông nói: “Một số nơi biên giới Chechnya đang diễn ra xung đột nhỏ, song chúng tôi chưa hành động với quy mô lớn và cũng không có kế hoạch làm như vậy”.

Manilov tiết lộ, “An toàn khu” xây dựng tại các vùng của Chechnya do 3 phòng tuyến hợp thành: phòng tuyến thứ nhất do bộ đội bảo vệ Bộ Nội vụ và cảnh sát bảo vệ, phòng tuyến thứ hai và ba do bộ đội vũ trang Nga bảo vệ. Nhiệm vụ của quân đội là đối phó với quân phản loạn Chechnya đốt phá phòng tuyến thứ nhất. Lãnh tụ Chechnya nói, gần các làng mạc ở biên giới phía đông Chechnya đã từng xảy ra xung đột. Quân đội Nga vượt qua vùng đồng bằng rộng lớn miền Bắc Chechnya, xâm nhập sâu vào lãnh thổ Chechnya chừng 10 km.

Máy bay chiến đấu của Nga oanh tạc Chechnya gần hai tuần lễ, khiến cho hàng vạn dân tị nạn chạy vào vùng lân cận miền Tây.

Đồng thời, bộ đội bảo vệ Nga đã chiếm lĩnh làng đầu tiên của Chechnya là làng Borodinovska. Làng này ở vào cách biên giới Chechnya 3 km.

Ngày 6/10, bộ đội cơ động của Bộ Nội vụ và Bộ Quốc phòng Nga đã hoàn thành nhiệm vụ xây dựng an toàn khu với biên giới của Chechnya, an toàn khu đã cách ly khu bọn phỉ vũ trang chiếm cứ với khu vực sát nách Bắc Kapkaz, tin này do Xielov Phó Tư lệnh quân khu Bắc Kapkaz nói với phóng viên ở Vladi-Kapkaz. Ông còn nhấn mạnh rằng ở Chechnya sẽ không diễn ra hành động quy mô lớn trên mặt đất. Một số nhà phân tích quân sự cho rằng không quân dường như chuẩn bị căn cứ cho quân đội trên mặt đất, quan điểm đó là sai lầm. Máy bay oanh tạc tiến hành bắn phá có định điểm: vũ khí và kho đạn dược, nhà máy ngầm chế tạo chất độc và căn cứ quân sự của bọn khủng bố.

Bộ trưởng Quốc phòng Nga Sergeiev khi trả lời phóng viên cũng đã giải thích, quân đội liên bang chấp hành xây dựng an toàn khu ở Chechnya. “Kế hoạch này được xác nhận, quân đội liên bang có vượt qua sông Chiolek hay không được quyết định bởi cục diện cụ thể hình thành”.

Bộ trưởng Quốc phòng vạch rõ, phần tử vũ trang đang ngoan cố chống lại quân đội liên bang về mọi mặt đã thâm nhập sâu trong biên giới Chechnya. “ở một số nơi đã vượt qua sông Chiolek, một số nơi chưa vượt qua”.

Đã từ lâu, Phó Tổng tham mưu trưởng Bộ Quốc phòng Nga Manilov khi nói đến vấn đề xây dựng an toàn khu với vùng tiếp giáp Chechnya đã chỉ ra rằng thủ lĩnh của bọn phỉ vũ trang bất hợp pháp Chechnya có “ý đồ hòng thay đổi cục diện cực kỳ bất lợi đối với chúng”. “Đến nay, cục diện ở Kapkaz, Chechnya, cả nước Nga và toàn thế giới đều bất lợi đối với bọn khủng bố”.

Ông nói, dân thường Chechnya chạy ra ngoài với quy mô lớn tạo áp lực tâm lý đối với bọn đầu sỏ vũ trang Chechnya. Tất cả mọi người đều biết, dân thường rời khỏi Chechnya không

phải là đối tượng dẫn đến sự oanh kích của không quân Nga. “Tất cả các cuộc tập kích đường không đều chuẩn xác bắn trúng vào trang thiết bị của bọn khủng bố”.

“Chúng tôi từ trước tới nay chưa bao giờ nói gộp lẫn dân Chechnya với bọn thổ phỉ”. Trên 80% người Chechnya “không muốn đồng loã với bọn thổ phỉ và bọn khủng bố, không cho chúng vào khu dân cư của mình”.

Ngày 5/10, Tổng thống Chechnya Matxkhadow ký sắc lệnh ban bố tình trạng chiến tranh ở nước cộng hoà. Đối với Chechnya mà nói, người ta chỉ cảm thấy một điều: chiến tranh bắt đầu. Rõ ràng, đây là sự trả lời đối với Liên bang Nga, quân Nga đã khống chế hai vùng đồng bằng của Chechnya là Noxkha và Senkovxkha, chiếm lĩnh trận địa xung quanh làng Kangalinxkha.

Đại đa số những phần tử vũ trang và đại đa số cư dân nam giới ở vùng này đều đã rời các điểm dân cư, rút vào nội địa Chechnya, những phần tử vũ trang mỗi tổ 5 đến 10 người gặp trên đường tiến công, chỉ là để bảo vệ cho lực lượng chủ yếu của Chechnya rút lui. Theo trinh sát cho biết ở cửa vào các thôn trấn đã cấu trúc chiến hào, ở những nơi quân đội Liên bang Nga có thể đi qua đều đã chôn mìn.

Cùng lúc đó, quân đội không tiến vào làng, bộ chỉ huy đàm phán với thủ lĩnh và ngành hành chính. Theo lời của Sergei Pleganov người phụ trách trung tâm tin tức của quân đội liên bang đóng tại Dagetxan, những cuộc đàm phán đó nhằm hai mục đích: buộc các phần tử vũ trang phải rời khỏi thôn làng, phải tiếp xúc với đại biểu chính quyền địa phương. Như vậy nó sẽ giúp cho quân đội Liên bang Nga tiến vào trung tâm Chechnya mà không bị tổn thất và đồng thời tìm hiểu số phận của 3 phi công Nga bị mất tích gần 4 ngày qua. Có tin, các phần tử vũ trang ở gần Urtx- Mantan đã tìm thấy xác chiếc máy bay SU 25 bị mất tích khi đang trinh sát trên không ngày 3/10, nhưng họ nói phi công đã được quân đội liên bang cứu thoát, không quân Nga đã phủ nhận tin này. Hai phi công của máy bay cường kích oanh tạc SU 24 bị mất tích, họ đã tham gia vào cuộc tìm kiếm chiếc máy bay bị mất tích ở Nam Groznui 20 km và đến 18h ngày 4/10 đã bị mất liên lạc với người chỉ huy. Viên sĩ quan trung tâm tin tức không quân là Balakhov nói, đã tiến hành công tác cứu viện hơn hai ngày tại nơi có thể máy bay rơi, nhưng đến nay vẫn không có kết quả.

Chechnya cầu hòa, Putin đáp lại bằng pháo

Ngày 6/10, Mikhain Michikov, đại diện toàn quyền Tổng thống Nga tại Tòa án Hiến pháp nói với phóng viên, căn cứ vào mệnh lệnh của Tổng thống Chechnya, Matxkhadow, thực hiện tình trạng chiến tranh tại nước Cộng hoà Chechnya là việc làm phi pháp. Ông nói, nước Cộng hoà Chechnya là chủ thể của Liên bang Nga, căn cứ vào Hiến pháp Liên bang Nga, chỉ có Tổng

thống Liên bang Nga mới có quyền tuyên bố tình trạng chiến tranh. Ông cho rằng Matxkhadov dự định kêu gọi lực lượng quốc tế tiến đóng Chechnya cũng là phi pháp, chủ thể Liên bang không có quyền lực này, vấn đề này cũng do Hội đồng Liên bang và Tổng thống Liên bang giải quyết.

Putin nói, xây dựng một khu vực bảo hộ là nhiệm vụ đầu tiên của quân Nga tiến vào Chechnya, nhưng mục tiêu cuối cùng là diệt tận gốc hoạt động khủng bố. Ông còn nói quân Nga còn cách sông Chiolek Bắc Groznui thủ phủ của Chechnya không xa. Các phương tiện thông tin mấy ngày nay dự đoán, quân Nga không chỉ phòng vệ ở biên giới Nga và Chechnya, mà còn tiến chiếm vùng đông bắc Chechnya, vươn tới tận sông Chiolek. Có tin quân Nga không tiến tới vùng núi phía nam Chechnya nơi có những phần tử vũ trang Chechnya đang ẩn nấp, để tránh giẫm vào “vết xe đổ” cuộc chiến tranh Chechnya năm 1994-1996.

Ngày 9/10 quân Nga đã chiếm được một phần ba lãnh thổ Chechnya, khi mặt trận đẩy tới bờ sông Chiolek xuyên qua khu vực phía bắc Chechnya, đã nổ ra một trận đánh quy mô lớn. Quan chức Chechnya nói, mờ sáng quân Chechnya đã vượt sông Chiolek kịch chiến với quân Nga 4 giờ, gây thương vong lớn cho quân Nga.

Phủ Tổng thống Chechnya thông báo với phóng viên Thông tấn xã Pháp, binh lính Chechnya xông vào làng Itseskhaia ở bắc sông Chiolek - giết chết 200 lính Liên bang - do quân Nga kiểm soát. Binh lính Chechnya còn bắt được 40 lính Nga và phá 30 xe bọc thép.

Tư lệnh quân Nga tại căn cứ quân sự Mozdok miền Nam nước Nga xác nhận với Thông tấn xã Pháp, đã xảy ra kịch chiến ở Itseskhaia và có thương vong lớn.

Phủ Tổng thống Chechnya nói, sau cuộc công kích, binh lính Chechnya đã rút về bờ nam sông Chiolek. Groznui đưa tin bộ đội Chechnya không bị thương vong nặng.

Trước đó, quan chức của Chechnya tuyên bố, quân đội Liên bang trong cuộc tấn công trên bộ một tuần liền vào Chechnya đã có khoảng 250 binh sĩ Nga tử vong, nhưng Matxcova nói chỉ 4 người chết, 22 người bị thương.

Cuộc chiến ngày hôm đó là cuộc xung đột nghiêm trọng nhất từ khi xảy ra chiến tranh giữa Chechnya và Nga năm 1994-1996. Tin tức về cuộc công kích của Chechnya được truyền đi sau khi Tổng thống Chechnya, Matxkhadov đưa ra lời cảnh cáo Nga trong buổi trả lời phỏng vấn của các phóng viên. Matxkhadov đã cảnh cáo Matxcova, quân đội Nga mở cuộc tấn công Chechnya sẽ lại bị thất bại như lần trước.

Matxkhadov nói với một tờ báo địa phương: “Hành động quân sự đã triển khai và sẽ khó dừng lại. Nhưng tôi dám khẳng định, Nga sẽ bị đánh tơi bời trong cuộc chiến tranh xảy ra ở

Chechnya”.

Đồng thời với việc tiếp tục hành động quân sự, Nghị viện Nhân dân khoá 1996 nước Cộng hoà Chechnya - Nga đã họp tại Matxcova, bắt đầu tổ chức thành lập Hội đồng Quốc vụ, cơ quan hành chính tối cao của nước cộng hoà này, bổ nhiệm Sadulaev làm Chủ tịch Hội đồng.

Căn cứ vào quyết định được thông qua tại Nghị viện Nhân dân Chechnya, thành viên Hội đồng Quốc vụ do chủ tịch hội đồng bầu cử, Nghị viện phê chuẩn. Đồng thời Nghị viện đề nghị Tổng thống Yeltsin bổ nhiệm Chủ tịch Hội đồng Quốc vụ là đại biểu toàn quyền của Tổng thống tại Chechnya và “có sự chi viện để bình thường hoá tình hình nước Cộng hoà Chechnya”.

Sadulaev phát biểu với các phóng viên Nga, những ngày mà phần tử khủng bố ở Chechnya muốn làm gì thì làm đã sắp hết rồi. Nhiệm vụ chủ yếu của Hội đồng Quốc vụ Chechnya là phải quét sạch bọn xấu làm hại đến thanh danh nhân dân Chechnya, làm ảnh hưởng đến đời sống bình thường của họ. Ông nói đã thảo luận với Thủ tướng Chính phủ Nga Putin và những người lãnh đạo Văn phòng Tổng thống Nga và các ngành khác của chính phủ, dự kiến trong thời gian gần đây sẽ đi Chechnya.

Nghị viện Nhân dân Chechnya được bầu ngày 16/6/1996. Tháng 10/1996 chính quyền Chechnya rơi vào tay phái đối lập do Matxkhadov đứng đầu, Nghị viện Nhân dân bị buộc phải ngừng hoạt động. Ngày 1/10/1996, Nghị viện này khôi phục công việc tại Matxcova thủ đô Nga, được chính quyền trung ương Liên bang Nga và lực lượng chính trị các phái coi là cơ quan quyền lực hợp pháp duy nhất của Chechnya.

Sau đó, để thống nhất tuyên truyền đối ngoại, Putin tuyên bố thành lập Trung tâm Tin tức Nga phát tin về Bắc Kapkaz và nói tại lễ thành lập Trung tâm rằng việc phong toả Chechnya chỉ là giai đoạn đầu trong chiến dịch của quân đội Liên bang, mục tiêu cuối cùng của quân đội Nga là tiêu diệt toàn bộ các phần tử khủng bố trong nội địa Chechnya. Ông nói: “Hành động quân sự tuy có mang lại tổn thất, nhưng nếu hôm nay chúng ta không ra tay, ngày mai sẽ còn tổn thất lớn hơn”.

Cùng với bước tiến quân của quân đội Liên bang Nga, chiến tranh đã lan rộng trên đất Chechnya. Mọi người nói ở đây đã xảy ra “cuộc nội chiến lần thứ ba”, (lần thứ nhất là cuối năm 1994, lần thứ hai là tháng 8/1996). Các phố lớn mới đây còn huyền não nay đã lạnh tanh, mọi người sợ bom đạn, không dám ra đường. Thành phố Groznui ban đêm tối mò, không một bóng người. Nguồn cung cấp hơi đốt nóng hoàn toàn bị cắt đứt. Ban ngày chỉ cấp điện mấy giờ. Ban đêm thấy cửa sổ nhà ai có ánh đèn le lói, ở đây ắt có người Chechnya “bướng bỉnh” đang sống, họ phớt lờ tất cả.

Những người buôn bán nhỏ vẫn bán hàng, ngay cả ban đêm họ vẫn ngồi bên quầy hàng thấp nền. Có điều số lượng hàng rất ít, chủng loại cũng không nhiều. Nhưng vẫn có thể mua được chuối tiêu, thịt cừu nướng và cá, thậm chí rượu còn dễ mua hơn năm trước, đương nhiên là với giá chợ đen.

Ở Groznui chẳng ai muốn đánh nhau, nhưng nhiều đàn ông đã phải đi đánh nhau.

Đêm 10/10, một phóng viên đã phỏng vấn Tổng thống Chechnya Matxkhadov.

- Ngài thấy thế nào trước tình hình hiện nay xảy ra ở Chechnya?

- Matxkhadov trả lời: “Không quân Nga ném bom Chechnya được gần một tháng rồi. Lục quân Nga đã tiến vào trung tâm Chechnya. Hai bên đã đánh nhau ác liệt. Tôi cho rằng chiến tranh đã bắt đầu”.

- Cách đây không lâu mọi người đều nói ngài sẽ gặp Tổng thống Yeltsin. Bây giờ chiến tranh đã bắt đầu, ngài và Yeltsin có thể còn gặp nhau không? Nếu gặp nhau, ngài sẽ nói với Yeltsin những gì?

- Matxkhadov: “Hôm nay chúng tôi vừa gửi đi Matxcova kế hoạch hoà bình đình chỉ chiến tranh. Nếu đình chỉ được chiến tranh, cho dù một ngày sau, một giờ sau cũng nên gặp nhau. Nếu ngày mai gặp được Yeltsin, tôi sẽ nhắc ông ta về hiệp nghị trước đây. Ngày 30/8/1997 Yeltsin nói với tôi, chúng ta hôm nay ký kết hiệp ước về khung quân sự và kinh tế chung, lần sau sẽ ký hiệp ước thừa nhận lẫn nhau. Tôi nói không được, cần ký luôn một lúc ba hiệp ước. Yeltsin đã đồng ý. Lúc đó chúng tôi có bàn là một tuần sau lại gặp mặt, ký tất cả các hiệp ước... Ngoài ra, nếu hôm nay tôi gặp được Tổng thống Nga, tôi sẽ để ông ta 30 phút xem những hành vi mạo hiểm của những kẻ thân tín của ông ta trước ngày bầu cử Tổng thống. Tôi cho rằng việc quân đội Nga lại khai chiến với Chechnya là có liên quan trực tiếp với việc tranh giành quyền lực và thời cuộc chính trị Nga. Tôi muốn nhắc ông chú ý đến Karamaxi và Sirabarmasi. Hai nơi này đều đã ký hiệp định với cơ quan quyền lực Dagetxtan, hai nơi này thuộc Dagetxtan, nhưng họ có pháp luật riêng, được chế định theo pháp giáo của đạo Islam. Nếu hai làng này bị san phẳng thì ở Chechnya cũng không loại trừ khả năng đó xảy ra”.

Putin nhấn mạnh: “Sẵn sàng tăng cường tiếp xúc chính trị với mọi lực lượng lành mạnh ở Chechnya, tuy nhiên theo một điều kiện, nếu không thì nói gì cũng chỉ là vô ích mà thôi”.

Putin nói: “Những người đó không những có thể gây ảnh hưởng đối với bọn phỉ, nhằm thúc ép bọn phỉ thả những người Nga cũng như công dân các nước khác đang bị chúng bắt giữ làm con tin, họ cần phải giao nộp bọn phỉ. Kẻ phải chịu trách nhiệm về cái chết của bao nhiêu thường dân các thành phố lớn thuộc Tajikistan và Nga cũng như các phần tử khủng bố quốc tế

cho Nga. Nếu tách rời điều kiện này, thì mọi cuộc đàm phán đều không thể tiến hành".

Đồng thời, Thủ tướng Putin còn tuyên bố, gia đình Tổng thống Maxkhadov hiện đang được "bảo vệ" bởi Cục An ninh Liên bang Nga tại một địa điểm nào đó nằm trong lãnh thổ nước Nga. Putin cho biết Maxkhadov ngay từ rất sớm đã đưa gia quyến ra khỏi Chechnya.

Dưới làn sóng lên án gay gắt của các nước phương Tây, Nga đã thể hiện thái độ xuống nước rõ ràng nhất về thông điệp cuối cùng, người lãnh đạo quân đội Nga bày tỏ rằng thông điệp cuối cùng chỉ là nhằm vào đối tượng bọn khủng bố chứ không hề nhằm vào dân thường.

Bộ trưởng Nội vụ Rusailo cho biết, sau kỳ hạn cuối cùng vào thứ bảy, thì tại một trạm kiểm soát ở ngoại thành vẫn sẽ cho phép dân thường trong thành phố đi qua. Vì sau ngày thứ bảy trạm kiểm soát này vẫn phải tiếp nhận khá nhiều nạn dân Chechnya, Thủ tướng Putin nói thêm, thực tình thì cú cảnh báo này chỉ là "một lời tuyên bố của quân Nga thể hiện sự quan tâm đối với số phận dân thường ở Groznui". Vào ngày thứ bảy, Chính phủ Chechnya đã ra lời kêu gọi nước ngoài giúp đỡ việc đưa dân thường Groznui rút khỏi thành phố.

Ngày 7/11, quân đội Nga đã giành được thắng lợi trong trận đánh chiếm vùng Tây Bắc thành phố Ulus - Mantan nằm ở ngoại ô Groznui, quân Nga cho biết là vẫn còn hai nghìn tân binh Chechnya cố thủ trong thành phố, và cuộc chiến đấu vẫn còn tiếp diễn. Ulus - Mantan là thành phố quan trọng cuối cùng còn án ngữ trên con đường dẫn đến Groznui.

Trong 119 cứ điểm dân cư thuộc 7 khu vực của Chechnya quân đội Liên bang đã giải phóng được 98 điểm ra khỏi tay quân phi.

Cùng ngày, đại diện của quân chúng ở Sali đã thông báo với Bộ Tư lệnh cụm tập đoàn quân liên hợp ở Bắc Kapkaz của quân Nga đã triệt để đánh đuổi bọn vũ trang ra khỏi Ulus - Mantan. Theo thống kê ban đầu, thì trong trận đánh đó đã tiêu diệt khoảng 80 tên thuộc lực lượng vũ trang, nhưng thành phố chỉ bị phá huỷ không đáng kể, về phía quân đội Liên bang có một người bị hy sinh, ba người bị thương, Gamtamilov nguyên thị trưởng Groznui đã chỉ huy một đội dân binh tích cực tham gia chiến dịch giải phóng Ulus - Mantan.

Đi đôi với sự phát triển của tình hình trên mặt trận, thì sự chỉ trích của các nước phương Tây đối với Nga đã chuyển từ lời nói sang hành động. Ví dụ ngừng việc cho Nga vay tiền. Nhằm chống lại sức ép của phương Tây, Putin hiểu rõ rằng điều cần thiết nhất lúc này là cần có một hậu phương ổn định, bởi vậy, ông trước hết phải giành được sự ủng hộ của phái cộng sản chiếm đa số trong Viện Duma quốc gia.

Ngày 8/12 Chủ tịch Viện Duma quốc gia Seleznev công khai bày tỏ "hoàn toàn ủng hộ hành động chống khủng bố được áp dụng đối với Chechnya". Ông nói: "Cần phải chấm dứt hành

động truy quét phần tử vũ trang và phần tử khủng bố để những người dân bắt buộc phải rời bỏ nhà cửa sớm trở về quê hương, cần giúp họ ổn định cuộc sống hoà bình, nếu như bọn thổ phỉ và bọn khủng bố không đầu hàng, thì phải tiêu diệt chúng”. Khi đề cập đến vấn đề giới chính trị phương Tây chỉ trích Nga và đòi hỏi chấm dứt hành động chống bọn khủng bố ở Chechnya, ông nói “Nga sẽ không dừng lại, mọi lời tuyên bố của phương Tây đều là hô hào không được ai hưởng ứng”. Ông còn nói “chính họ làm mất thanh danh của mình vì họ đã hủy diệt Nam Tư” thế mà bây giờ họ đang tìm cách đánh lạc hướng sự chú ý của dư luận về những hành động của họ đối với Nam Tư.

Ông cho biết: “Phương Tây không giải quyết được cuộc xung đột sắc tộc ở Nam Tư, trái lại ngày càng tiến sâu vào ngõ cụt. Các nhà chính trị phương Tây không biết làm gì đối với Kosovo, nên chuyển sự chú ý của dư luận sang Nga. Nếu cuộc đấu tranh tuyên truyền của chúng ta làm cho họ phải bị chỉ trích về vấn đề Kosovo và vấn đề Nam Tư được thì chắc họ sẽ giữ thái độ khách sáo với chúng ta hơn một chút”.

Seleznov nhận xét: “Nếu như tổ chức Quỹ Tiền tệ Quốc tế không tiếp tục cho vay nữa” thì “Nga cũng không vì thế mà sụp đổ”, “chúng tôi sẽ tìm đến những chủ cho vay khác không hề dính dáng đến tổ chức Quỹ Tiền tệ Quốc tế”.

Chủ tịch Ủy ban Liên bang Nga Storev cho rằng trong vấn đề Chechnya không việc gì Nga phải sợ sự đe dọa của phương Tây, ông nói với các nhà báo: “Nga sắp sửa kết thúc hành động quân sự đối với Chechnya, chúng tôi rất cần xây dựng hoà bình, không phải chỉ riêng ở Chechnya mà còn ở nhiều nơi khác như Incosan, Tajikistan, Cratsnoidon và ở vùng biên cương Stavropon đều phải tiến hành xây dựng hoà bình”.

Bàn về lập trường đối phó với sự đe dọa, ông nói: “Chúng ta không dễ bị uy hiếp như Nam Tư đâu, cũng không phải là quốc gia có thể bị đối xử như thế”. Ông thừa nhận Nga đang phải đương đầu với sức ép, nhưng phải chỉ rõ “đó chính là do chúng ta đã tỏ ra mềm yếu và nhượng bộ từng bước gây ra”. Ông không đồng ý với quan điểm cho rằng làm như vậy sẽ đưa Nga vào tình thế cô lập. Storev giải thích: “Không ai có thể đưa chúng ta vào thế cô lập, vì Nga không thuộc loại quốc gia mà ai muốn cô lập cũng được, ngay cả việc trừng phạt bằng đòn kinh tế thì đối với chúng ta cũng không đáng sợ như người ta mô tả”.

Storev cảnh báo: “Trung Quốc, Indonesia, Ấn Độ đều muốn đoàn kết hữu nghị với chúng ta, Nhật Bản phớt lờ lời cảnh cáo từ bên kia bờ đại dương, mặc nhiên cho chúng ta vay tiền, Hàn Quốc cũng cho chúng ta vay tiền”.

Storev nhấn mạnh, thế giới đa cực đã trở thành nền tảng cho sự phối hợp cao hơn nữa giữa các dân tộc”.

Đồng thời, cùng trong ngày hôm đó Bộ trưởng Ngoại giao Liên bang Nga Ivanov nói rằng một số thể lực phương Tây cố nặn ra bầu không khí căng thẳng ở khu vực Bắc Kavkaz, họ cố tình xuyên tạc sự thật. Trong các cuộc nói chuyện điện với Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc, Quốc vụ khanh Mỹ, Bộ trưởng Ngoại giao Anh và Phần Lan đã nói rõ: "Họ thậm chí đã dùng các từ ngữ của thời Chiến tranh lạnh".

Ivanov nhấn mạnh: "Nga không thể chấp nhận con đường đó, Nga luôn luôn mong mỗi một tư duy lành mạnh đối thoại tích cực". Cùng ngày, để đáp lại lập trường cứng rắn của Nga, Tổng thống Mỹ Clinton bắt đầu diễn biểu thị rằng nếu chỉ vì Nga áp dụng hành động quân sự đối với Chechnya mà chấm dứt sự viện trợ của Mỹ cho Nga là không phù hợp với lợi ích của nước Mỹ. Clinton chỉ ra rằng, 2/3 trong số viện trợ của Mỹ dành cho Nga là nhằm mục đích tiêu hủy vũ khí hạt nhân và bảo đảm an toàn vật liệu hạt nhân, do đó "rất dễ nhận thấy rằng, tiếp tục làm việc đó là phù hợp với lợi ích của chúng tôi". Ông nói 1/3 số viện trợ còn lại sử dụng vào mục đích thúc đẩy quá trình dân chủ, bao gồm hỗ trợ hệ thống truyền thông độc lập, giao lưu học sinh và các tổ chức phi chính phủ, giúp đỡ xây dựng các xí nghiệp quy mô nhỏ, điều này cũng phù hợp với lợi ích của nước Mỹ. Clinton vạch rõ, chiến lược quân sự được Nga đem thi thố tại Chechnya sẽ không có tác dụng, ông nói thêm rằng Matxcova "đã phải trả giá đắt".

Ông cho biết "Theo tôi thì chiến lược đó không hề có tác dụng, vì những kẻ phản loạn Chechnya tiến hành hoạt động khủng bố ở Matxcova, tôi cũng không hề tỏ ra đồng tình với họ, tuy nhiên nhân dân Chechnya không đáng bị trừng phạt về những việc làm của quân phiến loạn", ông nói rằng "cuộc tấn công của quân Nga đã gây ra làn sóng tị nạn hết sức trầm trọng" nó sẽ "làm cho quốc tế ngày càng xa lánh Nga hơn".

Trước đó khá lâu, người phát ngôn của Nhà trắng Michael Hamer đã tuyên bố "Washington đã và sẽ tiếp tục thúc giục các cấp Chính phủ Nga tìm kiếm trong quá trình tìm cách kết thúc cuộc xung đột ở Chechnya, chứ nên sử dụng vũ lực một cách bừa bãi.

Ngày 13/12, quân đội Nga đã đánh chiếm vùng ngoại ô ở mạn Tây Bắc Grozny và đang tìm cách phá vỡ tuyến phòng thủ của Chechnya, áp sát vào trung tâm, đội trinh sát đã tăng cường hoạt động trong vực nội thành thành phố Grozny đang nguy khốn trong vòng vây.

Làng Sali nằm ở phía nam Grozny cách 40 km đã hoàn toàn bị bao vây, tư lệnh cánh quân phía đông của cụm tập đoàn liên hợp, trung tướng Trosev cho biết: cuộc truy quét tàn dư phi tại làng Sali đã được bắt đầu triển khai vào ngày 14/12, tuy nhiên không ai có ý định áp dụng biện pháp cứng rắn, có điều "sẽ trừng trị nghiêm khắc với những tên phi dân dám ra mặt chống trả".

Quân đội Nga đã chiếm cứ hầu hết phần thung lũng nằm ở miền Nam được coi là trái tim

của Chechnya, họ bây giờ đang chuyển hướng xuống phía nam, chĩa mũi nhọn tấn công vào các cứ điểm quân phiến loạn nằm sâu trong các hẻm núi ở vùng đồi núi phía nam.

Quân đội Liên bang đã điều tra rất rõ thiết bị khí tài, địa điểm tập kết, căn cứ, kho tàng của các phần tử vũ trang miền núi Chechnya và trút bão lửa vào đó. Theo thống kê của giới quân sự, thì chỉ qua một ngày đêm kịch chiến, đã tiêu diệt khoảng 50 tên phiến loạn vũ trang, phá huỷ 8 chiếc ô tô, đồng thời, đội bảo vệ cũng đã triển khai hành động tại Gemensu và làng Cômxômôn, bắt sống 9 tên vũ trang giải thoát được 1 con tin, về phía quân đội Liên bang hy sinh 1 người, bị thương 6 người.

Giới thạo tin cho hay, những người lãnh đạo lực lượng vũ trang ly khai Chechnya vẫn đang tìm cách mở lối thoát ra khỏi Groznui. Nghe nói một phương án được coi là chính yếu để thoát khỏi Groznui của họ là luồn theo đường ống ngầm dưới lòng đất thành phố, vì thế mà bọn phiến quân với tâm trạng vô cùng hãi hùng, hoảng hốt đang thúc ép nhân dân dọn sạch các giếng tiêu nước của thành phố, xây dựng kho tàng, công sự che chắn và đường ngầm thông ra ngoài thành phố tại các địa điểm đó. Dân thường Chechnya ngày càng tỏ thái độ căm ghét đối với quân phiến loạn và những hành động của chúng. Dân cư các nơi như Groznui, Ulus - Mantan và Sali đều bày tỏ quyết tâm không tiếp tục ủng hộ bọn theo chủ nghĩa cực đoan, phần lớn bọn phiến quân đã bị tổng cổ ra khỏi những điểm dân cư này và chạy vào trong rừng núi để ẩn náu.

Cùng ngày, Viện Duma quốc gia Nga thông qua quyết định đặc xá cho những người đã có hành động phạm pháp trong chiến dịch chống khủng bố.

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>